

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 XIV

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 2002

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

blz.

A. Artikelsgewijze toelichting bij de wetsartikelen

2

B. Begrotingstoelichting

4

A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel

Wetsartikel 1 (uitgaven, verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingen die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begroting van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor het jaar 2002 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2002. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2002.

Met de vaststelling van dit wetsartikel wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2002 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2, 3 en 4 (begrotingen baten-lastendiensten)

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de in de begrotingsstaat opgenomen begrotingen van baten en lasten en van kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de baten-lastendiensten «LASER», «Bureau Heffingen» en «Plantenziektenkundige Dienst» voor het jaar 2002 vastgesteld. De in die begrotingen opgenomen begrotingsartikelen worden toegelicht in onderdeel B (Begrotingstoelichting) van deze memorie van toelichting en wel in de paragraaf inzake de baten-lastendiensten.

Toelichting bij de wetsartikelen 6 en 7

De bepalingen, opgenomen in de wetsartikelen 6 en 7 zijn noodzakelijk, omdat de Comptabiliteitswet 2001 (CW 2001) nog niet in werking is getreden. Deze wet, die de huidige Comptabiliteitswet zal gaan vervangen, is op 5 juli 2001 bij de Tweede Kamer ingediend (Kamerstukken II, 2000/2001, 27 849). In de CW 2001 zijn bepalingen opgenomen die ertoe moeten leiden dat de begrotingen een meer beleidsmatig karakter krijgen. Die bepalingen bevatten de kern uit het gedachtegoed van de Nota VBTB (Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording). De begrotingen worden daartoe opgebouwd uit voornamelijk beleidsartikelen. Om meer inzicht te geven in het beleid dat met de uitgetrokken gelden wordt nagestreefd, moet de toelichting bij de beleidsartikelen antwoord kunnen geven op de www-vragen: Wat wil de regering bereiken (doelstellingen), wat gaat zij daarvoor doen (inzet van instrumenten en te verrichten activiteiten/prestaties) en wat mag dat beleid kosten (zowel in termen van verplichtingen als van programma- en apparaatsuitgaven)?

Na overleg met de Tweede Kamer is besloten dat voor het eerst voor het begrotingsjaar 2002 de departementale begrotingen op deze nieuwe leest zouden worden geschoeid. Gelijktijdig zouden daartoe de noodzakelijke bepalingen van de CW gewijzigd worden. Het wetgevende proces om die wijzigingen door te voeren, neemt meer tijd in beslag dan was voorzien. Bij de begrotingsvoorbereiding 2002 is door alle departementen al van de VBTB-bepalingen uit ontwerp-CW 2001 uitgegaan. Teneinde geen onduidelijkheid te laten bestaan over de juridische basis van de begrotingsopzet 2002 wordt er thans voor gekozen om bij deze begrotingswet voor

het jaar 2002 vooruit te lopen op de noodzakelijke wijzigingen in de CW. Daartoe worden in wetsartikel 6 een aantal bepalingen uit de huidige CW niet (meer) van toepassing verklaard op de begroting van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

In wetsartikel 7 worden vervolgens ter vervanging de relevante VBTB-bepalingen uit de CW 2001 opgenomen.

De bepalingen die op grond van wetsartikel 6 uit de huidige CW die komen te vervallen, luiden:

Artikel 5, eerste, derde, zesde en negende lid.

1. De ramingen van de verplichtingen en de uitgaven enerzijds en die van de ontvangsten anderzijds worden opgenomen in afzonderlijke begrotingsartikelen.

3. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op de ramingen van de uitgaven en de ontvangsten die op grond van het bepaalde in artikel 23, vierde lid, in mindering zullen worden gebracht op ontvangsten, onderscheidenlijk op uitgaven.

6. Een begroting kan een begrotingsartikel «onvoorzien» en een begrotingsartikel «geheim» bevatten.

9. Ten behoeve van de verwerking van de gevolgen van de loon- en van de prijsontwikkeling bevat een begroting een administratief begrotingsartikel «loonbijstelling» en een administratief begrotingsartikel «prijsbijstelling».

De bepalingen in de leden 1 t/m 10 van wetsartikel 7 corresponderen met de volgende artikel(leden) uit de CW 2001. Voor een inhoudelijke toelichting bij de verschillende onderdelen wordt verwezen naar Kamerstukken II, 2000/2001, 27 849.

Lid 1 = Artikel 2, lid 2.

Lid 2 = Artikel 4, lid 1.

Lid 3 = Artikel 5, lid 1.

Lid 4 = Artikel 5, lid 2.

Lid 5 = Artikel 5, lid 3.

Lid 6 = Artikel 6, lid 1.

Lid 7 = Artikel 6, lid 2.

Lid 8 = Artikel 6, lid 3.

Lid 9 = Artikel 6, lid 4.

Lid 10 = Artikel 6, lid 5.

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
L. J. Brinkhorst

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

B. DE BEGROTINGSTOELICHTING

	Leeswijzer	5
	Beleidsagenda	10
	1. Hoofdpijnen van het beleid in 2002	10
	2. Financieel kader voor 2002	23
01	Versterking landelijk gebied	29
02	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerking en inrichting)	43
03	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)	52
04	Economisch perspectiefvolle agroketens	56
05	Bevorderen duurzame productie	67
06	Borging voedselveiligheid, stimulering voedselkwaliteit en verbetering van de diergezondheid	77
07	Kennisontwikkeling en innovatie	86
08	Kennisvoorziening	91
09	Kennisverspreiding	95
10	Nominaal en onvoorzien	103
11	Algemeen	104
	De paragraaf inzake bedrijfsvoering	108
	De paragraaf inzake baten-lastendiensten	110
	Bureau Heffingen	110
	LASER	114
	Plantenziektenkundige Dienst	118
	Bijlage 1 De verdiepingsbijlage	124
	Bijlage 2 Bijlage moties en toezeggingen	181
	Door de Staten-Generaal aanvaarde moties	181
	Door de bewindslieden gedane toezeggingen	186
	Bijlage 3 Europese geldstromen	189
	Bijlage 4 Lijst van afkortingen	197
	Bijlage 5 Trefwoordenregister	198

LEESWIJZER

De memorie van toelichting van de LNV-begroting 2002 kent de volgende indeling:

- de beleidsagenda
- de beleidsartikelen (1 t/m 9)
- de niet-beleidsartikelen (10 en 11)
- de paragraaf inzake bedrijfsvoering
- de paragraaf inzake baten-lastendiensten
- de verdiepingsbijlage
- de bijlage moties en toezeggingen

In aanvulling op deze voorgeschreven indeling bevat de memorie van toelichting de bijlage Europese geldstromen. Daarin wordt, voor zover relevant voor het Ministerie van LNV, inzicht verschaft in de vertaling van het Europese beleid in nationaal beleid, onze nationale inzet binnen de Europese Unie en de Europese geldstromen die buiten het nationale begrotingsverband lopen.

Tot slot is na de bijlage Europese geldstromen een trefwoordenregister, een lijst met afkortingen en het organogram van het ministerie van LNV opgenomen.

In deze leeswijzer wordt een aantal aandachtspunten van algemene aard vermeld.

Algemene groeipad VBTB

Bij de beleidsartikelen wordt ingegaan op de specifieke groeipaden die deze beleidsartikelen betreffen. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat bij de totstandkoming van de ontwerpbegroting 2002 veel inzet is geleverd om een grote omslag in de begroting te realiseren. Met deze begroting is een forse stap gezet.

De komende jaren zal op grond van overleg met de Tweede Kamer verder gewerkt worden aan de verdieping van de VBTB-begroting. Volgend jaar zal de opbouw van een aantal beleidsartikelen en de beleidsmatige samenhang tussen de verschillende operationele doelstellingen nader worden gezien. Tevens zal in de LNV-begroting 2003 een verdere uitwerking plaatsvinden van de prestatiegegevens, beleidsinformatie, evaluatieprogrammering en overige elementen in de toelichting. Zo zijn in de voorliggende LNV-begroting 2002 de programma-uitgaven per operationele doelstelling, onder de «Toelichting aan de hand van prestatiegegevens», voor het jaar 2002 gedetailleerd uitgesplitst naar beleidsprestaties. In de LNV-begroting 2003 zullen de programma-uitgaven per operationele doelstelling, in de «Tabel budgettaire gevolgen van beleid», meerjarig worden uitgesplitst naar financiële beleidsinstrumenten en naar LNV-bijdragen aan ZBO's, (inter)nationale organisatie, lagere overheden en begrotingsfondsen.

Voorts worden door LNV thans acties ondernomen om de kwaliteit van beleidsinformatie te waarborgen. Hierop wordt nader ingegaan in de bedrijfsvoeringsparagraaf.

In 2002 zal een nieuwe impuls worden gegeven aan beleidsevaluaties binnen LNV. Het Beleidsevaluatie-Informatiesysteem (BEIS) zal worden aangepast aan de nieuwe Regeling prestatiegegevens en evaluatieonderzoek. Voorts zal een nieuw systeem worden gebouwd, dat inzicht geeft in de dekkingsgraad van prestatiegegevens en beleidsevaluaties. Beide systemen zullen in 2002 operationeel zijn. Aan de beleidsdirecties

zal ten behoeve van de begroting 2003 een dekkende evaluatie-programmering worden gevraagd, alsmede een jaarprogramma en een periodieke rapportage over de uitvoering en de resultaten van beleids-evaluaties, een en ander gekoppeld aan de reguliere rapportage-momenten gedurende het kalenderjaar. Dit betekent dat ook bij beleids-directies de planning- en controlsystemen uitgebreid zullen worden. De koppeling van beleidsevaluaties aan de operationele doelen zal in 2002 bijzondere aandacht krijgen. Maar ook aan de implementatie van de Regeling Prestatiegegevens en Evaluatieonderzoek zal met de nieuwe impuls aan beleidsevaluaties bij LNV voortvarend gewerkt worden. De toepassing van de eisen die vanuit VBTB en de Regeling aan de kwaliteit van evaluaties worden gesteld, zal daarbij met name aandacht krijgen. Het Expertisecentrum zal hierin een prominente rol vervullen.

Daarnaast werkt het ministerie van LNV aan een samenhangende kernset van indicatoren voor duurzame landbouw, natuurbeheer en visserij. De kernset wordt gebaseerd op internationale ontwikkelingen en het beleid zoals verwoord in Voedsel en groen, Natuur voor mensen, mensen voor natuur en Impuls voor vernieuwing. Gedacht wordt aan een set van maximaal 20 indicatoren. Een voorstel voor de kernset zal worden opgenomen in een LNV document over duurzame ontwikkeling. In 2002 zullen indicatoren verder worden uitgewerkt en ingevuld, waar aangesloten wordt bij soortgelijke indicatoren in andere landen. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de toezegging aan de Tweede Kamer dat bezien zal worden of en op welke wijze internationale vergelijking van prestatiegegevens mogelijk is.

Tot slot zullen in de 1^e suppletore begrotingswet 2002 en de LNV-begroting 2003 voor 2002 respectievelijk 2003 en latere jaren de ontvangsten in het kader van het plattelandsontwikkelingsplan (POP) en de daarmee samenhangende nationale uitgaven per beleidsartikel worden weergegeven.

Verantwoordelijkheid LNV

In het beschrijven van de ministeriële verantwoordelijkheid bij de beleids-artikelen is onderscheid gemaakt tussen resultaatsverantwoordelijkheid en systeemverantwoordelijkheid. Het karakter van de verantwoordelijkheid is afhankelijk van de geformuleerde doelstellingen en streefwaarden bij de beleidsartikelen.

De minister van LNV is verantwoordelijk voor de keuze en de opzet van de beleidsinstrumenten die voor het realiseren van de doelstellingen worden ingezet. Voor de inzet en de werking van de beleidsinstrumenten in een bepaald begrotingsjaar bestaat er een resultaatsverantwoordelijkheid. Dit zelfde geldt voor het uitvoeren van EU-regelgeving en het uitoefenen van bevoegdheden op de wijze en de momenten waarop de nationale wetgeving die voorschrijft. Als voorbeeld voor dit laatste kan dienen, de veterinaire controle bij de invoer van dieren aan de EU-buitengrens, respectievelijk het nemen van maatregelen bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte.

Forfaitaire herberekening cijfers voor 2000 en 2001

Als gevolg van de nieuwe artikelindeling in het kader van VBTB zijn ter wille van de vergelijkbaarheid in de tabellen bij de beleidsartikelen inzake *Budgettaire gevolgen van beleid* de cijfers voor de jaren 2000 en 2001 herrekend naar de nieuwe artikelindeling. Bij de herrekening zijn op

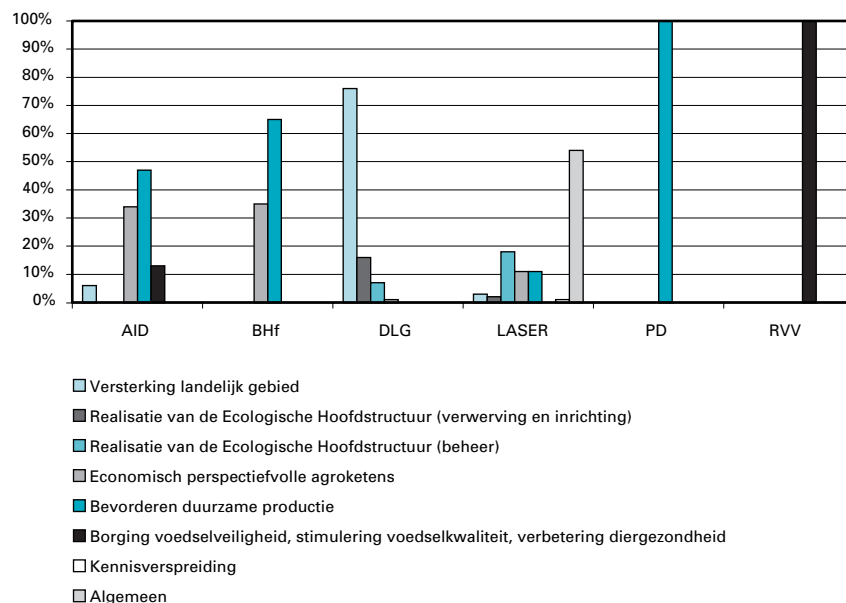
ervaringsgegevens gebaseerde verdeelsleutels gebruikt. De herrekening is derhalve niet 100% exact. Voor de aansluiting met de oude artikelindeling wordt verwezen naar de conversietabel («was-wordt» tabel) in de verdiepingsbijlage.

Toerekening van de apparaatsuitgaven van de uitvoerende diensten aan de beleidsartikelen

De toerekening van de apparaatsuitgaven van de uitvoerende diensten aan de beleidsartikelen is gebaseerd op de verdeling van de inzet per beleidsartikel waarop de betreffende uitvoerende dienst actief is. Deze inzet wordt jaarlijks in overleg tussen de beleidsdirecties en uitvoerende diensten bepaald. Uitgangspunt hierbij is de historische inzet. Nieuw of gewijzigd beleid, alsmede het verleggen van de prioriteiten of aanpassingen in de aanpak van de uitvoering, zijn van invloed op deze historische inzet en kunnen leiden tot intensiveringen of extensiveringen. Onder uitvoering wordt in dit kader ook handhaving verstaan. In de onderstaande tabel is de procentuele toerekening van de apparaatuitgaven aan de beleidsartikelen per uitvoerende dienst voor het begrotingsjaar 2002 weergegeven. Ook in de verantwoording over 2002 zal deze verdeling worden gehanteerd. Voor de baten-lastendiensten Bureau Heffingen, LASER en PD heeft de verdeling betrekking op de bijdrage van LNV aan de dienst.

	Beleidsartikelen										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
AID	6%			34%	47%	13%					
Bureau Heffingen				35%	65%						
DLG	76%	16%	7%	1%							
LASER	3%	2%	18%	11%	11%				1%		54%
PD					100%						
RVV						100%					

Grafiek 1: Procentuele toerekening van de apparaatuitgaven aan de beleidsartikelen per uitvoerende dienst

Overzichtsconstructie

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de buitenlanduitgaven van de verschillende departementen gebundeld. Zo wordt inzicht verschaft in de belangrijkste uitgaven die Nederland jaarlijks doet in het kader van internationale samenwerking. Belangrijke uitgangspunten van de HGIS zijn het bevorderen van samenwerking en afstemming tussen de ministeries op het gebied van buitenlands beleid.

Voor wat betreft het ministerie van LNV komen de kosten uit hoofde van de Agrarische Vertegenwoordiging Buitenland en de contributie aan de Food and Agricultural Organisation (FAO) ten laste van de HGIS. De desbetreffende uitgaven worden in Beleidsartikel 11 nader toegelicht.

Het ministerie van LNV draagt tevens de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor internationale natuurprojecten die voortvloeien uit internationale verdragen. Het betreft internationale natuurprojecten die worden gefinancierd uit middelen die op de begroting van LNV staan en die onderdeel uitmaken van de HGIS. Zo zal bijvoorbeeld in 2002 de 6e Conferentie van Partijen inzake het Biodiversiteitsverdrag in Nederland plaatsvinden, alsmede een daaraan gekoppelde vergadering inzake het Biosafety Protocol. Het Biodiversiteitsverdrag is tijdens de VN-conferentie inzake Milieu en Ontwikkeling (UNCED) in 1992 vastgesteld en neemt in het UNCED-proces een belangrijke plaats. De desbetreffende uitgaven worden nader toegelicht in Beleidsartikel 11 onder de operationele doelstelling «Internationaal natuurlijk».

Verdiepingsbijlage

In deze bijlage is de artikelsgewijze toelichting opgenomen van de mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf de stand ontwerpbegroting 2001. Deze artikelsgewijze toelichting is gesplitst in een deel dat betrek-

king heeft op de jaren 2000 en 2001 (uitvoering lopende begroting, gebaseerd op de huidige begrotingsindeling) en een deel dat betrekking heeft op de jaren 2002 en verder (nieuwe VBTB-beleidsartikelen). Tenslotte is de «was/wordt tabel» opgenomen waarin is aangegeven hoe de (nieuwe) operationele doelstellingen zijn opgebouwd uit de (oude) begrotingsartikelen.

1. HOOFDLIJNEN VAN HET BELEID IN 2002

1.1 Inleiding

In de nota Voedsel en Groen (TK 1999–2000, 27 232, nr. 2) is als belangrijke uitdaging voor het agro-bedrijfsleven geformuleerd dat het zich uitdrukkelijk zal moeten positioneren als onderdeel van de samenleving; als ondernemers die maatschappelijke waarden respecteren en maatschappelijke waardering ontvangen. Hoe sterker de maatschappelijke binding, des te gunstiger het toekomstperspectief.

Dit geldt evenzeer voor het natuur-, bos- en landschapsbeleid, zoals verwoord in Natuur voor mensen, mensen voor natuur (TK 1999–2000, 27 235). Bij de verbreding van het natuurbeleid is het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid en het voldoen aan maatschappelijke wensen voor de groene leefomgeving van groot belang. In samenhang daarmee investeert het kabinet aanzienlijk in het nieuwe natuurbeleid, aanvullend op de substantiële intensivering van de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De transities die van de land- en tuinbouw worden gevraagd, stellen in veel opzichten hoge eisen aan het aanpassingsvermogen van de ondernemers. Het spreekt vanzelf dat ingrijpende veranderingsprocessen niet van de ene op de andere dag gerealiseerd kunnen zijn. Bij de eisen die de samenleving aan de productiewijze stelt en vooral bij het vaststellen van het tempo waarin aanpassingen moeten worden doorgevoerd, moet daarom voortdurend rekening worden gehouden met het vermogen van de sector om in economisch, sociaal en technologisch opzicht de transities te maken.

Over de volle breedte zijn de afgelopen jaren niettemin al belangrijke vorderingen geboekt. Hierbij kan in de eerste plaats worden gedacht aan het terugdringen van het mestoverschot. De omvang van de nationale mestproductie is de afgelopen jaren daadwerkelijk verminderd, hetgeen dringend noodzakelijk is om aan de EU-nitraatrichtlijn te voldoen. Van belang is dat met ingang van 2002 de systematiek van de mestwetgeving met de introductie van het stelsel van mestafzetcontracten – naast het reeds enkele jaren functionerende mineralenaangiftesysteem – geheel op orde is om de mestproductie te beheersen binnen milieukundig verantwoorde grenzen.

Maar ook op andere onderdelen zijn belangrijke stappen gezet om de maatschappelijke acceptatie te versterken. Er is – zowel beleidsinhoudelijk als in financieel opzicht – een forse impuls gegeven aan het stimuleren van de biologische productie. En er is door alle betrokkenen veel geïnvesteerd in versnelling van de reconstructie van de glastuinbouw. Er zijn verschillende maatregelen genomen en aangekondigd om de risico's van verspreiding van besmettelijke dierziekten terug te dringen. De relevantie hiervan werd ook door de recente uitbraak van Mond- en klauwzeer (MKZ) onderstreept.

De MKZ-crisis heeft de veehouderij diep geraakt. Van veel boerenbedrijven, vooral in de regio's waar het virus is vastgesteld, is letterlijk het uiterste gevraagd. De ruiming van een – in verreweg de meeste gevallen –

gezonde veestapel, is een uiterst pijnlijk verlies. De dieren zijn voor de veehouder immers niet alleen van economische betekenis, maar hebben vaak ook een grote emotionele waarde. Om nog erger te voorkomen, moest mond- en klauwzeer met harde hand bestreden worden. Overtuigd van die noodzaak heeft de sector, hoewel veelal contre coeur, over het algemeen constructief meegedacht en meegewerkt aan de bestrijding. Daarvoor past veel waardering.

De discussie die de bestrijdingsmethode van MKZ, daarbij inbegrepen het beleid van non-vaccinatie, in de samenleving heeft losgemaakt, toont eens te meer aan dat de verhouding tussen stad en platteland en tussen agrarische sector en de rest van de samenleving het afgelopen decennium ingrijpend is veranderd. Het besluit om binnen de Europese Unie (EU) met het oog op het ontsluiten van nieuwe exportmarkten een beleid van non-vaccinatie te voeren, is begin jaren negentig tamelijk geruisloos genomen. Inmiddels geconfronteerd met de consequenties van dit beleid blijken in ons land andere dan economische overwegingen en sectorbelangen bepalend voor de maatschappelijke opvattingen over de meest geëigende vorm van dierziektebestrijding.

Om verspreiding van het MKZ-virus te voorkomen, moesten niet alleen bedrijfsmatig gehouden dieren die zich «in de gevarezone» bevonden geruimd worden, maar ook hobbydieren, dieren behorend tot zeldzame rassen, dierentuindieren, wild en dieren op kinderboerderijen. De bestrijding van MKZ vertakte zich zo naar soms onverwachte plekken in de samenleving. Grote delen van de natuur in het midden van het land moesten wekenlang voor het publiek worden gesloten. Ook elders in de economie, bijvoorbeeld in het toerisme, is ernstige bedrijfsschade geleden. En op veel plaatsen is de vraag opgeworpen of het non-vaccinatiebeleid ethisch verdedigbaar is. De MKZ-crisis heeft op pregnante wijze onderstreept hoezeer het agro-foodcomplex, in de woorden van de nota Voedsel en Groen, integraal onderdeel uitmaakt van de moderne en internationale netwerkeconomie, met verbindingen naar andere maatschappelijke sectoren.

Noodzaak tot verandering

De MKZ-uitbraak heeft niet alleen duidelijk gemaakt dat de maatschappelijke verbondenheid versterkt dient te worden; ook het toegenomen belang van een nationaal maatschappelijk en politiek draagvlak voor internationaal beleid is onderstreept. De in Voedsel en Groen benoemde strategie om in EU-verband nauwe aansluiting te zoeken bij lidstaten met vergelijkbare opvattingen, wordt bij het zoeken naar draagvlak voor het heroverwegen van het non-vaccinatiebeleid door Nederland nadrukkelijk in praktijk gebracht. In het najaar zal over onder meer het non-vaccinatiebeleid een EU-conferentie worden gehouden.

Over de gewenste toekomst van de veehouderij groeit op hoofdlijnen maatschappelijke consensus. Zo zijn landbouw-, consumenten-, milieu- en dierenbeschermingsorganisaties eensgezind van mening dat minder diertransport voorwaarde is voor maatschappelijke waardering. Daardoor worden de risico's van verspreiding van besmettelijke dierziekten verkleind. Bovendien is minder veetransport belangrijk uit het oogpunt van dierenwelzijn. Maar ook andere noties zijn gemeengoed geworden: meer aandacht voor de kwaliteit van lucht, bodem en water, zorg voor het landschap en grote aandacht voor voedselveiligheid staan centraal in veel van de toekomstscenario's die in de loop van het afgelopen jaar zijn

ontvoud. Voedselveiligheid, het rekening houden met de draagkracht van ecosystemen en aandacht voor het dierenwelzijn, staan overigens eveneens centraal in de gedachtenvorming over vernieuwing van het (Europese) visserijbeleid.

In het rapport van de denkgroep-Wijffels wordt aangegeven dat een ingrijpend herontwerp van de structuur en werkwijze van de veehouderijsector nodig is. De boodschap van dit advies is duidelijk: de veehouderij heeft in ons land geen toekomst meer met strategieën die uitgaan van internationaal kostprijsleiderschap en prijsconcurrentie. De eisen die de moderne samenleving stelt, nopen tot een andere benadering. Respectvolle omgang met de natuurlijke omgeving en met dieren, transparantie, individuele verantwoordelijkheid en nieuwe vormen van samenwerking zijn daarin sleutelbegrippen. Zo komt de denkgroep-Wijffels tot een agenda, gericht op duurzaamheid, waarin drie dimensies worden onderscheiden, die sterk sporen met de lijnen die het kabinet in de zomer van het jaar 2000 heeft uitgezet in de nota Voedsel en Groen:

- * ecologische duurzaamheid: zorgvuldig gebruik van natuurlijke hulpbronnen en het milieu, inclusief een respectvolle omgang met dieren;
- * sociale duurzaamheid: open, transparante en respectvolle relaties tussen partijen binnen de sector en tussen de sector en de samenleving;
- * economische duurzaamheid: het op een rendabele wijze leveren van producten waar de markt om vraagt.

Deze agenda spreekt het kabinet aan. De MKZ-crisis heeft de kwetsbaarheid van de veehouderijsector onderstreept en daarmee opnieuw de urgentie aangetoond van maatregelen die de veehouderij een stevige, duurzame toekomst geven. Het rapport van de denkgroep-Wijffels hebben wij daarom opgevat als een aanmoediging om met extra kracht door te gaan op de ingeslagen weg die leidt tot modernisering van het Nederlandse agrofoodcomplex. Na het wegwerken van achterstallig onderhoud is het nu tijd voor nieuwbouw. In het kabinetsbeleid gaat het bevorderen van economisch perspectievolle en internationaal concurrerende agroketens hand in hand met het stimuleren van duurzame productiemethoden in zowel de land- en tuinbouw als de visserij. Want maatschappelijke waardering en consumentenvertrouwen zijn levensvoorwaarden voor de continuïteit van agro-ondernemingen. Om de vernieuwing van de veehouderij te versnellen zullen de relevante marktpartijen, maatschappelijke organisaties en overheden in actie moeten komen. Het is vanzelfsprekend in de eerste plaats aan het bedrijfsleven zelf om te voldoen aan de kwaliteitseisen die de markt aan de agro-productie stelt. De overheid kan en wil ondernemers hierbij echter ondersteunen door heldere doelen te formuleren ten aanzien van bijvoorbeeld het milieu en dierenwelzijn, door de herstructurering van sectoren te bevorderen en te faciliteren en door verbetering van prestaties op keten- en bedrijfsniveau te stimuleren.

Het proces van verandering dient versneld en geïntensiveerd te worden. De volgende actiepunten worden in gang gezet:

- * randvoorwaarden voor dierenwelzijn wordt centraal gesteld in de veehouderij;
- * het beleid gericht op het voorkomen van de uitbraak van besmettelijke dierziekten wordt geïntensiveerd;
- * de grondgebonden veehouderij wordt geëxtensiverd (rapport van Commissie-Koopmans);

- * gebieden voor de veehouderij worden ruimtelijk vastgelegd (GR-2 en Vijfde Nota RO);
- * een economisch sterk platteland wordt in het kader van de hervorming van het Europese landbouwbeleid bevorderd.

In andere sectoren zijn eveneens vernieuwingen nodig. De financieel-economische situatie in de sectoren akkerbouw en vollegrondsgroenten-teelt vraagt aandacht. Bezien zal worden hoe deze sectoren geholpen kunnen worden bij de bepaling van hun toekomststrategie. Volgend jaar zal door het kabinet de reactie op het rapport van de Commissie Structuurversterking Veenkoloniën worden vastgesteld.

In Europees perspectief

Welke concrete richtingen ook gekozen worden, de toekomst van de Nederlandse landbouw ligt in Europa. De vraag naar kwalitatief goede, veilige en traceerbare producten en de groeiende aandacht voor dierenwelzijn, milieu en natuur leven in alle lidstaten in meer of mindere mate. Een vernieuwd EU-landbouwbeleid zal daarom met deze realiteit meer rekening moeten houden. Het klassieke gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB) richt zich nog altijd grotendeels op generieke stimulering en ondersteuning van de productie. Een Europees landbouwbeleid dat voldoet aan de eisen van deze tijd moet vooral perspectief bieden voor het oplossen van vraagstukken rond milieu, dierenwelzijn, voedselveiligheid en landschapskwaliteit; thema's die consument en samenleving centraal stellen. Daarvoor is een beleidsomslag nodig, gebaseerd op de volgende elementen:

- * het landbouwbeleid blijft principieel communautair beleid, hoewel dat voor de financieringsmodaliteiten niet het geval behoeft te zijn;
- * maatschappelijk verantwoord ondernemen is de norm;
- * de publieke dimensies die inherent zijn aan de productie van voedsel en van groen, rechtvaardigen de toekomstige overheidsbemoeienis met de landbouw.

Vanuit het Nederlandse perspectief zijn er dus dringende redenen om het Europese landbouwbeleid verdergaand te hervormen. Al per 2003/2004 zouden de aanpassingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid wat Nederland betreft van kracht moeten worden.

Samen met Duitsland geeft Nederland daarom krachtig steun aan het voornemen van de Europese Commissie om begin 2002 een aanvang te maken met een discussie over de aanpassing van het landbouwbeleid. Marktwerking moet daarbij een leidend principe zijn. Dat is ook nodig om aan onze internationale verplichtingen te kunnen voldoen: het landbouwbeleid moet houdbaar zijn bij een uitgebreide Unie en moet de handelsbesprekingen in WTO-verband vergemakkelijken. Om de Nederlandse inzet in deze onderhandelingen mede inhoud te geven heeft het kabinet in het kader van de procedure van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) een interdepartementale werkgroep opdracht gegeven om de kosten die samenhangen met het gemeenschappelijke landbouwbeleid en de uitbreiding van de Europese Unie helder in kaart te brengen. Zeer binnenkort zal dit rapport met een kabinetsreactie aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Tevens heeft het kabinet ingestemd met een te verrichten interdepartementaal beleidsonderzoek naar de heroriëntering van de landbouw. De positie van ontwikkelingslanden op de Europese markt moet versterkt worden, bijvoorbeeld door het verlenen van assistentie aan ontwikkelingslanden bij capaciteits- en institutie-

opbouw op het terrein van voedselveiligheid. Dergelijke technische assistentie zal wel moeten aansluiten bij de nationale prioriteiten die deze landen zelf stellen. Ook coherentie-aspecten van het gemeenschappelijke landbouwbeleid en het gemeenschappelijke visserijbeleid (GVB) krijgen onverminderd aandacht.

Maar tevens moet nadrukkelijk worden gezien hoe door hervorming van het beleid het EU-landbouwbudget gerichter kan worden ingezet voor voedselveiligheid, milieu, plattelandsbeleid en dierenwelzijn. Markt- en prijsbeleid, plattelandsbeleid en voedselveiligheidsbeleid zouden minder afzonderlijk en meer vanuit een geïntegreerde visie benaderd moeten worden. Dat kan door inkomensstoelagen nadrukkelijk te koppelen aan randvoorwaarden op het gebied van natuur, milieu, dierenwelzijn en registratie- en traceringsystemen. In EU-kader wordt het plattelandsbeleid meer en meer gezien als voorwaarde voor het tot stand komen van fundamentele hervormingen van het gemeenschappelijke landbouwbeleid. Versterking van deze tweede pijler van het gemeenschappelijke landbouwbeleid ligt dan ook in de rede, ook in financiële zin. Op langere termijn zal echter gekeken moeten worden naar meer ruimte voor modaliteiten op nationaal niveau.

Een belangrijk element dat bij de modernisering van het landbouwbeleid tenslotte niet vergeten mag worden, is het opheffen van de uitzonderingspositie die het landbouwbeleid nu nog inneemt in de democratische besluitvormingsprocedures. Het Europees landbouwbeleid behoort in een normale codecisieprocedure met het Europees Parlement te worden vastgesteld. Daarbij past dat ook het onderscheid tussen verplichte en niet-verplichte uitgaven komt te vervallen.

Niets is zo typisch Nederlands als de visserij, en tegelijkertijd zo Europees bepaald. De discussies en acties in het afgelopen jaar over de tijdelijke en structurele maatregelen ter bescherming van het kabeljauwbestand, maken zichtbaar hoe zeer ook in deze sector gewaakt moet worden over een evenwichtige ontwikkeling van visserij en natuur. In de vernieuwing van het gemeenschappelijke visserijbeleid in 2002 staan niet voor niets de versterking van de duurzaamheid, de voorzorgsbenadering en de integratie met biodiversiteitsbeleid centraal. Biologisch verantwoorde systemen om visserij-inspanningen meer in balans te brengen met de beschikbare visbestanden en tegelijkertijd het versterken van de economische levensvatbaarheid én de betrokkenheid van de sector bij het beleid zijn hierin cruciale elementen. Nederland is voorstander van de hoofdlijnen van het gemeenschappelijk visserijbeleid zoals die in het Groenboek, uitgebracht door de Europese Commissie, zijn neergelegd.

1.2 Voedselveiligheid en duurzame agroproductieketens: de zorg voor gezond en lekker eten (beleidsartikelen 4, 5 en 6)

Deze kabinetsperiode, die nu het vierde begrotingsjaar ingaat, zijn reeds belangrijke stappen gezet in het streven het beleid beter te laten aansluiten op de zorgen die in de samenleving leven over de veiligheid van het voedsel en over de effecten van de agrarische productie op het milieu, de natuurlijke omgeving, en het welzijn van de landbouwhuisdieren:

Bevorderen voedselveiligheid en -kwaliteit

Te lang is de verantwoordelijkheid voor voedselkwaliteit, nationaal maar overigens ook in Europa, eenzijdig bij de overheid gelegd. Dit heeft geleid

tot een woud van zeer gedetailleerde regelgeving. In de toekomst zal veel meer – binnen een ketenbenadering – de producent zelf aangesproken worden op zijn verantwoordelijkheid voor de voedselkwaliteit. Hiertoe zullen in 2006 systemen voor risico-analyse en kwaliteitbeheersing (onder andere HACCP) verder ontwikkeld en ingevoerd moeten zijn. Op de overheid blijft de taak rusten normen te stellen voor de kwaliteit van de voedingsmiddelen en te garanderen dat de producten die op de markt komen werkelijk veilig zijn. De oprichting van een Europese en van een Nederlandse Voedselautoriteit (NVa) zullen de overheid beter in staat stellen deze controlerende taak adequaat te vervullen.

Verminderen milieubelasting door mest en ammoniak

Per 1 januari 2002 wordt het wettelijk stelsel van mestafzetcontracten van kracht. Daardoor ontstaat zekerheid vooraf over het evenwicht tussen vraag en aanbod van mineralen in de Nederlandse landbouw. Mestproducenten moeten contracten sluiten met boeren die mestplaatsingsruimte hebben of met mestverwerkers of -exporteurs die zorgen voor plaatsing van mest buiten de Nederlandse landbouw. In combinatie met Minas, dat het mineralengebruik op bedrijfsniveau reguleert, waarbij het doel is dat verliesnormen niet overschreden worden, is daarmee een adequaat stelsel geïntroduceerd dat zorgt voor milieukundig verantwoord gebruik van mineralen en een blijvend evenwicht op de mestmarkt. Hiermee kan naar de mening van het kabinet worden voldaan aan de eisen van de EU nitraatrichtlijn. Teneinde zoveel mogelijk bij te dragen aan evenwicht op de mestmarkt voordat de normstelling 2003 van kracht wordt, wordt deze kabinetsperiode in een aantal tranches (in 2002 voor de laatste keer) de Regeling beëindiging veehouderijtakken (RBV) opengesteld. Tot op heden is dankzij deze regeling ca. 5 mln kg. fosfaat uit de markt genomen.

Herstructurering Glastuinbouw

De herstructurering in de glastuinbouw zal in 2002 verder worden gestimuleerd en ondersteund via het ruimtelijk spoor en via een aantal subsidieregelingen. Beoogd wordt zo in 2010 projectvestigingslocaties te hebben gerealiseerd met een omvang van ca. 2700 ha netto glas. Onder meer met de provincie ZuidHolland zijn hiertoe concrete afspraken gemaakt.

Inzet van het kabinet is dat het Besluit Glastuinbouw zal ingaan per 1 januari 2002. Naast een aantal middelenvoorschriften voortkomend uit andere AMvB's bevat de AMvB Glastuinbouw een aantal doelvoorschriften voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, nutriënten en energie. Met de AMvB wordt beoogd de Integrale Milieu Taakstelling Glastuinbouw te halen, die is vastgelegd voor 2010.

De benutting van warmte en elektriciteit uit warmtekrachtkoppelinginstallaties (WKK's) levert een grote bijdrage aan de energiebesparingsdoelstellingen van de glastuinbouw in het kader van het convenant Glastuinbouw en milieu. Als gevolg van de hoge kostprijs van de opgewekte elektriciteit staat de ontwikkeling en benutting van WKK's echter onder druk. Om de positie van de WKK te versterken heeft het kabinet een stimuleringspakket ontwikkeld. De ontwikkeling van WKK zal nauwgezet worden gemonitord.

Biologische landbouw

Conform de voornemens in de beleidsnota Biologische landbouw 2001–2004 (TK 2000–2001, 27 416, nr. 2) zal met name aandacht geschonken worden aan de ontwikkeling van de vraaggerichte benadering. In 2001 en 2002 worden vijf ketenbusinessplannen opgesteld dan wel uitgevoerd. Daarbij zal ook duidelijk worden wat de rol van LNV zal zijn in de ketenbusinessplannen c.q. in het ontwikkelen van instrumenten.

Zoals toegezegd aan de Tweede Kamer zal in 2002 de effectiviteit van een vraaggerichte benadering in relatie tot de omschakelingsregeling worden geëvalueerd.

Gewasbescherming

Het gewasbeschermingsbeleid zal in 2002 in het teken staan van de implementatie van de beleidsnota Zicht op gezonde teelt (TK 2000–2001, 27 858, nr. 2). De doelstelling van het nieuwe beleid voor de periode tot 2010 is drieledig: het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen wordt verder teruggebracht, de milieubelasting wordt verder verminderd en de naleving van de wet- en regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen met betrekking tot volksgezondheid, milieu en arbeidsbescherming wordt verhoogd. De belangrijkste richtlijn tot 2010 is geïntegreerde gewasbescherming op gecertificeerde bedrijven. Certificeren zal door de overheid worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Eind 2002 zal 15% van de bedrijven gecertificeerd zijn en in 2005 dient tenminste 90% van de bedrijven met plantaardige productie gecertificeerd te zijn. Lukt dit niet, dan wordt een wettelijke maatregel ingevoerd die inhoudt dat chemische gewasbeschermingsmiddelen alleen nog mogen worden gebruikt door gecertificeerde bedrijven.

Om de omslag naar geïntegreerde gewasbescherming te bevorderen wil het kabinet vanaf 2003 een heffing op chemische gewasbeschermingsmiddelen invoeren. Een en ander wordt uitgewerkt in het kader van de nota Landbouw en fiscus.

Dierenwelzijn

De wijze waarop dieren in de intensieve veehouderij worden gehouden, stuit geregeld op de grenzen van maatschappelijke acceptatie. Het is daarom tijd voor een omslag in onze omgang met dieren. Voor het kabinet is het richtinggevend perspectief daarbij dat dieren zodanig gehouden worden dat zij hun natuurlijk, soorteigen gedrag kunnen vertonen. Daarvoor is ook een omslag in het beleid nodig. Naast regelgeving (en de handhaving daarvan) gericht op het voorkomen en beëindigen van misstanden en het meer transparant maken van productieprocessen, zet het kabinet in op versterking van de aanpak in de keten. Zo moet een proces van voortdurende verbetering van dierenwelzijn in gang worden gezet. Daarbij past een aanpak die voorlopers stimuleert en faciliteert, maar tegelijkertijd ook de consument aanspreekt op zijn verantwoordelijkheid voor een meer diervriendelijk consumptiegedrag. Informatie over het welzijn moet daarom een kenmerk worden van het product. Naast regelgeving kunnen vraaggerichte instrumenten als innovatiesubsidies, onderzoek, certificering en communicatie worden ingezet.

1.3 Innovatie en kennis: de zorg voor een innovatief, internationaal en kennisintensief ondernemerschap (beleidsartikelen 7, 8 en 9)

Innovatie

Een toekomstgericht agrofoodcomplex stelt hoge eisen aan het innoverend vermogen van alle schakels in de keten. Dit is een kerngedachte uit de nota Voedsel en Groen. Met het besef dat een omslag in met name de veehouderijsector nodig is, zijn vernieuwingen en innovatieve ontwikkelingen nog pregnanter geworden. Innovatie is ook van belang om de ambities en het perspectief voor de groene ruimte, zoals onder meer geschetst in Natuur voor mensen, mensen voor natuur, te kunnen realiseren.

Voor zowel het agrofoodcomplex als de groene ruimte zijn innovaties op verschillende niveaus noodzakelijk. Het gaat hierbij niet alleen innovatiegericht beleid, waarmee de overheid vanuit haar publieke doelen veranderingen of vernieuwingen wil realiseren, maar ook innovatiebewust beleid: het scheppen van gunstige randvoorwaarden en het wegnemen van onnodige belemmeringen. Hierdoor kan de gedeelde verantwoordelijkheid van bedrijfsleven, consumenten, maatschappelijke organisaties en overheid vorm gegeven worden.

Integrale vernieuwingen zijn nodig, waarbij meer partijen betrokken zijn en meer doelstellingen in samenhang gerealiseerd worden. Naast tastbare innovaties in de vorm van producten en hulpmiddelen zijn ook vernieuwing van denkbeelden, regels en organisatievormen aan de orde. Naast wetenschappelijke kennis en kennis van de tekentafel zal ook ervaringsdeskundigheid moeten worden benut. Het beleid moet erop gericht zijn voor al die vormen van innovatie – en de kruisbestuivingen daartussen – ruimte te scheppen. Daarnaast zal het innovatiepotentieel in de groene ruimte en in het agrofoodcomplex gericht worden bevorderd om vernieuwingen en veranderingen tot stand te brengen die gerede-neerd vanuit het publieke belang gewenst zijn.

Een dezer dagen ontvangt de Tweede Kamer de kabinetsreactie op het advies van de denkgroep-Wijffels «Toekomst voor de veehouderij». In deze reactie zijn de lijnen voor het agro-innovatiebeleid voor de veehouderijsector uitgezet.

Het innovatiebeleid voor de groene ruimte is vooral gericht op het veranderen en vernieuwen van werkwijzen. Een maatschappelijk verantwoord beheer van de groene ruimte vraagt om erkenning van onderscheiden waarden en een open afweging van de daaraan gekoppelde belangen en wensen voor de toekomst. Vanuit deze gedachte zijn vernieuwende samenwerkingverbanden tussen actoren in het landelijk gebied noodzakelijk. Het vinden van integrale en multifunctionele oplossingen voor gesignaleerde knelpunten dient hierin centraal te staan. LNV zal waar nodig en mogelijk innovaties in de groene ruimte bevorderen. Onder andere door het wegnemen van belemmeringen op het gebied van wet- en regelgeving, door de vorming van netwerken te ondersteunen en door het gericht inzetten van het kennisbeleid.

Met de kabinetsreactie op het advies van denkgroep-Wijffels en de hierboven beschreven speerpunten voor innovatie in de groene ruimte zijn de lijnen voor het LNV-innovatiebeleid uitgezet.

Zowel de partijen in het agrofoodcluster als de actoren in het landelijk gebied staan de komende jaren voor de uitdaging nieuwe markten te creëren en in te spelen op de maatschappelijke vraag naar een duurzame omgang met hulpbronnen en verhoging van de kwaliteit van de leefomgeving.

Tegen deze achtergrond is het publieke debat dat op dit moment in Nederland plaatsvindt over de aanvaardbaarheid van de toepassing van biotechnologie in de voedselproductie, een belangrijk project. Begin 2002 zal de Tijdelijke commissie biotechnologie en voedsel het kabinet rapporteren over de uitkomsten van het publieke debat. Het kabinet zal vervolgens op korte termijn de Tweede Kamer informeren over de conclusies die zij aan de resultaten van het debat verbindt.

Kennisontwikkeling en -verspreiding

Kennisontwikkeling is een interactief proces, waarbinnen ruimte moet zijn voor onderzoek, innovatie, onderwijs en voorlichting. Het is van belang dat onderzoeksprogramma's zó zijn ingericht dat ze aansluiten bij andere onderdelen van de kennisketen, zoals kennisoverdracht naar en benutting door eindgebruikers, en bij leerprocessen.

Het instandhouden van de kennisinfrastructuur is een publiek belang. Belangrijk aandachtspunt voor LNV is het verzekeren van voldoende wetenschappelijk potentieel ten behoeve van het agrofoodcluster en de groene ruimte. Daarnaast financiert LNV onder andere onderzoek voor het beantwoorden van de in het beleidsproces gegenereerde kennisvragen. Een belangrijk deel van de middelen wordt ingezet voor onderzoek ter bevordering van duurzame productie, waarbij LNV extra investeert in onderzoek ten behoeve van de biologische landbouw. In 2002 zal tevens een financiële bijdrage geven worden aan de brede impuls van het Kabinet voor genomics. In het kader van de vernieuwing van het aansturen van LNV-onderzoek zal in 2002 worden begonnen met een verdere verbreding van de scope van het onderzoek via een systeem van open programmering.

Zoals reeds aangegeven in de Beleidsbrief voor het onderwijs voor voedsel en groen: richting en ruimte (TK 2000–2001, 27 417, nr. 1) zal in het onderwijsbeleid voor groene opleidingen het accent de komende jaren liggen op kwaliteit en inhoud. Dat wil zeggen op het versterken van de beleids- en maatschappelijke oriëntatie in het gehele beroepsonderwijs. De regeling Versterking en Innovatie Agrarisch onderwijs (VIA) wordt, evenals in 2001, gebruikt voor inhoudelijke vernieuwingen in het groene onderwijs. De nadruk ligt op de beleidsthema's van deze LNV Beleidsagenda. Het gemeenschappelijke uitgangspunt is steeds: maatschappelijk verantwoord ondernemen.

1.4 Versterking van het landelijk gebied: de zorg voor een aantrekkelijk platteland voor allen (beleidsartikelen 1, 2 en 3)

In de afgelopen decennia is Nederland geëvolueerd naar een hoogstedelijke, postindustriële samenleving, met toenemende economische, ruimtelijke en sociale dynamiek. Met deze ontwikkelingen is onze kijk op het platteland veranderd. Door de sterk gestegen welvaart stellen burgers en consumenten hogere eisen aan de kwaliteit van leven, en daarmee aan leefomgeving en voedsel(productie). Vanwege de groeiende behoefte aan samenhangend plattelandsbeleid, in aanvulling op de huidige beleidslijnen, wordt een Plattelandsbrief opgesteld die de Tweede Kamer in het

najaar van 2001 zal bereiken. Niet functies en/of sectoren staan hierin centraal, maar mensen: ondernemers, consumenten, bewoners en bezoekers. Deze nieuwe oriëntatie is reeds in gang gezet met het verschijnen van de nota's Voedsel en Groen en Natuur voor mensen, mensen voor natuur.

Platteland

Zowel vanuit de internationale, als de nationale en regionale dimensie is de noodzaak toegenomen tot een meer geïntegreerd en vraaggestuurd beleid, gericht op een evenwichtige ontwikkeling van economische, ecologische en sociaal-culturele elementen in het landelijk gebied. Beleid voor landbouw en natuur wordt meer en meer ingebed in de volle breedte van het plattelandsbeleid, mede vanuit de overtuiging dat sterke bondgenootschappen met bijvoorbeeld waterschappen en waterwinbedrijven, toeristische ondernemers of bewonersorganisaties voor alle partijen winst kunnen opleveren.

Erkend moet worden dat het gewenste evenwicht per gebied een andere vorm kan aannemen. Plattelandsbeleid richt zich juist op het benutten en versterken van deze eigenheid van plattelandsgebieden. De kracht van het platteland schuilt, volgens het bestuursakkoord nieuwe stijl (BANS), enerzijds in zijn sociaal-economische vitaliteit en anderzijds in de aantrekkingskracht van de omgeving. Om beiden te versterken zullen instrumenten meer gebundeld en gebiedsspecifiek ingezet worden, en wordt een meer ontwikkelingsgerichte planologie voorgestaan. In het najaar 2001 zullen in het overhedenoverleg de resultaten van 13 pilots worden gepresenteerd.

In het kader van het plattelandsbeleid wil de rijksoverheid haar relatie met andere overheden en andere betrokkenen verbreden én verzakelijken. De landbouw, maar ook ondernemers in andere sectoren, bewoners en bezoekers zullen op hun eigen verantwoordelijkheid worden aangesproken. Het sturingsmodel voor de groene ruimte, dat uitgewerkt is in een bestuursovereenkomst met provincies, is het startpunt voor het maken van meetbare en afrekenbare afspraken, in samenhang met een programmatische financiering. Ook in Europees verband zal Nederland zich inzetten voor een flexibel instrumentarium dat gericht is op regionale omstandigheden. In concreto betekent dit dat een verschuiving wordt voorgestaan van directe productiesteun naar ondersteuning van groene dienstverlening door de landbouw. De mogelijkheden voor nieuwe financieringswijzen zullen worden bezien.

Kwaliteitsverbetering landschap

Vanuit de visie dat natuur en landschap mede ten dienste staan van alle Nederlanders, kiest het kabinet voor een nieuwe impuls voor het landschapsbeleid. Met het verschijnen van deel 1 van het SGR-2 wordt nadere invulling gegeven aan het landschapsbeleid zoals dat in hoofdlijnen in de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur was neergezet. Het landschap is een levend en steeds veranderend geheel, dat niet in één statisch eindbeeld is te vangen. Wel dient landschapskwaliteit vanaf het eerste stadium van planvorming aandachtspunt te zijn bij alle betrokkenen. Voor de toepassing van de ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie formuleert het rijk een aantal kernkwaliteiten van acht (inter)nationaal kenmerkende landschapstypen, die richtinggevend zijn voor het

ontwerpend plannen door overheden en initiatiefnemers. Tevens zijn criteria geformuleerd ter verhoging van de kwaliteit van de landschapsplanning.

In grote delen van het land vormt de agrarische sector, en dan met name de grondgebonden landbouw, een cruciale factor voor het behoud van kenmerkende landschappen. Het agrarische cultuurlandschap is als het ware met groen en blauw dooraderd; met heggen, hagen en houtwallen, met beken, poelen en moerasjes, met brede bermen en onverharde paden. Door een gerichte investering in aanleg, herstel en beheer van ca. 20 000 ha landschapselementen vindt een kwaliteitsimpuls aan het landschap plaats in circa 200 000 ha. In het vorige begrotingsjaar is een voortvarende start gemaakt met experimenten (proeftuinen) in acht gebieden. Deze proeftuinen lopen tot juni 2003 en zullen waardevolle informatie opleveren voor de uiteindelijke keuze van gebieden waar de kwaliteitsimpuls ingezet wordt en voor de definitieve vormgeving van de instrumentatie, in samenhang met mogelijke aanpassingen van het Programma Beheer. Deze aspecten zullen in deel 3 van het SGR-2, dat in het najaar van 2002 wordt uitgebracht, worden opgenomen.

In deel 1 van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening wordt voorgesteld dat een substantieel deel van de genoemde groen-blauwe dooradering zal worden gerealiseerd in de Nationale en Waardevolle Landschappen. Ons land kent een aantal landschappen van grote waarde, die om verschillende redenen onder druk staan.

Een en ander zal worden uitgewerkt in deel 3 van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en het SGR-2.

Ook buiten de Nationale Landschappen neemt het rijk verantwoordelijkheid voor kenmerkende landschappen die bedreigd worden. In overleg met de provincies zullen daarom in 2002 een aantal Waardevolle Landschappen geselecteerd en begrensd worden. Behoud en ontwikkeling van bijzondere landschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve waarden staan hier voorop. Hiermee wordt het succesvolle concept WCL (Waardevolle Cultuurlandschappen) in aangepaste vorm voortgezet. Provincies zullen voor deze gebieden een ontwikkelingsperspectief opstellen, waarin de landschappelijke kwaliteit centraal staat.

Investeren in landschapskwaliteit betekent ook een stevige inzet op realisatie van groen bij de stad. Dat vraagt in de eerste plaats bestuurlijke daadkracht van alle betrokkenen voor de daadwerkelijke uitvoering van de reeds bestaande beleidsvoornemens, zoals de Strategisch Groenprojecten (SGP's). Met provincies en gemeenten worden afspraken gemaakt over een actieve en geïntegreerde inzet van grondbeleidinstrumenten zoals onteigening en voorkeursrecht, inrichtingsinstrumenten zoals de nieuwe Landinrichtingswet, en planologische duidelijkheid in bestemmingsplannen. Het kabinet zal tevens in overleg met de G30 een kwalitatieve impuls aan het groen in en om de stad geven, voor een betere aansluiting bij de behoeften van de stadsbewoners.

Biodiversiteit

Speciale aandacht gaat in dit begrotingsjaar uit naar biodiversiteit. Al vanaf het begin van de totstandkoming van het Biodiversiteitsverdrag in 1992 is Nederland actief op vele terreinen van het biodiversiteitsbeleid. Het Nederlandse beleid voor biodiversiteit is integraal onderdeel van de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur en het NMP-4, en krijgt

concrete vorm in de realisatie van de EHS, het soortenbeleid en het landschapsbeleid. De internationale aspecten zijn nader uitgewerkt in het beleidsprogramma biodiversiteit internationaal.

Dat Nederland in april 2002 gastheer is voor de internationale zesde Conferentie van Partijen bij het verdrag (COP-6), is een erkenning van de rol die Nederland nationaal en internationaal vervult. Deze conferentie kent vier speerpunten: behoud en beheer van bossen, invasieve uitheemse soorten, agrobiodiversiteit met een accent op behoud en toegang tot genetische bronnen, en de uitvoering van het biosafety protocol. De maatschappelijke inbedding van deze discussies was voor Nederland een belangrijk aandachtspunt in de aanloop tot de conferentie, maar zal dat zeker ook daarna zijn.

1.5 Realisatie EHS: de zorg voor flora en fauna

In 2002 krijgen belangrijke nieuwe elementen uit het natuurbeleid nader vorm. Ook hier staat, net als in het landschapsbeleid en het plattelandsbeleid, kwaliteitsverbetering voorop. Verbinden en vergroten binnen de EHS zijn daarbij essentiële elementen. Daartoe zijn begin 2002 de verkenningen voor acht robuuste verbindingen binnen de EHS door de provincies afgerond. Mede gebaseerd op deze ervaringen zullen in de loop van 2002 in deel 3 van SGR-2 definitieve keuzes gemaakt worden voor de aanwijzing van de robuuste verbindingen, de prioritering in de uitvoering en voor de instrumentatie.

Betere milieucondities staan aan de basis van een nieuwe balans tussen milieu, grondgebruik en biodiversiteit. Om de gestelde natuurdoelen in kwalitatieve zin te kunnen realiseren, is extra aandacht voor de milieucondities in en rondom de EHS nodig. Thans wordt bezien welke extra maatregelen genomen worden voor het aanpakken van ammoniak, verdroging en fosfaatverzadiging (NMP4). Kern hierbij is extensivering van de melkveehouderij in combinatie met «vernassing», en uitplaatsing van varkens- en pluimveehouderij in zones rondom verzuringsgevoelige natuur. Ook verplaatsing van waterwinning is een element van aandacht.

De Noordzee is een intensief en multifunctioneel gebruikt gebied, dat tevens onderdeel is van de EHS. Na grondig onderzoek en een uitgebreide discussie met relevante partijen publiceert het kabinet een plan van aanpak voor het duurzaam gebruik van de Noordzee. Hiermee kunnen de verschillende gebruiksfuncties, zoals visserij, scheepvaart, ontgrondingen en winning van olie en gas, afgestemd worden met de natuur- en landschapsfuncties. In 2002 zal, tegen de achtergrond van internationale ontwikkelingen, een aanvang gemaakt worden met de uitvoering hiervan, onder meer door toepassing van het algemene beschermingsregime van de EHS op het Nederlands Continentaal Plat, inclusief een helder afwegingskader voor nieuwe activiteiten of voor uitbreiding van bestaande. Ook de vertaling van het herziene gemeenschappelijke visserijbeleid naar gebruikscondities is aan de orde.

1.6 Meer markt is niet minder overheid

In de nota Voedsel en Groen is reeds aangegeven dat het versterken van de eigen verantwoordelijkheid van de sector niet inhoudt dat de verantwoordelijkheid van de overheid vermindert. Het is immers onvermijdelijk dat de productie van voedsel aan uitgebreide regelgeving onderworpen is. Voedselveiligheid, dierenwelzijn, veterinaire- en milieuzorg vergen dat

de productie aan heldere en betrouwbare normen voldoet. In de afgelopen jaren is hard gewerkt aan het wegwerken van achterstanden die wat dit betreft op enkele terreinen nog bestonden. Gezien de noodzakelijk veranderingen zullen ook de komende periode nog extra maatregelen op beleidsterreinen als voedselveiligheid, milieu en dierenwelzijn getroffen dienen te worden. Extra regelgeving was en is daarom soms onvermijdelijk. Bovendien leiden regels op initiatief van samenleving en parlement vaak weer tot uitzonderingen; dergelijk maatwerk heeft doorgaans als consequentie dat de administratieve lasten verder moeten worden opgevoerd.

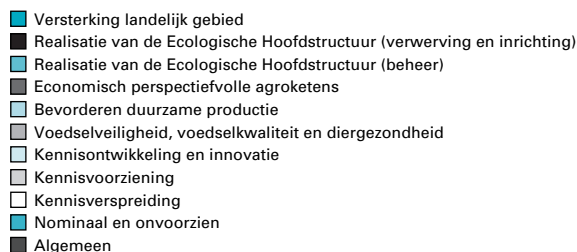
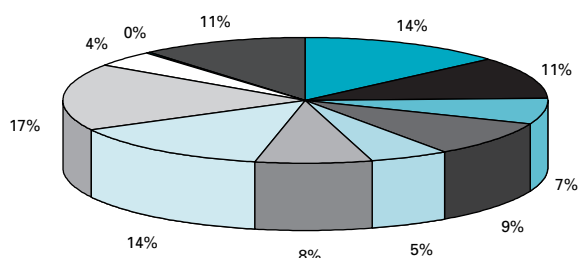
Het kabinet zal echter scherp in het oog houden dat een stapeling van regels voor het bedrijfsleven niet leidt tot een stapeling van administratieve lasten. Daarom geeft de regering gelijktijdig grote prioriteit aan het waar mogelijk reduceren en, in het geval van nieuwe regelgeving, het zo veel mogelijk beperken van de administratieve lasten die met het introduceren en uitvoeren van wet- en regelgeving gepaard gaan. Op basis van de in 2001 uitgevoerde inventarisatie van administratieve lasten van alle wetgeving van het ministerie van LNV wordt bepaald voor welke wetgevingsdomeinen nadere acties gewenst en haalbaar geacht worden ter beheersing en verdere reductie van administratieve lasten. De analyse geeft op het niveau van afzonderlijke LNV-regelingen, besluiten en/of wetten nader inzicht in de hoogte van de administratieve lasten. In de studie zijn 131 wetgevingsitems van het ministerie van LNV met administratieve lasten voor het bedrijfsleven geïdentificeerd. Naar schatting kosten ze het betrokken bedrijfsleven in totaal € 92 mln. Dit vormt ongeveer 1,1% van de totale administratieve lasten voor het gehele Nederlandse bedrijfsleven, die voor 1999/2000 worden becijferd op ca € 8 miljard. Voor de LNV-beleidsterreinen liggen er mogelijkheden in het gebruik van ICT. Initiatieven op dit gebied, waaronder het opzetten van het Groene Loket en de basisregistraties, zijn reeds gestart en zullen in 2002 met kracht worden voortgezet.

1.7 Tot slot

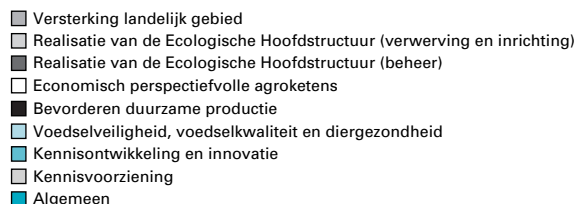
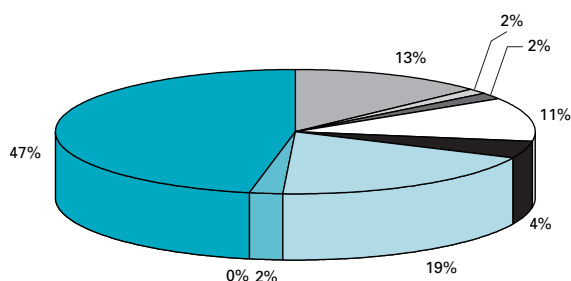
De afgelopen jaren is zowel binnen als buiten de sector de overtuiging gegroeid dat landbouw en visserij in Nederland en het Nederlandse agrofoodcomplex in de wereld alleen dan toekomst hebben als zij midden in de samenleving staan. Met andere woorden, de producenten moeten voortdurend (nieuwe) antwoorden geven op de vragen die vanuit markt en maatschappij worden gesteld. De sectoren hebben er veelvuldig blijk van gegeven die kracht en dat aanpassingsvermogen te kunnen opbrengen. Het kabinet heeft er daarom groot vertrouwen in dat de kwaliteit van het Nederlandse voedsel en groen – waar nodig ondersteund door de overheid – de komende jaren verder zal toenemen. Het Nederlandse agrofoodcomplex is en blijft daarmee van grote internationale klasse.

2. FINANCIËEL KADER VOOR 2002

Grafiek 2: Uitgaven verdeeld over de beleidsartikelen

Grafiek 3: Ontvangsten verdeeld over de beleidsartikelen

2.1 Uitgaven

De begroting van de uitgaven voor 2002 is ten opzichte van de meerjarencijfers in de begroting 2001 verhoogd met € 233 mln. De toename van de LNV-begroting wordt vooral veroorzaakt door de volgende mutaties.

Meerjarencijfers totaal uitgaven (bedragen x € 1 mln.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand begroting 2001	1 832	1 836	1 794	1 802	1 833	1 833
1 Voedselveiligheid / diergezondheid	14	18	18	18	18	18
2 Duurzame landbouw/agrarisch natuurbeheer	7	7	7	7	7	7
3 Natuur	45					
4 ICT	7	5		- 5	- 7	
5 Leerlingenaantallen/medebewindskosten	2	2	7	7	7	7
6 Grondprijscompensatie	34	38	38	37	37	37
7 Brandstofcompensatie visserij	14	14	14	14		
8 MKZ	120					
9 Ramingsbijstelling (inclusief HAO)	- 18	- 20	- 23	- 25	- 25	- 25
10 Overig	420	169	105	102	103	110
Stand begroting 2002	2 477	2 069	1 960	1 957	1 973	1 987

1. Voedselveiligheid

Het kabinet wil een maximaal beschermingsniveau voor consumenten bereiken door te bewerkstelligen dat aangeboden voedsel voldoet aan hoge eisen met betrekking tot veiligheid en kwaliteit. Hiertoe zal een aantal maatregelen worden genomen.

Een belangrijke stap is de oprichting van de Nederlandse Voedsel Autoriteit (Nva) waardoor onder meer de coördinatie van en het toezicht op alle keuringsdiensten en controle-instellingen in één organisatie worden ondergebracht. Onder verantwoordelijkheid van de Nva zullen in

de komende jaren diverse productieketens worden doorgelicht om risico's voor voedselveiligheid in de diverse schakels op te sporen en te beperken. In het kader van voedselveiligheid is het kabinet voornemens om de schapenziekte scrapie, die verwant kan zijn met BSE, versneld uit te roeien alsmede maatregelen te treffen om het voorkomen van para-tbc te verminderen. Voor de versnelde uitvoering van deze programma's is een bedrag van € 3 mln. gereserveerd.

Aan het begin van de voedselketen zal de controle op de samenstelling van diervoeders worden verscherpt. De kosten hiervan bedragen circa € 1 mln.

In verband met de verhoging van de diergezondheid, alsmede in het kader van voedselveiligheid, zal de komende jaren fors worden geïnvesteerd in het opzetten en vernieuwen van identificatie- en registratiesystemen voor dieren. Sluitende I&R-systemen vormen immers een onmisbare pijler voor de gezondheidsbewaking van de Nederlandse veestapel. Hiermee is voor 2002 een bedrag gemoeid van circa € 7 mln.

Ook zal worden geïnvesteerd in de verbetering van de communicatie richting consument in geval zich een voedselcrisis of een uitbraak van een besmettelijke dierziekte voordoet. Hiervoor wordt een bedrag van € 3 mln. uitgetrokken. Tenslotte wordt in 2002 € 2 mln. gereserveerd voor de follow-up van het maatschappelijk debat biotechnologie.

2. Duurzame landbouw/agrarisch natuurbeheer

De 7 mln. intensiveringsmiddelen die, in het kader van duurzame landbouw, structureel aan de LNV-begroting zijn toegevoegd, zullen worden ingezet in het kader van het agro-innovatiebeleid. Een dezer dagen ontvangt de Tweede Kamer de kabinetsreactie op het advies van de denkgroep Wijffels «Toekomst voor de veehouderij». In deze reactie zijn de lijnen voor het toekomstige agro-innovatiebeleid voor de veehouderij-sector uitgezet. Ook in de eerder uitgebrachte nota's Voedsel en Groen en Natuur voor mensen, mensen voor natuur wordt een beeld geschetst van de gewenste ontwikkelingen in het agrocluster en de groene ruimte waarbij hoge eisen worden gesteld aan het innovatievermogen van de verschillende actoren werkzaam in zowel het agrocluster als in de groene ruimte.

3. Natuur

In verband met de motie Van Walsem inzake een nationaal natuuroffensief (TK 2000–2001, 27 734, nr. 8) is voor 2001 een bedrag van € 45 mln. toegevoegd aan de begroting van LNV. Door een vergrote inzet van de instrumenten verwerving en inrichting kan met deze middelen een incidentele versnelling van het natuurbeleid worden gerealiseerd, bijvoorbeeld in projecten aan de zuidelijke Friese IJsselmeerkust, op de Veluwe, in Salland, op de kop van Schouwen, de Haarlemmermeer en in de Biesbosch.

Van de € 45 mln. komt voornamelijk € 36 mln. ten gunste van het artikel verwerving (13.02) en € 9 mln. van het artikel inrichting (13.03). Bij Najaarsnota 2001 vindt een definitieve verdeling plaats over de artikelen verwerving en inrichting.

4. Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Gelet op de veelheid en complexiteit van (deels EU-) regelgeving zal, voor het behoud van het draagvlak bij de LNV-doelgroepen, klantgerichter gewerkt moeten gaan worden. Belangrijk aspect daarbij is het inspelen op

nieuwe communicatietechnieken, waarbij het bewerkstelligen van een forse administratieve lastenreductie bij de «klanten» van LNV voorop staat.

Het ICT-beleid wordt hiertoe langs twee lijnen ingezet:

1. Het vernieuwen van de communicatie met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties door toepassing van ICT, met als belangrijkste speerpunt de inrichting van het «Groene Loket». Het project «Groene Loket» beoogt een gestroomlijnde informatievoorziening en transactieafhandeling te bewerkstelligen.
2. Het verbeteren van het beleids- en uitvoeringsproces door het versterken van de informatiepositie en het gegevensgebruik van het departement, met als belangrijkste speerpunten het inrichten en koppelen van basisregistraties (percelen, relaties en dieren) en het programma CLIENT (Controle Landbouwgoederen bij Import en Export naar een Nieuwe Toekomst). De inrichting van de basisregistraties – met gegevens over agrarische bedrijven, grond en grondgebruik, dieren, flora, fauna en ecosystemen – beoogt de realisatie van een meer samenhangend en geïntegreerd gegevensbeheer, dat gericht is op enkelvoudige inwinning en meervoudig gebruik van de gegevens. Doel van het programma CLIENT is het zodanig (her)inrichten van de informatiestromen en controleprocessen bij import en export van landbouwgoederen, dat de administratieve en logistieke processen bij de overheid en het bedrijfsleven worden vereenvoudigd en beter op elkaar worden afgestemd.

De kosten die hiermede zijn gemoeid worden deels gefinancierd uit de intensivering van € 7 mln. in 2001 en € 5 mln. in 2002. In 2004 en 2005 zullen de intensiveringen vanwege inverdieneffecten worden bijgesteld.

5. Leerlingenaantallen/medebewindskosten

Als gevolg van een toenemende vraag naar onderwijs op het terrein van voedsel en groen, zal het aanbod van onderwijsvoorzieningen bij de AOC's (Agrarische opleidingscentra) worden bijgesteld. Hiertoe wordt de bijdrage aan de AOC's in 2002 verhoogd met € 0,5 mln. en in 2003 en volgende jaren met € 5 mln..

Wat betreft de medebewindskosten bedraagt de compensatie € 2 mln. vanaf 2001. De extra middelen worden enerzijds ingezet voor de uitvoering van nieuwe regelingen in medebewind uit hoofde van Agenda 2000. Specifiek betreft het hier de slachtpremieregeling kalveren en cross-compliance. Anderzijds zijn de extra middelen benodigd ter borging van een rechtmatige uitvoering van het markt- en prijsbeleid door de productschappen. De nadruk ligt dan voornamelijk op versterking van de controle-activiteiten.

6. Grondprijscompensatie SGR/EHS

Om de verwervingsdoelen in het Structuurschema Groene Ruimte te realiseren worden gronden verworven tegen marktprijzen. Aangezien in 2000 de grondprijs is gestegen tot gemiddeld € 36 000,- per hectare, zijn de verwervingsbudgetten verhoogd tot het niveau waarop jaarlijks 5876 hectare voor het totaal van de SGR-aankoopcategorieën kan worden verworven. Zoals in de 1e suppletore begrotingswet 2001 is gemeld, zal de grondprijscompensatie voor de arealen uit de nota's Natuur voor mensen, mensen voor natuur en VINAC en de arealen in het kader van Natte Natuur te zijner tijd worden bekeken.

7. Brandstofcompensatie visserij

In het kader van de compensatie voor de sterk gestegen brandstofprijzen, hebben de staatssecretarissen van LNV en Financiën in september 2000 afspraken gemaakt met het visserijbedrijfsleven. Voor de periode 2000 tot en met 2004 is hiervoor € 14 mln. per jaar aan de LNV-begroting toegevoegd.

De middelen zullen worden ingezet voor het bereiken van een vitale en duurzame visserij. Hieraan zal onder andere worden bijgedragen door saneringsregelingen en andere vlootstructuurmaatregelen, het stimuleren van projecten die beogen een duurzame visserij te bevorderen, de overname van premielasten van het SFM, onderzoek en evaluaties, samenwerkingsovereenkomsten en handhavingsmaatregelen.

8. MKZ

Dit betreft enerzijds circa € 93 mln. voorfinanciering door het Rijk van de EU-bijdrage in de bestrijding en anderzijds € 27 mln. als maximale Rijksbijdrage in het MKZ-noodfonds. Deze middelen zijn in het Diergezondheidsfonds gestort.

9. Ramingsbijstelling (inclusief HAO)

Er wordt een ramingsbijstelling doorgevoerd van € 18 mln. in 2001 oplopend naar € 25 mln. in 2004. De bijstelling zal onder meer gevonden worden in een deel van de toegedeelde prijsbijstelling 2001, het stimuleringskader, de Groene Hart impuls, voorlichting en het niet doorgaan van CO₂-projecten. De korting op het HAO zal eerst nader worden gezien op efficiencymaatregelen.

10. Overig

Dit is het saldo van de loon- en prijsbijstelling, eindejaarsmarge, interdepartementale overboekingen, (de)salderingen en herschikkingen. De hoge bedragen in 2001 en 2002 worden met name veroorzaakt door desalderingen, zijnde bijdragen vanuit het O&S-fonds en het Diergezondheidsfonds aan de LNV-begroting voor respectievelijk uitgaven in het kader van het mestbeleid en uitgaven voor BSE-maatregelen.

2.2 Ontvangsten

De begroting van de ontvangsten voor 2002 is ten opzichte van de meerjarencijfers in de begroting 2002 met € 266 mln. verhoogd. Deze verhoging heeft vooral betrekking op de landbouweffingen die vanaf 2002 binnen het begrotingsverband van het Ministerie van LNV worden gebracht.

Meerjarencijfers totaal ontvangsten (bedragen x € 1 mln.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand begroting 2001	270	349	306	303	304	304
1 EU-ontvangsten bestrijding MKZ	39	27	27			
2 Landbouwhheffing		272	272	272	272	272
3 Perceptiekostenvergoeding		- 111	- 68	- 68	- 68	- 68
4 Overig	312	78	9	6	6	4
Stand begroting 2002	621	615	546	513	514	512

1. EU-ontvangsten bestrijding MKZ

De EU-bijdrage in de bestrijding van MKZ komt naar huidige inzichten uit op in totaal circa € 93 mln. waarvan naar verwachting in 2001 € 39 mln. wordt ontvangen en circa € 27 mln. per jaar in 2002 en 2003.

2. Landbouwhheffingen en perceptiekostenvergoeding

In het kader van de concentratie EU-afdrachten worden de bruto ontvangsten uit landbouwhheffingen binnen begrotingsverband van het Ministerie van LNV gebracht. De perceptiekostenvergoeding wordt overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

4. Overig

Dit is het saldo van de (de)salderingen en herschikkingen. De hoge bedragen in 2001 en 2002 worden met name veroorzaakt door desalderingen, zijnde bijdragen vanuit het O&S-fonds en het Diergezondheidsfonds aan de LNV-begroting voor respectievelijk uitgaven in het kader van het mestbeleid en uitgaven voor BSE-maatregelen.

2.3 Fiscaal

In het Belastingplan 2002 zijn maatregelen opgenomen, betrekking hebbend op onder meer de thema's: arbeidsmarkt en armoedeval en vervoer. Een aantal maatregelen werkt ook door naar LNV-beleidsterreinen. Verder zijn maatregelen opgenomen op het gebied van economische infrastructuur en natuur en milieu. Meer specifiek voor LNV-beleidsterreinen zijn de volgende maatregelen van belang. Het tarief van de vennootschapsbelasting zal worden verlaagd met een 0,5%-punt. De herinvesteringsreserve-regeling wordt, met het oog op de aankoop van gronden voor de ecologische hoofdstructuur en strategische groenprojecten (EHS/SGP), verruimd. Bij bedrijfsverplaatsing vanuit de EHS/SGP kan daardoor in aangewezen gevallen de fiscale claim op stille reserves worden doorgeschoven naar een andere onderneming. Om de rendementspositie van installaties voor warmtekrachtkoppeling (WKK) te verbeteren, wordt de afdrachtkorting in de ecotax verhoogd van 0,23 tot 0,57 eurocent/kWh. Deze maatregel werkt, na goedkeuring door de Europese Commissie, terug tot 1 januari 2001. De voorgenomen regeling vervangt de aangekondigde tijdelijke stimuleringsmaatregel voor kleinschalige WKK (TK 2000-2001, XIV, nr. 45). Voor zorgprestaties van zorgboerderijen, thans belast met 19% BTW, wordt een vrijstelling van BTW ingevoerd.

In het Belastingplan 2002 zijn ook enkele voorstellen opgenomen tot herziening van het successie- en schenkingsrecht. Dit betreft onder meer een algehele vrijstelling van successie en schenking voor partners. Voor bedrijfsopvolging wordt een nieuwe faciliteit opgenomen, die in de plaats komt van de bestaande kwijtscheldingsfaciliteit in de Invorderingswet 1990. De faciliteit zorgt ervoor dat in bepaalde situaties waarin het bedrijf ten minste 5 jaar wordt voortgezet, een gedeelte van de verschuldigde belasting kan worden verminderd tot nihil. Een soortgelijke regeling is getroffen voor aandelen en winstbewijzen die behoren tot een aanmerkelijk belangpakket.

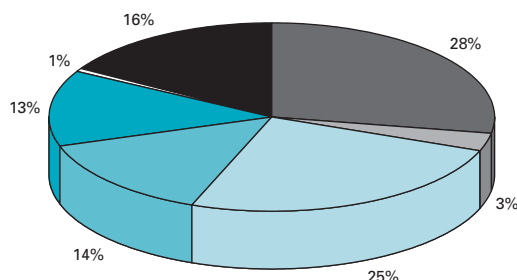
01 Versterking landelijk gebied

Algemene beleidsdoelstelling

Versterking van het landelijk gebied is gericht op kwaliteitsverbetering en het in onderlinge samenhang versterken van de verschillende functies in het landelijk gebied. Deze doelstelling valt uiteen in:

- * een verbetering van de fysieke leefomgeving en de ruimtelijke structuur;
- * een integrale aanpak van specifieke problemen in de concentratiegebieden;
- * de verbetering van de kwaliteit van natuur- en landschap in het landelijk gebied;
- * bevorderen van groen in en om de stad;
- * het verder ontwikkelen van gevarieerde recreatiemogelijkheden;
- * een structurele ombuiging van het wereldwijde verlies aan biodiversiteit.

Grafiek 4: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

- Gebiedenbeleid
- Reconstructie varkenshouderij / kwaliteitsimpuls zandgebieden
- Landelijk Natuurlijk
- De stedelijke omgeving "Groen in en om de stad"
- Realisering gevarieerde recreatiemogelijkheden in het landelijk gebied
- Internationaal natuurlijk
- Apparaat

Operationele doelstellingen

01.11 Gebiedenbeleid

Verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en de ruimtelijke structuur in gebieden die waardevol en kwetsbaar zijn gezien vanuit landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, cultuurhistorie, water en milieu. Het programma betreft:

- a) verbetering van de ruimtelijke structuur van het landelijk gebied door aanpassing van de verkavelingsstructuur en aanpassing van wegen en waterlopen. In totaal betreft dit 610 000 hectare landelijk gebied;
- b) het herstellen van watersystemen ten behoeve van de natuurontwikkeling. In 2002 worden anti-verdrogingsmaatregelen genomen voor 6 000 hectare landelijk gebied.

Opgenomen zijn de doelen die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan Gebiedenbeleid. Ook via landbouw, natuur en recreatie zijn in het kader van het gebiedenbeleid inspanningen voorzien. Deze doelen zijn opgenomen bij de betreffende paragrafen of hoofdstukken. Bij de prestatie-

verantwoording worden de inspanningen op het gebied van de landbouw, natuur en recreatie in relatie tot Gebiedenbeleid in beeld gebracht.

Streefwaarden

Omschrijving	2002	Restant
a) ruimtelijke structuur	40 000 ha ingericht 13 000 ha kavelruil	610 000 ha inrichting
b) Anti-verdroging	6 000 ha	0 ha

De regeling Gebiedsgerichte Bestrijding Verdroging loopt al sinds vele jaren. Met 6000 ha is in 2002 de afronding voorzien. De anti-verdrogingsbestrijding is daarmee niet ten einde. Het nemen van anti-verdrogingsmaatregelen wordt voortgezet in het kader van de Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB).

Beleidsinstrumenten

- * Bestuursovereenkomst gebiedsgerichte inrichting landelijk gebied Rijk-provincies
- * Landinrichtingsinstrumentarium
- * Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB)
- * Regeling Gebiedsgerichte Bestrijding Verdroging (GeBeVe); betreft alleen uitfinanciering van oude verplichtingen.
- * WCL, hetgeen alleen uitfinanciering van oude verplichtingen betreft.

01.12 Reconstructie varkenshouderij / kwaliteitsimpuls zandgebieden

Integrale herstructurering van de concentratiegebieden ter verbetering van de woon-, werk- en leefomstandigheden en verbetering van de economische structuur.

Ten behoeve van de reconstructie van de varkenshouderij in de concentratiegebieden, worden varkensvrije zones gerealiseerd van minimaal 1000 m breed. Deze zones dienen ter voorkoming van de verspreiding van varkenspest en zullen uiterlijk in 2012 gerealiseerd zijn. Via de Reconstructiewet concentratiegebieden wordt integrale herstructurering van de concentratiegebieden nagestreefd, ter verbetering van de woon-, werk- en leefomstandigheden van de gebieden. Herstructurering beslaat o.a. extensivering van de intensieve veehouderij. Tevens wordt gestreefd naar verbetering van de economische en ruimtelijke structuur, vergezeld gaand met een eigentijdse architectonische beeldkwaliteit en een verbetering van de milieu-omstandigheden in de concentratiegebieden. Om dit laatste te realiseren zullen binnen 12 jaar zones van 500 m (evt. 250 m) worden gecreëerd rond verzuringsgevoelige gebieden zoals EHS-gebieden;

Ten behoeve van het reconstructieproces worden momenteel plannen gemaakt door de reconstructieprovincies. Het ministerie van LNV adviseert en ondersteunt de provincies bij het maken van deze plannen. Dit met name door de inzet van de Dienst Landelijk Gebied.

Opgenomen zijn de doelen die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan Reconstructie. Ook via landbouw, natuur en recreatie zijn in kader van Reconstructie inspanningen voorzien, zoals het extensiveren van de landbouw en het tegengaan van te hoge fosfaat- en nitraatdeposities. Deze doelen zijn opgenomen bij de betreffende paragrafen of hoofdstukken. Bij de prestatieverantwoording worden de inspanningen op het gebied van de landbouw, natuur en recreatie in relatie tot Reconstructie in beeld gebracht.

Streefwaarden

Omschrijving	2002
Opstellen Reconstructieplannen 6 Pilotgebieden	Uiterlijk 2002 Afronding

Het is nog niet duidelijk hoeveel reconstructieplannen er zullen worden ingediend. Dit zullen er minimaal 2 zijn. Deze plannen dienen binnen negen maanden na inwerkingtreding van de Reconstructiewet concentratiegebieden te zijn opgesteld en aan het Rijk te zijn aangeboden.

Beleidsinstrumenten

- * Reconstructiewet concentratiegebieden
- * Kaderregeling Pilots Reconstructiegebieden
- * Het LNV verwervings- en landinrichtingsinstrumentarium

01.13 Landelijk Natuurlijk

In 2020 is de landschappelijke en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied aanzienlijk versterkt, is duurzaam gebruik ervan gewaarborgd en heeft een kwart van het agrarisch cultuurlandschap een forse kwaliteitsimpuls gekregen:

1. het uitvoeren van een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie, een kwaliteitsimpuls in 200 000 hectare agrarisch cultuurlandschap door het investeren in kwaliteitsverbetering van 20 000 ha tot 2020;
2. in 2020 is er 179 900 hectare natuur en landschap (excl. de kwaliteit-impuls) in het landelijk gebied zoals opgenomen in de nota Natuur voor Mensen (LNV, 2000);
3. In 2020 zijn voor alle in Nederland van nature voorkomende soorten en populaties de condities voor instandhouding duurzaam aanwezig. In 2010 zijn soortenbeschermingsplannen voor alle bedreigde soorten opgesteld (NVM).

Streefwaarden

Omschrijving met nummer doelstelling	2002
Formuleren kernkwaliteiten van landschappen (1)	gereed
Voltooide studies offensieve landschapsstrategie (1)	4
Uitbreiding kwaliteitsimpuls landschap (1)	500 ha
Handboek Biodiversiteit op het Landbouwbedrijf (1)	Gereed
Uitgewerkte Codes voor goede Landbouwpraktijk (1)	Gereed
Graadmeter voor Agrobiodiversiteit (1)	Gereed
Uitbreiding natuur en landschap in het landelijk gebied, exclusief kwaliteitsimpuls landschap (2)	3109 ha
Aantal opgestelde soortenbeschermingsplannen (3)	4

Beleidsinstrumenten

Om de algemene en operationele doelstellingen te kunnen realiseren is het formuleren van kernkwaliteiten van landschappen een belangrijke instrumentele voorwaarde. In het kader van de offensieve landschapsstrategie worden plannen ontwikkeld en inrichtingsmaatregelen uitgevoerd in de vorm van studies. De offensieve landschapsstrategie wordt vormgegeven op basis van de Regeling Landschapsontwikkelingsplannen. De doelstellingen van de kwaliteitsimpuls worden bereikt door het instellen van een genenbank voor bomen en struiken, experimenten in 6 tot 8 proeftuinen ten behoeve van de groen-blauwe dooradering, verwerving, inrichting en beheersmaatregelen. In experimenten wordt onderzocht hoe beheersmaatregelen het beste gerealiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld via de Subsidieregeling gebiedsgericht beleid (SGB) of Programma Beheer. Het opstellen en implementeren van Codes voor Goede Landbouw Praktijk en een Plan van Aanpak Agrobiodiversiteit zijn voorwaarden voor duurzaam gebruik. Ten behoeve van het maatschappelijk draagvlak voor natuur worden activiteiten gefaciliteerd voor natuur- en milieueducatie, voorlichting, samenwerking en visievorming voor natuurbeschermingsorganisaties.

Met het oog op behoud en versterking van de ecologische en landschappelijke kwaliteit worden de volgende instrumenten ingezet: verwerving en inrichting van hectares natuur en landschap, het uitvoeren van de Nota Belvedere en de Architectuurnota, voordrachten voor de werelderfgoedlijst, het begrenzen van Nationale Landschappen, het subsidiëren van gemeentelijke en regionale landschapsontwikkelingsplannen en maatregelen in het kader van Programma Beheer.

Ten behoeve van soortenbescherming worden soortenbeschermingsplannen uitgevoerd. Meerjarige taakstelling is gemiddeld 5 soorten beschermingsplannen gedurende de periode 2001–2010 (Natuur voor Mensen, LNV, 2000). Het totaal aantal soortenbeschermingsplannen is afhankelijk van het aantal behandelde soorten per plan alsmede de ontwikkeling in het aantal bedreigde soorten.

01.14 De stedelijke omgeving «Groen in en om de stad»

De inzet van Groen in om de stad is verbetering van kwaliteit van de stedelijke omgeving door het in balans brengen en houden van groen en rood. De volgende programma's gelden hiervoor:

- * groen in de stad: Herstructurering van 75 bestaande parken, aanleg

van 16 nieuwe groengebieden en 23 groene verbindingen in de periode 2000–2004. Het ministerie van LNV stuurt gemeentes aan via convenanten;

- * groen om de stad: Aanleg van ca. 26 500 ha nieuw groen nabij de steden¹ en 450 km groene verbindingen tussen de steden en groengebieden in de periode 1995–2020, waarvan uit:
 - * het Structuurschema Groene Ruimte: 13 110 ha, waarvan 9090 recreatiebos en 4020 staatsbos en 450 km groene verbindingen in het jaar 2013 (uitvoeringsperiode: 1995–2013);
 - * actualisering Vierde Nota Ruimtelijke Ordening (VINAC): 2805 ha strategisch groen waarvan 345 ha verbindingen en 438 ha regionaal groen in het jaar 2010 (uitvoeringsperiode 2004–2010);
 - * de Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (NVM): 10 000 ha kwaliteitsimpuls stadslandschap in 2020 (uitvoeringsperiode 2010–2020).

LNV zal deelnemen aan de 2^e Ronde Verstedelijkingsgesprekken, ingezet door VROM, om de realisatie van groen om de steden in relatie tot nieuwbouwlocaties weer gelijk te schakelen.

Streefwaarden

Omschrijving	2002	Restant taakstelling
Verwerving SGR	491 ha	5 520 ha
Inrichting SGR	50 ha staatsbos 150 ha recreatiebos	2 450 ha staatsbos 5 815 ha recreatiebos
Groene verbindingen	34 km	406 km

De streefwaarden hebben alleen betrekking op groen om de stad. Voor het groen in de stad is in het kader van de convenanten Rijk–steden afgesproken dat de steden inspanningen gaan leveren, zoals die zijn opgenomen in de Stedelijke Meerjarenontwikkelingsprogramma's. Na afloop van vijf jaar beoordeelt het Rijk de bereikte prestaties.

De streefwaarden wat betreft het groen om de stad zijn voornamelijk beperkt tot de taakstellingen uit het Structuurschema Groene Ruimte. De VINAC realisatie is voorzien vanaf 2004 terwijl uitvoering van de kwaliteitsimpuls stadslandschap (NVM) start vanaf 2010. Reden om in 2002 nog geen streefwaarden op te nemen.

Beleidsinstrumenten

Groen in de stad:

- * convenanten Rijk-individuele steden gebaseerd op het Grote Steden Beleid, Wet Stedelijke Vernieuwing (getekend december 1999) en Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing.

Groen om de stad:

- * bufferzoneconvenant VROM-LNV (1996);
- * het LNV verwervings- en landinrichtingsinstrumentarium;
- * regeling Kwaliteitsimpuls Groene Hart.

01.15 Realisering gevarieerde recreatiemogelijkheden in het landelijk gebied

Verbetering van de recreatiemogelijkheden door de aanleg van voorzieningen. Het programma omvat:

¹ De natuuronderdelen van de Strategische Groenprojecten Randstadgroenstructuur zijn ondergebracht bij 0113 Landelijk Natuurlijk en de beleidsartikelen 2 en 3 ecologische Hoofdstructuur.

- a) aanleg van recreatievoorzieningen in het landelijk gebied, te weten 1700 km nieuwe lijnelementen en 2130 ha recreatief groen (vlakken) in de periode tot en met 2018. Dit betreft «overige recreatie»;
- b) realisering van landelijke netwerken voor varen, fietsen en wandelen. In 2010 is er ca. 12 000 km bruikbaar en bewijzerd netwerk, te weten: 4500 km Lange wandelroutes (LAW's); 3560 km Lange Fietsroutes (LF) en 4400 km Basistoervaartnet (BRTN);
- c) beheer van recreatieve voorzieningen in ruim 210 000 ha natuur-, bos- en recreatiegebieden;
- d) bevordering van kennis en deskundigheid op het gebied van de recreatie, versterking van de positionering van de recreatie in de samenleving en verbetering van de kwaliteit van het milieu en van het recreatief-toeristisch produkt in onderlinge samenhang.

Streefwaarden

Streefwaarden met verwijzing naar doelstelling	2002
Verwerving en inrichting (a)	80 ha
Recreatieve paden (a)	100 km
Nationale netwerken (b)	290 km
Beheer bos, natuur en recreatiegebied (c)	212 815 ha

Beleidsinstrumenten

- * Het LNV verwervings- en landinrichtingsinstrumentarium;
- * Regeling Versterking Recreatiesector;
- * Rijksbijdrage Staatsbosbeheer
- * Deelname Wet gemeenschappelijke regelingen m.b.t. Recreatieschappen Midden-Delfland en Grevelingen

01.16 Internationaal natuurlijk

Structurele ombuiging van het wereldwijde verlies aan biodiversiteit, door:

1. het nakomen door Nederland van internationale verplichtingen;
2. het actief bijdragen van Nederland in internationaal verband aan de wereldwijde aanpak van een duurzame ontwikkeling en behoud van biodiversiteit.

Streefwaarden

Omschrijving met nummer doelstelling	2002
Het aantal MoU's (1)	5
Het aantal in 2002 startende internationale natuurprojecten (2)	75

Het weergegeven aantal internationale natuurprojecten betreft natuurprojecten die gefinancierd worden uit middelen die op de begroting staan van het ministerie van LNV en middelen die onderdeel uitmaken van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS). De HGIS is een gezamenlijk rijksbreed budget. De budgetten van de HGIS staan voornamelijk op de begroting van BZ/OS maar worden door of in overleg met

betrokken departementen besteed. Het bedrag internationale natuurprojecten betreft het totaal van de uitgaven voor internationaal natuurbeheer uit voornoemde middelen. Het realiseren van projecten binnen Nederland die voortvloeien uit internationale verdragen wordt verantwoord op beleidsartikel 3: Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer).

De projecten worden gerealiseerd in samenwerking met de departementen BUZA/OS, V&W, VROM, EZ en OCW. Vanuit haar verantwoordelijkheid voor het internationaal natuurbeleid levert het Ministerie van LNV een grote beleidsinhoudelijke bijdrage.

Beleidsinstrumenten

De doelstellingen van het internationaal natuurbeleid worden gerealiseerd in het kader van het Beleidsprogramma Biodiversiteit Internationaal Natuurbeheer (BBI). Dit programma is een vervolg op het Programma Internationaal Natuurbeheer (PIN) 1996–2000. Instrumenten zijn:

- * internationale verdragen en richtlijnen binnen de EU op het gebied van natuurbescherming: Ramsar conventie, Bern-conventie, Bonnconventie, UNESCO Werelderfgoedverdrag, OSPAR, CITES, Biodiversiteitsverdrag, Pan-Europese Biologische en Landschapsdiversiteitsstrategie, EU-Vogelrichtlijn, EU-Habitatrichtlijn, EU-Biodiversiteitsstrategie, EU Kaderrichtlijn Water;
- * overeenkomsten met internationale organisaties (IUCN, Birdlife International, Econet Action Fund, Plant Life International, UNEP), pre-accessie landen en Memorandums of Understanding (MoU's, overeenkomsten met landen);
- * de zesde mondiale Biodiversiteitsconferentie COP6 CBD die in 2002 georganiseerd wordt door Nederland;
- * projectsubsidiering in het kader van:
 - de ontwikkeling van het Europees natuurbeleid, w.o. de ontwikkeling van een Pan-Europees Ecologisch Netwerk;
 - natuurontwikkeling in Midden en Oost Europa;
 - natuurontwikkeling buiten Europa in het kader van ontwikkelingssamenwerking;
- * Besluit Natuurbeheer Midden- en Oost Europa;
- * contributies aan internationale organisaties en secretariaten van internationale verdragen op het gebied van natuurbescherming;
- * vertegenwoordiging in en bijdragen aan internationale gremia.

De budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000

01 Versterking landelijk gebied	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	360 270	283 999	222 573	205 288	196 379	225 904	226 628
UITGAVEN	356 470	311 824	283 041	273 741	257 143	267 336	266 703
Programma-uitgaven	296 462	256 825	237 038	228 008	212 046	222 135	221 502
U0111 Gebiedenbeleid	103 579	83 783	78 261	78 033	63 242	64 670	59 797
U0112 Reconstructie varkenshouderij / kwaliteitsimpuls zandgebieden	11 400	8 660	8 808	10 176	3 300	9 966	9 966
U0113 Landelijk Natuurlijk	79 456	73 265	70 819	56 198	58 470	57 779	58 871
U0114 De stedelijke omgeving «Groen in en om de stad»	61 396	51 039	40 351	44 305	47 625	49 787	52 419
U0115 Realisering gevarieerde recreatiemogelijkheden in het landelijk gebied	38 342	37 562	36 670	37 168	37 281	37 805	38 322
U0116 Internationaal natuurlijk	2 288	2 516	2 129	2 128	2 128	2 128	2 127
Apparaatsuitgaven	60 008	54 999	46 003	45 733	45 097	45 201	45 201
U0121 Apparaat	58 573	53 455	44 913	44 643	44 007	44 111	44 111
U0122 Baten-lastendienst	1 435	1 544	1 090	1 090	1 090	1 090	1 090
ONTVANGSTEN	92 661	83 678	79 554	83 636	77 764	78 574	77 603

Toelichting

De budgetten van het artikelonderdeel «landinrichting» in de oude begrotingsindeling, zijn in onderhavige begroting verdeeld over de beleidsartikelen 1 en 2. Zo ook de verplichtingen. In de verantwoording over 2002 zullen dezelfde verdeelsleutels worden gehanteerd. Voor 2002 is er ruimte om voor € 18 mln. nieuwe verplichtingen aan te gaan in het kader van landinrichting (exclusief bijdragen derden en kadaster).

Een deel van bovengenoemde budgetten en delen van de budgetten van beleidsartikelen 2 en 4 zullen besteed worden in het kader van «inverdienen». Inverdienen bestaat uit nieuwe middelen die voor nieuw beleid beschikbaar komen en die via het instrument landinrichting worden ingezet. Dit is een onderdeel van de afspraken LNV-provincies in het kader van de Herijking Landinrichting. In de periode tot en met 2001 betreft dit € 19,3 mln. In de periode 2002 tot en met 2006 zal er een bedrag van € 55,2 mln., exclusief de middelen van «Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur», worden gereserveerd voor besteding via landinrichting. In de periode 2007 tot en met 2010 is er € 53 mln. beschikbaar. Jaarlijks wordt, via de «Bestuursovereenkomst gebiedsgerichte inrichting landelijk gebied», aangegeven voor welke doelen, middelen gereserveerd zijn ten behoeve van de realisatie van inverdiентаakstelling.

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht aan de hand van prestatiegegevens.

De apparaatsuitgaven betreffen de Dienst Landelijk Gebied de beleidsdirecties GRR en Natuurbeheer en de AID. De uitgaven voor de baten-lastendienst hebben betrekking op LASER.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

			raming 2002
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel DLG	594,3	46,4	27 603
Personeel GRR	51,7	55,8	2 887
Personeel DN	22,3	56,8	1 268
Personeel AID	42,8	45,4	1 940
Materieel			10 261
Overig apparaat*			954
Bijdrage aan Laser			1 090
Totaal apparaatsuitgaven			46 003

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De ontvangsten hebben met name betrekking op landinrichting (landinrichtingsrente en bijdragen derden) en verder op EU-ontvangsten voor inrichting en op diverse overige ontvangsten.

Ontvangsten 2002 (x € 1 000)

Totaal	79 554
Landinrichtingsrente	40 161
Bijdragen van derden	25 957
EU-ontvangsten	8 063
Overige ontvangsten	5 373

Op dit beleidsartikel zijn twee fiscale regelingen (Bosbouwvrijstelling en vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer) van toepassing. De belastinguitgaven die met de bosbouwvrijstelling zijn gemoeid, bedragen jaarlijks structureel € 2 mln. De regeling houdt in dat de voor- en nadelen uit bosbouwbedrijf niet tot de winst worden gerekend. De belastinguitgaven die met de vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer zijn gemoeid, bedragen € 1 mln. structureel. De vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer strekt ertoe om op grond van aan te wijzen regelingen, de kosten van aanleg en instandhouding van bos en natuur gedeeltelijk vrij te stellen van belastingheffing.

Toelichting programma-uitgaven 2002 aan de hand van prestatiegegevens

In deze begroting wordt in de prestatiegegevens m.b.t. inrichting onderscheid gemaakt tussen «afgeronde» hectares en hectares «onderhanden». «Afgeronde» hectares zijn hectares die gedurende voorgaande jaren zijn ingericht en die in 2002 opgeleverd worden. De prestaties onder de noemer «onderhanden» hectares geven weer waaraan de budgetten in het jaar 2002 worden besteed.

01.11 Gebiedenbeleid

Instrument	Aantal prestaties	Totale uitgaven (x € 1 000)
LNV landinrichtings-instrumentarium	Afronding inrichting: * 40 000 ha inrichting * 13 000 ha kavelruil * 6 000 ha verdroging	
	Onderhanden: * 610 000 ha inrichting * 13 000 ha kavelruil	65 531
Stimuleringskader	50 projecten	3 868
WCL middelen	350 projecten	5 975
Saldo POP/SGR		2 887

01.12 Reconstructie varkenshouderij/Kwaliteitsimpuls zandgebieden

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Kaderregeling Pilots Reconstructiegebieden	6 pilots afgerond	€ 1,5 mln. per pilot	8 808

Toelichting

De inzet van verwerving en inrichting vindt alleen plaats via de Kaderregeling pilots reconstructiegebieden.

01.13 Landelijk Natuurlijk

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Verwerving kwaliteitsimpuls landschap	125 ha	€ 29 496	3 687
Uitvoering kwaliteitsimpuls landschap*	500 ha		3 971
NVM landschapsontwikkeling			1 361
Verwerving bosuitbreidingslocaties in landinrichting	137 ha	€ 36 302	4 973
Verwerving overig bos/landschap in landinrichting	93 ha	€ 36 302	3 376
Inkomenscompensatie bos op landbouwgrond	4 070 ha	€ 812	3 304
Inrichting bosuitbreidingslocaties in landinrichting	afronding: * 50 ha onderhanden: * 390 ha		2 192
Inrichting overig bos/landschap in landinrichting	afronding: * 200 ha onderhanden: 2 300 ha		3 176
Bosaanleg op landbouwgrond	afronding: * 578 ha		1 010
Beheer bestaand bos, natuurterreinen en landschap	103 000 ha	€ 159	16 359
Weidevogelbeheer	20 000 ha	€ 545	10 891
Beheer wintergasten en natuurbraak	18 000 ha	€ 182	3 267
Regeling draagvlak natuur			2 880
Landschapsbeherende stichtingen	12		3 721
Soortenbeschermingsplannen	5		1 815
Belvedere			1 841
Faunafonds			2 995

* Door middel van proeftuinen wordt onderzocht op welke wijze de uitvoering van de kwaliteitsimpuls landschap het meest doeltreffend kan worden gerealiseerd.

01.14 De stedelijke omgeving «Groen in en om de stad»

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
LNV verwervings- en landinrichtings instrumentarium	Afronding: * 491 ha verwerving * 50 ha staatsbos ingericht * 150 ha recreatiebos ingericht	€ 58 991	28 965
	Onderhanden: * 500 ha staatsbos * 1.600 ha recreatiebos		5 719
Groene Hart Impuls	60 projecten		4 629
Overig bosaanleg (PPS)			1 038

Toelichting

Het prijspeil voor de normbedragen verwerving en inrichting is 1-1-2001. In het kader van de bufferzoneconvenantafspraken financiert VROM mee. Voor de groene verbindingen financieren decentrale overheden mee aan de verwerving en inrichting.

01.15 Realisering gevarieerde recreatiemogelijkheden in het landelijk gebied

Instrument	Aantal prestaties	Totale uitgaven (x € 1 000)
LNV verwervings- en landinrichtings-instrumentarium	Afronding: * 80 ha recreatie * 100 km paden	
Regeling Versterking Recreatiesector	Onderhanden: * 1000 km paden 290 km nationale netwerken	11 212 1 751
Staatsbosbeheer en Recreatieschappen Midden-Delfland en Grevelingen	212 815 ha, waarvan SBB 203 976 ha	20 922
Kennis en deskundigheidsbevordering	65 projecten en 1 innovatie-centrum	2 785

Toelichting

Het prijspeil voor de gemiddelde bedragen verwerving is 1-1-2001. De inzet van het landinrichtingsinstrumentarium voor investeringen in recreatie in het landelijk gebied bestaat uit een Rijksbijdrage van 50%. Het overige deel komt voor rekening van decentrale overheden. Rijksbijdrage in geval van een Strategisch Groenproject Natuurontwikkeling is 100%.

01.16 Internationaal natuurlijk

Instrument	Totale uitgaven (x € 1 000)
Internationale natuurprojecten en contributies	2 129

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	283 041	273 741	257 143	267 336	266 703
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	116 300	94 223	67 904	46 576	32 055
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	166 741 46 004	179 518 45 733	189 239 45 097	220 760 45 261	234 648 45 201

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. Grote delen van de programma-uitgaven, zowel voor reeds aangevane verplichtingen als nog aan te gane verplichtingen, zijn benodigd ter realisatie van de doelstellingen van het Structuurschema Groene Ruimte (SGR1 uit 1993). Via de «Bestuursovereenkomst gebiedsgerichte inrichting landelijk gebied» met provincies en het «GSB-convenant» met grote steden is een groot deel van de programma-uitgaven meerjarig bestuurlijk verplicht.

Veronderstellingen

De meest kritische factor voor het bereiken van de ruimtelijke doelen is de beschikbaarheid van voldoende grond tegen een prijs die niet leidt tot versterking van de grondmarkt. Tot nu toe stond vrijwillige verwerving voorop. De evaluatie van de voortgang van de Strategische groenprojecten wijst uit dat vooral in het Westen grondeigenaren vanwege ontwikkelingen op het gebied van de woningbouw hoge verwachtingswaarden hebben van gronden die bedoeld zijn voor groene projecten. Het is noodzakelijk dat wordt zorg gedragen voor planologische duidelijkheid via streek- en bestemmingsplannen en dat – waar nodig – wordt overgegaan tot zwaardere verwervingsinstrumenten, zoals onteigening, dan wel vrijwillige verwerving op basis van onteigening.

Er moeten mogelijkheden zijn om vanuit de markt te komen tot een aanzienlijke vergroting van de financieringsmogelijkheden van groen, een betere inhoudelijke afstemming van rood en groen en het beter onderling doen aansluiten bij de uitvoering van groene en rode projecten.

Evaluatie

In 2001 is een aantal evaluaties verricht. Belangrijk in deze was de evaluatie van de voortgang van de Strategische Groenprojecten en de relatie hiervan met de VINEX woningbouw. De uitkomsten van deze evaluaties zijn inmiddels aan de Tweede Kamer aangeboden. Een andere evaluatie betrof de WCL's. In deze evaluatie zijn de organisatie, het mobilisatieproces, de realisatie en de continuïteit onderzocht.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor de doelstellingen en streefwaarden met betrekking tot de versterking van de landelijke natuur. De provincies hebben een zeer belangrijke regierol met betrekking tot grondverwerving, (land)inrichting en natuurbeheer. Het Rijk (LNV, VROM, V&W) en provincies sluiten – op basis van een bestuursovereenkomst en provinciale uitvoeringsprogramma's – jaarlijks een vierjaarlijks voortschrijdend uitvoeringscontract. Dit uitvoeringscontract committeert Rijk en provincies, maar laat onverlet de bevoegdheden van de begrotingswetgever en het budgetrecht van Provinciale Staten en de noodzaak te komen tot herziening van afspraken als gevolg van zwaarwegende andere belangen. Het ministerie van LNV is resultaatverantwoordelijk voor de inzet en werking van de beleidsinstrumenten en de nakoming van de internationale verplichtingen.

Groeipad VBTB

De Bestuursovereenkomst die in het kader van het sturingsmodel tussen Rijk en provincies is afgesloten beoogt concrete prestatieafspraken tussen betreffende partijen te beschrijven. Nadere concretisering van te leveren prestaties en bijbehorende prestatie-indicatoren is een groeitraject waaraan door beide partijen wordt gewerkt. De doorwerking van deze verbeteringsslag zal terug te vinden zijn in de volgende begroting. Daarnaast zal in het licht van de interne verzelfstandiging van DLG gewerkt worden aan een betere beschrijving van producten en diensten en prestatiegegevens daarover. Naast aanpassing van de systematiek van de SGR-enquete om de voortgang van de verwerving te monitoren zal in dit kader ook gewerkt worden aan een verbeterde kostprijsberekening voor de verschillende inrichtingscomponenten. In het kader van het SGR-2 wordt gewerkt aan een vereenvoudiging van beleids- en gebiedscategorieën. Na finale besluitvorming over het SGR-2 zal hier ook de begroting op aangepast worden. Ten aanzien van de reconstructie kan opgemerkt worden dat provincies in hun reconstructieplannen verder uitwerking geven aan de operationele doelen, te bereiken prestaties en de prestatie-indicatoren. Met de input uit de reconstructieplannen kunnen deze nader worden geconcretiseerd.

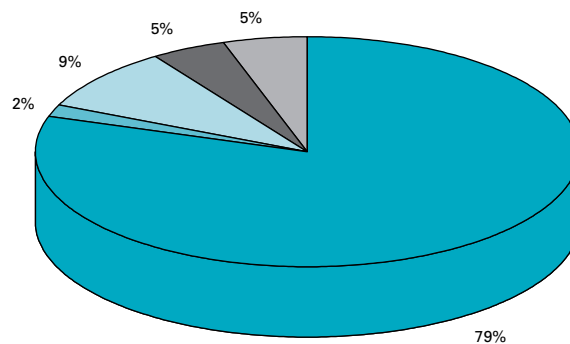
02 Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting)

Algemene beleidsdoelstelling

Er wordt een samenhangend netwerk gerealiseerd van kwalitatief hoogwaardige natuurterreinen, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), met als doel:

- * het veilig stellen van soorten en ecosystemen;
- * productie van schoon water, plantaardige en dierlijke producten, CO₂-vastlegging;
- * bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- * het voldoen aan recreatieve behoeften;
- * het creëren van een aantrekkelijk leefklimaat en vestigingsklimaat.

Grafiek 5: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

■ Verwerving droge EHS ■ Verwerving natte EHS □ Inrichting droge EHS ■ Inrichting natte EHS □ Apparaat

De EHS vindt zijn grondslag in het SGR en bestaat uit verschillende soorten terreinen: bestaande natuurterreinen, natuurreservaten, natuurontwikkelingsgebieden, beheersgebieden, de Noordzee, grote wateren en rivieren.

Ook in het Regeerakkoord van 1998 en in de nota Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur (NvM) zijn ambities geformuleerd met betrekking tot een vergroting van het areaal natuur in Nederland. Belangrijkste speerpunt in Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur met betrekking tot verwerving en inrichting van nieuwe natuur vormen de zogenoemde robuuste verbindingen.

De omvang van de ambities is weergegeven in onderstaande tabel.

Terreinsoort	totale oppervlakte	grondslag	realisatie-termijn
bestaande natuurterreinen reservaten en natuurontwikkelingsgebieden	453 500 ha.	SGR	2 018
beheersgebieden binnen EHS	151 500 ha.	SGR	2 018
Noordzee, grote wateren en rivieren	90 000 ha.	SGR	2 018
robuuste verbindingen	6 300 000 ha.	SGR	2 018
uitbreiding natte natuur	13 500 ha.	NvM	2 020
	6 500 ha.	NvM/RA-98	2 010
TOTAAL	7 015 000 ha.		

Toelichting

De arealen van de terreinsoorten bestaande natuurterreinen, natuurreservaten, natuurontwikkelingsgebieden, ecologische verbindingzones, robuuste verbindingen en uitbreiding natte natuur moeten (gedeeltelijk) worden verworven en ingericht.

Operationele doelstellingen

02.11 Verwerving droge EHS

- In 2020 is het functioneren van de EHS als netwerk aanzienlijk versterkt door vergroting van de ruimtelijke samenhang. In 2020 zijn er terreinen voor 3 à 4 robuuste verbindingen met een oppervlakte van 13 500 ha verworven.
- In 2018 omvat de EHS 605 000 hectare bos- en natuurterrein:
 - * bestaand bos en andere natuurterreinen hebben een omvang van 453 500 ha;
 - * het areaal dat een functiewijziging moet ondergaan, heeft een omvang van 151 500 ha. (waarvan 1500 ha na 2018 te realiseren).

Streefwaarden

Omschrijving met nummer doelstelling	2002
Robuuste verbindingen te verwerven (1)	810 ha
Bestaand bos en andere natuurterreinen (restant taakstelling) te verwerven (2)	1 064 ha
Uitbreiding EHS met functiewijziging (excl. Robuuste verbindingen) te verwerven (2)	3 913 ha

Beleidsinstrumenten

- * Het LNV-verwervingsinstrumentarium

02.12 Verwerving natte EHS

In 2015 is de voor Nederland karakteristieke natte natuur met 11 000 ha toegenomen. Hiervan wordt circa 6500 ha terrein langs de grote wateren en rivieren verworven.

Streefwaarden

Omschrijving	2002
Natte natuur	150 ha

Beleidsinstrumenten

- * Het LNV-verwervingsinstrumentarium

02.13 Inrichting droge EHS

1. In 2020 is het functioneren van de EHS als netwerk aanzienlijk versterkt door vergroting van de ruimtelijke samenhang.
 - * In 2020 zijn door het opheffen van fysieke barrières (ontsnippering) de migratiemogelijkheden binnen en tussen eenheden veilig gesteld. In 2010 is 90% van de geïnventariseerde knelpunten, waar alleen met een infrastructurele maatregel de doorsnijding kan worden opgeheven, opgelost.
 - * In 2020 zijn er 3 à 4 robuuste verbindingen met een oppervlakte van 13 500 ha ingericht.
 - * In 2020 zijn er 25 000 ha ecologische verbindingzones, waarvan de helft overlapt met robuuste verbindingen en groen-blauwe dooradering.
2. In 2018 heeft 150 500 hectare verworven grond een functiewijziging ondergaan en is ingericht.

Streefwaarden

Omschrijving met nummer doelstelling	2002
Percentage taakstelling ontsnippering gerealiseerd (2)	10
Robuuste verbindingen in te richten (2)	125 ha
Uitbreiding EHS met functiewijziging (exclusief robuuste verbindingen) in te richten	2 100 ha

Beleidsinstrumenten

- * het LNV inrichtingsinstrumentarium
- * Ruimtelijke veiligstelling gebeurt met de volgende instrumenten:
 - wettelijke verankering van Vogel- en Habitatrictlijn in de Natuurbeschermingswet;
 - bescherming conform het SGR-2
 - ruimtelijke bescherming via doorwerking in bestemmingsplannen in 2005.
 - De kwaliteit van de natuur wordt gestuurd door gebruik te maken van de Nederlandse natuurdoeltypenkaart:

- er worden hectares ingericht volgens het Natuurbeleidsplan (LNV, 1990) en Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur (LNV, 2000).

02.14 Inrichting natte EHS

In 2015 is de voor Nederland karakteristieke natte natuur in oppervlakte en kwaliteit versterkt en is duurzaam gebruik gewaarborgd.

1. Versterken van natte natuur, in combinatie met maatregelen die de veerkracht van watersystemen vergroten (meegroeien met water), recreatiemogelijkheden vergroten, en de identiteit van Nederland als waterland versterken:
 - * er wordt circa 11 000 ha. natte natuur ingericht in en langs de grote wateren en rivieren waarvan circa 4500 ha. in de wateren;
 - * doelen van de natte onderdelen van de EHS zijn toegewezen en in het verlengde daarvan worden afspraken met belangrijke partijen (Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen, VEWIN, Staatsbosbeheer en particuliere terreinbeherende organisaties) gemaakt.
2. Bevorderen van de duurzaamheid van het gebruik van zee, kust en grote wateren:
 - * begrenzen en veiligstellen zoals bij de droge EHS;
 - * het plan van aanpak duurzaam gebruik Noordzee is opgesteld;
 - * realisering van de trilateraal overeengekomen ecologische doelstellingen voor de Waddenzee;
 - * in de grote wateren, het IJsselmeer, de Waddenzee en de Delta worden op een evenwichtige manier recreatie en andere gebruiksfuncties gecombineerd.

Streefwaarden

Omschrijving met nummer doelstelling	2002
In te richten natte natuur (1) Formuleren kernkwaliteiten natte natuur (1–2)	650 ha afgerond

Beleidsinstrumenten

- * Het LNV inrichtingsinstrumentarium
- * Ruimtelijke veiligstelling gebeurt met de volgende instrumenten:
 - Wettelijke verankering van Vogel- en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet;
 - Ruimtelijke bescherming via doorwerking in bestemmingsplannen in 2005.
- * De kwaliteit van natte natuur wordt gestuurd door gebruik te maken van de natte bouwstenen van de Nederlandse natuurdoeltypenkaart;
- * De maatregelen uit het plan van aanpak voor duurzaam gebruik van de Noordzee worden uitgevoerd;
- * In beheerspakketten van Programma Beheer en afspraken (o.a. met Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat) worden natte natuurwensen verwerkt;
- * Maatregelen voortkomend uit de Startovereenkomst Waterbeheer 21^e eeuw, EU-Kaderrichtlijn water, SGR2, 5^e Nota RO, de samenwerkingsovereenkomst V&W en LNV (over extra middelen voor ICES natte natuur) worden geëffectueerd;

- * In de grote wateren, het IJsselmeer, de Waddenzee en de Delta worden maatregelen getroffen om op een duurzame manier recreatie en andere gebruiksfuncties te combineren;
- * De realisatie van de natte natuur gebeurt in combinatie met robuuste verbindingen (natte as, verbinding Veluwe-Utrechtse Heuvelrug) en de kwaliteitsimpuls landelijk gebied (blauwe dooradering, Nieuwe Hollandse Waterlinie) en als gevolg van (onder meer) de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Wetlandconventie.

De budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000

02 Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN waarvan garanties	248 963	273 975 18 151	223 531 9 076	238 876 9 076	263 032 9 076	267 290 9 076	268 674 9 076
Uitgaven	248 931	255 473	225 125	238 665	264 524	270 432	272 474
Programma-uitgaven	231 524	239 611	214 095	227 784	253 099	259 230	261 272
U0211 Verwerving droge EHS	187 866	194 943	179 907	178 594	184 524	191 246	191 790
U0212 Verwerving natte EHS	5 847	4 882	4 040	5 097	12 094	11 563	11 563
U0213 Inrichting droge EHS	25 034	29 156	19 893	31 493	32 068	32 839	34 337
U0214 Inrichting natte EHS	12 777	10 630	10 255	12 600	24 413	23 582	23 582
Apparaatsuitgaven	17 407	15 862	11 030	10 881	11 425	11 202	11 202
U0221 Apparaat	16 500	14 886	10 342	10 236	10 780	10 557	10 557
U0222 Baten-lastendienst	907	976	688	645	645	645	645
ONTVANGSTEN	29 100	15 112	9 712	12 054	14 053	14 879	14 879

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht aan de hand van prestatiegegevens.

De uitgaven voor het apparaat hebben betrekking op Dienst Landelijk Gebied en de directie Natuurbeheer. De uitgaven voor de baten-lastendienst hebben betrekking op LASER.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	raming 2002		
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel DLG	114,6	46,4	5 325
Personeel DN	37,8	56,8	2 146
Materieel			2 606
Overig apparaat*			265
Bijdrage aan Laser			688
Totaal apparaatsuitgaven			11 030

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De ontvangsten hebben betrekking op EU-bijdragen in het kader van POP voor verwerving en inrichting en op bijdragen van derden (gemeenten en waterschappen) voor inrichting.

Ontvangsten 2002 (x € 1 000)

Totaal	9 712
EU-ontvangsten	6 092
Bijdragen van derden	3 176
Overige ontvangsten	444

Toelichting programma-uitgaven 2002 aan de hand van prestatiegegevens

Verwerving droge EHS wordt mede gefinancierd vanuit autonome middelen van de provincies. Deze middelen zijn niet verwerkt in het budgettaire beeld, maar wel meegenomen bij definiëring van de streefwaarden met betrekking tot verwerving. Voor diverse programma's dragen de Ministeries van VROM en V&W middelen bij. Ook deze middelen zijn niet verwerkt in het budgettaire beeld, maar wel in de streefwaarden en prestatiegegevens. Dat verklaart de verschillen in de streefwaarden en de vermelde budgetten.

In bijgaande tabel zijn de restanttaakstellingen grondverwerving per 1 januari 2001 aangegeven. Hierin zijn de SGR-categorieën opgenomen conform de bijlage bij de brief van 3 november 2000 aan de Tweede Kamer inzake «middelen natuurbeheer». De in 2000 gerealiseerde hectares zijn hierbij in mindering gebracht op de restanttaakstellingen per 1 januari 2000. Tevens zijn taakstellingen van nieuwe categorieën (VINAC, Natte Natuur en «Natuur voor mensen, mensen voor natuur») toegevoegd. Met deze tabel wordt inzicht gegeven in de restanttaakstellingen per 1 januari 2001 van de grondverwerving ten behoeve van bovenstaande categorieën.

De totale verwervingstaakstelling voor het jaar 2001 is exclusief de aankopen van extra gronden in het kader van de incidentele intensivering van € 45 mln. voor natuur in 2001.

Taakstelling in hectares	Restant taakstelling per 1-1-2001	2001	2002	Restant taakstel- ling 2003 e.v.
Reservaten (U02.11)	32 860	1 969	2 069	28 822
Natuurontwikkeling (U02.11)	30 890	1 944	2 044	26 903
Traditioneel natuurterrein (U02.11)	19 150	1 064	1 064	17 022
Recreatie- en staatsbos (U01.14)	5 520	491	491	4 538
Bosuitbreidingslocaties (U01.13)	1 370	137	137	1 096
Bos en landschap in landinrichting (U01.13)	1 670	93	93	1 484
Recreatie in landinrichting (U01.15)	1 440	80	80	1 280
VINAC-strategisch groen (U01.14)	2 460			2 460
VINAC-strat.gr.(groene verbindingen) (U01.14)	345			345
VINAC-regionaal groen (U01.14)	438			438
Natte natuur (U02.12)	2 925	175	150	2 600
Robuuste verbindingen (U02.11)	13 500	138	810	12 552
Kwaliteitsimpuls landschap (U01.13)	5 000	100	125	4 775
Kwaliteitsimpuls stadlandschap (U01.14)	10 000			10 000
Totaal verwerving (ha)	127 568	6 190	7 062	114 315

Toelichting

Bij brief van 3 november 2000 is gemeld dat er in de periode 2000 tot en met 2005 sprake is van een relatief geringe discrepantie tussen kosten en dekking van in totaal € 20 mln. Dit is opgelost door extra grondaankopen in 2000 ten behoeve van de SGR-categorieën.

02.11 Verwerving droge EHS

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Verwerving robuuste verbindingen	810 ha	€ 29 496	23 892
Afronding bestaande natuurterreinen	1 064 ha	€ 9 076	9 656
Verwerving reservaten	2 069 ha	€ 36 302	75 110
Verwerving natuurontwikkeling	2 044 ha	€ 36 302	74 202

02.12 Verwerving natte EHS

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Verwerving terreinen natte natuur	150 ha	€ 29 496	4 424

02.13 Inrichting droge EHS

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Inrichting robuuste verbindingen	125 ha		1 702
Inrichting reservaten	afronding: * 1 500 ha onderhanden: * 15 000 ha		9 209
Inrichting natuurontwikkeling	afronding: * 600 ha onderhanden: * 8 600 ha		9 210

02.14 Inrichting natte EHS

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Inrichting terreinen natte natuur	438 ha	€ 23 413	10 255

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	225 125	238 665	264 524	270 432	272 474
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	60 194	19 152	19 152	19 152	19 152
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002	164 931	219 513	245 372	251 280	253 322
(waarvan apparaat)	11 030	10 881	11 425	11 202	11 202

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. De programma-uitgaven, zowel voor reeds aangegane als nog aan te gane verplichtingen, zijn benodigd om de Ecologische Hoofdstructuur, zoals vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR1 uit 1993), in 2018 te realiseren.

Veronderstellingen

In 2005 is de EHS volledig begrensd en ruimtelijk veiliggesteld tot op bestemmingsplanniveau. Het waterbeheer wordt integraal aangepakt en niet uitsluitend op basis van veiligheidsaspecten maar ook op basis van

aspecten van waterkwantiteit en -kwaliteit, recreatie en natuurontwikkeling. De milieucondities worden gerealiseerd volgens het NMP3. Dit betekent:

- * depositienorm: gemiddeld op Nederland maximaal 400 zuur-equivalenten per hectare per jaar (streefwaarde NMP3); De kwaliteit is dan ook meer dan voldoende voor landelijk natuurlijk en natte natuur;
- * maximaal 25 mg nitraat per liter in het grondwater (EU-nitraatrichtlijn) en maximaal 0,15 mg fosfaat per liter in oppervlaktewateren (NMP3);
- * realisatie van robuuste verbindingen is mogelijk nadat in de Vijfde Nota RO definitief over aanwijzing wordt besloten.

Evaluatie

Rijk, provincies, waterschappen, beheerders van natuurgebieden en overige betrokkenen ronden voor 2003 een onderzoek af naar versterking van het functioneren van de EHS. Er is een relatie met waterbeheer en de 20 grote eenheden waarop gestuurd wordt. Daarnaast beschrijft de Natuurbalans jaarlijks de voortgang van de beleidsuitvoering op het terrein van natuur, bos en landschap. Tenslotte is er een 4-jaarlijkse natuurverkenning

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is resultaatverantwoordelijk voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting). LNV is resultaatverantwoordelijk voor de inzet en werking van de beleidsinstrumenten.

Groeipad VBTB

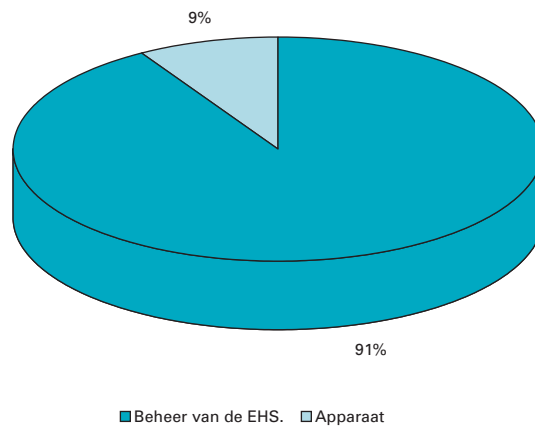
Analoog aan hetgeen gesteld is bij het groeipad bij beleidsartikel 1 Versterking Landelijk gebied zal gewerkt worden aan een verbeterde verantwoordingssystematiek voor realisatie van de verwervingstaakstellingen in de plaats van de SGR-enquete en een verbeterde kostprijsberekening voor de verschillende inrichtingscomponenten. Daarnaast zal in het kader van het SGR-2 gewerkt worden aan een vereenvoudiging van het aantal beleids- en gebiedscategorieën. Na besluitvorming hierover zal dit zijn beslag in de begroting krijgen.

03 Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)

Algemene beleidsdoelstelling

Er wordt een samenhangend netwerk beheerd van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De kern wordt gevormd door 17 Nationale Parken en een grensoverschrijdend park. Ook historische buitenplaatsen, multifunctioneel bos en gebieden met agrarisch natuurbeheer vormen een onderdeel van de EHS. De beheerbijdrage is afhankelijk van de gerealiseerde natuurkwaliteit via een systematiek van natuurdoeltypen. Met de EHS wordt in belangrijke mate invulling gegeven aan een aantal internationale verplichtingen zoals het Biodiversiteitsverdrag, de Ramsar-conventie, en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De EHS is onderdeel van het te ontwikkelen Pan-Europese ecologische netwerk. Het beheer van droge natuur vindt plaats door Staatsbosbeheer, gemeenten, particuliere terreinbeherende organisaties en overige particulieren. Voor het beheer van natte natuur is vooral Rijkswaterstaat verantwoordelijk. Beheer betreft reguliere maatregelen zoals maaien en snoeien maar ook invulling van herstelbeleid, bijvoorbeeld door maatregelen te nemen tegen verzuring, verdroging en vermessing. Ook beheer van bezoekerscentra, educatie en voorlichting vormen een onderdeel van het beheer. Het systeem van het beheer van de natuur in Nederland is herzien in het kader van het Programma Beheer (Kamerstukken II, 25 420 nr 1).

Grafiek 6: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

Operationele doelstelling

03.11 Beheer van de EHS

Deze operationele doelstelling omvat het realiseren van de natuurdoeltypen zoals vastgelegd op de natuurdoeltypenkaart, het beheer van bos en andere droge natuur, het beheer van natte natuur en het nakomen van internationale verdragen.

Streefwaarden

Omschrijving	Toename in 2002	Totaal areaal 2002
Percentage oppervlakte gerealiseerde natuurdoelen	p.m.	p.m.
Droge natuur exclusief robuuste verbindingen	4 704 ha	48 479 ha
Uitbreiding natte natuur	650 ha	5 250 ha

De streefwaarde voor de oppervlakte gerealiseerde natuurdoelen wordt in afwachting van de vaststelling van de natuurdoelenkaart later vastgesteld.

Beleidsinstrumenten

- * Internationale afspraken vastgelegd in de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Ramsar-conventie
- * Natuurbeschermingswet
- * Programma Beheer
- * Natuurdoeltypenkaart
- * Regelingen voor terreinbeherende organisaties
- * CO₂-certificaten
- * bescherming conform het SGR-1
- * Regeling versterking bos/natuur (VNBL)
- * Regeling Nationale Parken
- * Regeling historische parken en buitenplaatsen

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000

03 Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	215 126	192 323	137 082	138 874	135 010	141 498	145 348
UITGAVEN	126 694	141 975	136 076	137 330	139 383	146 163	150 012
Programma-uitgaven	108 359	123 991	124 382	125 716	127 769	134 429	138 278
U0311 Beheer van de EHS.	108 359	123 991	124 382	125 716	127 769	134 429	138 278
Apparaatsuitgaven	18 335	17 984	11 694	11 614	11 614	11 734	11 734
U0321 Apparaat	10 022	9 041	5 383	5 394	5 394	5 514	5 514
U0322 Baten-lastendienst	8 313	8 943	6 311	6 220	6 220	6 220	6 220
ONTVANGSTEN	6 106	10 021	9 849	10 575	9 990	9 479	9 479

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht aan de hand van prestatiegegevens

De uitgaven voor het apparaat hebben betrekking op de Dienst Landelijk Gebied en de beleidsdirectie Natuurbeheer. De uitgaven voor de baten-lastendienst hebben betrekking op LASER.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

			raming 2002
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel DLG	56,1	46,4	2 607
Personeel DN	25,7	56,8	1 463
Materieel			1 192
Overig apparaat*			122
Bijdrage aan Laser			6 310
Totaal apparaatsuitgaven			11 694

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De ontvangsten hebben met name betrekking op EU-bijdragen in het kader van co-financiering van het Programma Beheer en de regeling beheersovereenkomsten natuurontwikkeling RBON (2002: € 9,7 mln.).

Toelichting programma-uitgaven 2002 aan de hand van prestatiegegevens**03.11 Beheer van de EHS**

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie	Totale uitgaven (x € 1 000)
Beheer bestaand bos, natuurterrein en landschap	420 000 ha	€ 159	66 706
Agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer	63 000 ha	€ 545	34 306
Onderhoud historische parken en tuinen	260		2 042
Herstel historische parken en tuinen	35		272
Particulier natuurbeheer en functie-wijziging	279	€ 1 516	423
Beheer Natuurbeschermingswet	4 500 ha	€ 250	1 123
Beheer nationale parken	105 800 ha	€ 45	4 824
Overlevingsplan bos en natuur	300		9 257
Beheer natte natuur	4 600 ha	€ 91	417
Specifieke thema's			5 012

Budgetflexibiliteit**Bedragen x € 1 000**

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	136 076	137 330	139 383	146 163	150 012
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	48 781	43 563	43 109	29 723	14 839
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	87 295	93 767	96 274	116 440	135 173
	11 694	11 614	11 614	11 734	11 734

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. De meerjarige (in verband met areaaluitbreiding) oplopende programma-uitgaven zijn niet flexibel, daar deze benodigd zijn om de Ecologische Hoofdstructuur adequaat te beheren.

Evaluatie

Het instrument Programma beheer wordt in 2003 geëvalueerd. Het ministerie van LNV evalueert periodiek, om te beginnen in 2002, vergunningen en ontheffingen verstrekt door provincies in het kader van de gedecentraliseerde wetgeving Natuurbeschermingswet. Rijk en provincies evalueren de Landelijke Natuurdoelen bij een nieuw SGR of een nieuwe natuurnota. Dit is in elk geval iedere 4 jaar.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor de behaalde natuurkwaliteit door terreinbeheerders en resultaatsverantwoordelijk voor het opstellen van de natuurdoeltypenkaart en voor het begrenzen van gebieden. LNV is tevens resultaatverantwoordelijk voor de inzet en werking van de overige beleidsinstrumenten.

Groeipad VBTB

Op dit moment wordt gewerkt aan de Natuurdoelenkaart die beoogt aan te geven waar welke natuurkwaliteit voor de EHS in 2018 gerealiseerd moet worden. Deze Natuurdoelenkaart wordt vastgesteld in het SGR-2. Na besluitvorming over het SGR-2 zal de voortgang van de realisatie van de gestelde doelen zichtbaar gemaakt worden in de begroting.

04 Economisch perspectiefvolle agroketens

Algemene beleidsdoelstelling

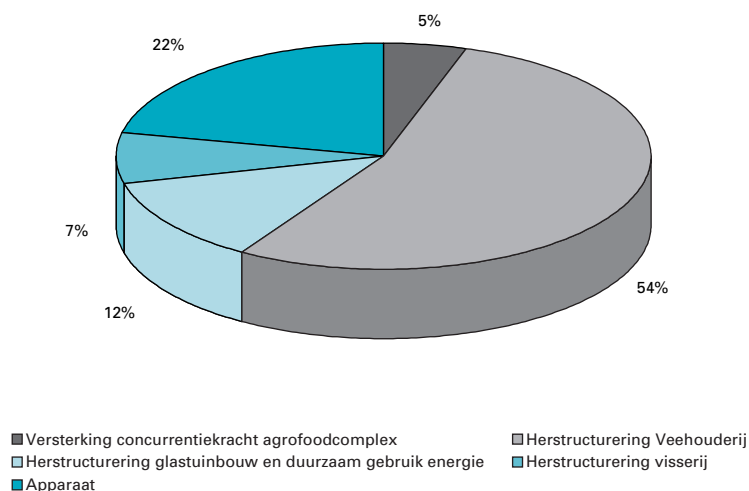
De algemene beleidsdoelstelling is de bevordering van economisch perspectiefvolle en internationaal concurrerende agroketens.

De overheid ziet zich geplaagd voor de uitdaging om de condities te scheppen waaronder de agrosector zich duurzaam kan ontwikkelen en rekening houdt met maatschappelijke wensen. Dit doet zij onder meer door:

- * het stimuleren en faciliteren van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- * het stimuleren van vernieuwing in de keten op gebieden als differentiatie (streekproducten, biologische producten), logistiek (transportpreventie), marketing, kwaliteit, garantiesystemen, informatievoorziening en duurzame ketens;
- * de inzet van het exportinstrumentarium (inclusief de instrumenten van Economische Zaken en Buitenlandse Zaken);
- * het ondersteunen van belangrijke processen van herstructurering in de veehouderij, de glastuinbouw en de visserij.

Op deze wijze draagt de overheid bij aan (her)nieuw(d) perspectief voor de agrosector en blijft de Nederlandse agrosector internationaal concurrerend op vooral hoog ontwikkelde markten.

Grafiek 7: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

Operationele doelstellingen

04.11 Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex

Het kabinet heeft voor 2010 een duurzaam werkend, op eigen kracht internationaal concurrerend agro-foodcomplex voor ogen, dat midden in de samenleving staat en toonaangevend is binnen Europa. Een agrobusinessleven dat, ondanks afnemende marktondersteuning door de overheid, nieuwe strategieën ontwikkelt en zich richt op technologische en innovatieve ontwikkelingen die zich – deels buiten de agrosector – voltrekken en op de mogelijkheden in internationale markten.

Aangrijpingspunten voor bepaling van de concurrentiekracht van het agrofoodcomplex zijn in dit verband de volgende factoren:

- * het vermogen tot aanpassing aan de markt;
- * het ondernemersklimaat;
- * het vermogen om in flexibele netwerken en ketens samen te werken;
- * de beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardige productiefactoren;
- * de juridische en bestuurlijke institutionele omgeving;
- * een internationaal speelveld, dat goed toegankelijk is en wordt benut.

De volgende subdoelstellingen kunnen worden onderscheiden:

- * het bevorderen van een zo groot mogelijke participatie en presentie van Nederlandse bedrijven en agrarische producten op buitenlandse markten;
- * het verbeteren van het imago van Nederlandse agrarische producten;
- * verbeteren van energie-efficiency in bedrijven, gebaseerd op reële besparingsmogelijkheden.

Streefwaarden

	2002
Gerealiseerde bilaterale agro-economische samenwerkingsactiviteiten	75%
Imago Nederlands agrarisch product op de Duitse markt	62

Een belangrijke indicator voor het effect van het internationaliseringsprogramma vormt de mate van realisatie van bilaterale agro-economische samenwerkingsactiviteiten. Aangezien deelname aan activiteiten grotendeels voor kosten van de deelnemers komt, indiceert de mate van realisatie de aansluiting op de behoeften van de doelgroep.

Voor het Masterplan Duitsland wordt – om het jaar – het imago van agrarische producten uit Nederland, Duitsland en de belangrijkste concurrent aanbieders in de EU gemeten (op een schaal tot 100). In 1998 lag de algehele waardering van het Nederlandse agrarische product in Duitsland nog op 55 en in 2000 was dit inmiddels gestegen tot 59.

Beleidsinstrumenten

Bilaterale agro-economische samenwerking gericht op de agrarische sector en op het internationale vlak actieve Nederlandse bedrijven: in nauwe samenspraak met de Agrarische Vertegenwoordiging in het Buitenland en in overleg met het belanghebbend bedrijfsleven, wordt jaarlijks een uitgebreid spectrum van activiteiten ontwikkeld waaronder seminars, handelsmissies, handelscontact bijeenkomsten, groepsdeelname aan vakbeurzen en informatiestands. Ondersteuning voor markttoegang gebeurt door marktanalyses en sectorstudies. Daarnaast vinden met een reeks van landen onderhandelingen plaats, vooral over handelsbelemmerende veterinaire- en fytosanitaire regelgeving. In de ondersteuning van marktpenetratie wordt, in samenhang met de institutionele samenwerking die het ministerie van LNV aldaar ontwikkelt, een belangrijk accent gelegd op Centraal- en Oost-Europa. Tevens wordt in het kader van marktpenetratie gewerkt aan de continuering van de bestaande 4 centra voor training en technologie-overdracht en wordt de opzet van 3 nieuwe centra voorbereid.

Het Masterplan Duitsland/Nachbarland Nederlande is gericht op de Duitse consument. De communicatiecampagne is een publiek-privaat-samenwerkingsproject, waarin de ministeries van LNV, EZ, BuZa en agrarische productpromotie organisaties participeren. De campagne heeft een looptijd van 4 jaar (1999 t/m 2002) en er worden uiteenlopende, specifiek op de doelstelling gerichte instrumenten ingezet.

Meerjareafspraken energie-efficiency (MJA's) tussen overheid en bedrijfsleven gericht op de Nederlandse voedings- en genotmiddelen-industrie (VGI) De MJA's zijn bedoeld om bedrijven te faciliteren bij het nemen van energiebesparende maatregelen, om besparingsresultaten te monitoren en om nieuwe energiebesparingsmogelijkheden te onderzoeken en toe te passen. In de MJA's worden specifieke efficiency-doelstellingen vastgesteld per sector in de VGI.

04.12 Herstructurering Veehouderij

De operationele doelstelling is het voorkómen van een landelijk niet plaatsbaar mestoverschot in 2003 door het leveren van een aanzienlijke bijdrage aan de reductie van het berekende landelijke mestoverschot respectievelijk per 1-1-2002 (tussennormen) en per 1-1-2003 (eindnormen). Hiermee wordt beoogd op korte termijn een goede uitgangssituatie te verkrijgen voor het mestbeleid, dat gebaseerd is op MINAS en het stelsel van mestafzetovereenkomsten. Het beleid richt zich op potentiële bedrijfsbeëindigers in de varkens-, pluimvee- en rundvleessector.

Streefwaarden

In mei 2001 heeft de Permanente Commissie van Deskundigen Mest- en Ammoniakproblematiek onder verantwoordelijkheid van het Milieuplanbureau een verondersteld mestoverschot in 2003 op basis van de huidige genomen maatregelen berekend van 8 miljoen kg fosfaat. De Commissie heeft de effecten van de afroming, de korting in het kader van de Whv en de opkoopregelingen in de berekening van de mineralenproductie in 2003 verdisconteerd. In dit cijfer zijn ook de effecten van de 1e tranche Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) verdisconteerd (5 mln. kg fosfaat).

Schatting landelijk mestoverschot in 2003	Miljoen kg. Fosfaat
Mineralenproductie	166
af: plaatsingsruimte (inclusief export)	158
Resterend overschot	8

De overheid heeft zich niet gecommitteerd aan het opkopen van het gehele overschot. Immers, de conclusie van de ex ante evaluatie (Van Rhenen) is dat voor een succesvolle introductie van MINAS een globaal evenwicht per 1-1-2002 en 1-1-2003 volstaat.

Indicatoren voor het monitoren van de realisatie van de streefwaarde zijn:

- * berekening van het landelijk mestoverschot (Permanente Commissie van Deskundigen Mest- en Ammoniakproblematiek);
- * monitoring van het aantal kilogrammen fosfaat dat door de overheid uit de markt is gehaald.

Belangrijkste instrument voor de reductie van het mestoverschot is de RBV. Op grond van deze regeling wordt fosfaat uit de markt gehaald door veehouders die de varkens-, kippen- of rundvleestak willen beëindigen een subsidie te verlenen per forfaitaire kilogram fosfaat, indien zij de desbetreffende dier- of mestproductierechten laten doorhalen. In het kader van de eerste openstelling van de regeling zal ca. € 129 mln. worden uitgegeven. Voor de opkoop van rechten is in 2001 en 2002 nog € 175 mln. beschikbaar. Veehouders in de reconstructiegebieden kunnen aanvullend ook een beroep doen op een door de desbetreffende provincies te financieren vergoeding per m² voor de sloopkosten en de restwaarde van de te slopen gebouwen. Door deze aanvullende subsidie wordt de aantrekkelijkheid van de RBV vergroot, in het bijzonder in die gevallen waarbij het de veehouder niet wordt toegestaan om een woonbestemming te geven aan de vrijgekomen ruimte op de huiskavel.

Voorts wordt aan de herstructureringsdoelstelling bijgedragen door een deel van de productierechten bij verhandeling af te romen. Bij varkensrechten is dit afromingspercentage 60% en bij pluimvee- en mestproductierechten 25%.

Ter begeleiding van de herstructurering zijn tenslotte flankerende maatregelen ontwikkeld, onder andere in de vorm van een sociaal economisch plan (SEP) en een inkomensvoorziening voor oudere gewezen zelfstandigen in de veehouderij (IOZV).

04.13 Herstructurering glastuinbouw en duurzaam gebruik energie

Het operationele doel voor zowel glastuinbouw als energie is een perspectiefvolle en duurzame glastuinbouw. Om perspectiefvol te zijn moet economisch en vraaggericht worden geproduceerd met aandacht voor kwaliteit en innovatie van producten en productieprocessen. Duurzaam houdt onder meer in dat de productie plaatsvindt binnen de (wettelijke) randvoorwaarden voor energie, milieu, ruimtelijke kwaliteit en sector, danwel op een vrijwillig gekozen hoger niveau.

Subdoelen daarbij zijn:

- * een perspectiefvolle en duurzame glastuinbouw in economische en milieutechnische zin;
- * een perspectiefvolle en duurzame glastuinbouw qua ruimtelijke kwaliteit;
- * een perspectiefvolle en duurzame glastuinbouw met een vraaggestuurde hoogwaardige productie.

Voor de glastuinbouw maken de energiedoelstellingen overigens onderdeel uit van de Integrale Milieu Taakstelling (IMT). De volgende doelgroepen worden onderscheiden: bedrijven in de primaire sector, provincies en gemeenten en ketenpartijen, inclusief de consumenten en maatschappelijke organisaties. Duurzaam gebruik van energie past in de context van het energiebesparingsbeleid, het klimaatbeleid en de nota Voedsel en Groen. Sinds 2000 is het ministerie van LNV verantwoordelijk voor het energiebesparingsbeleid voor de primaire productie. Het beleid bestaat uit afspraken over de verbetering van de energie-efficiency neergelegd in de Meerjarenaafspraken Energie Paddestoelen en Bloembollen en het Convenant Glastuinbouw en Milieu (Glami).

Streefwaarden

1. Economisch en milieutechnisch

In de periode 1997 t/m 2006 is de (achterhaalde) bedrijfsstructuur op 25% van het glastuinbouwareaal verbeterd. Tot en met 2000 is circa 400 ha nieuw glas gerealiseerd; In 2001–2006 zal ca 600 ha nieuw glas worden gerealiseerd op bedrijven die hun bedrijfsstructuur hebben verbeterd.

Met betrekking tot energie is vastgelegd:

- glastuinbouw: 65% energie-efficiencyverbetering in 2010 t.o.v. 1980 en een aandeel duurzame energie van 4% in 2010 (Glami/IMT)
- paddestoelensector: 20% energie-efficiencyverbetering in 2005 t.o.v. 1995 en een aandeel duurzame energie van 5% in 2005 (Meerjarenafspraken Energie Paddestoelen)
- bloembollensector: 22% energie-efficiencyverbetering in 2005 t.o.v. 1995 en een aandeel duurzame energie van 4% in 2005 (Meerjarenafspraken Energie Bloembollen)

In het Glami/IMT zijn voorts de volgende taakstellingen voor 2010 opgenomen (alle ten opzichte van 1984–1988)

- * gewasbeschermingsmiddelen:
 - 72% vermindering van het verbruik
 - 88–72% emissiereductie (lucht)
 - >75% emissiereductie (bodem, grondwater)
 - 95% emissiereductie (oppervlaktewater)
- * vermisting:
 - 95% emissiereductie stikstof en fosfaat (t.o.v. 1985)

2. Ruimtelijke kwaliteit

In de periode 2000–2010 wordt de omslag gemaakt van (nu merendeels) autonome vestiging van nieuwe glastuinbouwbedrijven naar projectvestigingslocaties met een omvang van 2700 ha netto glas. Het ontwikkelen van verspreid gevestigde nieuwe glastuinbouwbedrijven is in 2010 gestopt. In de periode tot 2006 is de verbetering van de infrastructuur in de bestaande gebieden Westland en Aalsmeer gerealiseerd. In deze kabinetsperiode wordt gestreefd naar de realisatie van projectvestigingsruimte voor circa 450 ha netto glas.

Beleidsinstrumenten

Het beleid voor een perspectiefvolle en duurzame glastuinbouwsector en energiebesparing kent diverse ingangen: regelgeving, subsidies/fiscaal, onderzoek, communicatie/voorlichting.

1. Regelgeving

- * AmvB Glastuinbouw: gaat in per 1-1-2002. Taakstelling is de realisatie van de Integrale milieutaakstelling 2000–2010.
- * Landbouwkwaliteitswet en Bestrijdingsmiddelenwet: deze regelgeving draagt tevens bij aan voedselveilige producten.

2. Subsidies/fiscaal

- * Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw (RSG): subsidie voor vernieuwende investeringen op bedrijven die hun bedrijfsstructuur verbeteren en subsidie voor afbraak van glas op beëindigende bedrijven.
- * Infrastructuurregeling: subsidieregeling in samenwerking met gemeenten en waterschappen ter verbetering van de infrastructuur in de glastuinbouwgebieden Westland en Aalsmeer.
- * Stimuleringsregeling Inrichting Duurzame Glastuinbouwgebieden

(Stidug): bevordert de ontwikkeling van projectvestiginglocaties en de hoogwaardige en duurzame inrichting ervan. Najaar 2001 zal de eerste tranche worden geëvalueerd. In 2002 zal de regeling opnieuw worden opengesteld.

* Fiscale instrumenten: EIA, VAMIL, Groen beleggen, MIA, REB.

3. Onderzoek

* Stimulering van onderzoeksinfrastructuur: komende jaren zal begonnen worden met de bouw van een nieuw proefstation voor de Bloemisterij en Glasgroenten te Bleiswijk.

* Het ministerie van LNV levert in 2002 een extra bijdrage aan energieonderzoek in de glastuinbouw, bloembollen en paddestoelensector. De onderzoeksresultaten zijn tijdig beschikbaar voor kennisoverdracht aan ondernemers en voor internationale en nationale beleidstrajecten en implementatie.

4. Communicatie / voorlichting, inclusief demonstratie- en bestaande innovatieprojecten

* Certificering: het ministerie van LNV sluit met registratie voor regelgeving aan bij certificeringssystemen in de markt, gericht op kwaliteit, milieu en consument.

* Daarnaast stimuleert het ministerie van LNV in de periode 2001–2004 voorlichtingsprojecten gericht op de verbetering van het energiemangement in de glastuinbouw, bloembollen en paddestoelenteelt met het oog op de liberalisering van de energiemarkt.

* Stimulering van demonstratieprojecten in de glastuinbouw, bloembollen en paddestoelensector in het kader van de aparte energietender binnen de demonstratieregeling.

04.14 Herstructurering visserij

Het visserijbeleid beoogt een vitale visserij te bevorderen die rekening houdt met de draagkracht van het ecosysteem.

Streefwaarden

Op het terrein van het vlootstructuurbeleid wordt gestreefd naar evenwicht tussen te vangen hoeveelheden vis en de vangstcapaciteit van de vloot.

Beleidsinstrumenten

Vlootstructuurbeleid/regulering vangstmogelijkheden: voor het scheppen van evenwicht tussen de vangstcapaciteit van de Nederlandse vissersvloot en de vangstmogelijkheden is een zeedagenregeling, sanering of een combinatie van beide mogelijk. Zodra de EU goedkeuring geeft aan het Enig Programmerings Document voor de vissector kan ook een beroep worden gedaan op een bijdrage vanuit de Europese FIOV-middelen (Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij).

Technische maatregelen en onderzoek: om de herstructurering van de visserij te bevorderen worden technische maatregelen ontwikkeld en voorgeschreven. Het gaat hierbij niet alleen om aanpassingen in bestaande technieken, maar ook om het stimuleren van de ontwikkeling van een elektrische pulsekor.

Teneinde Nederlandse vissers te kunnen laten vissen op verre visgronden, is een samenwerkingsovereenkomst met Mauritanië gesloten.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000

04 Economisch perspectiefvolle agroketens	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	419 433	236 952	178 031	90 906	90 113	70 361	67 380
UITGAVEN	360 960	268 317	187 390	89 680	87 973	77 070	77 070
Programma-uitgaven	323 464	227 712	146 772	51 118	49 995	39 338	39 338
U0411 Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex	9 306	10 650	9 120	6 270	6 088	7 268	7 268
U0412 Herstructurering Veehouderij	246 071	173 948	101 038	5 658	4 550	3 483	3 483
U0413 Herstructurering glastuinbouw en duurzaam gebruik energie	54 474	19 064	23 001	25 577	25 744	28 587	28 587
U0414 Herstructurering visserij	13 613	24 050	13 613	13 613	13 613	0	0
Apparaatsuitgaven	37 496	40 605	40 618	38 562	37 978	37 732	37 732
U0421 Apparaat	22 292	21 943	20 492	20 102	19 947	19 948	19 948
U0422 Baten-lastendienst	15 204	18 662	20 127	18 460	18 031	17 784	17 784
ONTVANGSTEN	2 297	162 178	70 666	1 594	1 912	2 184	2 184

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht aan de hand van prestatiegegevens

De uitgaven voor het apparaat hebben betrekking op de AID, de DLG en de beleidsdirecties Landbouw en Industrie en Handel. De uitgaven voor de baten-lastendiensten hebben betrekking op Bureau Heffingen en LASER.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	raming 2002		
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel DLG	4,0	46,4	185
Personeel DL	41,0	54,9	2 249
Personeel I&H	32,8	51,2	1 680
Personeel AID	262,8	45,4	11 923
Materieel			4 416
Overig apparaat*			39
Bijdrage aan Bureau Heffingen			16 131
Bijdrage aan Laser			3 995
Totaal apparaatsuitgaven			40 618

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De hoge ontvangsten in 2001 en 2002 zijn met name het gevolg van ontvangsten uit het O&S-fonds voor de landbouw ter dekking van de uitgaven van de RBV-regeling (2001: € 149 mln. en 2002: € 69 mln.). De overige ontvangsten betreffen voornamelijk de EU-bijdragen voor de herstructurering van de glastuinbouw.

Ontvangsten 2002 (x € 1 000)

Totaal	70 666
Regeling beëindiging veehouderijbedrijven	68 975
Overige ontvangsten	1 691

Toelichting programma-uitgaven 2002 aan de hand van prestatiegegevens**04.11 Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex**

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie (x € 1 000)	Totale uitgaven (x € 1 000)
Bilaterale economische samenwerking (projecten)	120	32,9	3 893
Masterplan Duitsland/Nachbarland			2 677
Niederlande			1 617
Energie			933
Overige (projecten)	20	48	

04.12 Herstructurering Veehouderij

Voor de herstructurering van de veehouderij zijn behalve op de begroting van het ministerie van LNV ook middelen beschikbaar in het O&S-fonds voor de Landbouw.

De bijdrage in 2002 uit het O&S-fonds ten behoeve van de openstelling van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) van € 82,8 mln. is in de LNV-begroting verwerkt. Onderstaande tabel is gebaseerd op een opkoop van 5 mln. kilogram fosfaat tegen een vergoeding van € 16,56 per forfaitaire kg. fosfaat.

Regeling Beëindiging Veehouderijtakken openstelling 2001/2002

	aantal varkens-eenheden x 1 000	aantal kg. fosfaat forfaitair x 1 mln.	aantal kg. fosfaat werkelijk x 1 mln.	%	Verplichtingen x € 1 mln	Uitgaven x € 1 mln
RBV varkens	0,5	3,45	2,07	69%	57,1	57,1
RBV kippen		1,45	1,16	29%	24,0	24,0
RBV rundvee		0,10	0,10	2%	1,7	1,7
RBV totaal		5,00	3,33	100%	82,8	82,8

Toelichting

De bijdrage aan de reductie van het mestoverschot wordt niet bepaald op basis van de forfaitaire fosfaatproductie, maar op basis van de verwachte werkelijke fosfaatproductie.

04.13 Herstructurering glastuinbouw en energie

Instrument	Aantal prestaties	Gemiddelde kosten per prestatie (x € 1 000)	Totale uitgaven (x € 1 000)
RSG	220 hectare	45	9 982
STIDUG	150 hectare	45	6 807
Energie en demoregeling			2 128
Landinrichtingsprojecten			4 084

04.14 Herstructurering visserij

Instrument	Totale uitgaven (x € 1 000)
Vlootstructuurbeleid	10 891
Technische maatregelen en onderzoek	1 361
Samenwerkingsovereenkomst	1 361

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	187 390	89 680	87 973	77 070	77 070
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	119 676	14 189	8 690	7 545	3 483
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	67 714	75 491	79 283	69 525	73 587
	40 618	38 562	37 977	37 732	37 732

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. De programma-uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen liggen grotendeels vast in meerjarige bestuurlijke afspraken. Dit omvat o.a. de afspraken met de visserijsector in verband met de brandstofcompensatiemiddelen, het agrofoodcomplex (Masterplan Duitsland) en de meerjarenafspraken energie en herstructurering glastuinbouw (RSG en Stidug).

Veronderstellingen

De beleidsinzet bij versterking van de concurrentiekracht van het agro-foodcomplex gaat er vanuit dat in het komende decennium de Nederlandse agrosector zich zodanig aan zal moeten kunnen passen dat voldaan wordt aan milieu-eisen, aan eisen op het gebied van voedselveiligheid en aan eisen van de markt. Bovendien zal de Nederlandse agrosector haar weg moeten weten te vinden in een wereld waarin sprake

is van een voortgaand proces van handelsliberalisatie, relatief hoge kostprijzen in het eigen land en toenemende concurrentie uit nieuwe productiegebieden.

De beleidsinzet bij het verbeteren van energie-efficiëncy is gebaseerd op het commitment dat Nederland en de Europese Unie zijn aangegaan in Kyoto (1997) voor het terugdringen van de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen.

Nederland heeft bij de EC een derogatieverzoek ingediend voor het gebruik van mineralen op gras- en bouwland. Bij de berekening van het mestoverschot is er vanuit gegaan dat de EC dit verzoek honoreert. Daarnaast is de bereidheid van veehouders tot beëindiging van belang.

Voor het behalen van de beleidsdoelen glastuinbouw is de economische situatie van belang op het tijdstip en de mate waarin ondernemers investeren in beleidsmatig gewenste investeringen. Daarnaast is het van belang dat de bedrijven met een herstructureringsopgave prioriteit geven aan de investeringsinhaalslag. Tenslotte is het stoppen van verspreide nieuwvestiging afhankelijk van vrijwillige medewerking van ondernemers en van het actualiseren van (streek- en) bestemmingsplannen.

Evaluatie

Eens in de drie jaar wordt een waarderingsonderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van de beleidsinstrument die voor de versterking van de concurrentiekracht worden ingezet. De eerst volgende keer is in 2002. Het streven is voor het einde van 2001 een evaluatie van de WHV naar de Tweede Kamer sturen. In 2002 zal de evaluatie plaatsvinden van de meststoffenwet. Er zal monitoring plaatsvinden van de AmvB glastuinbouw (jaarlijks), de RSG (per openstelling), het Stallingsbedrijf (jaarlijks), de Infrastructuurregeling (jaarlijks), Stidug (per openstelling) en de fiscale instrumenten. Er vindt evaluatie plaats van de AmvB glastuinbouw (2003, 2005 en 2010), het onderzoek (programmacyclus), de voorlichting (programmacyclus) en de demonstratie- en innovatieprojecten (programmacyclus). Bij de herziening van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid zullen de effecten van sanering in Europees verband aan de orde komen.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor de doelstellingen en streefwaarden met betrekking tot de economisch perspectievolle agroketens. LNV is resultaatsverantwoordelijk voor de inzet en werking van beleidsinstrumenten die gericht zijn op een effectieve bijdrage aan de ontwikkeling van de concurrentiekracht van de sectoren en bedrijven.

Voor het bereiken van een globaal evenwicht op de mestmarkt is LNV systeemverantwoordelijk.

Groeipad VBTB

In Europees verband vindt op dit moment de discussie plaats over de herziening van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Aan de orde is o.a. de noodzaak en wenselijkheid van beleid gericht op de omvang van de vissersvloot (tot dusverre via de Meerjarige oriëntatieprogramma's voor de visserij). Omdat de Europese streefwaarden op het terrein van de vlootcapaciteit naar verwachting pas in 2002 zullen worden vastgesteld, is het niet mogelijk om in deze begroting zinvolle streefwaarden op te

nemen. Afhankelijk van het moment van de Brusselse besluitvorming zullen de streefwaarden m.b.t. het capaciteitsbeleid in de begroting worden opgenomen.

05 Bevorderen duurzame productie

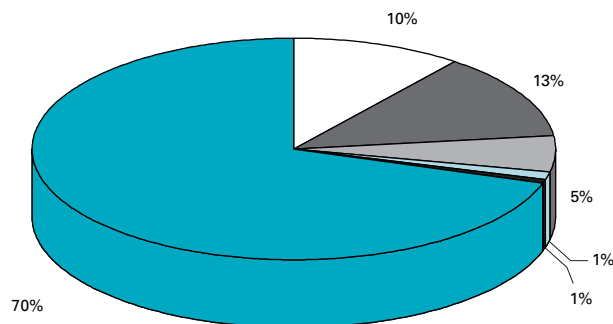
Algemene doelstelling

Algemene doelstelling is de bevordering van duurzame productie door sectoren in de land-, tuinbouw en visserij. Voor de laatstgenoemde sector betekent dit specifiek het bevorderen van een visserij die rekening houdt met de draagkracht van het ecosysteem in het water.

De productiesectoren staan de komende jaren voor een forse opgave om te kunnen voldoen aan de verwachtingen van de samenleving ten aanzien van product en productiewijze. Deze verwachtingen – bijvoorbeeld ten aanzien van voedselveiligheid, dierenwelzijn, natuur en milieu – ontwikkelen zich snel en vormen de «licence to produce» voor het bedrijfsleven. Het is primair aan het bedrijfsleven zelf om daarop in te spelen en «tekorten» tussen dat wat de samenleving verlangt en dat wat het bedrijfsleven biedt weg te werken.

De overheid ondersteunt dit proces door enerzijds heldere randvoorwaarden te stellen en anderzijds ontwikkelingen in de richting van duurzame productie te stimuleren. Dit in samenhang met de bevordering van herstructurering onder beleidsartikel 4, die uiteraard ook bijdraagt aan duurzame productie.

Grafiek 8: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

- Bevorderen biologische landbouw
- Vermindering milieubelasting door gebruik van mineralen binnen milieunormen
- Vermindering milieubelasting door gewasbescherming
- Verbeteren dierenwelzijn
- Ecologische duurzame visserij
- Apparaat

Operationele doelstellingen

05.11 Bevorderen biologische landbouw

De doelstelling van de Beleidsnota biologische landbouw 2001–2004 is de ontwikkeling naar een op eigen kracht internationaal concurrerende duurzame sector, die midden in de samenleving staat en toonaangevend is in Europa. De invalshoek die daarbij wordt gekozen is een vraaggerichte benadering. De wensen van burger en consumenten zijn leidend en sturen het agrofoodcomplex aan. De belangrijkste beleidsspeerpunten betreffen het professionaliseren van vraaggerichte ketens, een optimale transparan-

tie en sluitende biologische ketens, kennisontwikkeling en -verspreiding en het stimuleren van de biologische primaire productie.

Streefwaarden

De geformuleerde kwalitatieve doelstelling uit de Beleidsnota kan worden «vertaald» in een kwantitatieve richtinggevende streefwaarde van 10% biologisch areaal in 2010. Deze streefwaarde betekent een jaarlijkse groei van 20–25%. De groei van de biologische landbouw komt niet alleen tot uiting in het aantal ha maar ook in de groei van het aantal niet grondgebonden bedrijven. Immers, de doelstelling is ook van toepassing op bijvoorbeeld de glastuinbouw en de veehouderij.

Met betrekking tot het beleidsspeerpunt «Professionaliseren van vraaggerichte ketens» is met partijen een convenant overeengekomen, waarin een ambitie is geformuleerd dat 5% van de totale consumentenbestedingen in Nederland in 2004 biologisch is. Op basis van de ontwikkeling van de ketenbusinessplannen (afronding in 2001) kan de genoemde ambitie worden vertaald naar groei prognoses voor de komende jaren.

Omschrijving	Streefwaarde 2002
groei in ha	6 600–9000
groei in aantal bedrijven	350–475
groei RSBP in ha	7 300

Beleidsinstrumenten

Het ministerie van LNV zet in 2002 de volgende beleidsinstrumenten in:

- * professionaliseren van de ketens: dit zal in 2002 vooral in het teken staan van de uitvoering van de in 2001 opgestelde ketenbusinessplannen voor zuivel, aardappelen, groeten en fruit, vlees, maaltijden en brood en de wijze waarop LNV de ontwikkeling van deze sectoren zal stimuleren. Daarnaast zal in 2002 een gezamenlijk met de sector ontwikkeld communicatieplan worden uitgevoerd;
- * kennisontwikkeling en -verspreiding;
- * stimulering van de biologische primaire productie: voor een weloverwogen keuze tot omschakelen naar biologische productie door ondernemers wordt een regeling opengesteld waarbij het opstellen van een bedrijfsgericht ontwikkelingsplan financieel zal worden ondersteund.

05.12 Vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen

De doelstelling richt zich op de situatie dat er sprake is van een globaal evenwicht op mestmarkt. De situatie doet zich feitelijk voor wanneer de operationele doelstelling 04.12 Herstructurering Veehouderij is gerealiseerd. Om te komen tot een duurzame productie in de landbouw dient het gebruik van mineralen in de land- en tuinbouw dient plaats te vinden binnen de milieurandvoorwaarden. Het mest- en mineralengebruik (stikstof en fosfaat) dient te worden beperkt tot een hoeveelheid waarbij de milieunormen voor het grond- en oppervlaktewater niet worden overschreden. De verliesnormen op bedrijfsniveau mogen niet worden overschreden en er moet evenwicht komen tussen het aanbod van

mineralen en de vraag binnen de Nederlandse land- en tuinbouw gegeven de normen in 2002 (tussennormen) en de periode na 2002 (eindnormen).

Streefwaarden

Omschrijving	Streefwaarde 2002
Aantal bedrijven met overschrijding van de verliesnormen	0

De MINAS-heffing is zodanig bepaald dat bedrijven zich naar verwachting zullen houden aan de verliesnormen, omdat beperking van het mineralenoverschot op het bedrijf goedkoper is dan het betalen van de heffing. Tot 2003 zit er een staffeling in de heffing, hetgeen inhoudt dat niet alle heffingen prohibitief zijn. Dit leidt ertoe dat er in 2002 heffinginkomsten te verwachten zijn.

De mineralenheffingen kunnen over meerdere jaren verrekend worden. Dit betekent dat een betaalde heffing weer terugverdiend kan worden door een onderschrijding van de verliesnormen in latere jaren.

Indicatoren voor de realisatie of afwijking ten opzichte van de streefwaarde:

- (1) aantal bedrijven dat heffing heeft betaald;
- (2) totaal betaalde heffing;
- (3) frequentieverdeling bedrijven naar categorieën per bedrijf betaalde heffing;
- (4) hoeveelheid afgesloten mestafzetcontracten in vergelijking tot de geschatte plaatsingsruimte voor mestcontracten (volgens berekening mestoverschot), incl. erkende hoeveelheid export en erkende hoeveelheid mestverwerking (alles uitgedrukt in kg stikstof in mest). Hierbij rekening te houden met het gegeven dat niet de volledige mestproductie, maar 90% van de stikstofproductie, voorafgaand aan het productiejaar, afgedekt hoeft te zijn met de vastgelegde plaatsingsruimte;
- (5) hoeveelheid afgesloten mestafzetcontracten in vergelijking tot de werkelijke hoeveelheid afgezette stikstof in mest zoals dat blijkt uit MINAS. MINAS moet uiterlijk 1 september van het jaar volgend op het boekjaar worden ingeleverd bij BHF. Hierdoor kan op z'n vroegst aan het eind van het eerste jaar na het boekjaar een beperkte steekproef worden opgeleverd. In het jaar daaropvolgend kan een beter beeld worden geleverd. Naleving systeemvereisten: handhavingsgegevens AID (dagquotum; productie zonder afzetcontract).

Beleidsinstrumenten

- * Mestafzetovereenkomsten
- * Mineralenheffing
- * Kennisontwikkeling en -verspreiding
- * Voorlichting en onderzoek

05.13 Vermindering milieubelasting door gewasbescherming

De operationele doelstelling richt zich op de plantaardige sector en bestaat uit vier elementen:

- * een verdergaande vermindering van het gebruik van chemische

- gewasbeschermingsmiddelen door het stimuleren van een terughoudende en zorgvuldige toepassing van deze middelen;
- * een verdere vermindering van de emissies naar het milieu, waarmee tot 2010 een stap wordt gezet richting het Verwaarloosbaar Risico (VR) niveau;
 - * het verbeteren van de naleving van de huidige wetten regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen met betrekking tot volksgezondheid, milieu en arbeidsbescherming (inclusief de aanscherping van het Lozingenbesluit per 2003). Door het vergroten van de naleving van de regelgeving ten aanzien van milieu en volksgezondheid op de primaire bedrijven en door een vertaling van de wettelijke voorschriften uit de Arbeidsomstandighedenwet naar bedrijfsgerichte maatregelen kan nog aanzienlijke winst worden geboekt;
 - * sectorbrede introductie en verdere ontwikkeling van geïntegreerde gewasbescherming (op termijn uitgroeiend tot geïntegreerde teelt) door middel van een omslag in denken en handelen bij individuele telers.

Streefwaarden

In 2005 is 90% van de gecombineerde bedrijven met plantaardige productie (excl. grasland) gecertificeerd volgens overheidseisen voor geïntegreerde gewasbescherming. In 2010 is 100% gecertificeerd volgens het niveau van de koplopers in 2002 (vastgelegd in niveau pluspakket 2002);

De milieuwinst in 2005 bedraagt 75% ten opzichte van 1998 en in 2010 95% (op basis van milieu-indicator). Het zwaartepunt ligt hierbij in de verankering van het beleid in de eerste helft van de periode tot 2010;

Vertaald naar 2002 betekent dit dat in 2002 15% van het aantal bedrijven is gecertificeerd (= 6000 bedrijven). Indicator hiervoor is het aantal gewasbeschermingsplannen dat is ondersteund en heeft geleid tot certificering ten opzichte van het totaal aantal gecertificeerde bedrijven.

Beleidsinstrumenten

1. Aanpassing kennisbeleid

Kennisontwikkeling/onderzoek: het onderzoek voor gewasbescherming dient twee doelen, namelijk:

- * ontwikkeling van minder milieubelastende gewasbeschermingsmethoden;
- * het vergroten van de mogelijkheden om het beleid op bedrijfsniveau te vertalen naar praktische/technische maatregelen.

Kennisverspreiding/voorlichting en onderwijs: geïntegreerde teelt stimuleren door middel van sectorbrede verspreiding van benodigde kennis voor geïntegreerde teelt op bedrijfsniveau. Daartoe stellen deskundige adviseurs kennis op bedrijfsniveau ter beschikking, met name bij het opstellen van het gewasbeschermingsplan (vereiste voor certificering).

2. Toelatingsbeleid

Naast aanpassingen in het huidige toelatingsbeleid zijn er twee nieuwe instrumenten:

- * Ondersteuning van de toelating van kleine toepassingen van bestrijdingsmiddelen, aangevraagd door derden (fonds kleine toepassingen);

- * Ondersteuning van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong (GNO's).

3. Handhaving

Verbeteren van de handhaving door extra controles van niet gecertificeerde bedrijven, gerichtere controles (op basis van risico analyses en de resultaten van opsporingsonderzoek en door de opzet van tweedelijns toezicht op certificerende instellingen.

05.14 Verbeteren dierenwelzijn

Onder deze operationele doelstelling worden de jaarlijkse bijdrage aan de Landelijke Inspectiedienst voor Dieren (LID) (€ 0,2 mln) en de jaarlijkse bijdrage in het kader van de In Beslaggenomen Goederen (IBG) (€ 0,4 mln) geraamd. Daarnaast is er jaarlijks € 0,4 mln. beschikbaar voor projecten die voortvloeien uit de algemene Maatregelen van Bestuur die op het terrein van dierenwelzijn worden gemaakt.

Binnenkort zal de dierenwelzijnsnota Houden van Dieren verschijnen. Derhalve zijn in deze begroting nog geen streefwaarden en beleidsinstrumenten opgenomen.

05.15 Ecologisch duurzame visserij

De operationele doelstelling valt uiteen in drie onderdelen:

- * een verantwoorde zeevisserij die is gebaseerd op de voorzorgsbenadering en die de gevolgen voor het ecosysteem beperkt;
- * een visserijbeleid gericht op een beheerste schelpdiervisserij met behoud en herstel van natuurlijke biotopen, alsook met voldoende voedsel voor bedreigde vogels;
- * integraal visstandbeheer op de (Staats)binnenwateren.

Streefwaarden

Zeevisserij

Omschrijving	Streefwaarde 2002
Aantal effectieve zeedagen patrouillevaartuig Barend Biesheuvel De ontwikkeling van een prototype van een vermogensmeter	200 afgerond

Kustvisserij

Omschrijving	Streefwaarde 2002
Reservering hoeveelheid kokkelvles op de platen in de Oosterschelde	4,1 mln kg
Reservering hoeveelheid schelpdiervles op de platen in de Waddenzee	10 mln kg
Reservering mosselen, kokkels en spisula in het sublitoraal van de Waddenzee en de Noordzee kustzone	8,6 mln kg

Voor het integraal visstandbeheer op de (Staats)binnenwateren is de streefwaarde voor 2002 dat de verantwoordelijkheid voor het beheer van de visstand via de visstandbeheerscommissies wordt gelegd bij de landelijke beroepsvisserij, de sportvisserij en andere betrokkenen.

Beleidsinstrumenten

Op het gebied van visserij zijn de volgende beleidsinstrumenten beschikbaar:

- * onderzoek en evaluaties: onderzoek levert indicatoren voor het behoud en herstel van visbestanden en zoekt alternatieven ter vergroting van de selectiviteit van de visserij. Bestandsopnamen geven inzicht in de omvang van bestanden en na aftrek van de voedselbehoefte van vogels in de hoeveelheid schelpdieren die voor de visserij beschikbaar is. Tevens vindt onderzoek plaats naar de effecten van visserij op bijvoorbeeld vogelpopulaties;
- * wet- en regelgeving;
- * controle: door de Algemene Inspectiedienst worden controles uitgevoerd om vast te stellen of de wet en regelgeving worden nageleefd. In 2002 zal een intensivering plaatsvinden van de controle op zee met behulp van het speciaal voor dit doel gebouwd patrouille-vaartuig, de Barend Biesheuvel;
- * co-management en integraal visstandbeheer: door een verder uit te bouwen systeem van co-management wil het ministerie van LNV de visserijsector meer betrekken bij de uitvoering van zowel het Europese als het Nederlandse visserijbeleid;
- * verpachting en vergunningen staatswateren: de geraamde ontvangsten in 2002 zijn € 2,9 mln.

Budgettaire gevolgen van het beleid

Bedragen x € 1 000

05 Bevordering duurzame productie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	119 013	88 229	116 723	106 155	98 294	96 818	97 135
UITGAVEN	92 234	90 009	110 158	106 200	97 565	90 036	89 986
Programma-uitgaven	30 219	22 291	33 199	33 716	28 240	23 361	23 311
U0511 Bevorderen biologische landbouw	10 765	9 254	11 557	13 863	13 385	7 477	9 627
U0512 Vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen	15 995	9 460	13 874	10 834	6 828	7 403	7 222
U0513 Vermindering milieubelasting door gewasbescherming	107	295	5 652	7 009	6 196	6 818	4 799
U0514 Verbeteren dierenwelzijn	1 217	1 734	1 380	1 274	1 095	927	927
U0515 Ecologische duurzame visserij	2 135	1 548	736	736	736	736	736
Apparaatsuitgaven	62 015	67 718	76 959	72 484	69 325	66 675	66 675
U0521 Apparaat	21 827	20 754	31 487	31 110	30 892	30 897	30 897
U0522 Baten-lastendiensten	40 188	46 964	45 472	41 374	38 433	35 778	35 778
ONTVANGSTEN	37 848	43 508	25 983	20 210	17 310	16 570	16 201

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht aan de hand van prestatiegegevens.

De uitgaven voor het apparaat betreffen de AID en de beleidsdirecties Landbouw en Visserij. De uitgaven voor de baten-lastendiensten hebben betrekking op Bureau heffingen, LASER en de Plantenziektenkundige Dienst.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

			raming 2002
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel DL	41,0	54,9	2 249
Personeel Visserij	69,9	61,4	4 289
Personeel AID	351,7	45,4	15 959
Materieel			8 444
Overig apparaat*			547
Bijdrage aan Bureau Heffingen			29 739
Bijdrage aan de Plantenziektenkundige Dienst			11 861
Bijdrage aan Laser			3 871
Totaal apparaatsuitgaven			76 959

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De ontvangsten hebben betrekking op de MINAS-heffing en diverse EU-ontvangsten voor o.a. biologische landbouw, verwerking en afzet van landbouwproducten en EU-demoregeling. Daarnaast worden ontvangsten geraamd uit hoofde van vergunningverlening en verhuur van percelen en visrechten.

Ontvangsten 2002 (x € 1 000)

Totaal	25 983
Mineralenheffing	7 260
EU-ontvangsten	12 025
Overige ontvangsten	6 698

Toelichting programma-uitgaven 2002 aan de hand van prestatie-gegevens**05.11 Bevorderen biologische landbouw**

Instrument	prestaties	Prijs per prestatie	totaal (x € 1 000)
Stimulering van de biologische primaire productie	380 ha	€ 17 189	6 541
Professionalisering van de ketens			1 259
Platform biologica			408
Publieksvoorlichting			726
Garantstelling			2 269
Kwaliteitszorg			354

05.12 Vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen

Instrument	totaal (x € 1 000)
Duurzame landbouw	6 807
Uitfinanciering oude regelingen SMK/kennisontwikkeling	7 067

Toelichting

Een uitgebreid kennisontwikkelings- en voorlichtingstraject is opgezet t/m 2003. Agrariërs kunnen hierdoor kennis nemen van mogelijke maatregelen in de bedrijfsvoering om een mineralenoverschot te voorkomen

05.13 Vermindering milieubelasting door gewasbescherming

Instrument	prestaties	prijs per prestatie	totaal (x € 1 000)
Aanpassing kennisbeleid/monitoring evaluatie			2 657
Fonds kleine toepassingen	40 aanvragen	€ 17 017	681
Toelatingsbeleid GNO's	10 aanvragen	€ 113 445	1 134
Handhaving (intensivering controles)			908
KCB werkzaamheden			272

05.14 Verbeteren dierenwelzijn

Instrument	totaal (x € 1 000)
Diverse regelingen	790
LID	182
IBG	408

05.15 Ecologisch duurzame visserij

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Onderzoek/evaluaties/controlle	600
Co-management/integraal visstandbeheer	136

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	110 158	106 200	97 565	90 036	89 986
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	11 959	6 405	4 869	3 773	3 274
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	98 199 76 958	99 795 72 484	92 696 69 325	86 263 66 675	86 712 66 675

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. Grote delen van de programma-uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen zijn benodigd ter realisatie van de doelstellingen op de terreinen van biologische landbouw («Beleidsplan biologische landbouw 2001–2004») en gewasbescherming (nota «Zicht op gezonde teelt»).

Veronderstellingen

De belangrijkste veronderstellingen voor de biologische sector zijn dat de biologische markt een (internationale) groeiemarkt is, dat consumenten bereid zijn een (bepaalde) meerprijs te betalen en dat de biologische landbouw een blijvend goed imago en een onderscheidend vermogen houdt. Voorts wordt verondersteld dat een gezamenlijke aanpak en samenwerking tussen marktpartijen (tot uiting komend in de keten-businessplannen) effectiever is dan een individuele aanpak en dat er mogelijkheden bestaan om de efficiency in de verschillende ketens te verbeteren.

Voor een goede werking van het mineralenbeleid via mestafzet-overeenkomsten en MINAS is een globaal evenwicht op de nationale mestmarkt nodig, alsmede draagvlak in de sector.

Met betrekking tot gewasbescherming wordt verondersteld dat:

- * de markt de certificatieschema's met overheidseisen oppakt en certificering stimuleert;
- * het draagvlak bij primaire producenten gehandhaafd blijft (inclusief bedrijfseconomische ontwikkeling van de sector);
- * het bedrijfsleven de eigen verantwoordelijkheid neemt voor de beschikbaarheid van een effectief gewasbeschermingspakket (binnen de randvoorwaarden van de overheid);
- * de ontwikkeling van consumer concerns een stimulerende factor blijft;
- * er geen extreme toename is van risico's voor uitbraak van ziekten en plagen (door bijvoorbeeld import; biologische ontwikkelingen en weerbaarheid).

Voor het dierenwelzijnsbeleid zijn van belang het voortduren van de maatschappelijke belangstelling (normen en waarden) en de economische ontwikkeling voor de investeringsbereidheid.

De belangrijkste veronderstelling voor de visserij is dat de sector via co-management bijdraagt aan een duurzame visserij en dat de partijen in de regio overeenkomsten afsluiten die leiden tot integraal visstandbeheer.

Evaluatie

Het milieuplanbureau zal jaarlijks een monitoringsrapportage publiceren waarin de voortgang van het mestbeleid wordt beschreven. Twee-jaarlijks vindt een evaluatie van het mestbeleid plaats. De eerstvolgende evaluatie wordt in 2002 opgeleverd. Belangrijk element daarin is de evaluatie van de verliesnormen.

De effecten van het gewasbeschermingsbeleid worden jaarlijks gemonitord en in 2004 geëvalueerd. Belangrijke onderdelen hierbij zijn de nationale milieu-indicator, milieu-indicator op bedrijfsniveau, monitoringsinstrument voor de ontwikkeling van ziekten, plagen en onkruiden om veranderingen in ziekte- en infectiedruk als gevolg van het breed introduceren van geïntegreerde teelt te kunnen signaleren.

Over de duurzame visserij wordt de Kamer jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het Beleidsbesluit Binnenvisserij en in 2003 vindt afronding van de evaluatie van de tweede fase van het schelpdiervisserijbeleid in de kustwateren plaats. Het zeevisserijbeleid over de periode 1992–2002 is geëvalueerd door de Europese Commissie en neergelegd in een Groenboek, dat de grondslag vormt voor de discussie over de toekomst van het gemeenschappelijk visserijbeleid.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor de doelstellingen en streefwaarden met betrekking tot de bevordering van duurzame productie. LNV is tevens resultaatverantwoordelijk voor de inzet en werking van de beleidsinstrumenten en de nakoming van de internationale verplichtingen.

Groeipad VBTB

Uiterlijk in de begroting 2003 zullen streefwaarden en instrumenten worden opgenomen m.b.t. het dierenwelzijnsbeleid (zoals dat in de nota «Houden van Dieren» zal worden uiteengezet). De intensiveringsmiddelen voor Duurzame Landbouw zullen worden ingezet in het kader van het agro-innovatiebeleid. De verwerking van de innovatie-doelstellingen, streefwaarden, instrumenten en budgetten zal uiterlijk in de begroting 2003 plaatsvinden.

Algemene beleidsdoelstelling

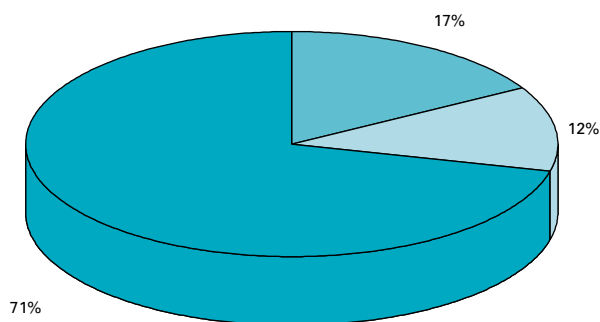
Dit artikel betreft borging van de voedselveiligheid, stimulering van de voedselkwaliteit en verbetering van de diergezondheid. De centrale doelstelling van het overheidsbeleid is dat de consument erop kan vertrouwen dat voedsel voldoet aan hoge eisen op het gebied van veiligheid en kwaliteit. Overheid, producenten en consumenten hebben daarbij ieder hun eigen verantwoordelijkheid.

De overheid stelt de voorwaarden waaraan producten en productieprocessen moeten voldoen middels wet- en regelgeving, en houdt toezicht op de naleving daarvan. Binnen de gestelde voorwaarden zijn de productieschakels primair verantwoordelijk om veilig voedsel te produceren. Hiervoor is het noodzakelijk dat in alle schakels van de keten maatregelen worden getroffen om risico's te beheersen, zodat veiligheidsgaranties worden versterkt van de ene schakel naar de volgende. De traceerbaarheid van grondstoffen, tussen- en eindproducten is daarbij essentieel.

De doelstellingen op veterinair terrein zijn – mede tegen de achtergrond van voor de mens gevaarlijke dierziekten (zoönosen) – het verhogen van de veiligheid van dierlijke producten, het verder verhogen van het diergezondheidsniveau van de Nederlandse veestapel, het zorgdragen voor een effectieve dierziektenbestrijding en een effectieve en efficiënte dierziektebestrijdingsorganisatie. Om dit te bereiken is het nodig om inzicht te hebben in risico's en te beschikken over instrumenten om deze te beperken. De crises met varkenspest, BSE, MKZ en dioxine zijn sterk medebepalend voor de vormgeving van het beleid.

Het beleid ten aanzien van voedselveiligheid en diergezondheid is nader uitgewerkt in de kabinetsnota Voedsel en Groen (Kamerstukken II, 1999–2000, 27 232, nrs. 1–2). Ook het rapport «Toekomst voor de veehouderij» van commissie Wijffels biedt vele aangrijpingspunten om de diergezondheid en de voedselveiligheid te verbeteren. Eveneens geven het Beleidsbesluit Diergezondheid en de beleidsnota «Veilig voedsel in een veranderende omgeving» de richting aan hoe het beleid op deze beleidsterreinen voor de komende jaren zal worden vormgegeven.

Grafiek 9: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

- Bewaking en verhoging van diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten
- Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumentenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit.
- Apparaat

Operationele doelstellingen

06.11 Bewaking en verhoging van het diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten

De doelstellingen op veterinair terrein zijn:

- * het verhogen van de veiligheid van dierlijke producten;
- * het verder verhogen van het diergezondheidsniveau van de Nederlandse veestapel;
- * een effectieve bewaking en bestrijding van dierziekten;
- * een effectieve en efficiënte dierziektebestrijdingsorganisatie.

Het beleid met betrekking tot de bewaking en de bestrijding als gevolg van een verdenking of uitbraak wordt, voor zover het wettelijk te bestrijden dierziekten betreft, in de begroting van het Diergezondheidsfonds toegelicht.

Om het bovenstaande te bereiken is het nodig om inzicht te hebben in risico's. Ook is het gewenst dat er goede functionerende, private ketengarantiesystemen worden ontwikkeld. Op het terrein van de ketens zijn er reeds vele ontwikkelingen gaande. Echter, door het veelal ontbreken van goede afspraken tussen de schakels in de keten en het niet vastleggen van aansprakelijkheden en het ontbreken van een transparant sanctiebeleid in de (private) keten, is er nog geen sprake van ketengarantiesystemen.

Streefwaarden

De streefwaarden bij deze operationele doelstelling zijn kwalitatief van aard.

- * In 2002 functioneert een (rudimentair) opgezet I&R-systeem voor schapen en geiten en wordt gestart met de optimalisatie van het bestaande I&R-systemen voor runderen en varkens. De periode daarna zal het I&R-systeem voor schapen en geiten verder vorm worden gegeven.
- * EU «dierziekevrij» status: uitbreiden tot de aujeszky-vrije status (art. 9).
- * Het verminderen van de incidentie van para-tbc.
- * In Nederland worden de voorschriften voor reiniging en ontsmetting nageleefd, zowel op primaire bedrijven als op verzamelplaatsen voor dieren.
- * Voorkomen en/of opheffen van handelsbelemmeringen als gevolg van dierziekte-uitbraken.

Beleidsinstrumenten

Identificatie en registratie: de financiering voor de opzet van een goed systeem voor het bevorderen van de diergezondheid als ook de voedselveiligheid vraagt om een sluitende controle (tracking & tracing) van de gehele productieketen. In dat kader zijn de I&R-systemen cruciaal. In dit verband vindt ontvlechting plaats van publieke en private taken en worden nieuwe I&R-systemen voor runderen, schapen en geiten gebouwd. Voor 2002 is naar verwachting hiervoor een bedrag van € 7 mln. benodigd.

Basismonitoring: via sectiemateriaal van gestorven dieren vindt onderzoek plaats naar de doodsoorzaak om inzicht te krijgen in de trends van de diergezondheidssituatie en om te voorkomen dat een besmettelijke dierziekte niet wordt opgemerkt. Het ministerie van LNV levert een

bijdrage in de kosten van dit onderzoek. Deze monitoringprogramma's worden uitgevoerd door de Gezondheidsdienst voor Dieren. Hiervoor is voor 2002 een bedrag geraamd van circa € 3 mln.

Bestrijdingsprogramma's zoönosen: om scrapie op termijn uit te roeien zal een bestrijdingsprogramma worden uitgevoerd door de inzet van uitsluitend fokrammen die ongevoelig zijn voor scrapie, zodat na 2004 alleen schapen in de handel gebracht worden die afkomstig zijn van deze ongevoelige rammen. Met de uitvoering van dit meerjarenprogramma is een bedrag gemoeid van ca. € 41 mln., waarin de overheid zal participeren op bepaalde onderdelen. Ook voor de aanpak van para-tbc bij runderen is een meerjarig programma opgezet (kosten € 14 mln.) dat gezamenlijk met het bedrijfsleven wordt gefinancierd (50-50 basis). De bijdrage in de kosten voor scrapie en para-tbc in 2002 bedragen ca. € 6 mln.

Onderzoek: het ministerie van LNV financiert een aantal veterinaire onderzoeken die van belang zijn voor de dierziektebestrijding. Het betreft veelal onderzoeken om de diagnostiek te verbeteren, zoals het onderzoek naar mogelijkheden om BSE-testen te ontwikkelen op levende dieren, het ontwikkelen van markervaccins etc. Hiermee is jaarlijks een bedrag van circa € 3 mln. gemoeid.

Vrijwaring dierziekten: in het kader van de vrijwaring van onze handelspartners buiten de Europese Unie van dierziekten worden op het niveau van Chief Veterinary Officer handelsvoorwaarden uitgewerkt en overeengekomen. Snelle en veelvuldige communicatie met deze landen over dierziekten- en voedselveiligheidsaangelegenheden is hierbij van groot belang. Er moeten gegevens worden aangeleverd over de diergezondheidsstatus om te mogen exporteren.

Instandhouden van een organisatie voor de bestrijding van besmettelijke dierziekten: het ministerie van LNV financiert de kosten van instandhouding van een effectieve bestrijdingsorganisatie zoals de kosten van het opstellen en actualiseren van draaiboeken en de kosten van oefeningen, zodat – in geval van een uitbraak van wettelijk te bestrijden dierziekten – snel en adequaat kan worden gereageerd door de inzet van menskracht en expertise voor de bestrijding van dierziekten (b.v. varkenspest en MKZ). De kosten voor het in stand houden van een parate organisatie bij de RVV en de GD bedragen circa € 2 mln. per jaar. In geval er een dierziekte uitbreekt, worden de bestrijdingskosten verantwoord in het Diergezondheidsfonds.

Regelgeving is en blijft een belangrijk instrument waar het gaat om dierziektebestrijding en de garantieverstreking over diergezondheid bij de handel in dieren en dierlijke producten. Veel nationale regelgeving vindt zijn oorsprong in richtlijnen en verordeningen van de Europese Unie. Daarnaast is echter ook nationale regelgeving van belang om de diergezondheidsstatus te bewaken en om verspreiding van dierziekten te voorkomen. Hierbij moet gedacht worden aan de Regeling varkenslevering, Regeling bedrijfscontrole Dierziekten en de Regeling reiniging en ontsmetting van wasplaatsen. De kosten van toezicht door de RVV en de GD worden jaarlijks geschat op circa € 5 mln.

06.12 Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumentenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit

In de algemene beleidsdoelstelling is vermeld dat de overheid verantwoordelijk is voor het stellen van de randvoorwaarden voor de productie van veilig voedsel ten behoeve van de consument. Hiervoor stelt de overheid voorwaarden waaraan producten en productieprocessen moeten voldoen. Dit impliceert een actieve rol van de overheid om te voorkomen dat er problemen ten aanzien van voedselveiligheid ontstaan, maar ook dat bij een inbreuk daarop adequaat kan worden ingegrepen. Daarnaast stimuleert de overheid een marktgerichte productie door de primaire sector (het aansluiten van de kwaliteit van levensmiddelen bij de wensen van consument en maatschappij, zowel qua product als productiemethode).

Streefwaarden

- * In 2002 zal de Nederlandse Voedselautoriteit (Nva) de regie voeren over de publieke taken ten aanzien van onderzoek, communicatie en toezicht op het gebied van voedselveiligheid.
- * Gestructureerde communicatie over maatregelen tijdens incidenten op het gebied van voedselveiligheid.
- * De bestaande monitoringssystematiek van een aantal ketens zal worden doorgelicht, zowel voor dierlijke als plantaardige producten.
- * Er zal een modernisering van de vleeskeuring worden doorgevoerd, op basis van de resultaten van het project Versterking Veterinaire Garantiesystematiek dat begin 2002 zal zijn afgerond.

Beleidsinstrumenten

Oprichting Nva: de kwaliteit en de veiligheid van voedsel vormen een complex beleidsterrein. Om de veiligheid van voedsel zo goed mogelijk te bewaken en te verbeteren wordt er binnen de overheid een nieuwe structuur opgezet om de veiligheid van voedsel te kunnen borgen. Een centrale rol is daarbij weggelegd voor de Nederlandse Voedselautoriteit (NVA). Het kabinet heeft op 13 juli 2001 de voorlopige taken en verantwoordelijkheden van de NVA vastgesteld. De NVA bewaakt de samenhang en is verantwoordelijk voor de programmering van activiteiten van de drie hoofdstromen: onderzoek, toezicht en communicatie, voor zover het publieke taken betreft.

Onderzoek in het kader van voedselveiligheid: de kennis over het voedsel, over de werking van voedingsmiddelen en over de effecten van diverse ingrediënten en stoffen op de gezondheid is door wetenschappelijke en technische ontwikkelingen continu in beweging. Om te beoordelen of voedsel veilig is, vindt onderzoek plaats naar risico's voor de veiligheid en/of kwaliteit van het voedsel. Er kan onderscheid worden gemaakt in de volgende rubrieken:

- * onderzoek ter onderbouwing van de normstelling en voor het bepalen van overschrijding van normen voor stoffen in grondstoffen, voedingsmiddelen en dierlijke producten in het kader van EU-monitoringsprogramma's (voorbeeld: contaminanten en residuen diergeneesmiddelen in dierlijke producten)
- * onderzoek naar aanwezigheid van BSE bij dieren en in dierlijke producten (snelle BSE test)
- * onderzoek naar de opzet van systemen waarmee nieuwe onbekende

bedreigingen van de voedselveiligheid snel kunnen worden gesignaleerd (Emerging Risk Identification System)

- * onderzoek naar de mogelijkheid om ketengarantiesystemen op te zetten. Op basis van een in 2001 afgeronde inventarisatie, zal in 2002 een uitwerking plaatsvinden van mogelijkheden om een risicobeheersingssysteem in te voeren in de primaire sector. Prioritering zal plaatsvinden op basis van een in 2001 uitgevoerde eerste inventarisatie naar mogelijkheden in zowel de plantaardige als in de dierlijke sector. Het op grote schaal invoeren van een risicobeheersingssysteem in alle schakels van de voedselproductie, inclusief de primaire sector en de slachterijfase, is een doel dat pas op een langere termijn haalbaar zal zijn.

Deze vier soorten van onderzoek vinden plaats bij een aantal instituten zoals het Rikilt, ID-Lelystad en het LEI waarbij voor 2002 op dit artikel een bedrag van circa € 5 mln. is uitgetrokken. Daarnaast wordt ook middelen voor onderzoek geraamd op beleidsartikel 7 Kennisontwikkeling en innovatie.

Risicobeoordeling: het is het streven om uiteindelijk alle productieketens door te lichten op de samenstelling van de grondstoffen tot en met het eindproduct en de risico's bij de diverse schakels in beeld te brengen. Primair doel van deze doorlichting is om te komen tot een herinrichting (effectiever en efficiënter) van monitoringssystemen voor de belangrijkste gevaren voor volksen die gezondheid in de keten. Hierbij wordt ook bezien welke voorwaarden vanuit de wens van snelle traceerbaarheid aan de keten gesteld moeten worden. In 2002 zal de doorlichting van de varkens(vlees)-, rundvee (zuivel, vlees en dier) en pluimveeketen (vlees, eieren) worden afgerond. Voor het doorlichten van de ketens is een bedrag van € 1 mln. gereserveerd.

Risicocommunicatie: voedselveiligheid is de komende jaren onverminderd speerpunt in het beleid. Er zal een zwaarder accent worden gelegd op heldere communicatie ten tijde van incidenten. De dioxinecrisis en de aanpak rond BSE hebben duidelijk gemaakt dat het belangrijk is om de bevolking bij incidenten tijdig en betrouwbaar te informeren en hieraan ook structureel aandacht te besteden. Daarmee is de consument beter in staat om informatie te beoordelen.

Om dit programma te implementeren is een bedrag van € 3 mln. uitgetrokken. Daarnaast wordt een exploitatiesubsidie van € 2 mln. verstrekt aan het Voedingscentrum Nederland.

De uitgangspunten voor biotechnologie zijn verwoord in de Integrale Nota Biotechnologie (TK 2000–2001, 27 428, nr. 3). In 2002 zullen belangrijke onderdelen van het beleid vorm krijgen. Over het gebruik van biotechnologie is in Nederland veel discussie. Om deze discussie te structureren is in 2001 het publieke debat «eten en genen» gestart. Dit debat zal – naar verwachting – deels doorlopen in 2002. De Tijdelijke Commissie Biotechnologie en Voedsel zal begin 2002 rapporteren over de uitkomsten van dit debat aan de minister van het ministerie van LNV, desgewenst aangevuld met eigen aanbevelingen. De Kamer zal worden geïnformeerd over de uitkomsten van het debat en eventuele vervolgacties krijgen voorgelegd. Voor 2002 is een bedrag van € 2 mln. begroot.

Om garanties af te kunnen geven over de veiligheid en kwaliteit van diervoeders, vee en vlees(-producten) voert de RVV keuringen, certificeringen (van slachterijen) en controle-activiteiten (import, export en hygiëne)

uit. De totale uitgaven in 2002 van de RVV worden geraamd op € 97 mln. Handhaving vindt plaats door de AID.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000

06 Voedselveiligheid, voedselkwaliteit en diergezondheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN waarvan garanties	303 006	409 086 9 076	159 871	156 307	157 772	157 773	157 773
UITGAVEN	313 470	421 968	159 765	156 307	157 772	157 773	157 773
Programma-uitgaven	179 050	243 419	46 150	41 870	41 887	41 887	41 887
U0611 Bewaking en verhoging van het diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten	13 186	156 732	26 664	22 323	22 323	22 323	22 323
U0612 Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumentenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit	165 864	86 687	19 486	19 547	19 564	19 564	19 564
Apparaatsuitgaven	134 420	178 549	113 615	114 437	115 885	115 886	115 886
U0621 Apparaat	134 420	178 549	113 615	114 437	115 885	115 886	115 886
ONTVANGSTEN	112 541	241 129	117 454	119 034	93 195	93 195	93 195

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht.

De apparaatsuitgaven betreffen de RVV, de AID en de beleidsdirectie Voedings-, Veterinaire- en Milieuaangelegenheden. In 2001 zijn de apparaatsuitgaven hoog in verband met de uitgaven voor BSE-testen (€ 44 mln).

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	raming 2002		
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel VVM	70,1	53,5	3 753
Personeel RVV	1 542,5	46,3	71 359
Personeel AID	97,8	45,4	4 439
Materieel			31 754
Overig apparaat*			2 310
Totaal apparaatsuitgaven			113 615

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De meerjarige ontvangsten betreffen de keuringsontvangsten van de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV). Voor de jaren 2001 tot en met 2003 worden op dit artikel tevens de EU-bijdragen bestrijding MKZ geraamd.

De ontvangsten 2001 vallen hoog uit in verband met bijdragen uit het Diergezondheidsfonds (€ 92 mln) en bijdragen van derden (€ 20 mln.) in de uitgaven voor BSE-maatregelen, zijnde de kosten van BSE-testen en de kosten samenhangende met het diermeelverbod. Uitgangspunt is dat de BSE-testkosten met ingang van 1-1-2002 voor rekening van het bedrijfsleven komen.

Ontvangsten 2002 (x € 1000)

Totaal	117 454
Ontvangsten RVV	90 227
EU-ontvangsten MKZ	27 227

Onderstaand worden de RVV-ontvangsten voor het jaar 2002 toegelicht aan de hand van prestatiegegevens.

Prestatiegegevens ontvangsten RVV 2002

Omschrijving	Productie-eenheid	aantal per 1 000 eenheden	ontvangsten in € 1000
Slachterijen en bijzondere slachtplaatsen	bezoeken	180	5 445
	slachtvarkens	19 000	33 580
	overige slachtdieren	3 200	15 203
Pluimvee en wildslachterijen	slachtpluimvee	550 000	10 932
Vleesverwerkende bedrijven	aantal kwartieren	800	12 415
Levend vee	aantal kwartieren	180	4 574
Vis, visserijproducten	tonnage	30	681
Invoer derde landen		400	4 538
Werkzaamheden op verzoek	aantal kwartieren	40	1 282
	aantal certificaten	110	1 577
Totaal ontvangsten			90 227

Toelichting programma-uitgaven 2002

De werkzaamheden die volgend jaar op het terrein van voedselveiligheid en diergezondheid worden ontplooid, zijn nog niet op het niveau van prestatiegegevens uitgewerkt. Ten aanzien van de nieuwbouw van het I&R-systeem voor runderen zal gaandeweg 2001 meer duidelijkheid bestaan over de concrete resultaten in 2002. Datzelfde geldt voor het in ontwikkeling zijnde communicatieplan voedselveiligheid.

Met betrekking tot het onderzoek op het gebied van voedselveiligheid zullen tussentijdse voortgangsgegevens worden gepresenteerd. Over de voortgang van de monitoring, ketendoorlichting en de nieuwbouw van I&R-runderen, I&R-schapen en I&R-geiten zal worden gerapporteerd. Daarnaast zal worden gerapporteerd over de effectiviteit van de communicatie in crisissituaties.

Met betrekking tot de diergezondheid zal aan de hand van concrete gegevens over de geleverde prestaties worden gerapporteerd over de voortgang van het scrapiebestrijdingsprogramma, BSE-testen en het Paratuberculose Programma Nederland. Met betrekking tot de ontwikkeling van methoden voor een snelle diagnostiek van ziekten zullen kwalitatieve gegevens over de voortgang worden opgenomen.

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	159 765	156 307	157 772	157 773	157 773
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	8 168	4 538	0	0	0
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	151 597 113 615	151 769 114 437	157 772 115 885	157 773 115 886	157 773 115 886

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. De programma-uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen hebben voor € 18 mln. structureel betrekking op de intensiveringsmiddelen voor voedselveiligheid. Deze gelden worden ingezet voor de oprichting van de Nederlandse Voedselautoriteit, het opzetten en vernieuwen van I&R-systemen en het intensiveren van de controle op diervoeders. De overige programma-uitgaven worden ingezet voor de beleidsdoelstellingen uit het beleidsbesluit Diergezondheid en de beleidsnota «Veilig voedsel in een veranderende omgeving».

Veronderstellingen

Bovenstaande doelstellingen kunnen gehaald worden binnen de randvoorwaarde dat er geen nieuwe besmettelijke dierziekten uitbreken. Ook het EU non-vaccinatie beleid en veterinaire beleid in meer algemene zin is hier een sterk bepalende factor. De initiatieven van Nederland op het gebied van veemarkten en dierentransporten dienen breed navolging te krijgen om insleep van dierziekten vanuit het buitenland te voorkomen. Nationaal speelt bij deze initiatieven overigens ook de besluitvorming door lagere overheden een rol.

Evaluatie

Het diergezondheidsbeleid zal na 4 jaar worden geëvalueerd. Het dierziektebestrijdingsbeleid wordt geëvalueerd na een uitbraak. De evaluatie van de MKZ zal begin 2002 worden uitgebracht. Tevens wordt gewerkt aan een inhaalslag voor de definiëring van de prestaties en afspraken met gegevens beherende organisaties. Het uitvoeren van de regelgeving door de RVV en de GD zal aan de hand van realisatiecijfers worden geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid LNV

De producenten zijn primair verantwoordelijk voor veilig voedsel. Voor wat betreft de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de minister van LNV en de minister van VWS (inclusief de voorlopige Nederlandse Voedselautoriteit) geldt als uitgangspunt het gestelde in de brief aan de Tweede Kamer van 18 mei 1995 (kamerstuk 23 900 XIV en XVI, nr. 48). In het kader van de borging van de voedselveiligheid, stimulering van de voedselkwaliteit en de verbetering van de diergezondheid heeft LNV een systeemverantwoordelijkheid. LNV is resultaatverantwoordelijk voor de bestrijding van de wettelijk te bestrijden dierziekten en het optreden bij calamiteiten op het gebied van voedselveiligheid. Dit laatste voor zover het de bevoegdheden van LNV betreft, zoals aangegeven in de Nota Voedselveiligheid. LNV is tevens resultaatverantwoordelijk voor de inzet en werking van de beleidsinstrumenten en het nakomen van de internationale verplichtingen. Door maatregelen/programma's wordt de vermindering van de incidentie van para-tbc gestimuleerd.

Groeipad VBTB

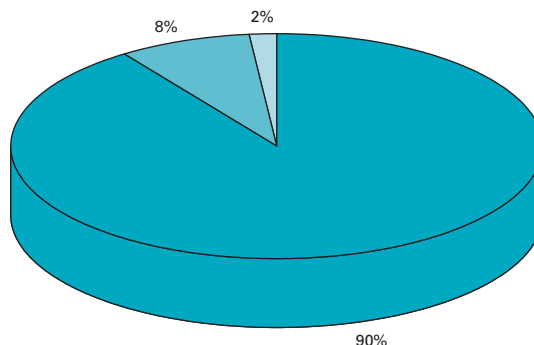
Diergezondheid en dierziektenbestrijding, alsmede voedselveiligheid en -kwaliteit vormen complexe beleidsterreinen die maatschappelijk sterk in de belangstelling staan en fors in ontwikkeling zijn. Het is mede daardoor niet eenvoudig om de doelstellingen, ten aanzien van bijvoorbeeld een effectieve en efficiënte bestrijdingsorganisatie of de veiligheid van voedsel, kwantitatief te operationaliseren. De doelstellingen en streefwaarden zijn daarom in deze begroting vooral in kwalitatieve termen bepaald. LNV streeft ernaar de doelstellingen en streefwaarden op het onderhavige beleidsartikel (verder) te concretiseren. De eerste resultaten hiervan zullen zichtbaar worden in de begroting 2003, waaronder – zoveel mogelijk – een toelichting op de programma-middelen aan de hand van prestatiegegevens (p*q).

07 Kennisontwikkeling en innovatie

Algemene beleidsdoelstelling

Het zorgdragen voor hoogwaardige, vraaggestuurde en toegesneden kennisproductie, waarmee wordt bijgedragen aan de ontwikkelingsmogelijkheden van het agrofoodcomplex en de groene ruimte.

Grafiek 10: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

- Het instandhouden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise
- Het genereren van (innovatieve) kennis
- Apparaat

Operationele doelstellingen

07.11 Het instandhouden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise

De operationele doelstelling luidt volledig: het instandhouden van relevante wetenschappelijke expertise, waarmee kan worden bijgedragen aan ontwikkelingsmogelijkheden van het agrofoodcomplex en de groene ruimte, en het doen beantwoorden van in het beleidsproces gegenereerde kennisvragen.

Alle activiteiten zijn erop gericht te bereiken dat er een solide kennisbasis is, adequate strategische expertise wordt ontwikkeld, beleidsondersteunend onderzoek plaatsvindt en er onderzoek ten dienste van wettelijke en dienstverlenende taken wordt gewaarborgd. De activiteiten bestaan uit het genereren, selecteren en prioriteren van genoemde kennisvragen, het verstrekken van onderzoeksopdrachten en het creëren van randvoorwaarden voor het (doen) uitvoeren van onderzoeksprogramma's en het monitoren van de benutting van ontwikkelde kennis.

Streefwaarden

De streefwaarden bij deze operationele doelstelling zijn kwalitatief van aard en bestaan uit:

- * het instandhouden en ontwikkelen van een kennisinfrastructuur waarmee kan worden bijgedragen aan ontwikkelingsmogelijkheden van het agrofoodcomplex en de groene ruimte. Visitatie hieromtrent zal eenmaal per vijf jaar plaatsvinden, te beginnen in 2002;

- * het ontwikkelen van wetenschappelijke expertise die van strategisch belang is voor de beleidsvelden van het ministerie van LNV;
- * het genereren van beleidsondersteunende kennis, toepassingen en arrangementen voor het ministerie van LNV-beleidsdomein en het organiseren van een proces om op basis van beleidsvraagstukken te komen tot het beantwoorden van in beleidsproces gegenereerde kennisvragen;
- * het veiligstellen van de Wettelijke en Dienstverlenende Taken (WDT).

Beleidsinstrumenten

- * Stimuleringsprogramma voor fundamenteel en nieuwsgierigheid-gedreven onderzoek.
- * Bijdrageregelingen PO, ILRI/IAC en DLO voor (1) funderend, themagedreven onderzoek, (2) verkenningen, beleidsstudies, technology assessment onderzoek, (3) strategisch grensverleggend precompetitief lange termijn onderzoek, (4) praktijkgericht korte termijn onderzoek, (5) routineonderzoek, (6) kennismontage en (7) WDT beleidsstudies.
- * Bekostigingsbesluit gebaseerd op de Wet Hoger Onderwijs en Onderzoek (WHW) ten behoeve van de bijdrage aan Wageningen Universiteit.

07.12 Het genereren van (innovatieve) kennis

De operationele doelstelling luidt volledig: het genereren van (innovatieve) kennis, toepassingen en arrangementen ter ondersteuning van (voor het beleidsterrein van het ministerie van LNV relevante) innovaties.

In de nota's «Voedsel en Groen» en «Natuur voor mensen, mensen voor natuur» is een belangrijke rol toebedeeld aan innovatie. Het bevorderen van een duurzame agrosector en het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn daarbij richtpunten. Door het ministerie van LNV worden initiatieven ontwikkeld om het innovatief vermogen bij maatschappelijke factoren te vergroten. Door het kennisbeleid wordt hieraan bijgedragen door het genereren van kennis, toepassingen en arrangementen ter ondersteuning van (voor het beleidsterrein van het ministerie van LNV relevante) innovaties. Doel van deze activiteiten is het naderbij brengen van innovaties zoals milieuvriendelijke productie, een kwalitatief gewaardeerde groene ruimte, voedselveiligheid en dierenwelzijn.

Streefwaarden

De streefwaarde bij deze operationele doelstelling is kwalitatief van aard en bestaat uit:

- * Het zorgdragen dat nieuwe en beschikbare kennis effectief wordt benut voor vernieuwing in beleid, bedrijf en opleiding.

Beleidsinstrumenten

- * Innovatienetwerk Groene ruimte en Agrocluster.
- * Bijdrageregelingen DLO (inclusief praktijkonderzoek en IAC/ILRI).
- * Stimuleringsprogramma voor strategisch en toepassingsgericht onderzoek: dit programma richt zich op de ontwikkeling en toepassing van nieuwe vormen van onderzoek met het oog op het laten doorstromen en benutten van kennis met betrekking tot voedsel en groen.

Budgettaire gevolgen van het beleid

Bedragen x € 1 000

07 Kennisontwikkeling en innovatie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	372 720	310 189	286 299	287 465	285 468	286 036	285 273
UITGAVEN	358 569	309 626	287 142	288 528	286 017	286 154	286 710
Programma-uitgaven	351 142	304 129	282 451	283 836	281 325	281 462	282 018
U0711 Het instandhouden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise	326 789	281 015	260 751	265 433	263 088	263 088	263 644
U0712 Het genereren van (innovatieve) kennis	24 353	23 114	21 700	18 403	18 237	18 374	18 354
Apparaatsuitgaven	7 427	5 497	4 691	4 692	4 692	4 692	4 692
U0721 Apparaat	7 427	5 497	4 691	4 692	4 692	4 692	4 692
ONTVANGSTEN	13 549	15 276	12 934	9 758	9 758	9 758	9 575

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht.

De apparaatsuitgaven van de beleidsartikelen 7 (Kennisontwikkeling en innovatie), 8 (Kennisvoorziening) en 9 (Kennisverspreiding) zijn onder dit beleidsartikel (7) gebracht en hebben betrekking op de beleidsdirectie Wetenschap en Kennisoverdracht.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	raming 2002		
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel DWK	73,7	54,3	4 001
Materieel			516
Overig apparaat*			174
Totaal apparaatsuitgaven			4 691

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

De ontvangsten hebben betrekking op de rente en aflossing over de verstrekte lening aan de Stichting DLO inzake de aankoop van gebouwen alsmede op de bijdrage uit het Fonds Economische Structuurverbetering voor onderzoek.

Ontvangsten 2002 (x € 1 000)

Totaal	12 934
Rente en aflossing DLO	9 741
FES-ontvangsten	3 193

Toelichting programma-uitgaven 2002**07.11 Het instandhouden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise**

streefwaarden				
Instrumenten (bedragen x € 1 000)	Ondersteuning kennisbasis (1)	Ontwikkeling expertise (2)	Beleids- onderzoek (3)	W.D.T. (4)
Wageningen universiteit DLO	88 306	17 171	74 592	31 508
Praktijkonderzoek IAC/ILRI			32 390 6 573	
Stimulerings- programma's		2 587	6 626	998

07.12 Het genereren van (innovatieve) kennis

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Stimuleringsregelingen onderzoek	3 176
Innovatienetwerk groene ruimte en agroclusters	3 458
Bijdrageregeling DLO/praktijkonderzoek	15 066

Budgetflexibiliteit**Bedragen x € 1 000**

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	287 142	288 528	286 017	286 154	286 710
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	268 328	4 538	3 630	2 723	2 269
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	18 814 4 691	283 990 4 692	282 387 4 692	283 431 4 692	284 441 4 713

Toelichting

De apparaatsuitgaven zijn naar hun aard op korte termijn niet flexibel. Dit zelfde geldt voor de bijdragen aan Wageningen Universiteit en Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO), waar LNV een structurele

subsidierelatie mee onderhoudt. Zo is de bijdrage aan Wageningen Universiteit gebaseerd op de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) en verricht Stichting DLO structurele werkzaamheden, zoals de wettelijke en dienstverlenende taken en strategische expertise ontwikkeling.

Veronderstellingen

De economische situatie is van invloed op het tijdstip en de mate waarin ondernemers investeren in innovatieve ontwikkelingen. Het ontwikkelen van kennis voor innovatie is risicovol. De kans bestaat dat de beoogde kennis niet wordt verkregen.

Evaluatie

Jaarlijks worden in het voor- en het najaar de onderzoeksprogramma's van Wageningen UR zowel inhoudelijk als beheersmatig getoetst. De uitkomsten van de voorjaarstoetsing worden verwerkt in de jaarlijkse Kaderbrief Wageningen UR.

In het najaar worden de nieuw te starten programma's ex ante getoetst. Doel van deze toetsing is na te gaan of nieuwe programma's van start mogen gaan en voor het vaststellen van de hoogte van de budgetten. De uitkomsten worden verwerkt in de jaarlijkse «Goedkeuringsbrief» voor Wageningen UR.

In het kader van de vernieuwing van het aansturen van het onderzoek van het ministerie van LNV zal in 2002 worden begonnen met een verbreding van de scope van het onderzoek via een systeem van open programmering. Hiervoor is in 2002 een bedrag van € 7 mln. gereserveerd.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor het instandhouden en het ontwikkelen van de kennisstructuur in het kader van de kennisontwikkeling en innovatie. Het doen beantwoorden van de in het beleidsproces gegeneerde kennisvragen betreft een resultaatverantwoordelijkheid van LNV.

Groeipad VBTB

In de ontwerpbegroting 2003 zal extra aandacht worden besteed aan de toelichting op de programmabudgetten (p x q) en aan het kwantificeren van de streefwaarden.

Ook wordt momenteel een systematiek ontwikkeld om de bruikbaarheid en tevredenheid van de onderzoeksresultaten bij de «afnemers» te meten. Naar verwachting is deze systematiek in 2003 operationeel.

08 Kennisvoorziening

Algemene beleidsdoelstelling

Het waarborgen van een stelsel van voorzieningen benodigd voor het verzorgen van groen voorbereidend, middelbaar en hoger beroepsonderwijs, alsmede universitair onderwijs.

Operationele doelstelling

08.11 Het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor groen onderwijs

De operationele doelstelling luidt volledig: het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen door toezicht op de opzet en het functioneren van kwaliteitzorgs- en accreditatiesystemen, alsmede het waarborgen van continuïteit in het aanbod van het groen voorbereidend, middelbaar en hoger beroepsonderwijs alsmede universitair onderwijs door adequate bekostiging en monitoring van financiële kengetallen.

Het aanbod van voorbereidend, middelbaar en hoger onderwijs wordt verzorgd door bij wet erkende instellingen. Instellingen moeten een kwaliteitzorgsysteem hebben. Voor het HBO en WO wordt (naar verwachting in 2002) een accreditatiesysteem voor opleidingen ingevoerd, aanvullend aan het reeds bestaande kwaliteit bewakingssysteem. Kwaliteitszorg- en accreditatiesystemen worden steeds meer als basis voor het waarborgen van de algemene kwaliteit van instellingen en hun opleidingen benut.

Streefwaarden

A Toenemend aantal «groene instellingen» dat beschikt over een kwaliteit-zorgsysteem

Omschrijving	Streef-waarde 2002
WO/HBO-groen instellingen met een kwaliteitzorgsysteem	90%
MBO-groen instellingen met een kwaliteitzorgsysteem	95%
VMBO-groen instellingen met een kwaliteitzorgsysteem	50%

Momenteel ligt dit percentage op 75%, 90%, respectievelijk 0%.

B Toenemend aantal «groene instellingen» waar het kwaliteitzorgsysteem naar behoren functioneert

Omschrijving	Streef-waarde 2002
WO/HBO-groen instellingen met een functionerend kwaliteitzorgsysteem	75%
MBO-groen instellingen met een functionerend kwaliteitzorgsysteem	50%
VMBO-groen instellingen met een functionerend kwaliteitzorgsysteem	25%

Momenteel ligt dit percentage op 50%, 25%, respectievelijk 0%.

C Alle instellingen voor «groene opleidingen» dienen de solvabiliteit en de liquiditeit redelijk tot goed op orde te hebben.

Omschrijving	Streef- waarde 2002
Aantal WO/HBO-groen instellingen	1
Aantal MBO-groen instellingen	6
Aantal VMBO-groen instellingen met een kwaliteitszorgsysteem	12

Momenteel is dit aantal 1, 4, respectievelijk 11.

Beleidsinstrumenten

- * Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW)
- * Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)
- * Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)

De budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000

08 Kennisvoorziening	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	589 369	390 882	359 925	357 103	358 292	362 048	363 715
UITGAVEN	367 880	390 895	359 925	357 103	358 292	362 048	363 715
Programma-uitgaven U0811 Het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor groen onderwijs	367 880	390 895	359 925	357 103	358 292	362 048	363 715
ONTVANGSTEN	1 406	227	227	227	227	227	227

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht.

De op dit artikel geraamde ontvangsten hebben betrekking op terug te ontvangen subsidie-voorschotten van onderwijsinstellingen.

Toelichting programma-uitgaven 2002

08.11 Het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor groen onderwijs

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Wetenschappelijk onderwijs	30 385
HBO-groen	47 892
MBO-groen en VMBO-groen	281 042
ASC-subsidie	606

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	359 925	357 103	358 292	362 048	363 715
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	359 925	0	0	0	0
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002	0	357 103	358 292	362 048	363 715

Toelichting

Hoewel de LNV-bijdragen aan de instellingen in het groene onderwijs jaarlijks (juridisch) worden toegekend, zijn de meerjarige programma-uitgaven niet flexibel. Er ligt namelijk een wettelijke verplichting tot bekostiging van deze instellingen. De lumpsum bekostiging van de instellingen in het groene onderwijs vindt plaats op basis van vastgestelde bekostigingsmodellen. De grondslagen van deze modellen liggen vast in wet- en regelgeving.

Veronderstellingen

Een belangrijk uitgangspunt is gelijke bekostiging van instellingen voor groen en andersoortig onderwijs. Door bekostiging van instellingen wordt de continuïteit van de opleidingen in de groene instellingen gewaarborgd.

Evaluatie

Met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid van de instellingen worden door het ministerie van LNV analyses van de financiële economische positie van het groen onderwijs als totaal uitgevoerd welke kunnen fungeren als benchmark voor individuele instellingen.

Jaarlijks houdt de Inspectie LOK een aantal meta-evaluaties inzake de opzet en de werking van de kwaliteitssystemen bij de diverse instellingen in het groene onderwijs.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor het waarborgen van een systeem van kennisvoorziening en is resultaatsverantwoordelijk voor de bekostiging van de bij de wet erkende instellingen voor het groene onderwijs.

Groeipad VBTB

In de ontwerpbegroting 2003 zal extra aandacht worden besteed aan de toelichting op de programmabudgetten (p x q) en aan een toelichting op de beleidsinstrumenten.

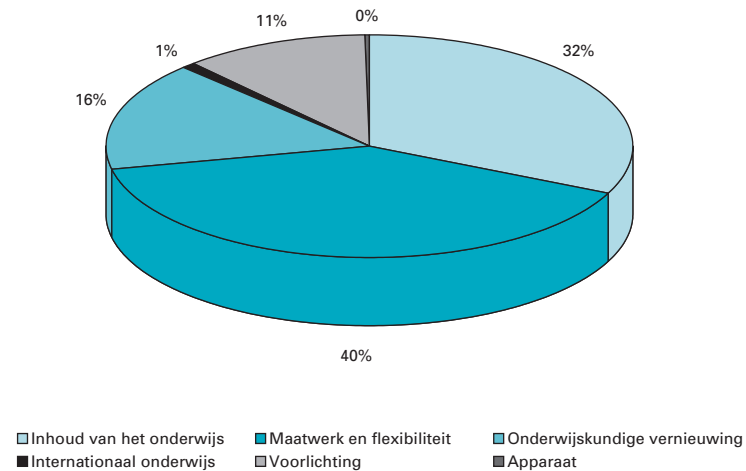
09 Kennisverspreiding

Algemene beleidsdoelstelling

Het verspreiden van kennis en vaardigheden aan de (toekomstige) doelgroepen in het agrofoodcomplex en de groene ruimte om deze breed inzetbaar te kwalificeren voor de arbeidsmarkt en voor deelname aan de maatschappij.

Het uitwisselen van kennis en informatie tussen het ministerie van LNV en de LNV-doelgroepen met het oog op de voorbereiding en de realisatie van het LNV-beleid.

Grafiek 11: Procentuele verdeling uitgaven 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

Operationele doelstellingen

09.11 Inhoud van het onderwijs

Het waarborgen van de systematiek waarin de inhoud van de opleidingen continu wordt vernieuwd.

De opleidingen van de (toekomstige) beroepsbevolking in voedsel en groen moeten actueel zijn en voortdurend aangepast worden aan nieuwe inhoudelijke eisen en ontwikkelingen. Deze aanpassing vindt plaats op basis van nieuwe kennis, nieuwe concepten en principes, nieuwe beleidsdoelstellingen en waarden, inclusief die welke verbonden zijn met (internationale) ontwikkelingen en arbeidsmarkten.

Het accent voor de komende jaren in groene opleidingen zal liggen op de implementatie van de Kwalificatiestructuur 2000 in het MBO en het versterken van de beleids- en maatschappelijke oriëntatie van de inhoud van de opleidingen in het gehele beroepsonderwijs.

Streefwaarden

Aantal uitgevoerde visitaties en meta-evaluaties.

Omschrijving	Streef- waarde 2002
WO-groen instellingen	2
HBO-groen instellingen	2
MBO-groen instellingen	2

Momenteel ligt dit aantal voor alle instellingen op 1.

Beleidsinstrumenten

VIA-regeling: met de regeling wordt een aanvullende inhoudelijke vernieuwing vanuit het beleidsdomein voedsel en groen gestimuleerd.

Overige subsidies en regelingen: met dit budget wordt de vernieuwing van de kwalificatiestructuur gerealiseerd; dit is inclusief de vernieuwing als gevolg van veranderingen in de arbeidsmarkt, de financiering van LOBAS, de aanpassing van opleidingen, en de leermiddelen en de ontwikkeling van het visitatie-instrument.

Daarnaast wordt voor enkele specifieke thema's zoals biologische landbouw een aanvullende financiële ondersteuning gegeven voor het actualiseren van groene opleidingen.

09.12 Maatwerk en flexibiliteit

Het creëren van een vraaggestuurde leeromgeving, rekening houdend met de wens van de lerende, de werkomgeving en de arbeidsmarkt.

Met meer flexibiliteit en maatwerk moet bereikt worden dat zoveel mogelijk mensen de opleidingen voor voedsel en groen met een startkwalificatie verlaten en dat werkenden in het domein voor voedsel en groen daarna via «leven lang leren» kennis en kunde verder ontwikkelen. Om dat te realiseren wordt rekening gehouden met individuele leerstijlen, leerwensen, leermogelijkheden, leerachterstanden, leerplaatsen en met de kwaliteiten van docenten hiervoor.

Streefwaarden

De streefwaarden bij deze operationele doelstelling zijn kwalitatief van aard en bestaan uit:

- * het versterken van de mogelijkheden voor allochtonen om deel te nemen aan de groene opleidingen;
- * een toename van het aantal studenten in de lerarenopleiding voor groene opleidingen, in het bijzonder een toename van het aantal duale studenten;
- * het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Door het ontwikkelen van doorlopende leertrajecten vmbo-mbo en specifieke inspanningen voor probleemleerlingen;
- * het stimuleren van andere vormen van leren en met name praktijkleren in de groene opleidingen;

- * cursusonderwijs (naschools) voor werkenden in het agrofoodcomplex wordt versterkt.

Beleidsinstrumenten

Cursusonderwijs: met dit onderwijs wordt gestimuleerd dat betrokkenen in het domein voor voedsel en groen nieuwe kennis en informatie over de inhoudelijke ontwikkelingen kunnen leren. De nota's van het ministerie van LNV zijn hierbij leidend. Voor cursussen wordt subsidie gegeven om deelname voor zoveel mogelijk mensen mogelijk te maken. De kwaliteit van de cursussen wordt gewaarborgd doordat alleen onderwijsinstellingen de LNV cursus mogen aanbieden. De thema's voor deze cursussen zijn: gewasbescherming, biotechnologie, multifunctioneel landgebruik, dierenwelzijn, milieu, biologische landbouw, voedselveiligheid, concurrentiekracht en verantwoord ondernemen.

Praktijkleren: met dit instrument wordt gestimuleerd dat lerenden in groene opleidingen ook in de praktijk leren onder meer door praktijkweken te organiseren. Over de uitvoering wordt door de onderwijsinstellingen verantwoording afgelegd op basis van vooraf vastgestelde doelen per instelling.

Overige regelingen: met deze regelingen worden het ontwikkelen en toepassen van maatwerk in de opleidingen, bijzondere en aanvullende opleidingsvormen gestimuleerd. Dit om alle deelnemers op te leiden tot een voor hen passende kwalificatie. Hiervoor wordt een aantal pilots uitgevoerd. Over de uitvoering wordt door de instellingen verantwoording afgelegd op basis van vooraf vastgestelde doelen per instelling en per project. Een belangrijk onderdeel hiervan is de «Impuls Beroepsonderwijs» met bijbehorende regeling.

09.13 Onderwijskundige vernieuwing

Het waarborgen van onderwijskundige vernieuwing in het algemeen en gericht op leren en ICT in het bijzonder.

Nieuwe onderwijskundige leervormen, nieuwe technologieën zoals ICT zijn ook van belang voor groene opleidingen. Elke leerling en student in voedsel en groen moet vaardig zijn met ICT. Een ICT-rijke groene leeromgeving voor alle onderwijssoorten wordt nagestreefd. Nadruk in het beleid ligt nu op het creëren van een goede infrastructuur. Daarnaast wordt door middel van stimulering van een aantal concrete projecten geëxperimenteerd met groene opleidingen, waarin nieuwe onderwijsvormen met ICT de nadruk krijgen.

Ook andere onderwijskundige vernieuwingen zoals het meenemen van elders en eerder verworven competenties in de diplomering krijgen prioriteit.

Streefwaarden

De streefwaarden bij deze operationele doelstelling bestaan uit:

- * Elke leerling en student in voedsel en groen moet vaardig zijn met ICT.
- * Binnen groene opleidingen krijgen nieuwe onderwijsvormen met ICT de nadruk.

Beleidsinstrumenten

Regelingen ICT: invoering van onderwijs met behulp van ICT wordt gestimuleerd; het gaat om de ICT basis (infrastructuur) en het ontwikkelen en aanbieden van nieuwe vormen van ICT onderwijs, inclusief het aanpassen van de daarvoor benodigde leermiddelen. Over de uitvoering wordt door de instellingen verantwoording afgelegd op basis van vooraf vastgestelde doelen per instelling.

Overige regelingen: met de regelingen wordt de invoering van opleiden met behulp van leren op andere plaatsen (bijvoorbeeld in het werk) ontwikkeld. Hiervoor lopen een aantal pilotprojecten. Over de uitvoering wordt door de instellingen verantwoording afgelegd op basis van vooraf vastgestelde doelen per instelling en per project.

Middels een EVC-project wordt met het bedrijfsleven een systematiek ontwikkeld voor andere onderwijskundige vernieuwingen

09.14 Internationaal onderwijs

Het stimuleren van kennisuitwisseling voor voedsel en groen op Europees en mondiaal niveau.

De (toekomstige) beroepsbevolking in het agro-foodcomplex zal gaan functioneren op een arbeidsmarkt in een internationale context. De voorbereiding daarop is wezenlijk en onmisbaar onderdeel van opleiden. Naast inhoudelijke vernieuwing van opleidingen moet kennisuitwisseling bijdragen aan versnelde integratie van internationalisering in groene opleidingen.

Streefwaarden

De streefwaarden bij deze operationele doelstelling zijn kwalitatief van aard en bestaan uit:

- * verhoging van de uitwisseling van leerlingen, studenten, docenten, management;
- * introductie van het LNV beurzenprogramma voor leerlingen, studenten en docenten, management voor groene opleidingen in het kader van het bilaterale beleid van het ministerie van LNV;
- * meer bekendheid in het buitenland van groene HBO-opleidingen;
- * toename van deelname van buitenlanders uit prioritaire landen aan Nederlandse groene opleidingen.

Beleidsinstrumenten

Subsidieregeling voor EU uitwisselingsprogramma's: met deze regeling wordt een bijdrage gegeven aan internationale EU programma's, zodat ook het groene onderwijs daarvan gebruik kan maken.

Subsidieregeling aan HO steunpunten in het buitenland: met de regeling wordt het oprichten van steunpunten in een aantal landen gestimuleerd. Het gaat om steunpunten in LNV prioritaire landen.

Het LNV beurzenprogramma: met dit programma wordt de uitwisseling van studenten, docenten, management gestimuleerd. Het gaat om uitwisseling met LNV prioritaire landen en om beurzen in het kader van het bilaterale beleid van het ministerie van LNV en de kenniscomponent daarbij.

09.15 Voorlichting

Het realiseren van een optimale kennisdoorstroming over beleidsmatige ontwikkelingen met betrekking tot voedsel en groen.

Het doel van de kennisdoorstroming is het bereiken dat de betrokkenen de juiste maatregelen kunnen treffen om aan regelgeving te voldoen. Hiervoor worden Voorlichtingsopdrachten verstrekt voor het communiceren met een diversiteit aan doelgroepen. De communicatie is bestemd voor sectoren, ketens, specifieke groepen van mensen in het agrofood-complex en de groene ruimte. De opdrachten zijn afgeleid van nieuwe beleidsnota's van het ministerie van LNV en worden vanaf 2001 (deels) openbaar aanbesteed.

Streefwaarde

De streefwaarde bij deze operationele doelstelling is kwalitatief van aard en bestaat uit:

- * toenemende bekendheid met nieuwe beleidsontwikkelingen voedsel en groen; nulmeting op basis van nog te ontwikkelen toetsingskader voor het integrale voorlichtingsprogramma.

Beleidsinstrument

Voorlichtingsopdrachten: met de opdrachten worden voorlichtingsopdrachten voor het domein voedsel en groen gefinancierd. De nota's van het ministerie van LNV zijn hierbij leidend en de thema's zijn: natuur, duurzame productie, ondernemerschap, kwaliteit van de voeding, kennis en innovatie. De opdrachtnemers leggen per opdracht verantwoording af over de van tevoren in de opdracht vastgestelde doelen.

De budgettaire gevolgen van het beleid

Bedragen x € 1 000

09 Kennisverspreiding	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	54 433	60 089	88 543	90 227	89 905	90 020	90 150
UITGAVEN	52 615	48 947	86 172	90 223	91 262	91 378	91 507
Programma-uitgaven	52 256	48 561	85 899	89 950	90 989	91 105	91 234
U0911 Inhoud van het onderwijs	11 910	12 491	26 479	27 837	27 861	27 861	27 861
U0912 Maatwerk en flexibiliteit	12 090	12 507	34 788	35 385	35 524	35 640	35 668
U0913 Onderwijskundige vernieuwing	11 602	12 341	13 873	11 294	11 291	11 291	11 384
U0914 Internationaal onderwijs	696	712	733	1 034	1 034	1 034	1 042
U0915 Voorlichting	15 958	10 510	10 026	14 400	15 279	15 279	15 279
Apparaatsuitgaven	359	386	273	273	273	273	273
U0922 Baten-lastendienst	359	386	273	273	273	273	273
ONTVANGSTEN	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht.

De apparaatsuitgaven baten-lastendienst hebben betrekking op LASER.

Toelichting programma-uitgaven 2002

09.11 Inhoud van het onderwijs

Instrument	Totaal (x € 1 000)
VIA-regeling	3 114
Overige regelingen met subsidie	23 365

09.12 Maatwerk en flexibiliteit

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Cursusonderwijs	3 100
Regeling Praktijkleren	17 247
Overige regelingen met subsidie	14 441

09.13 Onderwijskundige vernieuwing

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Regelingen ICT	8 576
Overige regelingen met subsidie	5 297

09.14 Internationaal onderwijs

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Subsidiebijdrage aan EU-uitwisselingsprogramma's	139
Subsidiebijdrage aan HO steunpunten in het buitenland	295
LNV beurzenprogramma	299

09.15 Voorlichting

Instrument	Totaal (x € 1 000)
Voorlichting	10 026

Budgetflexibiliteit

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven totaal artikel	86 172	90 223	91 262	91 378	91 507
Uitgaven voor reeds aangegane verplichtingen t/m 2001	43 086	4 538	3 176	1 815	0
Uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen m.i.v. 2002 (waarvan apparaat)	43 086 273	85 685 273	88 086 273	89 563 273	91 507 273

Toelichting

Een deel van de programma-uitgaven voor nog aan te gane verplichtingen heeft betrekking op doorlopende exploitatiesubsidies van organisaties voor onderwijsvernieuwingen, en meerjarige programma's voor de invoering van ICT in het groene onderwijs.

Evaluatie

Uitvoering van het beleid wordt voor een belangrijk deel door de onderwijsinstellingen gedaan. Via de uitvoering van toezicht door de Inspectie LOK wordt deze uitvoering gevolgd. Uitkomsten van het toezicht vormen de basis voor herijking en ombuigingen van beleid.

Voor het algemene onderwijsbeleid zijn de kaders voor toezicht wettelijk vastgelegd. De resultaten van toezicht worden in het jaarlijkse (landbouw)-onderwijsverslag opgenomen. Op ad-hoc basis kunnen aanvullende evaluaties worden uitgevoerd. Voor 2002 is dit met name gericht op de evaluatie van de actualiteit van de inhoud van het groene onderwijs.

Door toetsing van de resultaten van visitaties wordt de kwaliteit van opleidingen getoetst. Via onderzoek op de arbeidsmarkt wordt getoetst of opleidingen daadwerkelijk aansluiten bij de arbeidsmarkt. Om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt goed te kunnen blijven volgen, zal regulier (jaarlijks) een onderzoek onder schoolverlaters worden uitgevoerd. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt worden met ondersteuning van het daaraan verbonden onderzoek gevolgd. Uitkomsten van dit onderzoek worden door het onderwijs benut om opleidingen aan te passen.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is systeemverantwoordelijk voor het waarborgen van de kwaliteit (inclusief de inhoud van de opleidingen) in het kader van kennisverspreiding en is resultaatsverantwoordelijk voor de inzet en werking van de instrumenten voor het realiseren van de doelstellingen van dit beleidsartikel.

Groeipad VBTB

In de ontwerpbegroting 2003 zal extra aandacht worden besteed aan het kwantificeren van de streefwaarden en de toelichting aan de hand van prestatiegegevens (p x q). In 2002 zal een systematiek worden ontwikkeld om de internationale uitwisseling van leerlingen, studenten, docenten en management te meten. Met ingang van 2003 zal hierover worden gerapporteerd. In 2002 is een toetsingskader beschikbaar om de beleidsmatige en maatschappelijke oriëntatie van het groen onderwijs te beoordelen.

10 Nominaal en onvoorzien

Dit niet-beleidsartikel heeft een bijzonder karakter. Vanuit dit artikel vinden overboekingen naar de overige beleidsartikelen plaats. Daarnaast worden onvoorziene uitgaven op het artikel geraamd. Het beleidsartikel bevat de posten prijsbijstelling, loonbijstelling en onvoorzien.

Prijsbijstelling

Op dit onderdeel worden de uit de aanvullende post prijsbijstelling ontvangen bedragen geboekt tot toerekening plaatsvindt aan prijsgevoelige begrotingsartikelen.

Loonbijstelling

Op dit onderdeel wordt de loonbijstelling verwerkt in het kader van algemene salarismaatregelen, incidentele loonontwikkeling en de overige specifieke maatregelen op het gebied van arbeidsvoorwaarden en premies sociale zekerheid. Vanuit dit artikel wordt de loonbijstelling toegedeeld aan de loongevoelige beleidsartikelen.

Onvoorzien

De grondslag van deze post ligt in de Comptabiliteitswet, waarin de mogelijkheid is opgenomen om een artikel voor onvoorziene uitgaven op te nemen.

Budgettaire gevolgen

Bedragen x € 1 000

10 Nominaal en onvoorzien	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	0	6 992	5 650	5 468	5 759	5 967	5 967
UITGAVEN	0	6 992	5 650	5 468	5 759	5 967	5 967
Programma-uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Apparaatsuitgaven	0	6 992	5 650	5 468	5 759	5 967	5 967
U1021 Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
U1022 Loonbijstelling	0	6 814	5 472	5 290	5 581	5 789	5 789
U1023 Onvoorzien	0	178	178	178	178	178	178
ONTVANGSTEN	0	0	0	0	0	0	0

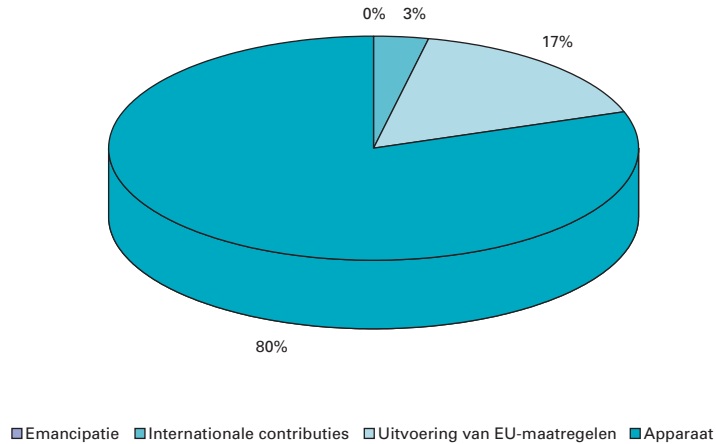
Toelichting

Het restant loonbijstelling op dit artikel is gereserveerd voor toedeling na de tot standkoming van de CAO 2001 (1-10-2001).

11 Algemeen

Op dit artikel worden de uitgaven, zowel apparaat als programma, toegelicht die niet vallen onder de voorgaande beleidsartikelen. Dit betreft: de apparaatsuitgaven van staf- en andere directies op het kerndepartement, uitgaven in het kader van het actieplan emancipatie, internationale contributies en de uitvoering van EU maatregelen.

Grafiek 12: Procentuele verdeling uitgaven van 2002 over operationele doelstellingen en apparaat

De budgettaire gevolgen

Bedragen x € 1 000

11 Algemeen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VERPLICHTINGEN	226 359	230 606	228 452	216 815	210 986	218 411	225 043
UITGAVEN	225 692	230 620	228 447	216 947	210 981	218 407	225 039
Programma-uitgaven	52 431	49 789	45 300	43 622	43 486	43 486	43 486
U1111 Emancipatie	198	602	227	227	227	227	227
U1113 Internationale contributies	6 756	7 376	7 205	7 205	7 205	7 205	7 205
U1114 Uitvoering van EU-maatregelen	45 477	41 811	37 868	36 190	36 054	36 054	36 054
Apparaatsuitgaven	173 261	180 831	183 147	173 325	167 495	174 921	181 553
U1121 Apparaat	150 237	156 062	163 624	154 121	148 291	155 717	162 349
U1122 Baten-lastendienst	23 024	24 769	19 523	19 204	19 204	19 204	19 204
ONTVANGSTEN	60 150	48 706	288 707	289 139	289 139	289 139	289 139

Toelichting

De programma-uitgaven worden onderstaand toegelicht.

De apparaatsuitgaven hebben betrekking op de algemene leiding, de Bestuursraad, het Kabinet (inclusief de AVB), de directies P&O, FEZ, IFA, Accountantsdienst, Voorlichting, JZ, IZ, EC-LNV, de Regiodirecties en de Dienst Basisregistraties LNV.

Op dit artikel worden tevens de materiële uitgaven ministerie algemeen geraamd, zoals huisvesting- en automatiseringsuitgaven, die niet zijn toe te rekenen aan de beleidsartikelen.

De uitgaven voor de baten-lastendienst hebben betrekking op uitvoeringskosten van LASER uit hoofde van de uitvoering van diverse EU-regelingen. Het gaat hier om diverse inkomensregelingen (o.a. slachtpremieregeling volwassen runderen) alsmede om de uitvoeringskosten van POP-projecten.

Gegevens inzake apparaatsuitgaven (bedragen x € 1 000)

	raming 2002		
	gemiddelde sterkte	gemiddelde prijs	totaal
Personeel algemene leiding en stafdirecties 1)	694,1	63,2	43 867
Personeel overige directies 2)	607,7	51,1	31 049
Materieel			33 063
Materieel Ministerie algemeen			37 743
Overig apparaat*			17 902
Bijdrage aan Laser			19 523
Totaal apparaatsuitgaven			183 147

* Dit betreft uitgaven voor overig personeel en post-actieven.

Toelichting

- 1) Dit betreffen de personele uitgaven van de algemene leiding en de stafdirecties Kabinet (incl. AVB), Personeel en Organisatie, Financieel Economische Zaken, Informatiemanagement en Facilitaire Aangelegenheden, de Accountantsdienst en de directie Voorlichting.
- 2) Dit betreffen de personele uitgaven voor de regio- en projectdirecties, de directies Juridische Zaken en Internationale Zaken, het Expertisecentrum LNV en de Dienst Basisregistraties LNV.

De ontvangsten hebben met name betrekking op de landbouwheffingen (€ 272 mln. bruto-ontvangsten vanaf 2002 structureel). In het kader van de integrale presentatie van de EU-aftrekten worden de landbouwheffingen namelijk binnen begrotingsverband van LNV gebracht en gaat de perceptiekostenvergoeding over naar het ministerie van Buitenlandse Zaken. In de bijlage Europese geldstromen worden de ontvangsten uit hoofde van de landbouwheffingen per landbouwproduct weergegeven. Daarnaast worden op dit artikel ontvangsten geraamd voor de uitvoering van EU-landbouwmaatregelen. Tot slot is sprake van diverse overige ontvangsten.

Ontvangsten 2002 (x € 1 000)

Totaal	288 707
Landbouwheffingen	272 268
EU-ontvangsten	6 819
Overige ontvangsten	9 620

Toelichting op de programma-uitgaven

U11.11 Emancipatie

In 2002 zal het actieplan emancipatie LNV (1999–2003) verder uitgewerkt en geconcretiseerd worden. De actieplannen emancipatie zijn door alle departementen geformuleerd in het kader van het regeerakkoord. Om het aandeel vrouwen in LNV-commissies en -organen te vergroten zal een databank worden ingericht met namen van relevante vrouwelijke kandidaten.

In 2002 worden op drie belangrijke LNV-beleidsterreinen een Emancipatie Effectrapportage (EER) uitgevoerd. Zeker is een EER POP. De meerwaarde van een EER innovatiebeleid en een EER Impuls voor vernieuwing wordt verkend. Naast deze actiepunten wordt gewerkt aan het maken van een boek over emancipatie op de LNV terreinen. Hiervoor is gekozen om betrokkenen bij de LNV-thema's te inspireren tot nieuwe positieve beelden over emancipatie en tot actie. De ervaringen met het maken van het boek en de reacties op het boek worden gebruikt voor een interactief traject om een intern en extern draagvlak voor een vernieuwd, LNV beleid te krijgen.

U11.13 Internationale contributies

Het ministerie van LNV voldoet jaarlijks aan de contributieverplichtingen uit hoofde van het Nederlands lidmaatschap van internationale organisaties die zich bewegen op het beleidsterrein van LNV. De contributie aan de FAO (Food and Agricultural Organisation) van de Verenigde Naties is veruit de grootste en behelst ca. 80 procent van het budget voor internationale contributies. De FAO-contributie wordt toegerekend aan de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS), het cluster van buitenlanduitgaven en -ontvangsten op de rijksbegroting.

U11.14 Uitvoering van EU-maatregelen

Op dit artikel worden uitgaven geraamd die samenhangen met de uitvoering van het markt- en prijsbeleid van de Europese Unie, inclusief de aankopen uit hoofde van de regeling Sociale Boter. Concreet gaat het hier om de interventiekosten, de medebewindskosten, de uitgaven uit hoofde van de apurementprocedure, de uitgaven uit hoofde van de Regeling Sociale Boter en de kosten van schikkingen die samenhangen met de uitvoering van de Regeling Superheffing. Onder «interventiekosten» worden de kosten van in-, op- en uitslag verstaan van de marktordeningsproducten zuivel, rundvlees en granen.

De medebewindskosten betreffen de vergoedingen voor taken die door de productschappen in medebewind worden verricht. Deze taken omvatten de uitvoering van maatregelen in het kader van het markt- en prijsbeleid van de Europese Unie en hebben in hoofdzaak betrekking op het opleggen van heffingen, het verlenen van exportrestituties, alsmede de administratie hiervan. Een nadere toelichting betreffende de uitvoering door de productschappen uit hoofde van medebewind wordt in de EU-bijlage gegeven.

Ten behoeve van de afwikkeling van declaraties over afgesloten jaren met het EOGFL, afdeling Garantie, door middel van de zogenaamde apurement-procedure en de uitgaven in het kader van de Regeling Sociale Boter, zijn op dit artikel stelposten opgenomen.

Verantwoordelijkheid LNV

LNV is resultaatsverantwoordelijk voor de uitvoering van de EU-maatregelen.

Paragraaf inzake bedrijfsvoering

VBTB

De begroting 2002 is de eerste begroting die op de VBTB-leest is geschoeid. Deze nieuwe wijze van begroten heeft implicaties voor de manier van werken binnen LNV. In de voorbereiding zijn per operationele doelstelling en beleidsartikel werkgroepen in het leven geroepen. Hierin zaten de betrokken (regionale) beleidsdirecties, stafdirecties en uitvoerende diensten.

VBTB heeft een structureel karakter en stelt eisen aan het beleidsproces, beleidsnota's en kennisniveau van de LNV-organisatie. Om beleidsmedewerkers hiermee vertrouwd te maken gaat VBTB standaard verwerkt worden in cursussen en opleidingen. Door deze kennisoverdracht zullen ook nieuwe medewerkers bekend worden met het gedachtengoed.

Om de verantwoording aan te laten sluiten aan de vorm en inhoud van deze VBTB-begroting wordt hard gewerkt aan twee projecten. Het eerste project richt zich op het systematisch verzamelen van beleidsinformatie. Hiervoor is reeds een zogenaamde «informatie-analyse» uitgevoerd, die heeft geleid tot een samenhangend model van informatiestromen. Dit model maakt manifest dat met name de waarborgen omtrent de kwaliteit van beleidsinformatie (juist, tijdig, volledig, betrouwbaar) in te onderscheiden stadia van het beleidsproces, nadere aandacht behoeven. Hiervoor wordt thans actie ondernomen. In de tweede helft van 2001 zullen, op basis van een gedegen risico-analyse waarbij ook de afhankelijkheid van derden-informatie wordt betrokken, verantwoordelijkheden in de organisatie worden belegd en de werkwijze, indien nodig en specifiek waar het gaat om beleidsinformatie, worden aangepast. Ten aanzien van de kwaliteit van beleidsinformatie zal uiteraard sprake zijn van een groeitraject.

Het tweede project richt zich op de noodzakelijke infrastructuur om achteraf verantwoording over de bedrijfsvoering te kunnen afleggen. Daarbij gaat het o.a. om de aanpassing van de planning & control-systemen en de control-functie bij directies en diensten in het kader van het (interdepartementale) referentiekader bedrijfsvoering in 2002. Ook hier zal sprake zijn van een groeitraject.

Mededeling bedrijfsvoering

In de verantwoording over het begrotingsjaar 2002 zal voor het eerst een mededeling over de bedrijfsvoering worden opgenomen. De totstandkoming van de mededeling en de verbeteringen in de bedrijfsvoering vormen een groeiproces waarvoor de basis in 2002 zal worden gelegd. De reikwijdte van de mededeling over de bedrijfsvoering in de verantwoording over 2002 zal, conform de Comptabiliteitswet, het financieel en materieel beheer en de daaraan ten grondslag liggende administraties betreffen.

De mededeling zal gebaseerd worden op het kader dat momenteel, onder coördinatie van het Ministerie van Financiën, ontwikkeld wordt. In de uitwerking bij het Ministerie van LNV zullen alle directies en diensten betrokken worden. Op grond van de ervaringen met de mededeling over de bedrijfsvoering over het begrotingsjaar 2002 zal in lijn met het (interdepartementale) groeiproces, de reikwijdte van de mededeling verder kunnen worden uitgebreid.

Euro-implementatie

Alle voorbereidingen zijn getroffen voor een geruisloze invoering van de Euro in 2002 bij LNV en de aan LNV gelieerde organisaties. Alle eurogevoelige systemen in de bedrijfsvoeringsketens zijn in 2001 aan een kritische euROTOETS onderworpen. Extra aandacht is besteed aan de aspecten van automatisering en wet- en regelgeving. Binnen LNV en richting de verwante organisaties en doelgroepen is uitgebreid gecommuniceerd en voorlichting gegeven. De voorbereidingen zijn op een adequate wijze aangepakt en de werkzaamheden zijn conform het door de Ministerraad vastgestelde tijdschema afgerond.

Paragraaf inzake baten-lastendiensten

Bureau Heffingen

Profiel

Bureau Heffingen zet, met gebruik van moderne informatie- en communicatietechnologie, wet- en regelgeving om in administratieve processen en registreert en beoordeelt gegevens die nodig zijn voor de uitvoering van wetten regelgeving.

De uitvoeringswerkzaamheden van Bureau Heffingen bestaan uit:

- * Uitvoering van de Meststoffenwet, waaronder het MINeralen Aangifte Systeem (Minas) inclusief de bijbehorende registraties en invordering, de Wet verplaatsing mestproductie, de Wet herstructurering varkenshouderij, de Opkoopregeling varkensrechten en de Regeling beëindiging veehouderijtakken.
Hierbij gaat het onder meer om het opleggen en innen van de Minas aangiftes, de jaaropgaven, de registratie en beoordeling van gegevens, zoals aantallen dieren, mestproductierechten en varkensrechten, maar ook om de erkenning van intermediaire ondernemingen, het omzetten van mestproductierechten naar pluimveerechten en het afhandelen bezwaar- en beroepszaken.
- * Registratie van meststromen. Centraal hierin staat de verwerking van afleveringsbewijzen dierlijke meststoffen en overige organische meststoffen en de controle van internationale mesttransporten.
- * Uitvoeren van de Regeling administratieve voorschriften bestrijdingsmiddelen.
- * Leveren van inbreng bij de vormgeving van het nieuwe mestbeleid en de totstandkoming van regelgeving en het verschaffen van gegevens ter beoordeling van de effectiviteit van het gevoerde beleid.
- * Voorlichting en communicatie.

Planning en verslaglegging

Ten behoeve van de planning en de verslaglegging is een productenkader opgesteld waarin de kerntaken van Bureau Heffingen zijn benoemd. Per instrumentafpraak worden de gerealiseerde producten en de bestede uren (fte's) vermeld.

In een protocol zijn de afspraken vastgelegd tussen de beleidsdirectie (aansturing en coördinatie van het beleidsproces) en Bureau Heffingen (uitvoering van de onder het protocol vallende beleidsinstrumenten) inzake de te volgen procedure bij de totstandkoming en het onderhouden van opdrachten.

Over de planning van de uit te voeren activiteiten, die in het jaarplan en de begroting zijn opgenomen, wordt vooraf met de Bestuursraad van het ministerie van LNV overleg gevoerd. Over de realisatie van het jaarplan en de begroting wordt aan de Bestuursraad gerapporteerd. Dit gebeurt op basis van het productenkader in de CCS-rapportage.

Bureau Heffingen heeft voor een belangrijk deel te maken met frequent wijzigende wet- en regelgeving (bv. WHV, MINAS, Mestafzetovereenkomsten). Het gevolg is dat ook gedurende het jaar de geplande productie en doelstellingen moeten worden bijgesteld.

De begroting van baten en lasten

Bedragen x € 1 000	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Baten							
Opbrengst moederdepartement	32 714	45 729	45 870	41 833	38 462	35 561	35 561
Specifieke opbrengsten LNV	2 076	816	590	579	571	571	571
Opbrengst derden	791	817	817	817	817	817	817
Rentebaten	144	136	136	136	136	136	136
Buitengewone baten	252						
Totale baten	35 977	47 498	47 413	43 365	39 986	37 085	37 085
Lasten							
Apparaatskosten							
* personeel	13 578	18 940	15 498	13 529	11 869	11 800	12 877
* materieel	17 944	19 917	17 887	14 723	14 662	13 711	14 547
* huisvesting	1 945	3 793	4 349	4 045	3 684	3 326	3 000
Rentelasten	438	683	1 120	1 019	991	904	521
Afschrijvingskosten materieel	1 255	1 608	2 975	3 501	3 596	3 396	2 959
Afschrijvingskosten immaterieel	2 134	2 557	5 584	6 548	5 184	3 948	3 181
Totale lasten	37 294	47 498	47 413	43 365	39 986	37 085	37 085
Saldo van baten en lasten	- 1 317	0	0	0	0	0	0

Toelichting

De opbrengst Moederdepartement in 2002 sluit aan bij de in de begroting van LNV geraamde bedragen (de beleidsartikelen 4 en 5). Hierin zijn de hoofdproducten (= kerntaken) van Bureau Heffingen benoemd. Het mestbeleid is continu aan veranderingen onderhevig. De weg die de afgelopen jaren is ingeslagen (invoering van een stelsel van varkensrechten en invoering van Minas) heeft grote uitvoeringsconsequenties met zich meegebracht. Zowel intensivering van bestaand beleid (o.a. uitbreiding van Minas-plichtigen) alsmede nieuw beleid (o.a. invoering van systeem van mestafzetcontracten, het tweede besluit hardheidsgevallen en het stelsel van pluimveerechten) brengt nog steeds een voortdurende groei aan werkzaamheden voor Bureau Heffingen met zich mee, en daarmee een verhoging van de LNV-bijdrage.

Tot en met 2001 zijn de huisvestingslasten door het kerndepartement bekostigd en dus ook niet in de baten en lasten opgenomen. Vanaf 2002 zijn de lasten onder huisvesting opgenomen en de baten onder opbrengst Moederdepartement.

De opbrengst derden heeft grotendeels betrekking op het registreren van blokkaderecht en het toepassen van het profijtbeginsel bij overdracht mestproductierechten en varkensrechten. Het betreft vergoedingen (leges) die veehouders moeten betalen voor de behandeling van overdracht van mestproductierechten dan wel varkensrechten. De leges dienen vooraf te worden voldaan.

De rentebaten hebben betrekking op het voordelige saldo van de Rekening-courant, gebaseerd op het ervaringscijfer uit 2000. De personele kosten in 2002 hebben betrekking op de salariskosten van het personeel op de vaste en tijdelijke formatieplaatsen en van uitzendkrachten (442 fte's). De externen worden verantwoord onder materieel.

De materiële kosten in 2002 bestaan uit personeelsgebonden kosten, automatiseringskosten, diensten derden en logistieke kosten.

De huisvestingskosten betreffen de exploitatielasten (huur en schoonmaakkosten etc.) van de panden waarin Bureau Heffingen is gehuisvest.

De afschrijvingen voeden de begroting van kapitaaluitgaven en -ontvangsten. De afschrijvingen vinden lineair plaats en zijn gebaseerd op de historische aanschafwaarde. De afschrijvingslasten in 2002 (€ 8,6 mln.) bestaan uit € 3,0 mln. afschrijvingen materieel en € 5,6 mln. afschrijvingen immaterieel.

De rentelasten vloeien voort uit de wijzigingen die het Ministerie van Financiën per 1 januari 2000 heeft doorgevoerd met betrekking tot de financiering van de vaste activa.

Overzicht vermogensontwikkeling

Bedragen x € 1 000	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Eigen vermogen per 1/1	3 356	- 1 317	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	- 1 317						
Directe mutaties in het eigen vermogen:							
- uitkering aan moederdepartement							
- vermogensbijdrage moederdepartement	3 273	1 317					
- overige mutaties	- 6 629						
Eigen vermogen per 31/12	- 1 317	0	0	0	0	0	0

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1 000	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Rekeningcourant RHB 1 januari	2 908	8 570	12 229	11 907	13 136	12 342	11 653
Totaal operationele kasstroom	7 312	5 890	6 075	10 050	8 781	7 344	6 139
-/- totaal investeringen	- 7 739	- 12 275	- 9 753	- 7 448	- 5 321	- 5 373	- 5 218
+ totaal boekwaarde desinvesteringen							
Totaal investeringskasstroom	- 7 739	- 12 275	- 9 753	- 7 448	- 5 321	- 5 373	- 5 218
-/- uitkeringen aan moederdepartement	- 6 629						
+ storting door moederdepartement	3 273	1 317					
-/- aflossingen op leningen	- 2 652	- 3 548	- 6 397	- 8 821	- 9 575	- 8 033	- 6 718
+ beroep op leenfaciliteit	12 097	12 275	9 753	7 448	5 321	5 373	5 218
Totaal financieringskasstroom	6 089	10 044	3 356	- 1 373	- 4 254	- 2 660	- 1 499
Rekeningcourant RHB 31 december	8 570	12 229	11 907	13 136	12 342	11 653	11 075

Toelichting

De investeringen 2002 ad. € 9,8 mln. zijn onderverdeeld in:

- * immateriële vaste activa (€ 5,6 mln.) bestaande uit € 0,3 mln. voor het ontwerpen van formulieren door derden en € 5,3 mln. voor het ontwikkelen van programmatuur (afschrijvingstermijn 3 jaren);
- * hard- en software (€ 3,3 mln.) (afschrijvingstermijn 3 jaren);
- * inventaris/installaties en overige materiële vaste activa (€ 0,8 mln.) bestaande uit kantoormeubilair, kantoormachines en overige aanschaffingen uit (afschrijvingstermijn 5 jaren), verbouwingen en huisvesting (€ 0,1 mln.) (afschrijvingstermijn 10 jaren).

Prestaties

In dit hoofdstuk worden beheersmatige kengetallen en indicatoren weergegeven die een indruk geven van de uitvoering van het beleid door Bureau Heffingen.

Ten behoeve van de planning en de verslaglegging is in 2001 een nieuw productenkader opgesteld in de vorm van instrumentafspraken met Directie Landbouw en PIM waarin de hoofdproducten (= kerntaken) van Bureau Heffingen zijn benoemd. Per instrument worden de gerealiseerde output en de bestede uren (fte's) vermeld.

Door veranderende wetgeving is het pakket werkzaamheden van Bureau Heffingen aan verandering onderhevig. Dit heeft gevolgen voor de prestaties per hoofdproduct. Een vergelijking tussen de verschillende jaren wordt hierdoor vooralsnog bemoeilijkt.

Productenkader 2002	Product-eenheden x 1 000	Uren x 1 000	Lasten totaal x € 1 000	Baten LNV x € 1 000	Baten overig x € 1 000	Uren per product- eenheid	Lasten per product- eenheid x € 0,5
1. Minas	1 777	584	32 423	31 368	1 055	0,33	18,25
2. Mestrechten	33	64	3 553	3 437	116	1,94	107,67
3. Overig wet- en regelgeving	28	9	500	484	15	0,32	17,85
4. Nieuw Mestbeleid	226	173	9 605	9 292	313	0,77	42,50
5. Mestloket	155	24	1 332	1 289	44	0,15	8,59
Totaal	2 218	854	47 413	45 870	1 543	0,38	21,37

Toelichting

In de begroting 2003 zal Bureau Heffingen relevante prestatie-indicatoren opnemen. Het betreft de indicatoren klachten, telefonische bereikbaarheid, afhandelingstermijn brieven en aantallen bezwaar en beroep.

Profiel

De kerntaak van LASER is de uitvoering van regelingen op het terrein van primaire landbouw, visserij, verwerkende industrie, natuur, bos, landschap en recreatie. In overwegende mate betreft het subsidieregelingen van het Ministerie van LNV. Hieronder vallen de programma's die tot vernieuwing aanzetten om zo de concurrentiekracht van de Nederlandse agrosector te vergroten en duurzame ontwikkeling van natuur, bos, landschap en recreatie te bevorderen.

De beleidsdirecties van het Ministerie van LNV zijn de opdrachtgever van LASER. Daarnaast werkt LASER ook voor andere opdrachtgevers, zoals andere departementen, provincies en gemeenten. LASER is erkend als betaalorgaan van de Europese Unie en voert een aantal, kwantitatief omvangrijke, Europese subsidie- en interventieregelingen uit namens het Ministerie van LNV.

De komende jaren zal hard gewerkt worden aan de klantgerichtheid, onder meer door bereikbaar te zijn op één telefoonnummer, één e-mailadres en één internetadres. Ter vermindering van de administratieve lastendruk voor de doelgroep wordt gewerkt aan de mogelijkheid om aanvraagformulieren van internet te downloaden en is LASER deelnemer aan het project Basisregistratie Percelen. Dit project leidt ertoe dat de klant over 3 jaar slechts één keer en op één plek zijn gegevens hoeft aan te leveren.

De regelingen die LASER uitvoert, hebben in veel gevallen betrekking op de uitvoering van financiële regelingen in de vorm van subsidies, interventies en garanties. Ook worden op grond van wettelijke bepalingen vergunningen verstrekt en ontheffingen verleend. Advies aan de beleidsverantwoordelijken over de uitvoerbaarheid van regelingen maakt deel uit van het werk.

De formatieve omvang die ten grondslag ligt aan de personele lasten in de staat van baten en lasten is gebaseerd op een meerjarige extrapolatie van de opdrachten voor 2000, exclusief de Oogstschade regeling en de WTS schaderegelingen welke een incidenteel karakter hebben. In de meerjarige raming is rekening gehouden met de uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken welke in 2000 gestart is. Een groot deel van de piekbelasting in de werkzaamheden wordt opgevangen door de inzet van tijdelijke krachten.

Producten en tarieven

Het agentschap LASER voert een administratie waarbij de kosten, die verbonden zijn aan de producten, inzichtelijk worden gemaakt. Hierdoor zijn op basis van integrale kostprijzen afspraken met opdrachtgevers gemaakt over de te leveren producten met de bijbehorende tarieven. LASER voert ca. 140 regelingen uit. Jaarlijks worden de uit te voeren regelingen, de betreffende volumina en uitvoeringsmodaliteiten in een managementafspraken («regelingsafspraken») overeengekomen met de opdrachtgevers van het Ministerie van LNV. Voor opdrachtgevers buiten LNV worden afspraken geformaliseerd in de vorm van samenwerkingsovereenkomsten of contracten.

De begroting van baten en lasten

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Baten							
Opbrengst moederdepartement	41 682	47 500	35 752	33 571	33 571	33 571	33 571
Opbrengst overige departementen	4 664	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446	1 446
Opbrengst derden	2 244	1 870	1 870	1 870	1 870	1 870	1 870
Rentebaten	190						
Buitengewone baten	851						
Verborgen opbrengsten	6 401	6 312	6 108	5 881	5 654	5 427	5 200
Totaal baten	56 032	57 128	45 176	42 768	42 541	42 314	42 087
Lasten							
Apparaatskosten							
* personele kosten	30 866	32 276	23 868	21 779	21 033	20 627	20 535
* materiele kosten	14 706	16 149	11 484	10 569	10 206	10 009	9 965
Rentelasten	105	136	367	518	644	712	726
Afschrijvingskosten							
* materieel	757	1 024	903	919	937	958	995
* immaterieel	875	1 037	2 212	2 866	3 829	4 339	4 424
Dotaties voorzieningen	1 621	37	78	79	81	85	85
Buitengewone lasten	338						
Verborgen lasten	6 400	6 469	6 264	6 038	5 811	5 584	5 357
Totaal lasten	55 668	57 128	45 176	42 768	42 541	42 314	42 087
Saldo van baten en lasten	364	0	0	0	0	0	0

Toelichting

De opbrengsten LNV betreffen de betalingen voor opdrachten door LNV. Zij volgen uit het meerjarig beeld van de uit te voeren regelingen op grond van het werkpakket 2001. De omzetraming voor 2002 t/m 2006 heeft een voorlopig karakter.

De opbrengsten overige departementen hebben betrekking op de uitvoering van regelingen in opdracht van het Ministerie van VROM en BZK. Het betreft hier voornamelijk regelingen in de productgroep «Overige regelingen».

De opbrengsten derden hebben enerzijds betrekking op uitvoering van regelingen in opdracht van lagere overheden. Anderzijds heeft deze post betrekking op de vergoeding van verstrekte vergunningen (leges), etc. Het betreft hier voornamelijk regeling in de productgroep «Adviserende regelingen».

De verborgen opbrengsten hebben een fictief karakter. Voor de bepaling van de integrale kosten is het namelijk noodzakelijk dat de kosten, die andere LNV diensten verantwoorden voor de voortbrenging van LASER producten en diensten, worden meegenomen. Desbetreffende diensten berekenen deze kosten echter niet door aan LASER. Op haar beurt brengt LASER deze kosten dan ook niet in rekening bij de LNV-opdrachtgevers. Wel worden deze kosten aan opdrachtgevers buiten LNV in rekening gebracht.

De personele kosten hebben betrekking op de salariskosten van zowel de vaste als tijdelijke formatie. Op de personele inzet is een efficiency taakstelling verwerkt, die in 2000 2,5% en in 2001 en 2002 4% van de in 1998 geldende basisformatie van 590 fte bedraagt. Deze taakstelling komt tot uiting in een verlaging van de personele kosten. Voor 2002 bedraagt het aantal ambtelijke fte's ca. 600.

De materiële kosten hebben o.a. betrekking op opleidingen, reizen verblijfkosten, bureaunkosten en huisvestingskosten. Daarnaast zijn er kosten geraamd voor de inhuur van derden om regelingen te kunnen uitvoeren. Het betreft o.a. kosten voor het onderhoud van de geautomatiseerde systemen.

De rentelasten vloeien voort uit de financiering van de investeringen van LASER via de leen- en depositofaciliteit van het Ministerie van Financiën. Deze kosten hangen tevens samen met de lening in verband met de conversie van het eigen vermogen naar vreemd vermogen per 1 januari 2000.

De afschrijvingskosten hebben betrekking op de materiële en immateriële vaste activa. Onder de materiële activa vallen o.a. de kantoorinventaris, kantooromachines en hardware. De materiële vaste activa betreffen de inzet van Informatie Technologie voor de uitvoering van de regelingen. De afschrijvingskosten volgen uit de boekwaarde van de activa en uit het investeringsprogramma van LASER. De afschrijvingen vinden lineair plaats.

De dotatie voorzieningen bestaat uit een dotatie aan de voorziening groot onderhoud panden die in de toekomst voor rekening komt van LASER.

De verborgen lasten betreffen kosten die voortvloeien uit de bedrijfsvoering van LASER, maar door een andere LNV directie worden verantwoord. Het betreft de gecalculeerde huur voor de regionale vestigingen en het verborgen aandeel in de huur van het hoofdgebouw van LNV. Voorts worden hieronder kosten geraamd voor verrichte werkzaamheden van interne LNV-diensten.

Overzicht vermogensontwikkeling

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Eigen vermogen per 1/1	2 551	1 684	2 262	2 262	2 262	2 262	2 262
Saldo van baten en lasten	364						
Directe mutaties in het eigen vermogen							
– uitkering aan moederdepartement	– 1 231						
– exploitatiebijdrage moederdepartement		577					
– overige mutaties							
Eigen vermogen per 31/12	1 684	2 262	2 262	2 262	2 262	2 262	2 262

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Rekeningcourant RHB 1 januari	4 988	4 713	4 378	4 034	4 975	5 655	5 925
2. Totaal operationele kasstroom	6 029	- 912	1 368	3 432	4 495	5 248	5 426
3a. +/- totaal investeringen	- 3 491	- 4 617	- 4 992	- 5 495	- 5 631	- 5 763	- 5 041
3b. +/- totale boekwaardedesinvesteringen	6						
3. totaal investeringskasstroom	- 3 485	- 4 617	- 4 992	- 5 495	- 5 631	- 5 763	- 5 041
4a. +/- eenmalige uitkeringen aan het moederdepartement	- 3 329						
4b. +/- eenmalige storting door het moederdepartement		577					
4c. aflossingen op leningen	- 1 588		- 1 712	- 2 491	- 3 815	- 4 978	- 5 313
4d. +/- beroep op leenfaciliteit	2 099	4 617	4 992	5 495	5 631	5 763	5 041
4. totaal financieringskasstroom	- 2 819	5 194	3 280	3 004	1 816	785	- 272
Rekeningcourant RHB 31 december	4 713	4 378	4 034	4 975	5 655	5 925	6 038

Toelichting

De stijging van de operationele kasstroom wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de stijging van de afschrijvingskosten. De aanzienlijke investeringen voor de periode 2002 t/m 2006 leiden tot een jaarlijkse stijging van deze kosten.

De investeringen in de immateriële vaste activa vloeien hoofdzakelijk voort uit het verbeter- en vernieuwingstraject zoals in gang gezet per december 2000. Daarnaast zijn de investeringen in de materiële vaste activa vooral gericht op het vervangen van verouderde en afgeschreven activa.

Indicatoren

Laser onderscheidt de volgende indicatoren om het (financieel) beheer te kunnen monitoren. Deze indicatoren geven inzicht in de betreffende ontwikkelingen over de jaren heen.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gemiddelde tariefontwikkeling (1999=100)	100	96,3	96,6	96,0	96,0	96,0	96,0	96,0
Resultaatontwikkeling (1 000)	577	364	-	-	-	-	-	-
Flexibiliteit personele inzet	0,32	0,38	0,21	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25

De flexibiliteit personele inzet is gedefinieerd als de formatie bezet door uitzendkrachten en contractanten gedeeld door de totale bezette formatie.

Profiel

De Plantenziektenkundige Dienst (PD) heeft tot taak om ziekten en plagen in de plantaardige sector te weren en waar mogelijk te helpen beheersen en bestrijden. Dit om de wereldwijde handel in planten en plantendelen, die voor ons land in economisch opzicht zo belangrijk is, mogelijk te maken en desgewenst uit te breiden. Daarnaast zijn de activiteiten erop gericht om aantasting van natuur en landschap door vreemde organismen tegen te gaan. Tenslotte wordt, door de introductie van ziekten en plagen te voorkomen dan wel te beperken bijgedragen aan de vermindering van het gebruik en geringere afhankelijkheid van chemische bestrijdingsmiddelen.

De PD voert deze taak uit in het kader van de Plantenziektenwet, de Bestrijdingsmiddelenwet, Europese regelgeving en internationale verdragen.

Voor de uitvoering van wettelijke taken, waarop het profijtbeginsel niet van toepassing is, en voor beleidsondersteuning ten behoeve van LNV ontvangt de PD een bijdrage van het ministerie. Voor de uitvoering van wettelijke taken, waarop het profijtbeginsel van toepassing is, brengt de PD een in beginsel kostendekkend tarief (retributie) in rekening. Daar waar de dienst, afgeleid van zijn kerntaken, opdrachten voor derden uitvoert in concurrentie, gelden marktconforme tarieven. LNV streeft naar een verbreding van de toepassing van het profijtbeginsel. Daarom is met ingang van 1 januari 2001 voor importinspecties een (in principe kostendekkend) tarief geïntroduceerd.

De begroting van baten en lasten

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Baten							
Opbrengst moederdepartement	11 482	9 702	11 861	11 862	11 862	11 862	11 862
Opbrengst derden	8 704	11 334	11 604	11 689	11 735	11 681	11 723
Rente	7						
Overige baten	85						
Totale baten	20 278	21 036	23 465	23 551	23597	23 543	23 584
Lasten							
Apparaatskosten							
Vaste pers.kosten	12 153	12 916	12 917	12 917	12 917	12 917	12 917
Var. pers.kosten	2 011	2 449	2 084	2 084	2 084	2 084	2 084
Materieel	4 501	5 068	5 013	5 013	5 013	5 013	5 013
Huisvesting	pm	pm	2 602	2 602	2 602	2 602	2 602
Afschrijvingen							
Immaterieel	64	84	119	167	167	167	167
Materieel	334	350	550	589	635	581	622
Rente	105	124	135	134	134	134	134
Dotatie voorziening	278	45	45	45	45	45	45
Overige lasten							
Totale lasten	19 446	21 036	23 465	23 551	23597	23 543	23 584
Saldo van baten en lasten	832	0	0	0	0	0	0

Toelichting

De opbrengst LNV sluit aan bij de in de meerjarenraming van LNV verantwoorde apparaatsuitgaven op beleidsartikel 05 Bevorderen duurzame productie. Het betreft een vergoeding voor de geraamde diensten in het kader van uitvoering van wettelijke taken, waarop het profijtbeginsel niet van toepassing is, en voor diensten ten behoeve van LNV (met name beleidsondersteuning).

Tot en met 2001 werd het merendeel van de huisvestingslasten t.b.v. de PD door het kerndepartement bekostigd. Met ingang van 2002 komen alle huisvestingslasten voor rekening van het agentschap. Tegenover deze extra kosten staat ook een hogere ontvangst van LNV. Deze wijzigingen zijn de belangrijkste verklaring voor de sterke stijging van de huisvestingsbudgetten en de ontvangsten LNV in 2002 t.o.v. 2001. is de LNV-opbrengst verhoogd met het aan het departement toe te rekenen gedeelte van de huisvestingslast van de PD. Dit ten gevolge van de Stelselwijziging Rijkshuisvesting.

De opbrengst derden (retributies en marktinkomsten) betreft de vergoeding voor de geraamde diensten, waarop het profijtbeginsel van toepassing is, met name import- en exportinspecties

De vaste personele kosten betreffen de salarissen van de vaste personeelsformatie (315 fte).

De variabele personele kosten (ingehuurd personeel) betreffen de kosten van détacherings- en uitzendkrachten.

De materiële kosten betreffen hoofdzakelijk reis- en verblijfsvergoedingen, bureau- en laboratoriumbenodigdheden en dienstverlening door derden.

Huisvesting: de huisvestingskosten zijn met ingang van 2002 in de agentschapsbegroting verwerkt. Zie ook toelichting onder Opbrengst LNV. De lasten stemmen overeen met de door de Rijksgebouwendienst aan de PD in rekening gebrachte huur.

De afschrijvingen op immateriële activa betreffen door de PD zelf ontwikkelde software. De betreffende afschrijvingstermijn is gesteld op 5 jaar.

Inzake de afschrijvingen op materiële activa wordt, afhankelijk van de economische/technische levensduur, een afschrijvingstermijn van 3 tot 10 jaar gehanteerd.

De rente betreft met name de rentelast als gevolg van de Vermogensconversie Agentschappen en de rente op de leningen voor nieuwe investeringen.

De dotaties voorzieningen betreffen wachtgeldverplichtingen, dubieuze debiteuren en assurantie eigen risico.

Overzicht vermogensontwikkeling

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Eigen vermogen per 1/1	813	1 645	1 295	1 295	1 295	1 295	1 295
Saldo van baten en lasten	832						
Directe mutaties in het eigen vermogen							
– uitkering aan moederdepartement		– 350					
– vermogensbijdrage moederdepartement							
– overige mutaties							
Eigen vermogen per 31/12	1 645	1 295	1 295	1 295	1 295	1 295	1 295

In verband met de overschrijding van de norm voor het eigen vermogen van agentschappen, vindt in 2001 een eenmalige uitkering van bijna € 0,4 mln. aan het kerndepartement plaats. Dit bedrag zal worden aangewend ten behoeve van de nota «Zicht op gezonde teelt».

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Rekeningcourant RHB 1 januari	– 410	679	– 19	– 40	– 80	– 120	– 151
Totaal operationele kasstroom	1 370	49	669	756	801	747	789
-/- totaal investeringen	– 394	– 1 235	– 726	– 726	– 726	– 726	– 726
+/+ totaal boekwaarde desinvesteringen							
Totaal investeringskasstroom	– 394	– 1 235	– 726	– 726	– 726	– 726	– 726
-/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	– 1 752	– 350					
+/+ eenmalige storting aan moederdepartement							
-/- aflossingen op leningen	– 341	– 397	– 690	– 796	– 841	– 778	– 792
+/+ beroep op leenfaciliteit	2 206	1 235	726	726	726	726	726
Totaal financieringskasstroom	113	488	36	– 70	– 115	– 52	– 66
Rekening courant RHB 31 december	679	– 19	– 40	– 80	– 120	– 151	– 154

Kosten en opbrengst derden per productgroep

Onder productgroep wordt een cluster van taken begrepen, die naar hun aard bijeenhoren of samenhangen. In onderstaande tabellen worden de kosten en opbrengsten weergegeven.

Kosten per productgroep (x € 1 000)

Productgroep	2000	2001	2002
Import	2 065	2 234	2 492
Export	5 270	5 702	6 360
Fytosanitaire Opsporing	5 699	6 166	6 878
Systeemborging	121	130	145
Deugdelijkheidsbeoordeling bestrijdingsmiddelen	105	113	127
Fytofarmaceutische acties	340	368	410
Diagnose en identificatie	3 051	3 300	3 682
Expertise en faciliteiten	1 085	1 173	1 310
Beleidsondersteuning	1 710	1 850	2 061
Totaal kosten	19 446	21 036	23 465

Verdeling opbrengsten (x € 1 000)

Opbrengst derden (retributies en marktinkomsten) Productgroep	2000	2001	2002
Import	0	1 815	1 906
Export	4 503	4 682	4 926
Fytosanitaire Opsporing	1 631	1 727	1 817
Systeemborging	27	27	31
Deugdelijkheidsbeoordeling bestrijdingsmiddelen	265	127	160
Fytofarmaceutische acties	244	808	317
Diagnose en identificatie	1 482	1 466	1 651
Expertise en faciliteiten	552	682	796
Totaal opbrengst derden	8 704	11 334	11 604
Opbrengst LNV	11 482	9 702	11 861
Overige opbrengsten	92		
Totaal opbrengsten	20 278	21 036	23 465

De omvang van de uit te voeren wettelijke taken kan per jaar sterk wisselen door uitbraak van ziekten en ontwikkelingen op het gebied van import en export. Met ingang van 2001 wordt voor het uitvoeren van importinspecties een tarief in rekening gebracht.

Prestaties en indicatoren

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de belangrijkste prestaties weer. Deze opsomming is niet limitatief.

Prestaties (aantallen)

Product	Productgroep	2000	2001	2002
Inspecties importzending	Import	44 359	45 000	45 000
Gewaarmerkte export-certificaten	Export	235 940	250 000	250 000
Bedrijfsbezoeken	Fytosan. Opsporing	7 446	8 000	8 000
Perceelsbezoeken	Fytosan. Opsporing	69 045	80 000	80 000
Mutaties besmetverklaringen	Fytosan. Opsporing	672	500	500
Monstername bruinrot/ringrot	Fytosan. Opsporing	82 533	85 000	85 000
Diagnostische inzendingen	Diagnose/identificatie	79 180	79 000	79 000
Adviesuren landbouwkundige deugdelijkheid	Bestrijdingsmiddelen	2 460	2 400	2 400
Verstrekte vergunningen	Fytofarm. Acties	15 192	52 500	12000

In het kader van de bestrijding van bacterievuur worden jaarlijks anderhalf tot twee rondes perceelsbezoeken gepland. Vanwege de gunstige weersomstandigheden en de staat van de besmettingsgraad kon men in 2000 af met slechts één ronde. Dit verklaart de stijging van 2001 en 2002 t.o.v. 2000.

Het aantal verstrekte vergunningen zal in 2001 aanzienlijk hoger liggen dan in de andere jaren. Dit wordt veroorzaakt door het afgeven van verlengingen van Vergunningen Vakbekwaamheid Gewasbescherming. Deze vergunningen zijn in 1996 voor het eerst afgegeven en hebben een looptijd van 5 jaar, waardoor 2001 een piekjaar wordt. De zgn. AM-vrijverklaring verdwijnt in de loop van 2001, omdat deze activiteit wordt overgedragen aan de Nederlandse Algemene Keuringsdienst. Daardoor zal het aantal verstrekte vergunningen met ingang van 2002 lager liggen t.o.v. 2000 en voorgaande jaren.

Doelmatigheid

In de onderstaande tabellen zijn indicatoren van doelmatigheid weergegeven.

Inzet arbeidscapaciteit (%)

	2000 (%)	2001 (%)	2002 (%)
Bruto capaciteit	100,0	100	100
Bezettingsgraad (= netto capaciteit)	84,9	85,9	85,9
Afwezigheid (verlof en ziekte)	15,1	14,1	14,1
Netto capaciteit	100,0	100,0	100,0
Primair proces	66,7	65,2	65,2
Management en beheer	27,7	27,0	27,0
Kennis- en methodenontwikkeling	5,6	7,8	7,8

Gemiddelde duur prestaties (in uren)

	2000	2001	2002
Inspectie importzending	0,7	0,8	0,8
Inspectie exportzending	0,3	0,3	0,3
Verstrekken vergunning	0,5	0,5	0,5

Het uitvoeren van inspecties en het afgeven van vergunningen behoort tot de kerntaken van de PD.

Doeltreffendheid

Wering van ziekten en plagen (die niet in Nederland voorkomen) is één van de kerntaken van de PD. De volgende tabel geeft van alle geïnspecteerde importzendingen het aantal geweerde zendingen met schadelijke organismen weer.

Wering schadelijke organismen	2000	2001	2002
Aantal geïnspecteerde zendingen	44 359	45 000	45 000
Aantal geweerde zendingen	235	250	250
Percentage geweerde zendingen	0,6%	0,6 %	0,6%

Het aantal onderschepte zendingen met quarantaine-organismen is met name afhankelijk van de aard en omvang van de importactiviteiten, bij gelijkblijvende inspectie-intensiteit.

Kwaliteit

Naast doelmatigheid en doeltreffendheid dient de PD vooral naar optimale kwaliteit in de uitvoering van zijn wettelijke taken en dienstverlening te streven. Deze kwaliteitseis komt voor een overheidsdienst in eerste instantie neer op naleving van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zoals gebruikelijk worden bezwaarschriften beoordeeld door LNV (niet de PD) en beroepsschriften door een rechtbank. Onderstaande tabel geeft een indicatie van de zorgvuldigheid in het handelen van de PD.

	2000	2001
Klaagschriften	6	6
Aantal afgehandeld	5	6
Aantal gegrond verklaard	1	0
Beroeps- en bezwaarschriften		
Aantal uitspraken	12	12
Afgewezen (%)	100	100
Toegekend (%)	0	0

De PD werkt permanent aan kwaliteitsprojecten binnen een vastgesteld kwaliteitsbeleid op hoofdlijnen. Er wordt gewerkt aan een kwaliteitsstelsel voor de gehele PD welke geïntegreerd zal worden met de administratieve organisatie.

In deze bijlage is de artikelsgewijze toelichting op genomen van de mutaties die hebben plaatsgevonden vanaf de stand ontwerpbegroting 2001. Deze artikelsgewijze toelichting is gesplitst in een deel dat betrekking heeft op de jaren 2000 en 2001 (uitvoering lopende begroting, gebaseerd op de huidige begrotingsindeling) en een deel dat betrekking heeft op de jaren 2002 en verder (nieuwe VBTB-beleidsartikelen). Tenslotte is de «was/wordt tabel» opgenomen waarin is aangegeven hoe de (nieuwe) operationele doelstellingen zijn opgebouwd uit de (oude) begrotingsartikelen.

Voor het toelichten van begrotingswijzigingen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- * Mutaties kleiner dan € 0,2 mln. worden per artikel opgeteld en onder de post overige opgenomen;
- * Mutaties tussen € 0,2 mln. en € 1,4 mln. worden concreet benoemd, maar niet nader toegelicht;
- * Mutaties groter dan € 1,4 mln. of meer dan 10% van het artikelbedrag of van inhoudelijk belang worden zowel in de tabel opgenomen als toegelicht.

Artikel 10.01 Personeel en materieel

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		150 944
Mutatie 1e suppletore 2001		19 064
Amendementen 1e suppletore 2001:		
nr. 3		- 45
nr. 4		- 11 345
Nieuwe mutaties:		
1 Ramingsbijstelling		18 151
2 Prijsbijstelling		17 383
3 Loonbijstelling		7 029
4 Aanjaagbudgetten regiodyrecties		1 248
5 Handhaving aanvullend mestbeleid		1 154
6 Sloop opstallen voormalig ITAL		908
7 Softwarelicenties		789
8 Invulling eindejaarsmarge		- 11 526
9 Agenda 2000		- 6 534
10 Overig		- 570
Stand ontwerpbegroting 2002	167 518	186 650

1 Ramingsbijstelling

Bij Voorjaarsnota 2001 is besloten tot een ramingsbijstelling van € 18 mln. structureel vanaf 2001 op de LNV-begroting. Deze is, in afwachting van de invulling in de LNV-begroting 2002, tijdelijk geparkeerd op het centrale apparaatsartikel (10.01). Deze wijziging heeft betrekking op de invulling. Voor 2001 wordt hier inhoud aan gegeven door het neerwaarts bijstellen van de ramingen voor: het stimuleringskader/onderdeel markt- en concurrentiekracht (U12.02), CO₂-projecten (U12.03) en Groene Hart-

impuls (U13.03) en voorlichting (U16.04). Daarnaast zijn hiervoor hogere ontvangsten uit hoofde van de perceptiekostenvergoeding (reeds verwerkt in 1e suppletore wet; M11.05) en een deel van de prijsbijstelling ingezet.

8 Invulling eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge 2000 is enerzijds ingezet voor de reeds eerder bij Najaarsnota 2000 aangemelde posten (landinrichting € 4 mln. en uitvoering reconstructie € 2,9 mln.) en anderzijds voor incidentele knelpunten 2001. Dit betreft: € 1 mln. voor sloop opstallen voormalig ITAL (U10.01), € 0,7 mln. voor Floriade 2002 (U10.05), vertraagde betaling bijdrage 2000 aan de LID en de ICCO (beide U11.03), € 1 mln. voor beroeps- en bezwaarzaken Oogstschaderegeling 1998 (U10.06 en U12.04), € 1 mln. voor regeling landschapselementen (gewijzigde uitfinanciering) en € 1,3 mln. voor Klassieke Varkenspest 1997 (vordering DGF op LNV).

9 Agenda 2000

Uit hoofde van uitvoeringskosten Agenda 2000 is bij de begroting 2001 structureel € 7 mln. beschikbaar gesteld. In de LNV-begroting 2001 is hiervan reeds € 0,3 mln. meerjarig voor uitvoeringskosten AID ingezet. De € 6,5 mln. wordt aangewend voor de regelingen slachtpremie volwassen runderen (12.02) en kalveren (11.05), cross-compliance (11.05), uitvoering POP (13.01), erkenningsproblematiek HPA en nieuwe huisvesting PVE/ PZ (11.05).

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		5 409
Mutatie 1e suppletore 2001		4 506
Nieuwe mutaties:		
1 Overig		353
Stand ontwerpbegroting 2002	8 297	10 268

Artikel 10.02 Prijsbijstelling

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		–
Mutatie 1e suppletore 2001		33 216
Nieuwe mutaties:		
1 Verdeling prijsbijstelling		– 33 039
2 Invulling ramingsbijstelling		– 91
3 Overige		– 86
Stand ontwerpbegroting 2002	–	0

1 Verdeling prijsbijstelling

In de eerste suppletore begroting is de prijsbijstelling 2001 meerjarig toegekend. De prijsbijstelling voor 2001 wordt, behalve voor onvermijdelijke prijsstijgingen (grondverwerving, LUW, SBB en huren), ingezet voor een aantal knelpunten in de LNV-begroting, zoals: nieuwe uitvoeringsorganisatie Basis Registratie Percelen, renovatie hoofdgebouw, Bureau Heffingen (mestafzetovereenkomsten), diverse overige knelpunten (zowel apparaat als programma) en invulling ramingsbijstelling.

Artikel 10.03 Loonbijstelling

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		–
Mutatie 1e suppletore 2001		43 526
Nieuwe mutaties:		
1 Verdeling loonbijstelling		– 36 798
2 Overige		86
Stand ontwerpbegroting 2002	–	6 814

1 Verdeling loonbijstelling

De loonbijstelling 2001 is over de diverse artikelen verdeeld (zie onderstaande tabel). Op dit uitgavenartikel is 1,9 procentpunt van de loonbijstelling gereserveerd voor toedeling na de totstandkoming van de CAO-2001 (1-10-2001).

	2000	2001
U10.01 Personeel en materieel		7 029
U10.06 Bijdrage Agentschap Laser		218
U11.01 Personeel en materieel		29
U11.05 Uitvoering EU-maatregelen		894
U12.01 Personeel en materieel		74
U12.06 Agentschap Bureau heffingen		219
U13.01 Personeel en materieel		541
U13.04 Beheer		1 647
U13.05 Overige subsidies en uitgaven		280
U14.01 Personeel en materieel		40
U15.01 Personeel en materieel		921
U15.02 Agentschap Plantenz. Dienst		85
U15.03 Voorlichting en Voeding		17
U16.01 Personeel en materieel		56
U16.02 Wetenschappelijk onderzoek		5 751
U16.03 Praktijkonderzoek		1 352
U16.04 Bedrijfsontwikkeling		460
U 16.05 Wetenschappelijk onderwijs		4 042
U 16.06 Hoger Agrarisch Onderwijs		2 169
U 16.07 Voortgezet Agrarisch Onderwijs		10 033
U 16.08 Agrarisch Praktijkschoolonderwijs		941
Totaal Loonbijstelling		36 798

Artikel 10.04 Onvoorzien

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		178
Mutatie 1e suppletore 2001		–
Stand ontwerpbegroting 2002	–	178

Artikel 10.05 Overige subsidies en uitgaven

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		1 431
Mutatie 1e suppletore 2001		–
Nieuwe mutaties: 1 Floriade 2002		680
Stand ontwerpbegroting 2002	694	2 111

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		202
Mutatie 1e suppletore 2001		–
Stand ontwerpbegroting 2002	10 694	202

Artikel 10.06 Agentschap LASER

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		33 300
Mutatie 1e suppletore 2001		7 761
Nieuwe mutaties: 1 Basisregistratie percelen 2 Beroeps- en bezwaarzaken Oogstschaderegeling 1998 3 Overig		– 3 842 375 217
Stand ontwerpbegroting 2002	42 291	45 495

1 Basisregistratie percelen

Deze verhoging (ten laste van uitgavenartikel 12.02) houdt verband met werkzaamheden die Laser verricht in het kader van de basisregistratie van percelen.

Artikel 11.01 Personeel en materieel

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		17 376
Mutatie 1e suppletore 2001		1 795
Nieuwe mutaties:		
1 Prijsbijstelling		267
2 Overige		12
Stand ontwerpbegroting 2002	24 140	19 450

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		36
Mutatie 1e suppletore 2001		–
Stand ontwerpbegroting 2002	30	36

Artikel 11.03 Overige subsidies en uitgaven

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		7 216
Mutatie 1e suppletore 2001		1 391
Nieuwe mutaties:		
1 Overige		363
Stand ontwerpbegroting 2002	8 216	8 970

Artikel 11.05 Uitvoering EU-maatregelen

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		32 309
Mutatie 1e suppletore 2001		2 759
Nieuwe mutaties:		
1 Agenda 2000		2 904
2 Schikking superheffing		1 362
3 Loonbijstelling		894
Stand ontwerpbegroting 2002	35 225	40 228

1 Agenda 2000

Verwezen wordt naar de toelichting bij uitgavenartikel 10.01.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		32 139
Mutatie 1e suppletore 2001		3 812
Nieuwe mutaties:		
1 Perceptiekostenvergoeding		2 224
Stand ontwerpbegroting 2002	31 425	38 175

1 Perceptiekostenvergoeding

Ten opzichte van de 1e suppletore wet is sprake van een hogere perceptiekostenvergoeding.

Artikel 12.01 Personeel en materieel

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		14 047
Mutatie 1e suppletore 2001		- 6 578
Nieuwe mutaties:		
1 Overige		146
Stand ontwerpbegroting 2002	14 292	7 615

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		407
Mutatie 1e suppletore 2001		-
Stand ontwerpbegroting 2002	226	407

Artikel 12.02 Structuurverbetering**Opbouw verplichtingen (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		82 708
Mutatie 1e suppletore 2001		64 397
Nieuwe mutaties:		
1 Stidug		19 204
2 RSG		8 168
3 Agenda 2000		2 042
4 Project milieugegevens glastuinbouw		908
5 Correctie RSBP		874
6 Nitraatgelden/landinrichting		- 4 220
7 Basisregistratie percelen		- 3 842
8 Invulling ramingsbijstelling		- 2 950
9 Project vaststellen verspreiding uitspoelingsgev. grond		- 2 334
10 Handhaving aanvullend mestbeleid		- 1 154
11 China- en Vietnamproject		- 885
12 Overbruggingsoffensief mineralenmanagement		- 609
13 Budgetoverheveling naar regiodirecties		- 416
14 Overige		- 75
Stand ontwerpbegroting 2002	396 834	161 816

1 Stidug

Het verplichtingenbudget is verhoogd teneinde in 2001 de verplichtingen te kunnen aangaan die voortvloeien uit de goedgekeurde aanvragen in het kader van de Stimuleringsregeling inrichting duurzame glastuinbouwgebieden (Stidug).

2 RSG

Als gevolg van een vertraagde openstelling van het investeringsdeel van de regeling Structuurverbetering Glastuinbouw in 2000 is het verplichtingen(- en kas)budget 2001 voor deze regeling opgehoogd.

6 Nitraatgelden/landinrichting

Zie de toelichting bij artikel 13.03.

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		72 574
Mutatie 1e suppletore 2001		153 097
Nieuwe mutaties:		
1 Agenda 2000		2 042
2 RSG		1 634
3 Project milieugegevens glastuinbouw		908
4 Horizontale verschuiving mest		- 10 891
5 Basisregistratie percelen (LASER)		- 3 842
6 Invulling ramingsbijstelling		- 2 950
7 Project vaststellen verspreiding uitspoelingsgev. grond		- 1 855
8 Handhaving aanvullend mestbeleid		- 1 154
9 China- en Vietnamproject		- 968
10 Overbruggingsoffensief mineralenmanagement		- 609
11 Budgetoverheveling naar regiodirecties		- 416
12 Overige		- 75
Stand ontwerpbegroting 2002	316 858	207 495

1 Agenda 2000

Zie de toelichting bij uitgavenartikel 10.01.

2 RSG

Zie de toelichting op de verplichtingen bij dit artikel onder punt 2.

4 Horizontale verschuiving mest

Op het meerjarig budget voor het mestbeleid vindt een horizontale verschuiving plaats waarbij middelen van 2001 (€ 11 mln.) en 2002 (€ 8,7 mln.) naar latere jaren worden verschoven.

5 Basisregistratie percelen

Zie de toelichting bij uitgavenartikel 10.06.

6 Invulling ramingsbijstelling

Zie de toelichting bij uitgavenartikel 10.01.

7 Project vaststellen verspreiding uitspoelingsgevoelige grond

Zie de toelichting bij artikel 16.02.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		19 103
Mutatie 1e suppletore 2001		162 905
Nieuwe mutaties:		
1 Afrekening 1997 borgstellingsfonds		1 634
2 Ontvangst O&S-fonds i.v.m. brandstofcompensatie glastuinbouw		907
Stand ontwerpbegroting 2002	30 827	184 549

1 Afrekening 1997 borgstellingsfonds

Dit betreft terugontvangen voorschotten als gevolg van de afrekening 1997 van het Borgstellingsfonds. De ontvangsten worden ingezet ter dekking van hogere uitgaven in het kader van de Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw (RSG).

Artikel 12.03 Industrie en Handel

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		19 987
Mutatie 1e suppletore 2001		- 57
Nieuwe mutaties:		
1 China- en Vietnamproject		971
2 Voedselveiligheid (COKZ)		726
3 Invulling ramingsbijstelling		- 10 574
4 Overige		- 86
Stand ontwerpbegroting 2002	8 910	10 967

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		15 203
Mutatie 1e suppletore 2001		- 57
Nieuwe mutaties:		
1 China- en Vietnamproject		1 195
2 Voedselveiligheid (COKZ)		726
3 Invulling ramingsbijstelling		- 5 718
4 Overige		- 86
Stand ontwerpbegroting 2002	9 842	11 263

3 Invulling ramingsbijstelling

Zie de toelichting bij uitgavenartikel 10.01.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		862
Mutatie 1e suppletore 2001		-
Stand ontwerpbegroting 2002	1 165	862

Artikel 12.04 Overige subsidies en uitgaven**Opbouw uitgaven (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		147
Mutatie 1e suppletore 2001		- 9
Nieuwe mutaties:		
1 Beroeps- en bezwaarzaken Oogstschaderegeling 1998		533
2 Overige		113
Stand ontwerpbegroting 2002	5 904	784

Artikel 12.06 Agentschap Bureau Heffingen

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		43 709
Nieuwe mutaties:		
1 Mestafzetovereenkomsten		1 815
2 Vereffening negatief eigen vermogen		1 317
3 Overige		205
Stand ontwerpbegroting 2002	35 975	47 046

1 Mestafzetovereenkomsten

De LNV-bijdrage aan Bureau Heffingen is verhoogd in verband met de kosten voor registratie van mestafzetovereenkomsten.

Artikel 13.01 Personeel en materieel

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		64 341
Mutatie 1e suppletore 2001		4 486
Nieuwe mutaties:		
1 Reconstructie zandgebieden		2 859
2 Agenda 2000		1 588
3 Prijsbijstelling		1 089
4 Loonbijstelling		541
5 Softwarelicenties		- 413
Stand ontwerpbegroting 2002	82 559	74 491

1 Reconstructie zandgebieden

Voor de uitvoering van de reconstructie van zandgebieden wordt € 2,9 mln. uit de eindejaarsmarge 2000 beschikbaar gesteld.

2 Agenda 2000

Zie de toelichting bij artikel 10.01.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		1 974
Mutatie 1e suppletore 2001		6 353
Stand ontwerpbegroting 2002	8 892	8 327

Artikel 13.02 Verwerving

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		163 520
Amendement nr. 15		- 11 345
Mutatie 1e suppletore 2001		36 365
Nieuwe mutaties:		
1 Intensivering natuur		36 303
2 Horizontale verschuiving verwerving		34 442
3 Prijsbijstelling		7 618
4 Regeling bedrijfshervestiging		6 091
Stand ontwerpbegroting 2002	273 997	272 994

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		163 373
Amendement nr. 15		- 11 345
Mutatie 1e suppletore 2001		36 365
Nieuwe mutaties:		
1 Intensivering natuur		36 303
2 Horizontale verschuiving verwerving		16 608
3 Prijsbijstelling		7 618
4 Regeling bedrijfshervestiging		6 091
5 VROM/Investeringsimpuls Stedelijke Vernieuwing		4 694
Stand ontwerpbegroting 2002	268 146	259 707

1 Intensivering natuur

In verband met de motie Van Walsem inzake een nationaal natuuroffensief (27 734, nr. 8) voor 2001 een bedrag van € 45 mln. toegevoegd aan de begroting van LNV. Door een vergrote inzet van de instrumenten verwerving en inrichting kan met deze middelen een incidentele versneling van het natuurbeleid worden gerealiseerd, bijvoorbeeld in de gebieden/projecten aan de zuidelijke Friese IJsselmeerkust, op de Veluwe, in Salland, op de kop van Schouwen, de Haarlemmermeer en in de Biesbosch.

Van de € 45 mln. komt voornamelijk € 36 mln. ten gunste van het onderhavige artikel en € 9 mln. ten gunste van het artikel inrichting (13.03). Bij Najaarsnota vindt een definitieve verdeling plaats over de artikelen verwerving en inrichting.

2 Horizontale verschuiving verwerving

Op het meerjarige budget voor verwerving vindt een horizontale verschuiving plaats waarbij middelen vanuit latere jaren naar 2001 (€ 16,6 mln.) en 2002 (€ 6,5 mln.) worden verschoven.

4 Regeling bedrijfshervestiging

In de 1e suppletore begroting is het budget voor de regeling Bedrijfshervestiging voor het deel waar EU-ontvangsten tegenover staan overgeheveld van artikel 13.03 Inrichting naar het onderhavige artikel. Het «nationale» deel wordt thans eveneens overgeheveld naar het onderhavige artikel.

5 VROM/Investeringsimpuls Stedelijke Vernieuwing

Op de begroting van het Ministerie van VROM is in de 1e suppletore begroting 2001 een kasverschuiving verwerkt van 2002 naar 2001 teneinde het kasbeeld ten aanzien van betalingen in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) te ontlasten. Aangezien de ministeries van EZ en LNV eveneens hierin bijdragen wordt in 2001 € 4,7 mln. overgeheveld van de VROM-begroting naar de LNV-begroting met een spiegelbeeldige mutatie in 2002.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		8 454
Mutatie 1e suppletore 2001		2 030
Stand ontwerpbegroting 2002	24 530	10 484

Artikel 13.03 Inrichting

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		73 303
Mutatie 1e suppletore 2001		- 792
Nieuwe mutaties:		
1 Intensivering natuur		9 076
2 Nitraatgelden/landinrichting		4 220
3 Stimulering Bos op Landbouwgronden		1 837
4 V&W/recreatietoervaart Nederland		726
5 Prijsbijstelling		681
6 Publiek private samenwerking		544
7 Regeling Bedrijfhervestiging		- 6 091
8 Planvorming Nota Natuur voor Mensen		- 2 904
9 Invulling ramingsbijstelling		- 2 269
10 Staatsbosbeheer		- 1 225
11 Regeling Verbetering Maatsch.Betekenis Natuur		- 681
Stand ontwerpbegroting 2002	127 230	76 425

2 Nitraatgelden/landinrichting

Op artikel 12.02 worden o.a. uitgaven geraamd ter bestrijding van bodemverontreiniging door nitraat. Een deel van deze gelden heeft betrekking op o.a. vermindering van nitraatbelasting rond natuurgebieden en wordt geraamd en verantwoord op het onderhavige artikel. De verplichtingen ter zake worden in 2001 aangegaan terwijl de uitgaven in 2004 worden verricht.

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		151 254
Mutatie 1e suppletore 2001		- 792
Nieuwe mutaties:		
1 Intensivering natuur		9 076
2 Landinrichting		3 630
3 Stimulering Bos op Landbouwgronden		1 836
4 V&W/recreatietoervaart Nederland		726
5 Prijsbijstelling		681
6 Publiek private samenwerking		544
7 Regeling Bedrijfhervestiging		- 6 091
8 Planvorming Nota Natuur voor Mensen		- 2 823
9 Invulling ramingsbijstelling		- 2 269
10 Staatsbosbeheer		- 1 225
11 Regeling Verbetering Maatsch.Betekenis Natuur		- 681
Stand ontwerpbegroting 2002	190 601	153 866

1 Intensivering natuur

Zie de toelichting bij artikel 13.02 Verwerving

2 Landinrichting

Uit de eindejaarmarge 2000 wordt € 4 mln. aan het landinrichtingsbudget toegevoegd.

3 Stimulering Bos op Landbouwgronden

Bij Voorjaarsnota 2001 heeft een herschikking plaatsgevonden in het kader van Programma Beheer waarbij artikel 13.04, waar de uitgaven voor Programma Beheer worden geraamd en verantwoord, is verhoogd ten laste van het onderhavige artikel. Thans blijkt dat in 2001 voor de regeling Stimulering Bos op Landbouwgronden (SBL) nog een budget benodigd is op dit artikel alwaar de uitgaven voor deze regeling worden geraamd en verantwoord.

7 Regeling Bedrijfshervestiging

Zie de toelichting bij artikel 13.02.

8 Planvorming Nota Natuur voor Mensen

Zie de toelichting bij artikel 13.05.

9 Invulling ramingsbijstelling

Zie de toelichting bij artikel 10.01.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		74 977
Mutatie 1e suppletore 2001		- 2 030
Stand ontwerpbegroting 2002	84 766	72 947

Artikel 13.04 Beheer

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		233 540
Amendement nr. 15		11 345
Mutatie 1e suppletore 2001		- 7 205
Nieuwe mutaties:		
1 Soortenbescherming		12 341
2 Aanvulling verplichtingenbudget beheer		4 659
3 Loonbijstelling		1 647
4 Prijsbijstelling		1 274
5 Staatsbosbeheer		1 225
6 Schade onbejaagbaar wild (U13.05)		- 3 630
7 Stimulering Bos op Landbouwgronden (U13.03)		- 1 836
Stand ontwerpbegroting 2002	286 396	253 360

1 Soortenbescherming

De verplichtingen voor de bijdrage aan Landschapsbeherende organisaties worden in 2001 voor 4 jaar aangegaan. In dit kader vindt een verschuiving plaats van het verplichtingenbudget voor de jaren 2002 t/m 2004 naar 2001.

2 Aanvulling verplichtingenbudget beheer

Op het onderhavige artikel is, afgezet tegen hetgeen qua kas meerjarig beschikbaar en benodigd is, sprake van een tekort op het verplichtingenbudget voor beheer van structureel € 4,7 mln. Hiervoor is de verplichtingenruimte op dit artikel verhoogd. E.e.a. heeft geen consequenties voor de meerjarige kasraming.

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		166 809
Amendement nr. 15		11 345
Mutatie 1e suppletore 2001		- 7 205
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		1 647
2 Prijsbijstelling		1 274
3 Normkosten Staatsbosbeheer		1 225
4 Landschapsbeherende organisaties		908
5 Schade onbejaagbaar wild		- 3 630
6 Stimulering Bos op Landbouwgronden		- 1 836
Stand ontwerpbegroting 2002	148 770	170 537

5 Schade onbejaagbaar wild

Zie de toelichting bij artikel 13.05.

6 Stimulering Bos op Landbouwgronden

Zie de toelichting bij artikel 13.03

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001/2002	6 482	11 512

Artikel 13.05 Overige subsidies en uitgaven

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		30 548
Mutatie 1e suppletore 2001		262
Amendement 1e suppletore 2001: nr. 3		45
Nieuwe mutaties:		
1 Schade onbejaagbaar wild		3 630
2 Planvorming Nota Natuur Voor Mensen		2 904
3 Soortenbescherming		2 723
4 Versterking maatschappelijke betekenis natuur		1 634
5 Aanjaagbudgetten regiodyrecties		- 832
6 Overige		- 328
Stand ontwerpbegroting 2002	41 147	40 586

3 Soortenbescherming

De verplichtingen voor de bijdrage in het kader van Soortenbescherming worden in 2001 voor 4 jaar aangegaan. In dit kader is een verschuiving nodig van het verplichtingenbudget voor de jaren 2002 t/m 2004 naar 2001.

4 Versterking maatschappelijke betekenis natuur

Het verplichtingenbudget 2001 van de regeling Versterking Maatschappelijke Betekenis Natuur is voor 2001 niet toereikend. Hierdoor is een horizontale verschuiving benodigd vanuit de jaren 2002 en 2006 van in totaal € 1,0 mln. Bovendien wordt vanuit artikel 1303 Inrichting compensatie geboden van € 0,7 mln.

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		35 032
Mutatie 1e suppletore 2001		- 1 249
Amendement 1e suppletore 2001: nr. 3		45
Nieuwe mutaties:		
1 Schade onbejaagbaar wild		3 630
2 Planvorming Nota Natuur Voor Mensen		2 823
3 Versterking maatschappelijke betekenis natuur		681
4 Regiobeleid		- 832
5 Overige		- 328
Stand ontwerpbegroting 2002	33 547	39 802

1 Schade onbejaagbaar wild

Er is een tekort op het uitgavenbudget voor «schadevergoeding onbejaagbaar wild» dat op het onderhavige artikel geraamd en verantwoord wordt. Compensatie wordt geboden vanuit het budget voor agrarische natuurbeheer op artikel 13.04.

2 Planvorming Nota Natuur Voor Mensen

Voor planvormingszaken in het kader van de Nota Natuur voor Mensen (NVM) wordt € 2,8 mln. vanuit het beschikbare budget voor NVM naar artikel 13.05 overgeheveld.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		5 639
Mutatie 1e suppletore 2001		- 64
Stand ontwerpbegroting 2002	3 235	5 575

Artikel 13.06 Garanties**Opbouw verplichtingen (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		9 076
Mutatie 1e suppletore 2001		9 075
Stand ontwerpbegroting 2002	0	18 151

Artikel 14.01 Personeel en materieel

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		11 040
Mutatie 1e suppletore 2001		- 39
Nieuwe mutaties:		
1 Patrouillevaartuig		794
2 Overige		148
Stand ontwerpbegroting 2002	12 451	11 943

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		4 454
Mutatie 1e suppletore 2001		110
Nieuwe mutaties:		
1 Brandstofcompensatie		10 437
2 Desaldering legesderving		- 454
3 Overige		- 19
Stand ontwerpbegroting 2002	3 170	14 528

1 Brandstofcompensatie

Uit het O&S-fonds voor de visserij worden middelen aan de LNV-begroting toegevoegd ter compensatie van de visserijsector voor de gestegen brandstofprijzen (zie ook uitgaven 14.02).

Artikel 14.02 Structuurverbetering en overige subsidies en uitgaven

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		738
Mutatie 1e suppletore 2001		13 670
Nieuwe mutaties:		
1 Brandstofcompensatie		10 437
2 Correctie verplichtingenbudget		1 207
3 Desaldering legesderving		- 454
Stand ontwerpbegroting 2002	15 859	25 598

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		1 945
Mutatie 1e suppletore 2001		13 670
Nieuwe mutaties:		
1 Brandstofcompensatie		10 437
2 Desaldering legesderving		- 454
Stand ontwerpbegroting 2002	15 748	25 598

1 Brandstofcompensatie

Uit het O&S-fonds voor de visserij worden middelen aan de LNV-begroting toegevoegd ter compensatie van de visserijsector voor de gestegen brandstofprijzen (zie ook ontvangsten 14.01).

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		2 857
Mutatie 1e suppletore 2001		64
Stand ontwerpbegroting 2002	3 155	2 921

Artikel 15.01 Personeel en materieel**Opbouw uitgaven (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		104 320
Mutatie 1e suppletore 2001		14 150
Nieuwe mutaties:		
1 BSE-testen		30 404
2 Voedselveiligheid		4 901
2 Loonbijstelling		921
3 Software licenties		- 276
4 Overig		121
Stand ontwerpbegroting 2002	112 904	154 541

1 BSE-testen

De uitgaven in 2001 in verband met het testen op BSE aan de slachtlijn worden geraamd op € 44 mln. Omdat bij 1^e suppletore begrotingswet op

dit artikel reeds € 14 mln. beschikbaar is gekomen, dient het budget aanvullend met € 30 mln. te worden verhoogd. Hiervan wordt € 10 mln. bijgedragen door het Rijk (uit het Diergezondheidsfonds), € 13 mln. door het bedrijfsleven en € 7 mln. door de EU.

2 Voedselveiligheid

Zie de toelichting bij artikel U15.03.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		88 975
Mutatie 1e suppletore 2001		13 795
Nieuwe mutaties: 1 BSE-testen		30 404
Stand ontwerpbegroting 2002	78 259	133 174

1 BSE-testen

Zie de toelichting bij artikel U15.01.

Artikel 15.02 Agentschap Plantenziektenkundige Dienst

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		9 828
Mutatie 1e suppletore 2001		- 210
Nieuwe mutaties: 1 Overig		84
Stand ontwerpbegroting 2002	11 164	9 702

Artikel 15.03 Gezondheid en Kwaliteitszorg

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		27 888
Mutatie 1e suppletore 2001		179 171
Amendement 1e suppletore 2001: nr. 4		11 345
Nieuwe mutaties:		
1 Voorfinanciering EU-bijdrage bestrijding MKZ		11 163
2 BSE-kadavers		9 076
3 Zicht op Gezonde Teelt		3 708
4 Klassieke Varkenspest 1997		1 271
5 Prijsbijstelling		272
6 Voedselveiligheid		- 5 627
7 Overig		17
Stand ontwerpbegroting 2002	183 506	238 284

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		29 089
Mutatie 1e suppletore 2001		183 718
Amendement 1e suppletore 2001: nr. 4		11 345
Nieuwe mutaties:		
1 Voorfinanciering EU-bijdrage bestrijding MKZ		11 163
2 BSE-kadavers		9 076
3 Zicht op Gezonde Teelt		3 708
4 Klassieke Varkenspest 1997		1 271
5 Prijsbijstelling		272
6 Voedselveiligheid		- 5 627
7 Overig		17
Stand ontwerpbegroting 2002	178 959	244 032

1 Voorfinanciering EU-bijdrage bestrijding MKZ

In verband met de hogere uitgaven voor de bestrijding van MKZ neemt daarmee de EU-bijdrage, die door het Rijk wordt voorgefinancierd en in het Diergezondheidsfonds wordt gestort, toe.

2 BSE-kadavers

Dit betreft de extra kosten voor het Rijk als gevolg van de verlenging van de Kadaverregeling. Hiervoor worden middelen uit het Diergezondheidsfonds aan de LNV-begroting toegevoegd.

3 Zicht op Gezonde Teelt

Dit betreft de verhoging van het uitgavenbudget voor het nieuwe gewasbeschermingsbeleid in het kader van de nota Zicht op Gezonde Teelt (ZOGT).

6 Voedselveiligheid

Van de intensiveringsgelden voedselveiligheid in 2001 wordt € 2 mln. ingezet voor NVA, € 1,7 mln. voor de regeling etikettering rundvlees en € 1 mln. voor uitvoeringskosten (U15.01). Daarnaast wordt € 0,7 mln. ingezet voor extra controle en toezicht door het COKZ (U12.03).

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		200
Mutatie 1e suppletore 2001		61 714
Nieuwe mutaties:		
1 EU-bijdrage bestrijding MKZ		39 025
2 BSE-kadavers		9 076
3 Resultaat 2000 PD		350
Stand ontwerpbegroting 2002	35 698	110 365

1 EU-bijdrage bestrijding MKZ

De EU-bijdrage in de bestrijding van MKZ komt naar huidige inzichten uit op in totaal circa € 93 mln., waarvan naar verwachting in 2001 € 39 mln. wordt ontvangen en circa € 27 mln. per jaar in 2002 en 2003.

2 BSE-kadavers

Zie de toelichting bij uitgavenartikel U15.03.

Artikel 15.04 Garanties

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		0
Mutatie 1e suppletore 2001		9 076
Stand ontwerpbegroting 2002	0	9 076

Artikel 16.01 Personeel en materieel

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		5 714
Mutatie 1e suppletore 2001		- 286
Nieuwe mutaties: 1 Overig		69
Stand ontwerpbegroting 2002	7 427	5 497

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		17
Mutatie 1e suppletore 2001		-
Stand ontwerpbegroting 2002	6	17

Artikel 16.02 Wetenschappelijk Onderzoek

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		163 576
Mutatie 1e suppletore 2001		7 192
Nieuwe mutaties: 1 Loonbijstelling		5 751
2 Project Vaststellen verspreiding uitspoelingsgevoelige gronden		2 334
3 Project Professionalisering biologische afzetketen		1 815
4 Aankoop varkensrechten DLO		681
5 Overig		- 17
Stand ontwerpbegroting 2002	192 891	181 332

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		164 154
Mutatie 1e suppletore 2001		7 476
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		5 751
2 Project Vaststellen verspreiding uitspoelingsgevoelige gronden		1 855
3 Project Professionalisering biologische afzetketen		488
4 Aankoop varkensrechten DLO		681
5 Overig		- 17
Stand ontwerpbegroting 2002	178 746	180 388

2 Project Vaststellen verspreiding uitspoelingsgevoelige gronden

Voor de uitvoering door DLO van het project «Vaststellen verspreiding uitspoelingsgevoelige gronden» in het kader van kennisontwikkeling en verspreiding Nitraat worden middelen overgeheveld van artikel U12.02.

Artikel 16.03 Praktijkonderzoek**Opbouw verplichtingen (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		34 687
Mutatie 1e suppletore 2001		- 908
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		1 352
2 Aankoop varkensrechten DLO		- 681
Stand ontwerpbegroting 2002	85 527	34 450

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		35 069
Mutatie 1e suppletore 2001		- 908
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		1 352
2 Aankoop varkensrechten DLO		- 681
Stand ontwerpbegroting 2002	85 680	34 832

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		13 005
Mutatie 1e suppletore 2001		2 179
Nieuwe mutaties:		
1 IAC/ILRI		92
Stand ontwerpbegroting 2002	13 543	15 276

Artikel 16.04 Bedrijfsontwikkeling**Opbouw verplichtingen (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		12 334
Mutatie 1e suppletore 2001		1 477
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		460
2 Overbruggingsoffensief mineralenmanagement		609
3 Openbare aanbesteding voorlichtingsprogramma's		6 807
4 Zuivelproject Henan		- 87
Stand ontwerpbegroting 2002	2 037	21 600

3 Openbare aanbesteding voorlichtingsprogramma's

In 2001 zal een tweede tender gaan plaatsvinden in het kader van de openbare aanbesteding van de voorlichtingsprogramma's voor zowel de programma's Sociaal Economische Voorlichting (SEV) als Technisch Economische Voorlichting (TEV). Hiervoor is € 7 mln. verplichtingenruimte benodigd (€ 2 mln. SEV en € 5 mln. TEV).

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		12 275
Mutatie 1e suppletore 2001		1 477
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		460
2 Overbruggingsoffensief mineralenmanagement		609
3 Invulling ramingsbijstelling		- 4 084
4 Zuivelproject Henan		- 227
Stand ontwerpbegroting 2002	15 958	10 510

3 Invulling ramingsbijstelling

Zie de toelichting bij artikel U10.01.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		0
Mutatie 1e suppletore 2001		1 477
Stand ontwerpbegroting 2002	-	1 477

Artikel 16.05 Wetenschappelijk onderwijs

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		116 973
Mutatie 1e suppletore 2001		- 74
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		4 042
2 Prijsbijstelling		1 083
3 Onderwijsintensiveringen		635
Stand ontwerpbegroting 2002	119 852	122 659

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		116 973
Mutatie 1e suppletore 2001		- 74
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		4 042
2 Prijsbijstelling		1 083
3 Onderwijsintensiveringen		635
Stand ontwerpbegroting 2002	119 633	122 659

Artikel 16.06 Hoger Agrarisch Onderwijs

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		59 457
Mutatie 1e suppletore 2001		- 3 007
Nieuwe mutaties:		
1 Onderwijsintensiveringen		2 541
2 Loonbijstelling		2 169
3 Overig		- 224
Stand ontwerpbegroting 2002	60 318	60 936

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		59 457
Mutatie 1e suppletore 2001		- 3 007
Nieuwe mutaties:		
1 Onderwijsintensiveringen		2 541
2 Loonbijstelling		2 169
3 Overig		- 224
Stand ontwerpbegroting 2002	60 463	60 936

1 Onderwijsintensiveringen

Zie de toelichting bij artikel U16.07.

Artikel 16.07 Voortgezet Agrarisch Onderwijs

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		288 467
Mutatie 1e suppletore 2001		2 872
Nieuwe mutaties:		
1 Onderwijsintensiveringen		7 397
2 Loonbijstelling		10 033
3 Overig		- 446
Stand ontwerpbegroting 2002	522 541	308 323

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		288 467
Mutatie 1e suppletore 2001		2 872
Nieuwe mutaties:		
1 Onderwijsintensiveringen		7 397
2 Loonbijstelling		10 033
3 Overig		- 446
Stand ontwerpbegroting 2002	285 305	308 323

1 Onderwijsintensiveringen

Dit betreft het LNV-aandeel in de onderwijsintensivering bij Voorjaarsnota 2001. Deze wordt door een overboeking van de OCW- aan de LNV-begroting toegevoegd. Zie ook de uitgavenartikelen 16.05 en 16.06.

Artikel 16.08 Agrarisch Praktijkschoolonderwijs**Opbouw verplichtingen (x € 1 000)**

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		24 333
Mutatie 1e suppletore 2001		2
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		941
2 Overig		- 39
Stand ontwerpbegroting 2002	24 847	25 237

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		24 279
Mutatie 1e suppletore 2001		2
Nieuwe mutaties:		
1 Loonbijstelling		941
2 Overig		- 39
Stand ontwerpbegroting 2002	24 810	25 183

Artikel 16.09 Garanties

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		0
Mutatie 1e suppletore 2001		0
Stand ontwerpbegroting 2002	0	0

Ontvangstenartikel 16.03 Diverse ontvangsten onderwijs

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2000	2001
Stand ontwerpbegroting 2001		227
Mutatie 1e suppletore 2001		-
Stand ontwerpbegroting 2002	1 406	227

Beleidsartikel 1 Versterking landelijk gebied

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	232 855	220 281	211 432	235 943	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 3 055	- 2 124	- 2 124	- 2 124	
Nieuwe mutaties:					
1 Nota Nadere Uitwerking Rivieren Gebied	5 058				
2 Horizontale verschuiving Soortenbescherming	- 5 021	- 5 021	- 5 021		
3 Invulling ramingsbijstelling	- 3 176	- 2 269	- 2 269	- 2 269	
4 Regeling Bedrijfsherverstiging	- 3 519	- 5 624	- 5 562	- 5 563	
5 Aanjaagbudgetten regiodirecties	- 832	- 832	- 832	- 832	
6 Versterking maatschappelijke betekenis natuur	- 681				
7 Loonbijstelling	778	769	755	749	
8 Prijsbijstelling	166	108			
Stand ontwerpbegroting 2002	222 573	205 288	196 379	225 904	226 628

1 Nota Nadere Uitwerking Rivieren Gebied

Voor de uitvoering van de Nota Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) wordt door Rijkswaterstaat voor 2002 t/m 2005 een bijdrage geleverd. Dit leidt tot een hoger budget op zowel ontvangstenals uitgavenartikel 01.11. De verplichtingen worden in 2002 aangegaan.

2 Horizontale verschuiving Soortenbescherming

De verplichtingen voor de bijdrage in het kader van Soortenbescherming en voor de bijdrage aan landschapsbeherende organisaties worden in 2001 voor 4 jaar aangegaan. In dit kader is een verschuiving nodig van het verplichtingenbudget voor de jaren 2002 t/m 2004 naar 2001.

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	294 590	281 602	263 135	276 404	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 1 508	- 2 124	- 2 124	- 2 124	
Nieuwe mutaties:					
1 Nitraatgelden/landinrichting			3 300		
2 Nota Nadere Uitwerking Rivieren Gebied	1 236	2 111	740	971	
3 VROM/Investeringsimpuls Stedelijke Vernieuwing	- 4 694				
4 Invulling ramingsbijstelling	- 3 176	- 2 269	- 2 269	- 2 269	
5 Regeling Bedrijfshervestiging	- 3 519	- 5 624	- 5 562	- 5 563	
6 Aanjaagbudgetten regiodirecties	- 832	- 832	- 832	- 832	
7 Loonbijstelling	778	769	755	749	
8 Prijsbijstelling	166	108			
Stand ontwerpbegroting 2002	283 041	273 741	257 143	267 336	266 703

1 Nitraatgelden/landinrichting

Op beleidsartikel 4 worden o.a. uitgaven geraamd ter bestrijding van bodemverontreiniging door nitraat. Een deel van deze gelden heeft betrekking op o.a. vermindering van nitraatbelasting rond natuurgebieden en wordt geraamd en verantwoord op het onderhavige beleidsartikel. De verplichtingen terzake worden in 2001 aangegaan.

3 VROM/Investeringsimpuls Stedelijke Vernieuwing

Op de begroting van het Ministerie van VROM is in de 1e suppletore begroting 2001 een kasverschuiving verwerkt van 2002 naar 2001 teneinde het kasbeeld in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) te ontlasten. Aangezien de ministeries van EZ en LNV eveneens hierin bijdragen wordt in 2001 € 4,7 mln. overgeheveld van de VROM-begroting naar de LNV-begroting met een spiegelbeeldige mutatie in 2002.

4 Invulling ramingsbijstelling

Zie de toelichting bij beleidsartikel 11.

5 Regeling Bedrijfshervestiging

Zie de toelichting bij beleidsartikel 2.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	79 409	83 235	78 733	79 312	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 1 091	- 1 710	- 1 709	- 1 709	
Nieuwe mutaties:					
1 Nota Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG)	1 236	2 111	740	971	
Stand ontwerpbegroting 2002	79 554	83 636	77 764	78 574	77 603

1 Nota Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG)

Voor de uitvoering van de Nota Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) wordt door Rijkswaterstaat voor 2002 t/m 2005 een bijdrage geleverd. Dit leidt tot hogere ontvangsten op het onderhavige ontvangstenartikel.

Beleidsartikel 2 Verwerving en inrichting EHS

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	176 900	199 723	226 444	230 474	
Mutatie 1e suppletore 2001	33 216	33 832	33 832	33 832	
Nieuwe mutaties:					
1 Grondprijscompensatie	6 587	5 624	7 773	7 773	
2 Horizontale verschuiving verwerving	3 199	- 6 035	- 10 687	- 10 460	
3 Regeling Bedrijfshervestiging	3 519	5 624	5 562	5 563	
4 Loonbijstelling	110	108	108	108	
Stand ontwerpbegroting 2002	223 531	238 876	263 032	267 290	268 674

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	175 182	199 512	225 212	227 718	
Mutatie 1e suppletore 2001	33 216	33 832	33 832	33 832	
Nieuwe mutaties:					
1 Grondprijscompensatie	6 587	5 624	7 773	7 773	
2 Horizontale verschuiving verwerving	6 511	- 6 035	- 7 963	- 4 562	
3 Regeling Bedrijfshervestiging	3 519	5 624	5 562	5 563	
4 Loonbijstelling	110	108	108	108	
Stand ontwerpbegroting 2002	225 125	238 665	264 524	270 432	272 474

1 Grondprijscompensatie

Ter realisatie van het ambitieniveau zoals vermeld in het SGR/EHS wordt in aanvulling op de € 34 mln. die in de 1e suppletore begrotingswet 2001 is verwerkt, ten behoeve van de aankoop van gronden in de zgn. SGR-aankoopcategorieën, het artikel bijgesteld voor gestegen grondprijzen. Zoals aangegeven in de 1e suppletore begrotingswet 2001 zal de grondprijscompensatie voor de categorieën Natte natuur, VINAC en Natuur voor Mensen te zijner tijd worden gezien.

2 Horizontale verschuiving verwerving

Op het meerjarige uitgaven- en verplichtingenbudget voor verwerving worden middelen vanuit latere jaren naar 2001 en 2002 verschoven.

3 Regeling Bedrijfshervestiging

In de 1e suppletore begroting is het budget voor de regeling Bedrijfshervestiging voor het deel waar EU-ontvangsten tegenover staan overgeheveld van artikel (2001) 13.03 Inrichting naar artikel (2001) Verwerving. Het «nationale» deel wordt thans eveneens overgeheveld van het inrichtingsdeel van beleidsartikel 1 naar het verwervingsdeel van het onderhavige beleidsartikel 2.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	8 684	10 410	12 408	13 235	
Mutatie 1e suppletore 2001	1 028	1 644	1 645	1 644	
Stand ontwerpbegroting 2002	9 712	12 054	14 053	14 879	14 879

Beleidsartikel 3 Beheer EHS

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	130 760	132 868	127 637	135 269	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 2 296	- 2 295	- 2 296	- 2 295	
Nieuwe mutaties:					
1 Aanpassing verplichtingenbudget beheer	6 002	6 001	6 002	6 001	
2 Loonbijstelling	1 611	1 640	1 679	1 751	
3 Prijsbijstelling	1 005	660	1 988	772	
Stand ontwerpbegroting 2002	137 082	138 874	135 010	141 498	145 348

1 Aanpassing verplichtingenbudget beheer

Op het onderhavige beleidsartikel is, afgezet tegen hetgeen qua kas meerjarig beschikbaar en benodigd is, sprake van een tekort op het verplichtingenbudget van € 6,0 mln. Hiervoor is de verplichtingenruimte op dit artikel verhoogd. E.e.a. heeft geen consequenties voor de meerjarige kasraming.

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	135 756	137 325	138 012	145 935	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 2 296	- 2 295	- 2 296	- 2 295	
Nieuwe mutaties:					
1 Loonbijstelling	1 611	1 640	1 679	1 751	
2 Prijsbijstelling	1 005	660	1 988	772	
Stand ontwerpbegroting 2002	136 076	137 330	139 383	146 163	150 012

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie/ Stand ontwerpbegroting 2002	9 849	10 575	9 990	9 479	9 479

Beleidsartikel 4 Economisch perspectiefvolle agroketens

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	97 553	74 645	78 247	73 510	
Mutatie 1e suppletore 2001	20 092	20 001	20 092	6 387	
Nieuwe mutaties:					
1 Regeling beëindiging veehouderijtakken	68 975				
2 Mestafzetovereenkomsten	4 538	4 538	2 269		
3 Horizontale verschuiving RSG	3 630	- 103	- 1 176	- 1 176	
4 Apparaatskosten	677	574	422	422	
5 Huisvestingskosten agentschappen	445	445	445	445	
6 Horizontale verschuiving Stidug	- 9 076				
7 Duurzame landbouw	- 6 807	- 6 807	- 6 807	- 6 807	
8 Invulling ramings-bijstelling	- 1 815	- 2 269	- 3 176	- 2 312	
9 Handhaving aanvullend mestbeleid	- 340	- 340	- 340	- 340	
10 Overige	159	222	137	232	
Stand ontwerpbegroting 2002	178 031	90 906	90 113	70 361	67 380

3 Horizontale verschuiving RSG

Deze verplichtingenverschuiving houdt verband met de openstelling in 2002 van de Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw (RSG).

6 Horizontale verschuiving Stidug

Het verplichtingenbudget 2002 wordt, onder gelijktijdige verhoging van het budget 2001, verlaagd teneinde in 2001 de verplichtingen te kunnen aangaan die voortvloeien uit de goedgekeurde aanvragen in het kader van de Stimuleringsregeling inrichting duurzame glastuinbouwgebieden (Stidug).

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	103 692	74 658	78 594	80 359	
Mutatie 1e suppletore 2001	20 135	20 001	20 092	6 387	
Nieuwe mutaties:					
1 Regeling beëindiging veehouderijtakken	68 975				
2 Mestafzetovereenkomsten	4 538	4 538	2 269		
3 Apparaatskosten	677	574	422	422	
4 Huisvestingskosten agentschappen	445	445	445	445	
5 Duurzame landbouw	- 6 807	- 6 807	- 6 807	- 6 807	
6 Invulling ramingsbijstelling	- 3 993	- 3 222	- 3 539	- 3 628	
7 Nitraatgelden/landinrichting			- 3 300		
8 Project vaststellen verspreiding uitspoelingsgev. grond	- 90	- 389			
9 Handhaving aanvullend mestbeleid	- 340	- 340	- 340	- 340	
10 Overige	158	222	137	232	
Stand ontwerpbegroting 2002	187 390	89 680	87 973	77 070	77 070

1 Regeling beëindiging veehouderijtakken

In verband met de openstelling van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken wordt een bedrag van € 69 mln. aan de LNV-begroting toegevoegd. Hierdoor is voor de regeling in 2002 € 82,8 mln. beschikbaar.

2 Mestafzetovereenkomsten

Deze wijziging betreft een verhoging van de LNV-bijdrage aan Bureau Heffingen in verband met de kosten voor registratie van mestafzetovereenkomsten.

5 Duurzame landbouw

Zie de toelichting bij beleidsartikel 5.

6 Invulling ramingsbijstelling

Zie de toelichting bij artikel 11.

7 Nitraatgelden/landinrichting

Zie de toelichting bij beleidsartikel 1.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	1 691	1 594	1 912	2 184	
Mutatie 1e suppletore 2001	272	182	272	182	
Nieuwe mutaties:					
1 Regeling beëindiging veehouderijtakken	68 975				
2 Overige	- 272	- 182	- 272	- 182	
Stand ontwerpbegroting 2002	70 666	1 594	1 912	2 184	2 184

1 Regeling beëindiging veehouderijtakken

In het O&S-fonds voor de landbouw zijn voor het mestbeleid middelen beschikbaar. Hiervan wordt € 69 mln. ingezet voor de RBV

Beleidsartikel 5 Bevorderen duurzame productie

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	93 815	89 266	83 996	84 420	
Mutatie 1e suppletore 2001	8 518	1 748	- 511	- 687	
Nieuwe mutaties:					
1 Zicht op gezonde teelt	5 218	5 718	4 810	3 948	
2 Huisvestingskosten agentschappen	3 007	3 007	3 007	3 007	
3 Duurzame landbouw	6 807	6 807	6 807	6 807	
4 Invulling ramings-bijstelling	- 1 815	- 1 361	- 454	- 1 318	
5 Prijsbijstelling	756	603	272	272	
6 Loonbijstelling	447	445	445	445	
7 Aanjaagbudgetten regiodyrecties	- 416	- 416	- 416	- 416	
8 Handhaving aanvullend mestbeleid	340	340	340	340	
9 Overige	46	- 2	- 2		
Stand ontwerpbegroting 2002	116 723	106 155	98 294	96 818	97 135

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	96 110	86 055	77 592	74 821	
Mutatie 1e suppletore 2001	8 076	1 192	- 943	- 687	
Nieuwe mutaties:					
1 Zicht op gezonde teelt	5 218	5 718	4 810	3 948	
2 Huisvestingskosten agentschappen	3 007	3 007	3 007	3 007	
3 Desaldering RSBP			- 996	- 1 924	
4 Horizontale verschuiving mest	- 8 690	3 630	6 829	4 560	
5 Duurzame landbouw	6 807	6 807	6 807	6 807	
6 Invulling ramings-bijstelling	- 1 815	- 1 361	- 454	- 1 318	
7 Prijsbijstelling	756	603	272	272	
8 Loonbijstelling	447	445	445	445	
9 Aanjaagbudgetten regiodyrecties	- 416	- 416	- 416	- 416	
10 Handhaving aanvullend mestbeleid	340	340	340	340	
11 Overige	318	180	272	181	
Stand ontwerpbegroting 2002	110 158	106 200	97 565	90 036	89 986

1 Zicht op gezonde teelt

Dit betreft de verhoging van het uitgavenbudget voor het nieuwe gewasbeschermingsbeleid in het kader van de nota Zicht op Gezonde Teelt (ZOGT).

2 Huisvestingskosten agentschappen

De baten-lastendiensten Bureau Heffingen (BH) en Plantenziektenkundige Dienst (PD) zullen met ingang van 2002 zelf de kosten voor huisvesting dragen. Hiertoe vindt een budgetoverheveling plaats van artikel 11 naar de beleidsartikelen 4 en 5 waar de bijdragen aan BH en de PD worden geraamd.

3 Desaldering RSBP

Daar de Regeling Stimulering Biologische Productiemethoden (RSBP) met ingang van 2001 onder het POP valt en daarmee een ander financieringsregime van toepassing is, is deze aanpassing van het budget (zowel uitgaven als ontvangsten) noodzakelijk.

4 Horizontale verschuiving mest

Op het meerjarig budget voor het mestbeleid vindt een horizontale verschuiving plaats waarbij middelen van 2001 (€ 11 mln.) en 2002 (€ 8,7 mln.) naar latere jaren worden verschoven.

5 Duurzame landbouw

Bij Voorjaarsnota 2001 zijn de structurele intensiveringsmiddelen voor duurzame landbouw ad € 7 mln. per abuis aan het artikel Economisch perspectiefvolle agroketens (beleidsartikel 4) toegevoegd. Deze middelen hebben echter betrekking op duurzame landbouw en dienen derhalve te worden geraamd en verantwoord op dit beleidsartikel. Met deze mutatie wordt dit gecorrigeerd.

6 Invulling ramingsbijstelling

Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 11.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	25 386	19 714	17 709	18 163	
Mutatie 1e suppletore 2001	27 505	27 542	27 551	149	
Nieuwe mutaties:					
1 EU-bijdrage bestrijding MKZ	- 27 227	- 27 227	- 27 227		
2 Desaldering RSBP			- 996	- 1 924	
3 Overige	319	181	273	182	
Stand ontwerpbegroting 2002	25 983	20 210	17 310	16 570	16 201

1 EU-bijdrage bestrijding MKZ

Zie de toelichting bij beleidsartikel 6.

2 Desaldering RSBP

Dit betreft een verlaging van de EU-bijdrage in het kader van de Regeling Stimulering Biologische Productiemethoden (RSBP). Verwezen wordt voorts naar de toelichting op de uitgaven bij dit beleidsartikel.

Beleidsartikel 6 Bevorderen voedselveiligheid

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	140 773	137 653	139 079	139 080	
Mutatie 1e suppletore 2001	13 085	13 085	13 085	13 085	
Nieuwe mutaties:					
1 Voedselveiligheid	4 538	4 538	4 538	4 538	
2 Prijsbijstelling	509	59			
3 Loonbijstelling	1 057	1 063	1 070	1 070	
4 Overig	- 91	- 91			
Stand ontwerpbegroting 2002	159 871	156 307	157 772	157 773	157 773

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	140 666	137 653	139 079	139 080	
Mutatie 1e suppletore 2001	13 085	13 085	13 085	13 085	
Nieuwe mutaties:					
1 Voedselveiligheid	4 538	4 538	4 538	4 538	
2 Prijsbijstelling	509	59			
3 Loonbijstelling	1 057	1 063	1 070	1 070	
4 Overig	- 90	- 91			
Stand ontwerpbegroting 2002	159 765	156 307	157 772	157 773	157 773

1 Voedselveiligheid

Dit betreft de oploop vanaf 2002 van de intensivering voedselveiligheid bij Voorjaarsnota (structureel € 14 mln. vanaf 2001). Hierdoor is vanaf 2002 € 18 mln. structureel beschikbaar. Deze gelden worden o.a. geïnvesteerd in de Nederlandse Voedselautoriteit en in het verbeteren en opzetten van identificatie- en registratiesystemen. Tevens zal de controle op diervoeders worden geïntensiveerd.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	90 227	91 807	93 195	93 195	
Nieuwe mutaties:					
1 EU-bijdrage bestrijding MKZ	27 227	27 227			
Stand ontwerpbegroting 2002	117 454	119 034	93 195	93 195	93 195

1 EU-bijdrage bestrijding MKZ

De EU-bijdrage in de bestrijding van MKZ komt naar huidige inzichten uit op in totaal circa € 93 mln., waarvan naar verwachting in 2001 € 39 mln. wordt ontvangen en circa € 27 mln. per jaar in 2002 en 2003. Bij Voorjaarsnota 2001 werd uitgegaan van een EU-bijdrage van in totaal € 82 mln. (€ 27 mln. per jaar in de jaren 2002 t/m 2004), welke per abuis op de ontvangsten van beleidsartikel 5 werden geraamd. Met deze mutatie worden beide wijzigingen verwerkt.

Beleidsartikel 7 Kennisontwikkeling en innovatie

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	283 797	273 467	271 648	276 549	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 116	- 116	- 116	- 116	
Nieuwe mutaties:					
1 Loonbijstelling	11 210	10 912	10 782	10 983	
2 Prijsbijstelling	1 073	3 342	3 344	- 1 185	
3 Overgang BBO-personeel naar DLO		454	454	454	
4 Genomics	- 9 076				
5 Overig	- 589	- 594	- 644	- 649	
Stand ontwerpbegroting 2002	286 299	287 465	285 468	286 036	285 273

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	284 107	273 585	271 766	276 667	
Mutatie 1e suppletore 2001	326	440	179	- 116	
Nieuwe mutaties:					
1 Loonbijstelling	11 210	10 912	10 782	10 983	
2 Prijsbijstelling	1 073	3 342	3 344	- 1 185	
3 Overgang BBO-personeel naar DLO		454	454	454	
4 Genomics	- 9 076				
5 Overig	- 498	- 205	- 508	- 649	
Stand ontwerpbegroting 2002	287 142	288 528	286 017	286 154	286 710

4 Genomics

Betreft de bijdrage van LNV in het project Genomics.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	12 568	9 392	9 392	9 392	
Mutatie 1e suppletore 2001	183	183	183	183	
Nieuwe mutaties:					
1 Rente en aflossing IAC/ILRI	183	183	183	183	
Stand ontwerpbegroting 2002	12 934	9 758	9 758	9 758	9 575

Beleidsartikel 8 Kennisvoorziening

Opbouw verplichtingen (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	370 797	366 516	370 133	373 870	
Mutatie 1e suppletore 2001	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:					
1 Leerlingenstijging	499	4 810	4 810	4 810	
2 Loonbijstelling	12 329	12 175	12 306	12 435	
3 Bekostiging praktijk- onderwijs via AOC's	- 20 750	- 20 863	- 20 925	- 21 035	
4 Bijstelling HAO	- 2 269	- 4 538	- 6 807	- 6 807	
5 Onderwijsexpensivering	- 681	- 997	- 1 225	- 1 225	
Stand ontwerpbegroting 2002	359 925	357 103	358 292	362 048	363 715

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	370 797	366 516	370 133	373 870	
Mutatie 1e suppletore 2001	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:					
1 Leerlingenstijging	499	4 810	4 810	4 810	
2 Loonbijstelling	12 329	12 175	12 306	12 435	
3 Bekostiging praktijk- onderwijs via AOC's	- 20 750	- 20 863	- 20 925	- 21 035	
4 Bijstelling HAO	- 2 269	- 4 538	- 6 807	- 6 807	
5 Onderwijsexpensivering	- 681	- 997	- 1 225	- 1 225	
Stand ontwerpbegroting 2002	359 925	357 103	358 292	362 048	363 715

1 Leerlingenstijging

Als gevolg van een stijging van het aantal leerlingen in het agrarisch onderwijs, vindt een opwaartse bijstelling van het meerjarig budget voor Kennisvoorziening plaats.

3 Bekostiging praktijkonderwijs via AOC's

Zie de toelichting bij beleidsartikel 9.

4 Bijstelling HAO

Besloten is tot een beleidsmatige bijstelling op het budget voor het Hoger Agrarisch Onderwijs (HAO) van € 2 mln. in 2002 oplopend naar € 7 mln. structureel in 2004. Deze bijstelling op het HAO zal eerst nader worden gezien op efficiency maatregelen.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	227	227	227	227	
Stand ontwerpbegroting 2002	227	227	227	227	227

Beleidsartikel 9 Kennisverspreiding**Opbouw verplichtingen (x € 1 000)**

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	48 525	50 086	49 665	49 665	
Mutatie 1e suppletore 2001	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:					
1 Bekostiging praktijk- onderwijs via AOC's	20 750	20 863	20 925	21 036	
2 Loonbijstelling	2 071	2 121	2 108	2 108	
3 Onderwijsintensivering	16 608	16 563	16 563	16 563	
4 Overig	589	594	644	648	
Stand ontwerpbegroting 2002	88 543	90 227	89 905	90 020	90 150

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	48 422	50 082	49 661	49 661	
Mutatie 1e suppletore 2001	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:					
1 Bekostiging praktijk- onderwijs via AOC's	20 750	20 863	20 925	21 036	
2 Loonbijstelling	2 071	2 121	2 108	2 108	
3 Invulling ramings- bijstelling	- 2 269		1 361	1 361	
4 Onderwijsintensivering	16 608	16 563	16 563	16 563	
5 Overig	590	594	644	649	
Stand ontwerpbegroting 2002	86 172	90 223	91 262	91 378	91 507

1 Bekostiging praktijkonderwijs via AOC's

Betreft een overheveling van beleidsartikel 8 Kennisvoorziening naar beleidsartikel 9 Kennisverspreiding in het kader van de voorgenomen nieuwe bekostiging van het praktijkonderwijs via de AOC's i.p.v. de instellingen die het praktijkonderwijs verzorgen (de IPC's). De Kamer is reeds via de Beleidsbrief Groen Onderwijs geïnformeerd over dit voornemen.

4 Onderwijsintensivering

Dit betreft het LNV-aandeel in de onderwijsintensivering bij Voorjaarsnota 2001. Deze wordt door een overboeking van de OCW- aan de LNV-begroting toegevoegd.

Artikel 10 Nominaal en onvoorzien

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	178	178	178	178	
Mutatie 1e suppletore 2001	77 317	75 787	75 986	77 370	
Nieuwe mutaties:					
1. Verdeling loonbijstelling	- 37 874	- 37 526	- 37 311	- 37 567	
2. Verdeling prijsbijstelling	- 33 971	- 32 971	- 33 094	- 34 014	
Stand ontwerpbegroting 2002	5 650	5 468	5 759	5 967	5 967

1 Verdeling loonbijstelling

De loonbijstellingstranche 2001 wordt verdeeld naar de loongevoelige onderdelen van de diverse artikelen (zie onderstaande tabel). Op dit uitgavenartikel is het restant gereserveerd voor toedeling na de totstandkoming van de CAO-2001 (1-10-2001).

K=V	2002	2003	2004	2005	2006
U 01.13 Landelijke natuur	239	233	219	213	213
U 01.15 Realiseren recr.in land.gebied	118	118	118	118	118
U 01.21 Apparaatsuitgaven	412	410	410	410	410
U 01.22 Agentschappen	9	9	9	9	9
U 02.21 Apparaatsuitgaven	110	108	108	108	108
U 03.11 Beheer droge EHS	1 539	1 569	1 607	1 680	1 680
U 03.21 Apparaatsuitgaven	50	50	50	50	50
U 03.22 Agentschappen	22	22	22	22	22
U 04.21 Apparaatsuitgaven	197	196	196	196	196
U 04.22 Agentschappen	235	207	214	217	217
U 05.21 Apparaatsuitgaven	256	255	255	255	255
U 05.22 Agentschappen	191	189	189	189	189
U 06.12 Voorlichting en Voeding	19	19	19	19	19
U 06.21 Apparaatsuitgaven	1 039	1 045	1 051	1 051	1 051
U 07.11 Onderzoek	11 032	10 718	10 573	10 774	10 774
U 07.12 Innovatie	117	133	149	149	149
U 07.21 Apparaatsuitgaven	59	59	59	59	59
U 07.22 Agentschappen	2	2	2	2	2
U 08.11 Instand houden onderwijsstelsel	12 329	12 175	12 306	12 435	12 435
U 09.11 Inhoud onderwijs	558	639	645	645	645
U 09.12 Maatwerk en flexibiliteit	180	204	205	205	205
U 09.13 Onderwijskundige vernieuwing	830	704	698	698	698
U 09.14 Internationaal onderwijs	58	62	62	62	62
U 09.15 Voorlichting	445	513	497	497	497
U 10.22 Loonbijstelling	- 37 874	- 37 526	- 37 311	- 37 567	- 37 567
U 11.14 Overige	894	894	894	894	894
U 11.21 Apparaatsuitgaven	6 858	6 919	6 680	6 536	6 536
U 11.22 Agentschappen	76	74	74	74	74

2 Verdeling prijsbijstelling

In de eerste suppletore begroting is de prijsbijstelling 2001 meerjarig toegekend. De prijsbijstelling voor 2002 en verdere jaren wordt, behalve voor de onvermijdelijke prijscompensatie (grondverwerving, LUW, SBB en huren), ingezet voor een aantal knelpunten in de LNV-begroting zoals: invulling ramingsbijstelling, nieuwe uitvoeringsorganisatie Basis Registratie Percelen, Bureau Heffingen (mestafzetovereenkomsten), renovatie hoofdgebouw en diverse overige knelpunten (zowel apparaat als programma).

Artikel 11 Algemeen

Opbouw uitgaven (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	185 835	186 775	188 430	188 381	
Mutatie 1e suppletore 2001	- 2 894	- 7 702	- 12 240	- 14 509	
Nieuwe mutaties:					
1 Ramingsbijstelling	18 151	16 336	13 523	18 151	
2 Prijsbijstelling	15 394	11 158	11 128	16 388	
3 loonbijstelling	9 553	9 612	9 372	9 228	
4 Medebewind	1 815	1 815	1 815	1 815	
5 Klimaat conferentie 2002 (cop6-CBD)	1 361				
6 Fao-contributie	1 271	1 271	1 271	1 271	
7 Aanjaagbudgetten regiodirecties	1 248	1 248	1 248	1 248	
8 Huisvestingskosten agentschappen	- 3 451	- 3 451	- 3 451	- 3 451	
9 Overgang BBO-personeel		- 454	- 454	- 454	
10 Overige	164	339	339	339	
Stand ontwerpbegroting 2002	228 447	216 947	210 981	218 407	225 039

1 Ramingsbijstelling

Bij VJN-2001 is besloten tot een ramingsbijstelling van € 18 mln. structureel vanaf 2001 op de LNV-begroting. Deze is, in afwachting van de invulling in de LNV-begroting 2002, tijdelijk geparkeerd op dit artikel. Deze wijziging heeft betrekking op de invulling. Voor 2002 en latere jaren wordt hier inhoud aan gegeven door het neerwaarts bijstellen van de ramingen voor: het stimuleringskader onderdelen Markt- en concurrentiekracht en Vernieuwing landelijke gebied; CO₂-projecten; Groene Hart-impuls en voorlichting. Daarnaast wordt een deel van de prijsbijstelling hiervoor ingezet.

4 Medebewind

Uit hoofde van uitvoeringskosten medebewind is op dit artikel structureel € 2 mln. toegevoegd.

8 Huisvestingskosten agentschappen

De directie IFA betaalt sinds de stelselwijziging rijkshuisvesting de huisvestingskosten voor de agentschappen. Met de overheveling van het huisvestingsbudget worden de agentschappen PD en Bureau Heffingen volledig zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting.

Opbouw ontvangsten (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Basisstand na conversie	121 152	79 449	79 449	79 449	
Mutatie 1e suppletore 2001	6 168	4 989	4 989	4 989	
Nieuwe mutaties:					
1 Perceptiekosten vergoeding	- 111 131	- 67 817	- 67 817	- 67 817	
2 Landbouwheffingen	272 268	272 268	272 268	272 268	
3 Overig	250	250	250	250	
Stand ontwerpbegroting 2002	288 707	289 139	289 139	289 139	289 139

1 Perceptiekosten vergoeding

In het kader van de integrale presentatie van alle bijdragen van de lidstaat Nederland aan de Europese Unie op de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, vindt overheveling plaats van de perceptiekosten vergoeding naar de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

2 Landbouwheffingen

In het kader van de integrale presentatie van alle bijdragen van de lidstaat Nederland aan de Europese Unie, is afgesproken dat de ontvangsten uit hoofde van de landbouwheffingen binnen begrotingsverband van de begroting van het ministerie van LNV worden gepresenteerd.

Was/wordt tabel (uitgaven, verplichtingen en ontvangsten)

(Bedragen x € 1 000)

Was/wordt tabel uitgaven							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
U0111	Gebiedenbeleid	70 612 14 053	73 440 11 384	61 330 10 073	61 511 10 967	U1303 U1305	Inrichting Ov.subsidies en uitgaven
		84 665	84 824	71 403	72 478		
U0112	Reconstructie varkenshouderij / kwaliteitsimpuls zandgebieden	9 076	10 664	0	10 210	U1303	Inrichting
U0113	Landelijk natuur	10 114 26 925 30 255 3 893	6 662 15 875 30 255 3 893	6 898 13 198 35 105 3 893	6 974 12 926 34 616 3 893	U1302 U1303 U1304 U1305	Verwerving Inrichting Beheer Ov.subsidies en uitgaven
		71 187	56 685	59 094	58 409		
U0114	De stedelijke omgeving «Groen in en om de stad»	29 129 12 248 3 630	30 198 12 746 1 361	32 294 15 060 454	32 550 17 420 0	U1302 U1303 U1305	Verwerving Inrichting Ov.subsidies en uitgaven
		45 007	44 305	47 808	49 970		
U0115	Realisering gevarieerde recreatiemogelijkheden in het landelijk gebied	2 895 10 146 20 922 2 668	3 001 10 644 20 997 2 668	3 107 10 237 21 534 2 668	3 141 10 010 22 129 2 668	U1302 U1303 U1304 U1305	Verwerving Inrichting Beheer Ov.subsidies en uitgaven
		36 631	37 310	37 546	37 948		
U0116	Internationaal natuurlijk	435 1 692	435 1 692	435 1 692	435 1 692	U1103 U1305	Ov.subsidies en uitgaven Ov.subsidies en uitgaven
		2 127	2 127	2 127	2 127		
U0121	Apparaat	2 525 42 283	2 525 42 073	2 525 41 543	2 525 41 648	U1001 U1301	Personeel en materieel Personeel en materieel
		44 808	44 598	44 068	44 173		
U0122	Baten-lastendienst	1 089	1 089	1 089	1 089	U1006	Agentschap Laser
01	Versterking landelijk gebied	294 590	281 602	263 135	276 404		
U0211	Verwerving droge EHS	129 023	136 718	139 230	141 188	U1302	Verwerving
U0212	Verwerving natte EHS	4 039	5 097	12 093	11 564	U1302	Verwerving
U0213	Inrichting droge EHS	19 098 986	31 039 986	31 674 986	32 445 986	U1303 U1305	Inrichting Ov.subsidies en uitgaven
		20 084	32 025	32 660	33 431		
U0214	Inrichting natte EHS	8 826	12 600	27 613	28 142	U1302	Verwerving
U0221	Apparaat	12 522	12 427	12 971	12 748	U1301	Personeel en materieel
U0222	Baten-lastendienst	688	645	645	645	U1006	Agentschap Laser

Was/wordt tabel uitgaven							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude	artikelen
02	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting)	175 182	199 512	225 212	227 718		
U0311	Beheer van de EHS	754 116 326 4 762	1 273 117 407 4 807	2 180 117 187 4 807	3 088 124 082 4 807	U1302 U1304 U1305	Verwerving Beheer Ov.subsidies en uitgaven
		121 842	123 487	124 174	131 977		
U0321	Apparaat	7 606	7 621	7 621	7 741	U1301	Personeel en materieel
U0322	Baten-lastendienst	6 308	6 217	6 217	6 217	U1006	Agentschap Laser
03	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)	135 756	137 325	138 012	145 935		
U0411	Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex	272 11 112	318 6 991	136 6 402	2 031 8 670	U1202 U1203	Structuurverbetering Industrie en handel
		11 384	7 309	6 538	10 701		
U0412	Herstructurering Veehouderij	32 493	6 387	8 191	3 824	U1202	Structuur verbetering
U0413	Herstructurering van de glastuinbouw en duurzame kernenergie	20 562 454 3 630	26 811 454 454	28 339 454 0	28 006 454 0	U1202 U1302 U1303	Structuurverbetering Verwerving Inrichting
		24 646	27 719	28 793	28 460		
U0414	Herstructurering visserij	0	0	0	281	U1202	Structuurverbetering
U0421	Apparaat	15 072 4 753 249	15 073 4 664 50	15 074 4 664 46	15 076 4 664 46	U1001 U1201 U1301	Personeel en materieel Personeel en materieel Personeel en materieel
		20 074	19 787	19 784	19 786		
U0422	Baten-lastendienst	3 993 11 102	3 903 9 553	3 903 11 385	3 903 13 404	U1006 U1206	Agentschap Laser Agentschap Bur.Heff.
		15 095	13 456	15 288	17 307		
04	Economisch perspectiefvolle agroketens	103 692	74 658	78 594	80 359		
U0511	Bevorderen biologische landbouw	12 416	15 606	16 081	12 154	U1202	Structuurverbetering
U0512	Vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen	11 176 192	547 192	- 5 275 192	- 1 311 192	U1202 U1204	Structuurverbetering Subs./ov.uitg. DL
		11 368	739	- 5 083	- 1 119		
U0513	Vermindering milieubelasting door gewasbescherming	161	247	261	261	U1503	Gezondheid en kwaliteitszorg
U0514	Verbetering dierenwelzijn	182	182	182	182	U1103	Ov.subsidies en uitgaven

Was/wordt tabel uitgaven							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
		603	583	408	252	U1202	Structuurverbetering
		508	422	408	408	U1503	Gezondheid en kwaliteitszorg
		1 293	1 187	998	842		
U0515	Ecologisch duurzame visserij	736	736	736	736	U1402	Structuurverbetering
U0516	Bevorderen duurzaam gebruik van energie	127	127	127	127	U1202	Structuurverbetering
U0521	Apparaat	19 014	19 015	19 015	19 018	U1001	Personeel en materieel
		2 744	2 654	2 654	2 654	U1201	Personeel en materieel
		7 267	7 267	7 267	7 267	U1401	Personeel en materieel
		29 025	28 936	28 936	28 939		
U0522	Baten-lastendienst	2 269	2 224	2 224	2 224	U1006	Agentschap Laser
		29 072	26 610	23 668	21 014	U1206	Agentschap Bur.Heff.
		9 643	9 644	9 644	9 644	U1502	Agentschap Plantenz.dienst
		40 984	38 477	35 536	32 881		
05	Bevordering duurzame productie	96 110	86 055	77 592	74 821		
U0611	Bewaking en verhoging van het diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten	19 857	15 517	15 517	15 517	U1503	Gezondheid en kwaliteitszorg
U0612	Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumentenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit	9 797	9 844	9 843	9 843	U1503	Gezondheid en kwaliteitszorg
		640	655	672	672	U1203	Industrie en handel
		10 437	10 499	10 515	10 515		
U0621	Apparaat	5 782	5 782	5 782	5 783	U1001	Personeel en materieel
		104 590	105 855	107 265	107 265	U1501	Personeel en materieel
		110 372	111 637	113 047	113 048		
06	Borging voedselveiligheid, stimulering voedselkwaliteit en verbetering van de diergezondheid	140 666	137 653	139 079	139 080		
U0711	Het instandhouden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise	142 741	139 067	137 570	137 434	U1602	Wetenschappelijk onderzoek
		31 122	27 174	26 584	31 122	U1603	Praktijkonderzoek
		83 731	84 143	84 592	84 955	U1605	Wetenschappelijk onderwijs
		257 594	250 384	248 746	253 511		
U0712	Het genereren van (innovatieve) kennis	19 957	16 644	16 463	16 599	U1602	Wetenschappelijk onderzoek
		908	908	908	908	U1603	Praktijkonderzoek
		20 865	17 552	17 371	17 507		
U0721	Apparaat	5 648	5 649	5 649	5 649	U1601	Personeel en materieel

Was/wordt tabel uitgaven							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude	artikelen
07	Kennisontwikkeling en innovatie	284 107	273 585	271 766	276 667		
U0811	Het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor groen onderwijs	606 29 591 47 948 271 856 20 796	606 29 703 48 203 267 096 20 908	606 29 765 48 510 270 237 21 015	606 29 957 48 810 273 370 21 127	U1103 U1605 U1606 U1607 U1608	Ov.subsidies en uitgaven Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs Agrarisch praktijkschoolonderw.
		370 797	366 516	370 133	373 870		
08	Kennisvoorziening	370 797	366 516	370 133	373 870		
U0911	Inhoud van het onderwijs	960 4 503 6 444	979 4 492 7 260	997 4 492 7 260	997 4 492 7 260	U1605 U1606 U1607	Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs
		11 907	12 731	12 749	12 749		
U0912	Maatwerk en flexibiliteit	938 3 669 3 780 3 594	1 147 3 680 3 965 3 644	1 147 3 680 3 962 3 644	1 147 3 680 3 962 3 644	U1605 U1606 U1607 U1608	Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs Agrarisch praktijkschoolonderw.
		11 981	12 436	12 463	12 463		
U0913	Onderwijskundige vernieuwing	295 2 496 8 925	113 2 496 7 153	113 2 496 7 155	113 2 496 7 155	U1605 U1606 U1607	Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs
		11 716	9 762	9 764	9 764		
U0914	Internationaal onderwijs	560 136	560 433	560 433	560 433	U1606 U1607	Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs
		696	993	993	993		
U0915	Voorlichting	11 850	13 888	13 420	13 420	U1604	Bedrijfsontwikkeling
U0922	Apparaat	272	272	272	272	U1006	Agentschap Laser
09	Kennisverspreiding	48 422	50 082	49 661	49 661		
U1021	Prijsbijstelling	0	0	0	0	U1002	Prijsbijstelling
U1022	Loonbijstelling	0	0	0	0	U1003	Loonbijstelling
U1023	Onvoorzien	178	178	178	178	U1004	Onvoorzien
10	Nominaal en onvoorzien	178	178	178	178		
U1111	Emancipatie	227	227	227	227	U1005	Ov.subsidies en uitgaven
U1113	Internationale contributies	5 934	5 934	5 934	5 934	U1103	Ov.subsidies en uitgaven
U1114	Uitvoering van EU-maatregelen	569 59 0 32 309 0	251 59 0 32 309 0	115 59 0 32 309 0	115 59 0 32 309 0	U1005 U1103 U1104 U1105 U1202	Ov.subsidies en uitgaven Ov.subsidies en uitgaven Interventievoorraden Uitvoering EU-maatregelen Structuurverbetering
		32 937	32 619	32 483	32 483		
U1121	Apparaat	105 646	107 221	109 012	108 963	U1001	Personeel en materieel

Was/wordt tabel uitgaven							
Operationele doelstelling		2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
		17 278	17 279	17 279	17 279	U1101	Personeel en materieel
		6 342	6 342	6 342	6 342	U1201	Personeel en materieel
		129 266	130 842	132 633	132 584		
U1122	Baten-lastendienst	17 471	17 153	17 153	17 153	U1006	Agentschap Laser
11	Algemeen	185 835	186 775	188 430	188 381		

Was/wordt tabel verplichtingen							
Operationele doelstelling		2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
U0111	Gebiedenbeleid	26 023	28 184	24 014	32 170	U1303	Inrichting
		10 769	8 100	9 965	10 859	U1305	Ov.subsidies en uitgaven
		36 792	36 284	33 979	43 029		
U0112	Reconstructie varkenshouderij/ kwaliteitsimpuls zandgebieden	9 187	10 753	55	10 242	U1303	Inrichting
U0113	Landelijke natuur	10 114	6 662	6 898	6 974	U1302	Verwerving
		16 058	6 582	7 170	8 219	U1303	Inrichting
		36 097	34 718	35 642	37 631	U1304	Beheer
		3 163	3 894	3 894	3 894	U1305	Ov.subsidies en uitgaven
		65 432	51 856	53 604	56 718		
U0114	De stedelijke omgeving «Groen in en om de stad»	29 129	30 198	32 293	32 550	U1302	Verwerving
		9 594	10 667	11 414	12 486	U1303	Inrichting
		3 630	1 361	454	0	U1305	Ov.subsidies en uitgaven
		42 353	42 226	44 161	45 036		
U0115	Realisering gevarieerde recreatiemogelijkheden in het landelijk gebied	2 895	3 001	3 107	3 141	U1302	Verwerving
		4 581	4 683	5 039	5 591	U1303	Inrichting
		20 923	20 996	21 534	22 130	U1304	Beheer
		2 668	2 668	2 668	2 668	U1305	Ov.subsidies en uitgaven
		31 067	31 348	32 348	33 530		
U0116	Internationaal natuurbeleid	435	435	435	435	U1103	Ov.subsidies en uitgaven
		1 692	1 692	1 692	1 692	U1305	Ov.subsidies en uitgaven
		2 127	2 127	2 127	2 127		
U0121	Apparaat	2 524	2 525	2 525	2 525	U1001	Personeel en materieel
		42 284	42 073	41 544	41 647	U1301	Personeel en materieel
U0122	Baten-lastendienst	1 089	1 089	1 089	1 089	U1006	Agentschap Laser
		45 897	45 687	45 158	45 261		
01	Versterking landelijk gebied	232 855	220 281	211 432	235 943		
U0211	Verwerving droge EHS	129 170	136 865	139 378	141 334	U1302	Verwerving
		9 076	9 076	9 076	9 076	U1306	Garanties Natuur
		138 246	145 941	148 454	150 410		
U0212	Verwerving natte EHS	4 039	5 097	12 093	11 564	U1302	Verwerving

Was/wordt tabel verplichtingen							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
U0213	Inrichting droge EHS	12 579	23 013	24 668	26 965	U1303	Inrichting
U0214	Inrichting natte EHS	8 826	12 600	27 613	28 142	U1302	Verwerving
U0221	Apparaat	12 522	12 427	12 971	12 748	U1301	Personeel en materieel
U0222	Baten-lastendienst	688	645	645	645	U1006	Agentschap Laser
02	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting)	176 900	199 723	226 444	230 474		
U0311	Beheer van de EHS	754 111 253 4 840	1 273 112 871 4 886	2 180 106 733 4 886	3 088 113 337 4 886	U1302 U1304 U1305	Verwerving Beheer Ov.subsidies en uitgaven
		116 847	119 030	113 799	121 311		
U0321	Apparaat	7 605	7 621	7 621	7 741	U1301	Personeel en materieel
U0322	Baten-lastendienst	6 308	6 217	6 217	6 217	U1006	Agentschap Laser
		13 913	13 838	13 838	13 958		
03	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)	130 760	132 868	127 637	135 269		
U0411	Versterking concurrentiekracht agrofoodcomplex	272 8 908	318 6 039	136 6 039	2 031 6 039	U1202 U1203	Structuurverbetering Industrie en handel
		9 180	6 356	6 175	8 070		
U0412	Herstructurering veehouderij	32 835	7 205	9 498	1 891	U1202	Structuurverbetering
U0413	Herstructurering glastuinbouw en duurzaam gebruik energie	19 916 454	27 387 454	27 047 454	25 721 454	U1202 U1302	Structuurverbetering Verwerving
		20 370	27 841	27 501	26 175		
U0414	Herstructurering visserij	0	0	0	281	U1202	Structuurverbetering
U0421	Apparaat	15 072 4 753 249	15 073 4 664 50	15 074 4 664 47	15 075 4 664 46	U1001 U1201 U1301	Personeel en materieel Personeel en materieel Personeel en materieel
U0422	Baten-lastendienst	3 993 11 101	3 903 9 553	3 903 11 385	3 903 13 405	U1006 U1206	Agentschap Laser Agentschap Bur.Heff.
		35 168	33 243	35 073	37 093		
04	Economische perspectievolle agroketen	97 553	74 645	78 247	73 510		
U0511	Bevorderen biologische landbouw	11 719	7 181	6 047	374	U1202	Structuurverbetering
U0512	Vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieu-normen	9 773 192	12 358 192	11 163 192	19 912 192	U1202 U1204	Structuurverbetering Subs./ov.uitg. DL
		9 965	12 550	11 355	20 104		

Was/wordt tabel verplichtingen							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude	artikelen
U0513	Vermindering milieubelasting door gewasbescherming	193	247	261	261	U1503	Gezondheid en kwaliteitszorg
U0514	Verbetering dierenwelzijn	182 408 476	182 408 422	182 408 408	182 408 408	U1103 U1202 U1503	Ov.subsidies en uitgaven Structuurverbetering Gezondheid en kwaliteitszorg
		1 066	1 012	998	998		
U0515	Ecologisch duurzame visserij	736	736	736	736	U1402	Structuurverbetering
U0516	Bevorderen duurzaam gebruik van energie	127	127	127	127	U1202	Structuurverbetering
U0521	Apparaat Bevorderen duurzame productie	19 014 2 744 7 267	19 014 2 654 7 267	19 015 2 654 7 267	19 017 2 654 7 267	U1001 U1201 U1401	Personeel en materieel Personeel en materieel Personeel en materieel
U0522	Baten-lastendienst	2 269 29 072 9 643	2 224 26 610 9 644	2 224 23 668 9 644	2 224 21 014 9 644	U1006 U1206 U1502	Agentschap Laser Agentschap Bur.Heff. Agentschap Plantenz.dienst
		70 009	67 413	64 472	61 820		
05	Bevorderen duurzame productie	93 815	89 266	83 996	84 420		
U0611	Bewaking en verhoging van diergezondheidsniveau en effectieve bestrijding van dierziekten	19 964	15 517	15 517	15 517	U1503	Gezondheid en kwaliteitszorg
U0612	Bevorderen van de veiligheid van voedsel ten behoeve van de consumentenbescherming en de stimulering van voedselkwaliteit	9 797 640	9 843 655	9 842 672	9 843 672	U1503 U1203	Gezondheid en kwaliteitszorg Industrie en handel
		10 437	10 499	10 514	10 515		
U0621		5 782 104 590	5 782 105 856	5 782 107 265	5 783 107 265	U1001 U1501	Personeel en materieel Personeel en materieel
		110 372	111 638	113 048	113 048		
06	Borging voedselveiligheid, stimulering voedselkwaliteit en verbetering van de diergezondheid	140 773	137 653	139 079	139 080		
U0711	Het instandhouden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise	142 601 30 952 83 731	139 120 27 004 84 142	137 622 26 414 84 592	137 486 30 952 84 955	U1602 U1603 U1605	Wetenschappelijk onderzoek Praktijkonderzoek Wetenschappelijk onderwijs
		257 284	250 266	248 628	253 393		
U0712	Het genereren van (innovatieve) kennis	19 957 908	16 644 908	16 463 908	16 599 908	U1602 U1603	Wetenschappelijk onderzoek Praktijkonderzoek
		20 865	17 552	17 371	17 507		
U0721	Apparaat	5 648	5 649	5 649	5 649	U1601	Personeel en materieel

Was/wordt tabel verplichtingen							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
07	Kennisontwikkeling en innovatie	283 797	273 467	271 648	276 549		
U0811	Het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor groen onderwijs	606 29 591 47 948 271 856 20 796	606 29 703 48 203 267 096 20 908	606 29 765 48 510 270 237 21 015	606 29 957 48 810 273 370 21 127	U1103 U1605 U1606 U1607 U1608	Ov.subsidies en uitgaven Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs Agrarisch praktijkschoolonderw.
08	Kennisvoorziening	370 797	366 516	370 133	373 870		
U0911	Inhoud van het onderwijs	960 4 503 6 444	978 4 492 7 261	996 4 492 7 261	996 4 492 7 261	U1605 U1606 U1607	Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs
		11 907	12 731	12 749	12 749		
U0912	Maatwerk en flexibiliteit	938 3 669 3 780 3 644	1 148 3 680 3 964 3 644	1 176 3 680 3 963 3 644	1 176 3 680 3 963 3 644	U1605 U1606 U1607 U1608	Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs Agrarisch praktijkschoolonderw.
		12 031	12 436	12 463	12 463		
U0913	Onderwijskundige vernieuwing	295 2 496 8 925	113 2 496 7 153	113 2 496 7 155	113 2 496 7 155	U1605 U1606 U1607	Wetenschappelijk onderwijs Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs
		11 716	9 762	9 764	9 764		
U0914	Internationaal onderwijs	560 136	560 433	560 433	560 433	U1606 U1607	Hoger agrarisch onderwijs Voortgezet agrar.onderwijs
		696	993	993	993		
U0915	Voorlichting	11 903	13 892	13 424	13 424	U1604	Bedrijfsontwikkeling
U0922	Apparaat	272	272	272	272	U1006	Agentschap Laser
	Beleidsartikel 9 Kennisverspreiding	48 525	50 086	49 665	49 665		
U1021	Prijsbijstelling	0	0	0	0	U1002	Prijsbijstelling
U1022	Loonbijstelling	0	0	0	0	U1003	Loonbijstelling
U1023	Onvoorzien	178	178	178	178	U1004	Onvoorzien
	Beleidsartikel 10 Nominaal en onvoorzien	178	178	178	178		
U1111	Emancipatie	227	227	227	227	U1005	Ov.subsidies en uitgaven
U1113	Internationale contributies	5 934	5 934	5 934	5 934	U1103	Ov.subi dies en uitgaven
U1114	Overig	569 63 0 32 309	115 63 0 32 309	115 63 0 32 309	115 63 0 32 309	U1005 U1103 U1104 U1105	Ov.subsidies en uitgaven Ov.subsidies en uitgaven Interventievoorraden Uitvoering EU-maatregelen
		32 941	32 487	32 487	32 487		

Was/wordt tabel verplichtingen							
Operationele doelstelling		2002	2003	2004	2005	Oude	artikelen
U1121	Apparaat	105 646	107 221	109 012	108 963	U1001	Personeel en materieel
		17 278	17 279	17 279	17 279	U1101	Personeel en materieel
		6 342	6 342	6 342	6 342	U1201	Personeel en materieel
U1122	Baten-lastendienst	17 471	17 153	17 153	17 153	U1006	Agentschap Laser
		146 737	147 995	149 786	149 737		
Beleidsartikel 11 Algemeen		185 839	186 643	188 434	188 385		

Was/wordt tabel ontvangsten							
Operationele doelstelling		2002	2003	2004	2005	Oude	artikelen
M0111	Gebiedenbeleid	268	382	787	911	M1302	Verwerving
		68 715	71 318	66 514	65 923	M1303	Inrichting
		4113	4 623	3766	4206	M1305	Ov.subsidies en uitgaven
		73 096	76 323	71 067	71 040		
M0113	Landelijk natuur	1 271	1 271	1 271	1 271	M1303	Inrichting
		2 553	3 191	3 963	4 564	M1304	Beheer
		1 286	1 286	1 286	1 286	M1305	Ov.subsidies en uitgaven
		5 110	5 748	6 519	7 120		
M0121	Apparaat	1203	1164	1147	1152	M1301	Ontvangsten voor apparaat
01	Versterking landelijk gebied	79 409	83 235	78 733	79 312		
M0211	Verwerving droge EHS	5 064	6 801	8 783	9 622	M1302	Verwerving
		3 176	3 175	3 175	3 175	M1303	Bijdr.van derden
		8 240	9 976	11 958	12 797		
M0221	Apparaat	444	434	450	438	M1301	Ontvangsten voor apparaat
02	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting)	8 684	10 410	12 408	13 235		
M0311	Beheer van de EHS	9 644	10 372	9 787	9 268	M1304	Beheer
M0321	Apparaat	205	203	203	211	M1301	Ontvangsten voor apparaat
03	Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (beheer)	9 849	10 575	9 990	9 479		
M0411	Versterking concurrentiekracht van het agrofoodcomplex	862	45	45	45	M1203	Industrie en handel
M0413	Herstructurering glastuinbouw en duurzaam gebruik energie	681	1 407	1 725	1 997	M1202	Structuurverbetering
M0421	Apparaat	141	141	141	141	M1201	Ontvangsten voor apparaat
		7	1	1	1	M1301	Ontvangsten voor apparaat
		148	142	142	142		
04	Economisch perspectiefvolle agroketens	1 691	1 594	1 912	2 184		
M0511	Bevorderen biologische landbouw	2 224	2 813	3 539	3 993	M1202	Structuurverbetering

Was/wordt tabel ontvangsten							
	Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	Oude artikelen	
M0512	Vermindering milieubelasting door gebruik van dierlijke mest en mineralen binnen milieunormen	17 378	11 117	8 462	8 462	M1202	Structuurverbetering
M0514	Verbeteren dierenwelzijn	76 200	76 200	0 200	0 200	M1202 M1503	Structuurverbetering Gezondheid en kwaliteitszorg
		276	276	200	200		
M0515	Ecologisch duurzame visserij	2 857	2 857	2 857	2 857	M1402	Overige ontvangsten
M0521	Apparaat	267 740 1 644	267 740 1 644	267 740 1 644	267 740 1 644	M1201 M1401 M1501	Ontvangsten voor apparaat Ontvangsten voor apparaat Ontvangsten voor apparaat
		2 651	2 651	2 651	2 651		
05	Bevorderen duurzame productie	25 386	19 714	17 709	18 163		
M0621	Apparaat	90 227	91 807	93 195	93 195	M1501	Ontvangsten voor apparaat
06	Borging voedselveiligheid, stimulering voedselkwaliteit en verbetering van de diergezondheid	90 227	91 807	93 195	93 195		
M0711	Het in stand houden en ontwikkelen van relevante wetenschappelijke expertise	9 375	9 375	9 375	9 375	M1602	Div.ontvangsten onderzoek
M0712	Het genereren van (innovatieve) kennis	3 176	0	0	0	M1602	Div.ontvangsten onderzoek
M0721	Apparaat	17	17	17	17	M1601	Ontvangsten voor apparaat
07	Kennisontwikkeling	12 568	9 392	9 392	9 392		
M0811	Het waarborgen van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor groen onderwijs	227	227	227	227	M1603	Div.ontvangsten onderwijs
08	Kennisvoorziening	227	227	227	227		
M1114	Uitvoering van EU-maatregelen	0 115 545	0 73 842	0 73 842	0 73 842	M1104 M1105	Interventievoorraden Uitvoering EU-maatregelen
		115 545	73 842	73 842	73 842		
M1121	Apparaat	5 352 202 36 17	5 352 202 36 17	5 352 202 36 17	5 352 202 36 17	M1001 M1005 M1101 M1501	Ontvangsten voor apparaat Overige ontvangsten Ontvangsten voor apparaat Ontvangsten voor apparaat
		5 607	5 607	5 607	5 607		
11	Algemeen	121 152	79 449	79 449	79 449		

Door de Staten-Generaal aanvaarde moties

Omschrijving van de motie ¹	Vindplaats ¹	Stand van zaken
<p>Vraagt de regering</p> <ul style="list-style-type: none"> – «toetsing, zoals plaatsvindt op basis van het Besluit biotechnologie bij dieren, ook ten aanzien van [...] geïmporteerde dieren te doen plaatsvinden, met uitzondering van dieren of delen daarvan die tot een toegelaten zogenaamde toetsbare eenheid behoren» (Het betreft hier uitdrukkelijk geen invoer-vergunningplicht) – rapportage over het aantal dieren dat bij biotechnologisch onderzoek wordt gebruikt en het aantal dieren dat daarbij uit het buitenland afkomstig is – zich in te zetten voor Europese harmonisatie. 	19 744, nr. 33, Motie-Swildens c.s.	Op uitvoering motie ingegaan in brieven d.d. 13/11/2000, 19 744, nr. 36, en d.d. 15/12/2000 (aan VC LNV).
Een extra impuls geven aan het BSE-onderzoek, zowel nationaal als Europees, en de Kamer daarover binnen drie maanden rapporteren.	21 501-16, nr. 276, Motie-Atsma	Zie brief d.d. 22/12/2000, 21 501-16, 24 668, nr. 279 en brief d.d. 9/1/2001, nr. 49.
De regering wordt verzocht in overleg met de sector en het RIVO een inventarisatie te maken van de economische gevolgen voor de sector en de uitwerking van het visverbod voor het kabeljauwbestand. De uitkomsten van die inventarisatie dienen dan ingebracht te worden in het overleg van de regering met de EC over te nemen maatregelen op basis van deze uitkomsten.	21 501-17, nr. 98, Motie-Herrebrugh/OPG Vos	Op stand van zaken ingegaan in AO op 29 maart '01.
De regering wordt verzocht met de sector in overleg te treden om te komen tot een vrijwillige visserijbeperking met een stilleggschema en een daarbij behorend financieel vangnet.	21 501-17, nr. 101, Motie-Van der Vlies c.s.	Op ingegaan in brieven d.d. 1/3/'01, d.d. 2/3/'01 en d.d. 19/3/'01 aan VC LNV.
Verzoekt de regering om zo spoedig mogelijk onderzoek op BSE van alle geslachte runderen in Nederland ouder dan 30 maanden of zoveel jonger als op basis van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht reëel is te verplichten.	24 688, nr. 43, Motie-Van der Vlies c.s.	Op ingegaan in brief d.d. 5/12/'00, 21 501-16, 24 668, nr. 272, aan Kamer inzake besluiten EU-Landbouwwraad van 4/5 dec. 2000 en brief d.d. 22/12/2000, 21 501-16, 24 668, nr. 279.
Verzoekt de regering om (1) de Franse regering te bewegen om BSE-tests uit te voeren op voor de export geslachte runderen, (2) te komen tot een uniforme EU-aanpak af te ronden tijdens de Landbouwwraad van 4 december 2000 en (3) verdergaande nationale maatregelen – zoals een importverbod op niet getest vlees indien geen overeenstemming wordt bereikt.	24 688, nr. 44, Motie-Oplaat c.s.	Op ingegaan in brief d.d. 5/12/2000 aan Kamer inzake besluiten EU-Landbouwwraad van 4/5 dec. 2000, brief d.d. 22/12/2000 en brief d.d. 9/1/2001, 24 668, nr. 49.
Verzoekt de regering (1) de tarieven voor het jaar 2000 voor SRM en HRM niet vast te stellen en (2) een alternatief financieringssysteem op te zetten, waarbij het volksgezondheidsbelang als gevolg van illegale dumping uitdrukkelijk wordt meegewogen.	24 688, nr. 48, Motie-Waalkens c.s.	Brief dezer dagen naar Kamer.
<ul style="list-style-type: none"> – Het nieuwe wetsvoorstel ammoniak en veehouderij zodanig wijzigen dat het aanvullende beleid alleen zal gaan gelden voor de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden en een zone van ten hoogste 250 meter daaromheen: – In het genoemde wetsvoorstel de provincies de bevoegdheid te geven om deze zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden aan te wijzen; – Kenbaar maken dat de werking van de regeling ter voorkoming van ongewenste anticipatie zich beperkt tot de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden en een zone van 250 meter daaromheen; 	26 356, nr. 30, Motie-Oplaat/Meijer	Wetsvoorstel op 10/7/'01 ingediend (27 836)
Verzoekt de regering een integrale nationale beleidsnota toerisme en recreatie op te stellen en hierbij tevens cultuurtoerisme te betrekken.	26 419, nr. 4, Motie-Voûte-Droste c.s.	Beleidsbrief Toerisme en Recreatie d.d. 4/07/'01 aan Kamer.

Omschrijving van de motie ¹	Vindplaats ¹	Stand van zaken
Vraagt: 1. Een extern onderzoek laten verrichten naar de omvang van de slijtersproblematiek en de wijze waarop de overheid deze heeft aangepakt en daarbij betrokken is 2. Alle relevante betrokkenen (veehouders, GD, RVV, destructiebedrijven, dierenartsen, slachterijen, landbouworganisaties, etc.) horen 3. De Kamer voor het einde van januari (jaartal niet in motie vermeld) een concept-onderzoeksopdracht voorleggen.	26 991, nr. 38 Motie-Oplaat	d.d. 5/3/'01, 26 991, nr. 41, aan Kamer.
Al het mogelijke doen de integratie van regelgeving en harmonisatie van gewasbeschermingsmiddelenbeleid in Europa te bevorderen.	27 076, nr. 23, Motie-Geluk c.s.	Betrokken bij het reguliere beleid
De Kamer halfjaarlijks een voortgangsrapportage zenden inzake de beoordeling en toelating door het CTB.	27 076, nr. 24, gew. nr. 30, Motie-Van Ardenne	Op ingegaan in brief d.d. 18/7/'01, 27 076, nr. 32, aan Kamer.
Dit parlementaire jaar indiening wetsvoorstel tot wijziging Natuurbeschermingswet t.b.v. uniform wettelijk regime voor gehele EHS.	27 235, nr. 7, Motie-Dijsselbloem	Nader onderzoek vindt plaats
Op korte termijn voorstel naar Kamer voor adequate organisatie van toezicht op uitvoering en handhaving natuurbesluit.	27 235, nr. 8, Motie-Dijsselbloem	Brief dezer dagen naar Kamer
Kamer krijgt in juni volledig financieel overzicht landinrichtingsprojecten voor periode tot en met 2018.	27 235, nr. 9, gew. nr. 17, Motie-Schreijer	Brief dezer dagen naar Kamer
Subsidiering rietsnijders direct aan bedrijven of via bindende afspraken met nb-organisaties, met als uitgangspunt dat huidige maairegime wordt gehandhaafd.	27 235, nr. 11, Motie-Augusteijn	Vindt plaats.
In het Natuuroffensief informatie, voorlichting en educatie nader uitwerken t.b.v. draagvlak voor nota «Natuur voor mensen, mensen voor natuur». Daarvoor structureel middelen reserveren.	27 235, nr. 12, Motie-Augusteijn	Wordt meegenomen in de nog op te stellen natuurverkenning t.b.v. kabinetsformatie 2002.
In het kader van het natuuroffensief tevens financiële middelen ramen t.b.v. de totstandkoming van het Nationaal Programma Verspreidingsonderzoek.	27 235, nr. 15, Motie-Stellingwerf	Voor uitvoering motie is een werkgroep ingesteld.
Tijdelijk ontheffing van de verplichting tot sluiten van mestovereenkomsten, t.b.v. een experiment met duurzame mestverwerking tot concentraten.	27 276, nr. 15, gew. nr. 22,	Voorwaarden voor experiment zijn geformuleerd.
Aanpassing Meststoffenwet al naar gelang de uitkomsten van het experiment	Motie-Waalkens	Experiment kan 1/10/'01 van start
Kiezen voor lagere excretienormen in 2002 en 2003 van 90 procent.	27 276, nr. 17, gew. nr. 23, Motie-V.d. Vlies c.s.	Zie MvA Eerste Kamer, 27 276, 223b, par.3.2.
Vraagt onderzoek naar knelpunten voor agrarische sector in socialezekerheidsregelingen en Kamer daarover vóór zomer 2001 berichten.	27 400, XIV, nr. 20, Motie-Schreijer/V.d. Vlies	Najaar 2001 afgerond.
Vraagt meer financiële flexibiliteit toe te staan bij de besteding van inrichtingsgelden en de aankoopgelden voor natuurgebieden in landinrichtingsprojecten.	27 400, XIV, nr. 21, Motie-Schreijer c.s.	Op ingegaan in AO Landinrichting 12/4/'01.
Vraagt instelling centraal meldpunt veterinaire handelingen/ medicijnverstrekkingen landbouwhuisdieren bij Nederlandse Voedselautoriteit.	27 400, XIV, nr. 23, Motie-Waalkens/Ter Veer	Instellingsbesluit NVA met brief d.d. 17/7/'01, 26 991, nr. 45, naar Kamer
Vraagt verbetering financieringssysteem buitenlandse studenten Wageningen, nadere afspraken over overheidsbijdragen hiervoor, en binnen drie maanden verslag aan Kamer.	27 400, XIV, nr. 24, Motie-Waalkens/Ter Veer	Zie brief d.d. 28/6/'01 aan Kamer.
Binnen de budgetten voor verwerving en inrichting van natuur de komende jaren extra prioriteit geven aan de realisatie van SGP's en de RGS.	27 400, XIV, nr. 25, Motie-Dijsselbloem c.s.	Betrokken bij het reguliere beleid

Omschrijving van de motie ¹	Vindplaats ¹	Stand van zaken
Vraagt notitie over een vrijwillige <i>saneringsregeling</i> voor de schelpdiervisserij Waddenzee, tijdig voor het debat over de nieuwe PKB-Waddenzee	27 400, XIV, nr. 26, Motie-Dijsselbloem	Studie meegenomen in onderzoek naar win, win-situaties en uitruil gebieden.
Vraagt onderzoek naar oorzaken lage inkomens in relatie tot administratieve lastendruk en extra kosten door wet- en regelgeving en de Kamer daarover voor behandeling Voorjaarsnota informeren.	27 400, XIV, nr. 31, Motie-Snijder c.s.	Brief d.d. 3/7/'01 aan Kamer.
Vraagt doorrekening financiële gevolgen versnelde uitvoering RGS, met twee modellen: realisatie in 2010 en in 2012. Kamer z.s.m., maar in ieder geval voor 1 maart 2001 berichten.	27 400, XIV, nr. 35, Motie-Augusteijn c.s.	Op ingegaan in brief d.d. 8/6/'01 aan VC LNV over Natuurplan-bureaurapport inzake natuuroffensief.
Vraagt:	27 400, XIV, nr. 36, Motie-Augusteijn c.s.	Wordt meegenomen in Natuurverkenning
<ul style="list-style-type: none"> • doorrekening gevolgen extra economische groei voor «Groene» milieu en betrekken bij berekening compensatie voor die gevolgen • voorstellen aan Kamer voor te leggen bij de volgende begroting. I.h.k.v. een toekomstgericht en effectief bestrijdingsmiddelenbeleid z.s.m. een stelsel tot stand brengen op grond waarvan:	gew. nr. 50, Motie-Stellingwerf	Op ingegaan in nota «Zicht op gezonde teelt», d.d. 9/7/'01 aan Kamer.
<ol style="list-style-type: none"> 1. een heffing op bestrijdingsmiddelen wordt ingevoerd 2. de heffingsopbrengsten naar de sector worden teruggesluisd, om het gebruik van milieubelastende middelen terug te dringen, de toelating en het gebruik van milieuvriendelijker middelen en methoden te stimuleren en het draagvlak in de sector te vergroten. 		
Bewerkstelligen dat POP-gelden worden aangewend voor vestigingssteun jonge boeren.	27 400, XIV, nr. 39, Motie-V.d. Vlies c.s.	Op ingegaan in debat over suppletore begroting 2001 en in Europa-overleg, beide op 5/7/'01.
De Waddenzee en Oosterschelde aanwijzen als gebieden waarbinnen gedurende de periode 2001–2003 de visserijactiviteiten aan de hand van de Marine Stewardship Council (MSC)-standard door een derde partij zullen worden getoetst, en de resultaten in 2003 betrekken bij de evaluatie van het Beleidsbesluit Schelpdiervisserij.	27 400, XIV, nr. 46, Motie-Stellingwerf	Op ingegaan in brief d.d. 20/7/'01, 27 400, XIV, nr. 115, aan Kamer.
Het afwegingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn volledig overnemen en verankeren in de Natuurbeschermingswet d.m.v. een formele wijziging.	27 400, XIV, nr. 48, Motie-Witteveen c.s.	Concept-Wetsvoorstel op 9/7/'01 voor spoedadvies naar RvS. Streven: indiening najaar 2001.
Middelen voor schadeuitkering direct aan Faunafonds doen toekomen.	27 400, XIV, nr. 68, Motie-Swildens c.s.	Zie AMvB Faunafonds.
Na ontvangst plannen van aanpak Faunabeheereenheden (FBE's) hoogte financiële ondersteuning opnieuw bezien i.k.v. begroting 2002.	27 400, XIV, nr. 69, Motie-Augusteijn c.s.	Wordt na ontvangst plannen van aanpak bezien.
Verbod levende lokvogels voor schadebestrijding wanneer dierenwelzijn ernstig aangetast.	27 400, XIV, nr. 70, Motie-Augusteijn c.s.	Wordt uitgevoerd.
Alternatieven voor jacht actief stimuleren en (laten) onderzoeken en dit aan de Kamer rapporteren.	27 400, XIV, nr. 76, Motie-Vos	Faunafonds is verzocht begroting aan te passen.
Schrappen rotsduif uit art. 4 van het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten F+F-wet en van de lijst van voor productie te houden dieren ex artikel 34 van de GWWD.	27 400, XIV, nr. 79, gew. nr. 85, Motie-Stellingwerf/Vos	In onderzoek.
Het proefstation voor de bloemisterij en glastuinbouw dient in Naaldwijk te blijven (met Horst als bijlocatie).	27 400, XIV, nr. 81, Motie-Waalkens c.s.	Zie brief d.d. 1/6/'01, 27 400, XIV, nr. 101, aan Kamer en AO 14 juni 2001.

Omschrijving van de motie ¹	Vindplaats ¹	Stand van zaken
Voor 1 juni 2001 de Kamer laten weten hoe noodzakelijke middelen voor nieuwe vormen van natuurbeheer beschikbaar gesteld worden.	27 400, XIV, nr. 89, Motie-Bolhuis	Op ingegaan in brief d.d. 3/7/'01 aan Kamer.
Agrarisch Natuurbeheer: In een brief (met tijdpad en financiële onderbouwing) voor 1 mei helderheid verschaffen over afhandeling betalingen, opstelling onderdelen regelingen en beschikbaarheid budget 2001. Daarbij ook voorstellen doen voor oplossing van urgente uitvoeringsproblemen, vooruitlopend op de evaluatie 2003.	27 400, XIV, nr. 90, Motie-Schreijer c.s.	Brief d.d. 3/7/'01 aan Kamer.
Notitie over toekomstige taken agrarische natuurverenigingen en over mogelijke overheidsondersteuning i.r.t. geplande afbouw van de ROS (Regeling Organisatiekosten Samenwerkingsverbanden).	27 400, XIV, nr. 91, Motie-Vos	Op stand van zaken stimuleren en professionalisering agrarische natuurverenigingen ingegaan in brief d.d. 3/7/'01 aan Kamer.
Nieuwe aanvragen in 2001 honoreren, de middelen tijdelijk vrij maken uit de verwervingsbudgetten, en deze budgetten i.k.v. het Natuuroffensief aanvullen, te beginnen bij de Voorjaarsnota, opdat realisatie en versnelling EHS voortgang kan vinden.	27 400, XIV, nr. 88, gew. nr. 92, Motie-Passtoors	Op ingegaan in debat over suppletore begroting 2001 op 5/7/'01.
Middelen voor versnellen landinrichtingsprojecten op geëigende momenten, bijv. begroting 2002 en ICES-3, structureel in overeenstemming brengen met de door de Kamer vastgestelde doelen.	27 400, XIV, nr. 93, Motie-Rietkerk c.s.	Brief dezer dagen naar Kamer
De toezegging van € 182 mln. inverdiene in de begrotingen t/m. 2010 verwerken.	27 400, XIV, nr. 94, Motie-Geluk c.s.	Zie begroting 2002.
Het is onaanvaardbaar dat er op het gebied van CITES-handhaving reeds een aantal jaren sprake is van onvervulde vacatures bij de AID. Er voor zorgen dat deze voor 1 januari 2002 definitief zijn opgevuld.	27 400, XIV, 103, Motie-Van Wijmen c.s.	Aan de Kamer zal regelmatig verslag worden uitgebracht.
Tweemaal per jaar verslag uitbrengen aan de Kamer over de CITES-handhaving.	27 400 XIV, 104, Motie-Van Wijmen c.s.	Zal gebeuren.
De hoogste prioriteit verlenen aan de daadwerkelijke opsporing en daarbij nauw samenwerken met gespecialiseerde NGO's.	27 400 XIV, 106, Motie-Augusteijn	Opsporing heeft reeds hoogste prioriteit.
De inspectiepost voor levende dieren op Schiphol controleert alleen vluchten van de KLM. Dit levert onnodig veel risico's voor dierenwelzijn (o.a. bij directe terugzending) en import van ziektes op. Veterinaire controles van alle geïmporteerde dieren zijn noodzakelijk	27 400 XIV, 102, gew. nr. 107, Motie-Snijder c.s.	Verzoek aan KLM overgebracht.
Verzoekt de regering te bewerkstelligen dat er een keuringspunt voor alle vluchten van alle maatschappijen op Schiphol aanwezig is.		
De subsidie voor het Platform Biologica gedurende de looptijd van het plan van aanpak ten minste in stand laten en in samenspraak met het platform bezien op welke manier de daar aanwezige kennis zo goed mogelijk kan worden benut met het oog op het behalen van de in het plan opgenomen doelstellingen.	27 416, nr. 5, Motie-Stellingwerf/Vos	Zie begroting 2002
De stimulering met gerichte instrumenten met ingang van 1 januari 2001 verbreden naar alle veehouderijsectoren, en naar alle teelten, en voorts eind 2002 een evaluatie laten plaatsvinden m.b.t. een eventuele verlenging van de RSBPregeling.	27 416, nr. 6, gew. nr. 7, Motie-Meijer c.s.	Wordt uitgewerkt.
Veehouders die door ruiming hun vee zijn kwijtgeraakt niet belemmeren bij het opbouwen van hun veestapel tot het niveau van vóór de MKZ-crisis. Daarbij een versnelde aanpak van de toch al voorgenomen reconstructie alleen door voeren onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat hiervoor voldoende draagvlak is.	27 622, nr. 60, Motie-V.d. Vlies	Wordt uitgewerkt.
Op Europees niveau een importverbod voor vlees van tegen MKZ gevaccineerde dieren bepleiten, totdat het Europese non-vaccinatiebeleid van tafel is.	27 622, nr. 63, Motie-Oplaat c.s.	Wordt uitgevoerd.
Verruimingen in de toegang tot de verschillende sociale regelingen, zoals het BBZ en de IOAZ, daadwerkelijk realiseren indien deze niet hebben plaatsgevonden.	27 622, nr. 64, Motie-Waalkens	Zie brief van minister SZW d.d. 21/6/'01 aan VC SZW.

Omschrijving van de motie ¹	Vindplaats ¹	Stand van zaken
Verzoekt de regering over te gaan tot uitbetaling van 90% van de schadeloosstelling voor geruimd vee, onder voorbehoud van toepassing van de kortingsregeling besmettelijke dierziekten.	27 622, nr. 70, Motie Snijder-Hazelhoff c.s.	Dossiers afgehandeld.

¹ Indien niet anders vermeld: Tweede Kamerstukken, vergaderjaar 2000–2001.

Door de bewindslieden gedane toezeggingen

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
<i>Algemeen</i>		
Komend jaar prioriteit geven aan de administratieve lastendruk en hierover een passage opnemen in de LNV-begroting 2002.	AO Fin. Verantwoording, 7 juni 2001	Zie par. 6.1 ¹
In de begroting(stoelichting) een index/trefwoordenregister en uitgebreide leeswijzer opnemen.	Brief d.d. 12 oktober 2000 aan VC LNV	Is gebeurd.
Idem verwijzingen naar relevante nota's, vindplaatsen e.d.		
De (oude) bijlagen moties en toezeggingen, wetgevingsoverzicht zijn en blijven in druk beschikbaar.		
De in Voedsel en Groen aangekondigde notitie over de taakverdeling tussen publiek en privaat en de rolverdeling tussen de publieke organen zal naar verwachting nog voor het einde van dit jaar gereed zijn.	Antw. 93 Schr. voorber. behandeling LNV-begr. 2001 (brief d.d. 18/10/'00, 27 400, XIV, nr. 7)	
<i>Agrarische sector</i>		
De Kamer informeren over het voornemen uit de nota Voedsel en Groen om het initiatief te nemen tot het opstellen van een strategische agenda voor een maatschappelijk debat over ethiek binnen het agro-foodcomplex.	Antw. 11 Schr. voorber. behandeling LNV-begr. 2001 (brief d.d. 18/10/'00, 27 400, XIV, nr. 7)	In voorbereiding.
De minister zal de Kamer een uitvoerige brief schrijven over de toekomst van de agro-vertegenwoordiging in het buitenland, in het bijzonder over hoe uitvoering zal worden gegeven aan de aanbevelingen van het bureau Ernst & Young. Daarbij zal ook worden ingegaan op de rechtspositie van de medewerkers (is deze gelijk aan de rechtspositie van medewerkers in diplomatieke dienst?) en de verhouding tot verwante diensten die zijn gelieerd aan het ministerie van Economische Zaken (Kamers van Koophandel).	AO/Wetgevings-overleg Begrotingsonderzoek 1 nov. 2000	In voorbereiding.
Bedrijfsovername: Zal het LEI vragen om een rapportage nog in het begin van 2001 over het voorstel van het «Next generation fund» (optie van NAJK). Kamer krijgt de studie zodra deze is voltooid.	Behandeling LNV-begroting 2001 in Tweede Kamer, 9 november '00 +AO Plattelandsontwikkeling op 25/1/'01	Studie met brief d.d. 26/4/'01 naar Kamer.
Kamer krijgt aanvullende informatie over de gevolgen van de uitbreiding voor het GLB; naast de kabinetsbrief over de gevolgen van de uitbreiding van de EU in het algemeen.	Europa-overleg 19 oktober 2000	Brief d.d. 11 dec. 2000, 23 987, nr. 4
Vóór 1 september a.s. is een ontwikkelingsplan voor het proefstation Bleiswijk gereed.	AO glastuinbouw 14 juni '01	Brief 31/8/'01 naar Kamer.
Van plan de Kamer in het voorjaar van 2001 te informeren over de concrete beleidsvoornemens inzake modulatie van de directe inkomenssteun en een Plan van Aanpak terzake aan te bieden. Daarbij ingaan op de te verwachten effecten van de beleidsvoornemens.	Antw. 72 Schr. voorber. Behandeling LNV-begr. 2001 (brief d.d. 18/10/'00, 27 400, XIV, nr. 7)	Nog in voorbereiding.
Kabinet zal Kamer informeren over standpunt t.a.v. advies Cie herstructurering melkveehouderij (Cie. Koopmans).	Brief 3 november 2000 aan Kamer	Brief d.d. 20/7/'01, 26 729, nr. 45, aan Kamer.
Op korte termijn wordt de beleidsreactie op het rapport Wijffels aan de Kamer toegezonden.	AO MKZ 29/5/'01+ Brief d.d. 18/6/'01 aan Kamer.	Brief dezer dagen naar Kamer.
Het kabinet zal een reactie formuleren op het rapport van de Commissie Structuurversterking Veenkoloniën en de Kamer hiervan op de hoogte stellen.	Brief d.d. 14/6/'01 aan Kamer	In 2002 naar Kamer.

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
<i>Milieu/Kwaliteit/Diergezondheid en -welzijn</i>		
De Kamer ontvangt de resultaten van het onderzoek naar de positieve en negatieve aspecten van biologische producten op het punt van voedselveiligheid.	Behandeling LNV-begroting 2001 in Tweede Kamer, 9 november '00 + AO Biologische landbouw 25/1/01	Op 28/5/01 is rapport «Voedselveiligheid van producten uit de biologische landbouw» van Expertisecentrum LNV aan Kamer gezonden.
Minister hoopt Kamer voor de zomer 2001 te kunnen berichten over uitkomsten van een studie naar argumenten pro en contra vaccinatie tegen MKZ.	Brief d.d. 12/3/01, 27 622, nr. 3 aan Tweede Kamer	Notitie wordt opgesteld na de EU-conferentie over diergezondheid en dierziektenbestrijding op 13 en 14 december, waar dit onderwerp aan de orde komt.
Streven de evaluatie van de MKZ-crisis na de zomer (2001) van start te laten gaan en nog in deze Kabinetsperiode af te ronden. Kamer krijgt het eindrapport. Wordt voor het eind van 2001 aan de Kamer aangeboden.	Brief 28/5/01 aan VC LNV, antw. op vr. 14 CDA + AO MKZ 29/5/01	Plan opgesteld. Zal gebeuren
De minister zal een notitie over veemarkten en verzamelplaatsen aan de Kamer toezenden	AO MKZ 29/5/01	Brief d.d. 7/6/01 aan VC LNV. Besproken in AO 14 juni 2001.
In ieder geval over een jaar het beleid ten aanzien van verzamelen van dieren evalueren.	Brief d.d. 7/6/01, 27 622, nr. 65	Zal gebeuren.
De Kamer ontvangt een schriftelijk antwoord op de vraag over de kengetallen die inzicht moeten geven in de doelmatigheid en productiviteit van Bureau Heffingen.	AO Wetgevingsoverleg/Begrotingsonderzoek 1 nov. 2000	Brief d.d. 7/11/00, 27 400, XIV, nr. 17
In mei 2001 zal de omvang van het mestoverschot bekend zijn.	Plenair, 8/2/01, wijz. Meststoffenwet (27 276)	Brief 16 mei 2001, 24 445 en 26 729, nr. 62
Er zal op reguliere basis vastgesteld worden hoe groot de omvang van het landelijk mestoverschot is – nu er wetenschappelijke overeenstemming bestaat over de te hanteren berekeningsmethodiek kan dit ook gemakkelijker gebeuren.	AO berekening mestoverschot 21/6/01	Zal gebeuren.
Zodra commissie van wijzen advies heeft uitgebracht inzake de aan haar voorgelegde drie groepen hardheidsgevallen Whv de Kamer daarover informeren.	Brief d.d. 18/6/01, 25 448, nr. 42, aan Kamer.	Zal gebeuren.
Kamer ontvangt z.s.m. na de uitspraak van de Hoge Raad over de herstructurering varkenshouderij een brief, mede i.v.m. helderheid over de tweede opkoopregeling.	AO Fin. Verantwoording, 7 juni 2001	Zal gebeuren. Uitspraak op 26/10/01.
Kamer nader informeren over de besluitvorming over de 2 ^e tranche Regeling Beëindiging Veehouderijtakken en de betrokkenheid van de provincies daarbij.	Brief d.d. 26 maart 2001	Brief d.d. 9/7/01, 26 729, nr. 44, aan Kamer.
In de loop van 2001 ontvangt het parlement een nota omtrent het welzijn van vis.	Brief d.d. 3/7/01 aan de VC LNV	In voorbereiding.
<i>Natuur/Groene Ruimte/Recreatie</i>		
De cijfers over aanvragen en kas- en verplichtingenruimte i.r.t. de 6-jarige contracten onder Programma Beheer zullen helder op een rij gezet worden voor de Kamer.	AO Fin. Verantwoording, 7 juni 2001	Brief d.d. 3/7/01 aan Kamer.
De Kamer ontvangt van het kabinet een voorstel inzake de bescherming van de EHS buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden. Onderzocht zal worden of een wettelijke verankering nodig is.	N.O. Natuur 1 ^e termijn, 2 okt. 2000	Bij SGR2.

Toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Er komt een afzonderlijke beleidsnota waarin het internationaal natuurbeheer nader wordt uitgewerkt, naar analogie van het bestaande Programma Internationaal Natuurbeheer (PIN) 1996–2000.	Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (27 235) + Brief d.d. 6 okt. 2000, 24 408, nr. 3	In voorbereiding.
Een apart hoofdstuk of bijlage van dit Uitvoeringsprogramma zal zijn het Actieplan Natuurbeheer Midden- en Oost-Europa 2001 t/m 2004. Het kan naar verwachting omstreeks 1 december 2000 aan de kamer worden aangeboden.		Actieplan bij brief d.d. 23–05–2001 naar Kamer.
De Kamer krijgt in de zomer van 2001 een meer uitgewerkte schriftelijke LNV-visie op het plattelandsbeleid. Dit mede met oog op tussentijdse evaluatie Plattelandsontwikkelingsprogramma Nederland (POP). (De evaluatie moet in 2003 worden afgerond).	Brief d.d. 26/1/01 aan VC LNV+ AO Plattelandsontwikkeling 25/1/01 + Brief d.d. 29/3/01, 27 400, XIV, nr. 86, aan Kamer met reactie op RLG-advies	Brief dezer dagen naar Kamer.
Kamer krijgt begin 2002 totale evaluatie van de Wet op de openluchtrecreatie.	AO permanente bewoning recreatiewoningen en langkampeerders op 4/4/01	Zal gebeuren
De Kamer ontvangt voor de zomer deel 1 van het SGR2, maar in ieder geval vóór het verschijnen van deel 3 van de Vijfde Nota. Daarin zullen zeker de criteria voor Nationale en provinciale landschappen een plaats krijgen.	N.O. 2 ^e termijn Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur, 22/1/01	In voorbereiding .
<i>Kennisbeleid</i>		
De minister zal – in het verlengde van de rapportage over vmbo van staatssecretaris Adelmund – met een brief komen over de kritische massa van de AOC's in relatie tot die van de ROC's.	AO Landbouwonderwijs, 5 oktober 2000	Brief d.d. 19/7/01, 27 417, nr. 2, aan Kamer.

¹ Beleidsagenda bij de begroting van LNV voor 2002.

1 Inleiding

Het nationale landbouwbeleid hangt nauw samen met het Europese landbouwbeleid. In deze bijlage wordt een samenhangend overzicht geboden tussen de nationale doelstellingen van LNV, zoals weergegeven in de diverse beleidsartikelen, en het Europese beleid. Op deze wijze wordt inzicht verschaft in de vertaling van het Europese beleid in nationaal beleid, onze nationale inzet binnen de Europese Unie en de Europese geldstromen die buiten het nationale begrotingsverband lopen. De nadruk in deze bijlage ligt op het markt- en prijsbeleid, het plattelandsbeleid en het structuurbeleid.

2 Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en het Structuurbeleid

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) staat al geruime tijd onder druk. De Europese Commissie heeft dan ook het initiatief (Mac Sharry, Agenda 2000) genomen om het landbouwbeleid ingrijpend te wijzigen. Het belang van het markten prijsbeleid zal afnemen ten opzichte van de tweede pijler van het GLB: het plattelandsbeleid. Het accent van het plattelandsbeleid ligt op het multifunctionele karakter van de landbouw: behalve om voedsel gaat het om aspecten zoals onderhoud van landschap en natuur. Zo zijn in het Plattelandsontwikkelingsplan dat Nederland in Brussel heeft ingediend middelen gereserveerd voor het verhogen van de kwaliteit van natuur en landschap.

Naast bovenstaande 2 pijlers voert de Europese Unie ook het zogenaamde structuurbeleid. Het structuurbeleid is gericht op versterking van de sociale en economische cohesie tussen de regio's in de EU. Vanaf 2000 kent het EU-structuurbeleid nog slechts drie doelstellingsgebieden, het visserijstructuurbeleid en een beperkt aantal Communautaire Initiatieven zoals Leader+ en Interreg.

3 Uitgaven en ontvangsten Europese Unie

In tabel 1 zijn de financieringsstromen voor het jaar 2002 weergegeven die samenhangen met het plattelandsbeleid, het structuurbeleid en het markt- en prijsbeleid. In deze tabel zijn de programma-uitgaven gepresenteerd. De ontvangsten uit hoofde van de landbouwheffingen worden in Beleidsartikel 11 weergegeven.

De uitgaven uit hoofde van het markt- en prijsbeleid worden buiten begrotingsverband verantwoord. Het betreft voornamelijk betalingen wegens exportrestituties, hectaresteen en dierpremies. Uitgaven en ontvangsten voor plattelandsbeleid die zijn ondergebracht in het Plattelandsontwikkelingsplan (POP) worden voor wat betreft de uitgaven door LNV en de bijbehorende co-financiering door de EU uit EOGFL-Garantie (ontvangsten) op de LNV-begroting verantwoord.

Ten aanzien van de Structuurfondsen draagt LNV primaire verantwoordelijkheid voor een aantal (deel)programma's voor Doelstelling 2. Deze programma's ontvangen vanuit de EU een bijdrage uit het Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling. Rijk en lokale overheden zullen het nationale deel van de publieke financiering voor hun rekening nemen. Ook is LNV verantwoordelijk voor het Communautaire initiatief Leader +. Tenslotte is LNV verantwoordelijk voor het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV).

**Tabel 1 Geraamde programma-uitgaven voor het jaar 2002
(afgerond naar € mln.)**

beleid	financieringsbron			Totaal
	EU	LNV	Provincies	
Plattelandsbeleid				
– Duurzame landbouw	10,5	17,3	8,7	36,5
– Natuur en landschap	22,4	35,9	14,0	72,3
– Waterbeheer	6,2	6,0	8,4	20,6
– Diversificatie	1,5	0,4	4,5	6,4
– Recreatie en toerisme	2,8		4,8	7,6
– Leefbaarheid	4,5		8,6	13,1
– andere acties	14,9	26,1		41,0
totaal	62,8	85,7	49,0	197,5
Structuurbeleid				
– D2	15,4	22,2		37,6
– EPD FIOV	5,6	6,5	nvt	12,1
– Leader +	12,0	0,0	9,4	21,4
totaal	33,0	28,7	9,4	71,1
Markt- en prijsbeleid		nvt	nvt	
– Premiereregelingen (incl. cross-compliance)	149,7			149,7
– Nationale enveloppe	18,2			18,2
– Interventies en restituties	1 179,8			1 179,8
totaal	1 347,7			1 347,7

In tabel 2 is een overzicht van de Eigen Middelen van de Europese Unie opgenomen voorzover het de douanerechten op landbouwproducten en productieheffingen betreft. Een overzicht van alle bijdragen van de lidstaat Nederland aan de Europese Unie is te vinden op de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Tabel 2 Geraamde ontvangsten uit hoofde van heffingen en douanerechten op landbouwproducten (x € 1 mln) in 2002

1. Plantaardige producten:	
Granen	23
Rijst	14
Suiker	9
Vetten/Oliën	0
Groenten/fruit	9
Sub-totaal	55
2. Dierlijke producten	
Zuivel	72
Rundvlees	23
Varkensvlees	0
Pluimvee	41
Eieren	0
Sub-totaal	136
3. Productieheffingen	
Bijdrage in de opslagkosten van suiker	17
Productieheffing suiker	63
Productieheffing isoglucose	0
Productieheffing inuline	1
Sub-totaal	81
Totaal douanerechten en heffingen	272

4 De vertaling van Europees beleid naar nationaal beleid

4.1 Plattelandsbeleid

Het Plattelandsontwikkelingsplan (POP) Nederland: naar een duurzame landbouw en verhoging kwaliteit van het platteland

Het POP geeft de ambitie weer van Nederland voor de ontwikkeling van het platteland voor de periode 2000-2006. De strategie van het plan is gebaseerd op twee uitgangspunten: herstructurering naar een duurzame landbouw enerzijds en verhoging van de kwaliteit van het platteland anderzijds. Het plan heeft betrekking op geheel Nederland, waarbij aandacht wordt besteed aan de bijzondere regionale situaties. De afspraken tussen rijk en provincie worden vastgelegd in een bestuurs-overeenkomst op hoofdlijnen en provinciale uitvoeringsprogramma's. Het rijk is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het POP. Het jaar 2000 is het eerste uitvoeringsjaar voor het POP. Voor 2002 wordt Europese co-financiering verwacht voor een bedrag van € 58,2 mln.; Rijk en provincies zullen in 2002 voor een bedrag van € 134,6 mln. bijdragen.

Verordening 1750/99 bepaalt dat de Europese Commissie in overleg met de lidstaten een aantal gemeenschappelijke vragen, vergezeld van prestatiecriteria en indicatoren, formuleert met het oog op het evalueren van de programma's voor plattelandsontwikkeling in de periode 2000-2006. De gemeenschappelijke evaluatievragen zijn gericht op aangelegenheden die op communautair niveau relevant zijn. De meeste vragen zullen zich toe spitsen op de doeltreffendheid van de programma's. In 2002 zal

een eerste uitwerking van de gemeenschappelijke evaluatievragen en bijbehorende prestatiecriteria aan de Commissie worden gepresenteerd. Aan de ontwikkeling van desbetreffende communautaire evaluatievragen, prestatiecriteria en indicatoren zal in deze bijlage jaarlijks aandacht worden besteed.

In het POP zijn zes prioritaire beleidsthema's te onderscheiden. Ter uitvoering van de maatregelen uit verordening 1257/1999, worden rijksregelingen en provinciale programma's ingezet. Tabel 1 geeft een overzicht van de geraamde EU-, LNV en provinciale bijdragen voor het POP.

De raming van de financiering van het (nog niet definitief door de EU goedgekeurde voor 2001 gewijzigde) POP, is gebaseerd op de financiële tabel uit het POP van juli 2001. Ook na het positieve advies van het Starcomite is het mogelijk dat zich, voor de definitieve goedkeuring door de Europese Commissie in september 2001, nog wijzigingen in bovenstaande financiële tabel voordoen. Deze wijzigingen zullen voor 2001 bij Najaarsnota en voor de latere jaren bij Voorjaarsnota 2002 worden opgenomen. Overigens zal de Kamer na goedkeuring van de wijzigingen door de Europese Commissie nog apart worden geïnformeerd over het definitieve pakket van maatregelen.

4.2 Structuurbeleid

Doelstelling 2: EPD's voor Oost en Zuid-Nederland, reconstructie van de regio's

Een deel van de budgetten zal in de periode 2002 tot en met 2006, via de reguliere programmeringslijn, besteed worden in de Doelstelling 2 gebieden. Hiermee zal uitvoering worden gegeven aan de Enkelvoudige Programmeringsdocumenten (EPD's) Oost en Zuid als onderdeel van het EU-structuurbeleid. Rijk en provincies zorgen voor de nationale financiering. De LNV-bijdrage bedraagt € 121 mln. Het kabinet beoogt hiermee onder meer een impuls te geven aan de noodzakelijke reconstructie van delen van Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg om hier ruimtelijke, economische en sociale ontwikkelingen te stimuleren. De provincies hebben de regie bij de uitvoering van de plannen. LNV is voor het EPD Oost-Nederland eerste aanspreekpunt en verantwoordelijk voor de coördinatie van de gebiedsoverstijgende werkzaamheden op het niveau van de Rijksoverheid (met betrokkenheid van het ministerie van EZ). Voor het EPD van Zuid-Nederland is EZ eerste aanspreekpunt en verantwoordelijk voor de coördinatie van de gebiedsoverstijgende werkzaamheden op het niveau van de Rijksoverheid (met betrokkenheid van LNV).

De nationale vertaling van de Europese structuurfondsen naar de reconstructie van de zuidelijke en oostelijke zandgebieden, is nader uitgewerkt in de operationele doelstelling «Gebiedenbeleid» dat onder het beleidsartikel «Versterking landelijk gebied» valt.

Financieringsinstrument voor Oriëntatie van de Visserij (FIOV)

Vanuit dit Europese structuurfonds worden middelen beschikbaar gesteld voor structuurmaatregelen in de visserijsector. Nederland kent twee programma's voor de periode 2000–2006, die worden vastgelegd in twee Enig Programmeringsdocumenten (EPD's). Voor de Provincie Flevoland is via het EPD Flevoland een Europese bijdrage van € 6,0 mln. voor de visserijsector beschikbaar. Het ministerie van Economische Zaken is voor de uitvoering van het programma van de Provincie Flevoland de

eerstverantwoordelijke. Voor het programma van Nederland, exclusief Flevoland, kan naar verwachting een beroep worden gedaan op een beschikbaar FIOV-budget van € 32,1 mln. De nationale uitgaven voor de structuurmaatregelen in de visserijsector die onder het EPD vallen, komen ten laste van het beleidsartikel «Economisch perspectiefvolle agroketens». Het EPD voor de visserijsector zal naar verwachting tegen het eind van 2001 door de Europese Commissie worden goedgekeurd.

LEADER+: het stimuleren en integreren van lokale initiatieven gericht op plattelandsontwikkelingen

Het communautair initiatief LEADER+ richt zich op plattelandsontwikkeling en heeft als belangrijkste doel het stimuleren en integreren van lokale initiatieven gericht op de ontwikkeling van het platteland. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen steun voor gebiedsgebonden, geïntegreerde en experimentele strategieën voor plattelandsontwikkeling, steun voor samenwerkingsverbanden tussen gebieden en op transnationaal niveau en de vorming van een netwerk voor plattelandsgebieden binnen de Gemeenschap. In totaal is in de periode 2000–2006 ongeveer € 78 mln. beschikbaar aan Europese middelen. Per landsdeel (Noord, West, Oost en Zuid) is een programmeringsdocument opgesteld. De provincies hebben hierbij het initiatief en zullen ook zorgdragen voor de financiering van het nationale deel.

4.3 Markt- en prijsbeleid

Cross-compliance: bevordering van duurzame productie en economisch perspectiefvolle agroketens

Mede op initiatief van Nederland is in Agenda 2000 de verplichting opgenomen om passende milieuvorwaarden te verbinden aan rechtstreekse betalingen (cross-compliance). In 2000 is een begin gemaakt met de nationale invulling van cross-compliance bij de teelt van snijmais en zetmeelaardappelen. Vooralsnog zal een verdere uitbreiding naar andere teelten en producten plaatsvinden.

Modulatie: bevordering van duurzame productie, realisatie EHS en economisch perspectiefvolle agroketens

Binnen de afspraken van Agenda 2000 is de mogelijkheid opgenomen om op basis van een drietal criteria de directe inkomenssteun te korten tot maximaal 20%. De dan beschikbare gelden mogen worden ingezet voor plattelandsontwikkeling. Nederland zal vanaf 2003 gebruik maken van de mogelijkheid tot modulatie (=afroming) van de directe inkomenssteun ter versterking van de kwaliteit van het landelijk gebied. De na te streven nationale doelstellingen zullen uiteindelijk in de beleidsartikelen «Economisch perspectiefvolle agroketens», «Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur» en «Bevordering duurzame productie» worden uitgewerkt.

Een efficiënte en rechtmatige uitvoering van het markt- en prijsbeleid

Ten aanzien van het markt- en prijsbeleid is LNV verantwoordelijk voor een recht- en doelmatige uitvoering. De programma-uitgaven (zie ook tabel 1) worden ten laste van het EOGFL-garantie gebracht en worden buiten begrotingsverband verantwoord.

De nationale uitvoering van het markt- en prijsbeleid is aan stringente Europese voorwaarden verbonden die met name de rechtmatigheid van de uitvoering moeten waarborgen. De omvang van financiële correcties (apurement) geeft een indicatie van de mate van rechtmatigheid van de uitvoering. Daarnaast wordt ingezet op een doelmatige uitvoering van het markt- en prijsbeleid. Dit vereist een helder inzicht in de prestaties die de uitvoerende diensten leveren, gekoppeld aan kostprijzen en kwaliteitsindicatoren. Tot slot is de vereenvoudiging van het GLB een voortdurend aandachtspunt van de lidstaat Nederland.

Tabel 3 Prestatiegegevens m.b.t. de uitvoering van het markt- en prijsbeleid

	Aanvragen voor exportrestituties/ productiesteun/ certificaten invoer				
	2000	2001	2002	2002	2002.
Landbouwproducten en Superheffingmutaties	aantal aanvragen (x 1 000)	aantal aanvragen (x 1 000)	aantal aanvragen (x 1 000)	Geraamde Restitutie- uitgaven (x € 1 mln)	financieel belang per aanvraag (x € 1,-)
Akkerbouw					
Restituties, productiesteun en invoer van akkerbouwproducten	86	68	62	336	542
Restituties voor verwerkte grondstoffen in voedselproducten	129	105	152	104	687
Zuivelproducten en melk					
Restituties en veredeling van zuivelproducten	65	62	62	245	3 947
Uitvoercertificaten	5	5	5		
Invoercertificaten	20	20	20		
Superheffing	35	42	40		
Vlees en eieren					
Exportrestituties	50	43	40	86	2 155
Invoerformulieren	17	20	25		
Certificaten	16	17	17		
Slachtpremies kalveren (aantal premiabele kalveren)	3	2 (1 300)	2 (1 300)	34	17 017
Groenten en fruit					
Exportrestituties en markt- ordening	20	12	10	36	3 630
Certificaten	20	9	8		
Margarine, vetten en oliën					
In- en uitvoerformulieren/ certificaten		1			
Totaal aantal aanvragen (x 1000)	466	406	443		
Uitgaven medebewind (x € 1 mln.)	30	33,0	29,9		
Totale personeelsinzet medebewind in mensjaren	427	441	422		
Berekend gemiddeld aantalaanvragen per mensjaar	1 091	921	1 050		
Berekende gemiddelde uitvoeringskosten per aanvraag (x € 1,-)	64	81,3	67,6		
Berekende gemiddelde uitgaven per mensjaar (x € 1000)	70	75	71		
Apurement (x € 1 mln.)	3,0	2,3	2,3		

5 De inzet van Nederland binnen de Europese Unie

Hervorming van de traditionele marktordeningsinstrumenten ten behoeve van een duurzaam agro-food complex

De inzet van Nederland in de Europese Unie zal zijn dat de marktwerking moet toenemen en dat aanpassingen van het beleid moeten passen in de trend van liberalisatie van de wereldhandel. Deze inzet volgt uit de overtuiging dat vermindering van de bescherming en vergroting van de marktwerking op termijn de beste garanties bieden voor de ontwikkeling van een duurzaam en gezond agro-food complex. Het beleid dat in Agenda 2000 is afgesproken zal in 2002 worden beoordeeld tegen de achtergrond van de dan lopende WTO- en EU-uitbreidingsonderhandelingen én de dan geldende of te voorziene marktomstandigheden.

Maximaal gebruik van de EU-fondsen en een meer evenwichtig aandeel uit deze fondsen

Nederland zal zich binnen de Europese Unie blijven inzetten voor die sectoren van het Nederlandse agro-foodcomplex én onze verschillende regio's die recht hebben op de Europese steunmaatregelen.

6 Veronderstellingen die aan het nationale beleid ten grondslag liggen

Het Europese landbouwbeleid komt tot stand in samenspel tussen de Europese Commissie, de lidstaten in de Raad en het Europese parlement. De nationale vertaling is dus enerzijds zeer sterk afhankelijk van de wettelijke communautaire kaders waarbinnen men mag dan wel dient te opereren. Anderzijds is ook onze inzet binnen de Europese Unie sterk afhankelijk van het samen- dan wel tegenspel tussen Commissie, Raad en Parlement. Kortom, het nationale speelveld dient gezien te worden binnen het institutionele communautaire kader.

Daarnaast zijn er nog diverse andere factoren die ons handelen binnen de Europese Unie bepalen. De belangrijkste factor is ongetwijfeld de ontwikkeling van de internationale markt. Driekwart van de productie in het Nederlandse agro-foodcomplex wordt afgezet buiten de eigen grenzen. Voor de agrosector geldt net als voor andere economische sectoren: de (internationale) markt wordt sturend en de marktbescherming door de overheid neemt af.

Tevens zijn er factoren die zowel onze nationale vertaling van het Europese beleid alsook onze nationale inzet binnen de Europese Unie bepalen. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan de uitbreiding van de Europese Unie naar Midden- en Oost-Europa. Zo hangt de vraag hoe verder te gaan met de vertrouwde instrumenten van het landbouwbeleid sterk af van de maatregelen die moeten worden getroffen voor de verdere uitbreiding van de Unie.

AID	Algemene Inspectiedienst
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BBI	Beleidsprogramma Biodiversiteit Internationaal Natuurbeheer
BHF	Bureau Heffingen
BRTN	Basis Toervaartnet
BuZa	Buitenlandse Zaken
EC	Europese Commissie
EHS	Ecologische hoofd structuur
EIA	Energie Investeringsaftrek
EZ	Economische Zaken
FIOV	Financieringsinstrument voor de oriëntatie van de Visserij
GD	Gezondheidsdienst voor Dieren
GeBeVe	Gebiedsgerichte Bestrijding Verdroging
Glami	Convenant Glastuinbouw en Milieu
GNO	Gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong
HACCP	Hazards Analysis of Critical Control Points
HGIS	Homogene Groep International Samenwerking
ICES	Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking
IOZV	Inkomensvoorziening voor Oudere gewezen zelfstandigen in de Veehouderij
LAW	Lange wandelroutes
LF	Lange fietsroutes
MIA	Milieu-investeringsaftrek
Minas	Mineralenaangiftesysteem
MJA	Meerjaren afspraken
MOP IV	Meerjarig Oriëntatieprogramma voor de Visserij
MoU	Memories of Understanding
NMP	Nationaal milieubeleidsplan
NVA	Nederlandse Voedselautoriteit
NvM	Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur
PIN	Programma Internationaal Natuurbeheer
PnB	Particuliere Natuurbeschermingsorganisaties
RBV	Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
REB	Regulerende Energiebelasting
RSG	Regeling Structuurverbetering Glastuinbouw
RVV	Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees
SEP	Sociaal Economisch Plan
SGB	Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
Stidug	Stimulering Inrichting Duurzame Glastuinbouwgebieden
VAMIL	Regeling Vervroegde Afschrijving Milieu-investeringen
VCN	Stichting Voedingscentrum Nederland
VGI	Voedings-en genotmiddelenindustrie
VINAC	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra – Actualisering
WCL	Waardevolle Cultuurlandschappen
WHV	Wet Herstructurering Varkenshouderij
WTO	World Trade Organisation

Administratieve lasten 22, 25, 114, 183
Agenda 2000 25, 124, 125, 129, 131, 135, 189, 193
Agrarisch onderwijs 174, 178
Agrobiodiversiteit 21
AMvB Glastuinbouw 15
BANS 19
Belastingplan 2002 27, 28
Beleidsbesluit Diergezondheid 77
Belvedere 32, 39
Biodiversiteit 14, 20, 21, 29, 32, 34
Biologische landbouw 18, 67, 68, 73, 75, 97, 187
Biotechnologie 18, 24, 81, 97, 181
Brandstofcompensatie 64, 132
BSE 24, 26, 27, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 143, 144, 145, 146, 181
Commissie-Koopmans 12
Concurrentiekracht 56, 57, 62, 63, 64, 65, 114, 124, 169, 172, 176, 179
COP-6 21
Cross-compliance 25, 125, 190, 193
Denkgroep-Wijffels 12, 17
Dierenwelzijn 11, 12, 13, 14, 16, 21, 22, 67, 71, 72, 74, 75, 76, 87, 97, 172, 177, 180, 183, 184
Diergezondheid 4, 23, 24, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 173, 177, 180, 187
Diergezondheidsfonds 26, 27, 78, 79, 83, 144, 145
Dierziektenbestrijding 77, 85, 187
EHS 10, 21, 25, 27, 30, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 155, 156, 157, 168, 171, 172, 175, 176, 179, 182, 184, 187, 193, 197
Emancipatie 104, 106
FAO 8, 106
FIOV 61, 189, 190, 192, 193, 197
GeBeVe 30, 197
Gebiedenbeleid 29
Gewasbescherming 15, 16, 60, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 97, 146, 161, 172, 177, 182
Glastuinbouw 10, 15, 56, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 68, 130, 131, 132, 158, 172, 176, 179, 183, 186
GLB 13, 186, 189, 194
Groen in en om de stad 32
Groenboek 14, 76
Groene Loket 22, 25
Grondprijscompensatie 25, 156
GVB 14, 65
GWWD 183
Habitatrichtlijn 35, 45, 46, 47, 52, 53, 183, 187
Herstructurering glastuinbouw 64
Innovatie 4, 16, 17, 18, 24, 40, 56, 59, 61, 65, 76, 81, 86, 87, 88, 89, 90, 99, 106, 164, 173, 174, 177, 178, 180
Internationaal natuurbeleid 35
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 33, 136
Kennisbeleid 17, 70, 74, 87
Kennisinfrastructuur 18, 86
Kennisontwikkeling 68, 74, 90, 148
Ketengarantiesystemen 78, 81
Klimaatbeleid 59

Kwaliteitsimpuls landschap 32, 39
 Landinrichting 31, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 49, 125, 130, 131, 137, 138, 154, 159, 160, 182, 184
 Landschap 10, 11, 19, 20, 21, 29, 31, 32, 33, 39, 43, 49, 51, 54, 114, 118, 125, 154, 188, 189, 190, 197
 Landschapskwaliteit 13, 19, 20
 Masterplan Duitsland 57, 58, 64
 Meerjarenaafspraken Energie 59
 Melkveehouderij 21, 186
 Mestafzetcontracten 10, 15, 69, 111
 Mestbeleid 26, 27, 58, 76, 110, 111, 124, 130, 131, 158, 159, 160, 161
 Meststoffenwet 110, 182
 MINAS 58, 69, 73, 75, 110
 MKZ 10, 11, 12, 23, 26, 27, 77, 79, 82, 83, 84, 145, 146, 162, 163, 184, 186, 187
 Modulatie 186, 193
 MOP 197
 Nationale Parken 52, 53
 Natte natuur 44, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 54
 Natuur voor mensen, mensen voor natuur 10, 17, 19, 20, 24, 25, 33, 48, 188
 Natuurbeschermingswet 45, 46, 53, 54, 55, 182, 183
 Nederlandse Voedselautoriteit 15, 80, 84, 197
 NMP-4 20
 Non-vaccinatiebeleid 11, 184
 Noordzee 21, 43, 44, 46, 71
 NVa 15, 23, 80
 Plattelandsbeleid 14, 18, 19, 21, 188, 189
 Pluimveehouderij 21
 POP 6, 38, 48, 105, 106, 125, 161, 183, 188, 189, 191, 192
 Programma Beheer 20, 32, 46, 52, 53, 54, 138, 187
 Programma Internationaal Natuurbeheer 35, 188
 Randstadgroenstructuur 33
 RBV 15, 58, 59, 62, 63, 160, 197
 Reconstructie 10, 30, 31, 38, 42, 59, 125, 134, 184, 192
 Recreatie 20, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 39, 40, 43, 46, 47, 51, 114, 137, 171, 175, 181, 188
 Robuuste verbindingen 21, 43, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 53
 RSG 60, 64, 65, 130, 131, 132, 158, 197
 SEP 59, 197
 SGB 30, 32, 197
 SGR-2 19, 20, 21, 42, 45, 51, 55
 SGR 25, 33, 38, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 156, 187, 188, 197
 Soortenbescherming 31, 32
 Stidug 61, 64, 65, 130, 158, 197
 Strategische Groenprojecten 33, 41
 Tijdelijke commissie 18
 Varkenshouderij 30, 36, 38, 110, 171, 175, 187
 Verdrogingsbestrijding 30
 Vijfde Nota RO 13, 51
 Visserij 6, 12, 14, 21, 22, 23, 26, 56, 61, 62, 64, 65, 67, 71, 72, 74, 75, 76, 83, 114, 142, 143, 172, 173, 176, 177, 180, 181, 183, 189, 192, 193
 Voedsel en Groen 10, 11, 17, 19, 21, 24, 59, 77, 87, 186
 Voedselkwaliteit 4, 14, 15, 77, 80, 82, 85, 173, 177, 180
 Voedselveiligheid 4, 11, 13, 14, 22, 24, 64, 67, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 87, 97, 146, 162, 163, 173, 177, 180, 187

Vogelrichtlijn 35, 53
Waddenzee 46, 47, 71, 183
Wageningen UR 90
Waterbeheer 50, 51
WHV 65, 110, 197
WKK 15, 27
WTO 13, 196, 197